ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ

(ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)

ಸಂಶೋಧಕರು
ಸಂತೋಷ ಕಾಳಣ್ಣವರ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಭಾಷಾ ನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ- ೫೮೩೨೭೬
೨೦೧೪

589

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ

(ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)

ಸಂಶೋಧಕರು
ಸಂತೋಷ ಕಾಳನ್ನವರ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಭಾಷಾ ನಿಕಾಯ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ- ೫೮೩೨೭೬

ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

'ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ' ಎಂಬ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ **ಡಾ. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ** ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವು ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಪರಿಶ್ರಮದ ಫಲವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಮೊದಲು ಇದನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸಂತೋಷ ಕಾಳನ್ನವರ
ಸಂಶೋಧಕರು
ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ದಿನಾಂಕ: 27-10-2014
ಸ್ಥಳ : ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

'ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ' ಎಂಬ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪದವಿಗಾಗಿ **ಶ್ರೀ ಸಂತೋಷ ಕಾಳನ್ನವರ** ಅವರು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವು ಮೂಲವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಮೊದಲು ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಡಾ. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ
ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು
ಹಸ್ತಪ್ರತಿಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ
ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ದಿನಾಂಕ: 27-10-2014
ಸ್ಥಳ : ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ

ಪರಿವಿಡಿ

ಅಧ್ಯಾಯ ಒಂದು

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ

೧

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ

ಕನ್ನಡದ ಅನುಭಾವ ಪರಂಪರೆ ಅಧ್ಯಯನ ಎಂದರೆ ಅದೊಂದು ಸಂಕೀರ್ಣ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ. ಹಲವು ಪಂಥಗಳ ಹಾಗೂ ತತ್ವಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಇವುಗಳೊಳಗೆ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ತತ್ವ ಅಥವಾ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಇಂಬುಗೊಟ್ಟು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ, ಕಾರಣ ಬಹುಶಿಸ್ತೀಯ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಇವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ರೂಢಿಗತ ಮತ್ತು ಆದರ್ಶೀಕೃತ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾದರಿಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಇವು ಬಯಸುತ್ತವೆ. ಕೇಂದ್ರಿಕೃತ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ವಿಕೇಂದ್ರಿಕೃತ ಹಾಗೂ ವಿಕಾಸಶೀಲ ನೆಲೆಗಳತ್ತ ಮುನ್ನಡೆಯುವುದು ಇಂಥ ಅವಧೂತ ಸಂವೇದನೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ನಿರ್ವಚನೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಲು ಇವು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಅನುಭಾವಿ ಮತ್ತು ಅವಧೂತ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರಭಾವವಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಥಗಳ ಘರ್ಷಣೆ ಕಡಿಮೆ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಒಬ್ಬರನೊಬ್ಬರು ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಬದುಕುವ ಸಮುದಾಯ ಜೀವನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಊರಲ್ಲಿ ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠ ಇದ್ದರೂ ಅದು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಸೊತ್ತು. ಅದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಶ್ರಯನೀಡಿ ಸರ್ವರ ಆರೋಗ್ಯ ಭಾಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಅರಿವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ಇಚ್ಛೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿ ಸೌಖ್ಯವನ್ನು ತರುವುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಇಡೀ ಗ್ರಾಮವೇ ಏಕೋಭಾವದಿಂದ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವವಿದೆ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಚೈತನ್ಯವಿದೆ. ಅದು ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ನಂಬಿಕೆ.

ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮದ ಗುರಿ ಎಂದರೆ ನ್ಯಾಯ–ಅನ್ಯಾಯಗಳ, ರೀತಿ–ನೀತಿಗಳ, ಬುದ್ಧಿ–ಕ್ರಿಯೆಗಳ, ಇಹಲೋಕ–ಪರಲೋಕಗಳ ಕುರಿತು ವಾಸ್ತವ ತಿಳವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು. ಆರೋಗ್ಯ

ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಧರ್ಮವೇ ಕಾರಣವೆಂಬ ಮನೋಧರ್ಮ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪಂಥದ್ದು. ಧರ್ಮವು ವ್ಯಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮಧ್ಯ ಮನೋಸ್ಥೈರ್ಯ ತುಂಬಿ ಸಹಕಾರ ಭಾವನೆ ಬೆಳಸಬೇಕೆಂಬುದು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮೂಲತತ್ವ ಈ ಪಂಥದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವಿಭಿನ್ನ ಮತ, ಜಾತಿ, ಪಂಥಗಳ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯ ಸಂದೇಶವೆಂದರೆ ಮೌಢ್ಯನಾಶ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ನಿರಾಕರಣೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅದನ್ನು ಮೀರಿದ ಸೃಷ್ಟಿಶೀಲತೆ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಮುಖ್ಯ ಧ್ಯೇಯ. ಮನುಷ್ಯನ ಆಂತರಿಕ ಭಯ ಮತ್ತು ಕುತೂಹಲಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಭಾವನೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ನಿವಾರಿಸಿ ಮಾನವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಾನವೀಕರಣದ ಗುಣವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವುದು ಈ ಮಠಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯವರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ವಂಶ ಸಂಭೂತರಾದ ತಿಂಥಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಶಿಷ್ಯ ಗಗನಾಪುರದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವರು. ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಪವಾಡ ಪುರುಷರಾಗಿ ಲೌಕಿಕದೊಳಗಿದ್ದು ಅಲೌಕಿಕರು, ಅಲೌಕಿಕರಾಗಿಯೂ ಲೌಕಿಕರು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಭಾವದೊಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಂಥ ನೂರಾರು ತೊರೆಗಳು ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ನೈತಿಕ ನಡೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಧಾರೆಗಳ ಒಡಲೊಳಗೆ ಕಾಣುವ ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣ, ಪವಾಡ, ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ನಂಬಿಕೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚರಣೆಗಳಂತ ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳು ಕನ್ನಡದ ಸಶಕ್ತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು 'ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ' ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ

ಇಂದಿನ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಮತ್ತು ಉದಾರೀಕರಣಗಳ ಅಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾಡಿನ ಕುರಿತು ಅದರಲ್ಲೂ ಒಂದು ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಕುರಿತಾದ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಬಹಳ ವಿಶಿಷ್ಟವೂ ಸವಾಲಿನದೂ ಆಗಿದೆ. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಸದಾಶಯದಂತೆ ಜಗತ್ತಿನ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಉಳಿವಿಗೆ, ಸುಂದರತೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮತ್ತು ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುವುದರಿಂದ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕುರಿತಾದ ಅಧ್ಯಯನವು ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತುಂಬಾ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವ ನಿಂತಿರುವುದು ಸಂತ ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧ ಪರಂಪರೆಯ ಮೇಲೆ. ಮಠದ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಕುಲದ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಂಗೋಪನೆಯನ್ನು ಬಯಸುವಂತ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲ ಪುರುಷನಾದ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ನೆಲೆ-ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದು. ದೊರೆತ ಅಲ್ಪ ಆಕರ ಮೂಲಕ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜನನ ಮತ್ತು ಬಾಲ್ಯ, ತಂದೆ-ತಾಯಿ, ವಿದ್ಯಾಗುರು, ನಾಡ ಸಂಚಾರ ಕೈಗೊಂಡ ಸ್ಥಳಗಳು, ಮತ್ತು ಅವನ ಬದುಕಿದ ರೀತಿ, ಕೊನೆಗೆ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವುದು.

ಜನತೆ ಮತ್ತು ಮಠಾಧೀಪತಿಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳು ಜೀವ ದ್ರವ್ಯ ನೀಡುವ ಮಹತ್ವ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಒಳಗೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಔದ್ಯೋಗಿಕರಣ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಜನತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಈ ಮಠವು ತಮ್ಮ ನಡೆ-ನುಡಿ, ಆಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯತೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯ ಮಠವಾಗಿ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿತಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷತೆಯೆಂದರೆ ಸುರೇಯನ್ನು ತೀರ್ಥಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿರುವುದು. ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ನ, ಸುರೇ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ ಐಕ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಪ್ರತೀಕಗಳು. ಶಕ್ತಿ ಆರಾಧಕರಾದ ಈ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಮದ್ಯ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅವಮಾನದ ಸಂಕೇತವಾದ ಇಂಥ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಆತ್ಮಗೌರವದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಉನ್ನತೀಕರಿಸುವ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ನನ್ನ ಅಧ್ಯಯನದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠವು ದುಡಿವ ಜನಗಳ ಮಾನಸಿಕ ಶಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಮಳೆ, ಬೆಳೆ, ಬೀಜ, ಜನ, ರೋಗ ರುಜೀನ ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಜನ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಭವಿಷ್ಯ ಕುರಿತು ತಿಳವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಮಠ, ಮಠಾಧೀಶರ ಬದುಕು, ನಡವಳಿಕೆ, ಜನರಶ್ರದ್ಧೆ, ಭಕ್ತಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಮಾಜದ ಮೂರ್ತವಾದ ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿ ಸಂಬಂಧ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವ ನಿಂತಿರುವುದು ಕೃಷಿಕರ ಮೇಲೆ ಹೀಗಾಗಿ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜೊತೆ ಹೆಚ್ಚು ನಿಕಟತೆ ಹೊಂದಿರುವುದು ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನೆಲೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹುಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸವೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಮಾನವಮುಖಿಯಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗಳನ್ನು, ಅದರ ಒಳಗಡೆ ಇರುವ ಅಂತಃಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲಕ ಪುನರಾವಲೋಕನಕ್ಕೆ ಒಡ್ಡುವ ತುರ್ತು ಇದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಉಪೇಕ್ಷಿತ ಧಾರೆಯೊಂದರ ಅಧ್ಯಯನವು ಹೊಸ ಬಗೆಯ ದೇಶಿ ಚಿಂತನಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ. ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಥಗಳಲ್ಲದೇ ಮಾನವಾತೀತವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು

ಈ ಪರಂಪರೆಯು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದೆ. ಅಂದರೆ ಕಾಯಕ, ನಿರ್ಗುಣೋಪಾಸನೆ, ಸಮಾನತೆ, ಸರಳತೆ ಮತ್ತು ಸದಾಚಾರ, ಮುಂತಾದ ಲೋಕೋತ್ತರ ತತ್ವಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ಈ ಪರಂಪರೆ ಬಯಸುವುದು. ಆ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಿರೀಕರಣಗೊಂಡ ಜಾತಿ ಸ್ಥರಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಮಾನವ ಕುಲದ ಪುನಾರಚನೆಗೆ ಹಂಬಲಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳು, ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ನೆಲೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಈ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಬೇಕಾದ ಜರೂರುಗಳಾಗಿವೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಕೆಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಂಡಿದ್ದರೂ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯ ಮಠಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಖಾಮಠಗಳು, ಸಂಚಾರ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಇರುವ ತಾಣಗಳನ್ನು ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಬಿಜಾಪುರ, ಬೆಳಗಾಂವ, ಧಾರವಾಡ, ಗದಗ, ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಳು ಅಲ್ಲದೆ ಗೋವಾ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೂ ಈ ಮಠಗಳ ಪ್ರಮುಖ ನೆಲೆಗಳಿವೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಸೀಮಿತವಾದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಧಾನ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಕುರಿತ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಅಧ್ಯಯನ ಇದು. ಆದಕಾರಣ ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಪರಂಪರೆ ಕುರಿತು ಕ್ಷೇತ್ರಿಯ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಜೊತೆಗೆ ಅದನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ದಾಖಲಾತಿ ಮಾದರಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾದರಿ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾದರಿಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಅದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ಅಂತಃಸಂಬಂಧವಿದೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿ. ಈ ಬಗೆಯ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ವರ್ತಮಾನದ ಆಲೋಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಶೋಧಿಸುವ, ಅರ್ಥೈಸುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಹೆಚ್ಚು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಅವಲೋಕನ ಹಾಗೂ ಸಂದರ್ಶನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿದಾರರಾದ ಜನಪದರು, ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಅರ್ಚಕರು, ಮಠಾಧೀಶರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಕ್ತ ಸಮುದಾಯ, ಸ್ಥಳೀಯ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಎಲ್ಲ ಆಚರಣೆ, ವಾರ್ಷಿಕ ಜಾತ್ರಾ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮುಖಾಂತರ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಮಠಾಧೀಶರ ಶಾಖಾಮಠಗಳು, ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಗಳು, ಗುಡಿಗಳಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಶಾಖಾ ಮಠಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಹಲವು ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಛಾಯಾಚಿತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ರೆಕಾರ್ಡ್ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವು ಈ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇದೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ ಆಧಾರಿತ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಮಾದರಿಯ ಅಧ್ಯಯನವಾಗಿದೆ. ಕಾರಣ ನಿಗದಿತ ಹಾಗೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆಕರಗಳ ಕೊರತೆ ತುಂಬಾ ಇದೆ. ಸಿಕ್ಕ ಮಾಹಿತಿಗಳ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸಂಗತಿಗಳ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಸ್ವರೂಪ

ಅಧ್ಯಯನದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಒಟ್ಟು ಏಳು ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಾಗೀಕರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಒಂದು: ಇದರಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧದ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದೆ. ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ, ವಿಧಾನ, ಸ್ವರೂಪ ಈ ವರೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಒಂದು ದಾರಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಎರಡು: 'ಮಳಿಯಪ್ಪನ ನೆಲೆ–ಹಿನ್ನೆಲೆ'. ಇಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕುರಿತು ಇರುವ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಲಿಖಿತ ಆಕರಗಳು ಮತ್ತು ಮೌಖಿಕ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಮುಂದಿನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಂದು ತಳಹದಿ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಗುರು ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿ ಚರಿತ್ರೆ, ಶ್ರೀ ಮಳೆರಾಜೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಚರಿತ್ರೆಯ ಲೇಖನ, ಮುರನಾಳ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿ ಜೀವನ ಲೀಲಾಮೃತ ಎಂಬ ಕೃತಿಗಳು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ನೆಲೆ–ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಕೆಲವು ಮೌಖಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಒಟ್ಟು ಬದುಕಿನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಉಪಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕಾಲ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಗ್ರಾಮದ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ ದರ್ಗಾಗಳು, ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಕಾಲ, ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಗಳ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮೌಖಿಕ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕಾಲವನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ ಮತ್ತು ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಅವರ ಮಧ್ಯ ಇರುವ ಭಿನ್ನತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರು: 'ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಧಾರೆಗಳು' ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಉಪಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಂಥಗಳ ಜೊತೆಗಿನ ಸಂಘರ್ಷ

ಮತ್ತು ಸಮನ್ವಯ ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆಚರಣಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ವಂಶಸ್ಥರ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಆಚರಣಾ ಪದ್ಧತಿಗಳಾದ ಹುಟ್ಟು, ನಾಮಕರಣ, ಉಪನಯನ, ಋತುಮತಿ ಸಂದರ್ಭದ ಆಚರಣಾ ಪದ್ಧತಿ, ಮದುವೆ, ಮೂರು ಎಳೆ ಜನಿವಾರ, ಸೀಮಂತ ಕಾರ್ಯ, ಉಡಿ ತುಂಬುವುದು, ಸಾವಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಹಾಗೂ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ವಿಧಾನಗಳು, ಶ್ರಾದ್ಧ(ಆರಾಧನೆ) ಕುರಿತು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪಂಚಾಳ ಕುಲದ ಆಚರಣಾ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮತ್ತು ಮಠದ ವಂಶಸ್ಥರ ಆಚರಣಾ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಭಿನ್ನತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳ ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ, ಮಠ ಮತ್ತು ಜನತೆ, ಮಠಾಧೀಶರ ಸ್ಥಾನ–ಮಾನ, ಮಠದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಾನ–ಮಾನ, ಇದರಲ್ಲಿ ಅವ್ವನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ, ವಿಧವಾ ಸ್ಥಿತಿಯ ನಿರಾಕರಣೆ, ಮಠಾಧೀಶರ ಉಡುಗೆ–ತೊಡುಗೆಗಳು, ಮಠದ ವಂಶಸ್ಥರ ಕರಳುಬಳ್ಳಿ ಸಂಬಂಧಗಳು, ನ್ಯಾಯಪದ್ಧತಿ, ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ, ಸ್ವಂತ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ, ಅನ್ಯೇತರ ಮೂಲದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ, ಪರ್ಯಟನೆ ಹಾಗೂ ಭಿಕ್ಷೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಕಾಣಿಕೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ವಸ್ತು ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಪಶು ಬಳುವಳಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಮಠದ ಆರ್ಥಿಕ ಮೂಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಮಠದ ಎಲ್ಲ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕು: 'ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ' ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕುರಿತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೂಲ ಮಠದ ಪರಂಪರೆ, ಗುರು ವರ್ಗ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ತಿಂಥಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಗಗನಾಪುರ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ, ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ, ಹೊಳೆಆಲೂರ ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿ ವರೆಗಿನ ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಮಠದ ವಂಶಪರಂಪರೆಯವರು ಮಾಡಿದ ಪವಾಡಗಳ ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಗಳ ವಾಸ್ತು ಶೈಲಿ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿದೆ. ಮೂಲಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುರನಾಳ ಹಾಗೂ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಠಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಇನ್ನು ಶಾಖಾಮಠಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳು, ಗುಡಿಗಳಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳು, ಮಠಾಧೀಶರು ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಅವರ ಗುಡಿಗಳಿಗೂ ಇರುವಂತ ರಾಚನಿಕ ವ್ಯತಾಸವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮಠದ ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಠವನ್ನು ಕುರಿತು ಬಂದ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬೀಸುವ ಪದ, ಭಜನಾ ಪದಗಳು, ಜನಪದ ಸುಪ್ರಭಾತ, ಆರತಿ ಪದ, ಮಳೆ–ಬೆಳೆ–ಇಳೆ ಕುರಿತು, ಹಂತಿ ಪದಗಳು, ಗದ್ದುಗೆಗಳಿಗೆ

ಉಗ್ಗಳಿಸುವ ಘೋಷ ವಾಕ್ಯಗಳು ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಮಠದ ವಂಶಾವಳಿ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಕುರಿತು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಐದು: 'ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಮಠಗಳೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧ'. ಇಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠವು ತನ್ನ ಪರಿಸರದ ಸಮಕಾಲೀನ ಮಠಗಳಾದ ತಿಂಥಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠ, ಗಗನಾಪುರ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠ, ಹೊಳೆ ಆಲೂರ ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿ ಮಠ, ಪೋತಲೂರು ಶ್ರೀ ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಮಠ, ಬಬಲಾದಿ ಸದಾಶಿವಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠ, ಚಿತ್ತರಗಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತೇಶ ಮಠ, ನಾಗರಾಳ ದಿಗಂಬರೇಶ್ವರ ಮಠ, ಶಿರೂರು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಮಠ, ಸಿದ್ಧನಕೊಳ್ಳದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠ, ಯಡಹಳ್ಳಿ ನಾಗಲಿಂಗಪ್ಪನ ಮಠ, ವಿಜಾಪುರದ ಮೂರಜಾವಿ ಮಠ, ಯಾದಗಿರಿ ಏಕದಂಡಗಿ ಮಠ, ನಿಡಸೋಸಿ ಶ್ರೀ ದುರದುಂಡೇಶ್ವರ ಮಠ ಮುಂತಾದ ಮಠಗಳೊಂದಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ತಾತ್ವಿಕತೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಆರು: 'ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ'. ಇಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಮೇಲಿರುವ ಜನಸಮುದಾಯಗಳ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಅವುಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಠಾಧೀಶರ ಹಾಗೂ ಜನಸಮುದಾಯದ ಮಧ್ಯ ಇರುವಂತ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಮೊಹರಂ ಆಚರಣೆ, ಆಶಾಢ ಪರ್ವದ ಆಚರಣೆ, ಶ್ರಾವಣದಲ್ಲಿನ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಉತ್ಸವ, ಬನ್ನಿ ಮತ್ತು ಆಯುಧ ಪೂಜೆ, ಕಾರ್ತಿಕೋತ್ಸವದಂತ ಮಾಸಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಜಾತ್ರಾ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತ ಆಚರಣೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದಂತವು. ೯ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಡೆಯುವ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭ ದಿನದಿಂದ ಹುಚ್ಚಾಯ ತೇರು ಎಳೆಯುವುದು, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಉತ್ಸವ, ಅಷ್ಟಮಿ ನಕ್ಷತ್ರದಂದು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ತೇರಿಗೆ ಕಳಸ ಏರಿಸುವುದು, ಕಗಲಗೊಂಬ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿ ಆಗಮನ, ಸಂಜೆ ಮಹಾಪ್ರಸ್ತ(ಪ್ರಸಾದ) ತೇರು ಕಟ್ಟುವುದು, ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ನವಮಿ ದಿನದಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಭಗವದ್ಗೀತಾ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವುದು, ಪುರವಂತರ ಸೇವೆ, ಹುಚ್ಚಾಯ ಎಳೆಯುವದು(ಸಣ್ಣ ತೇರು), ತೇರಿನ ಗಾಲಿಗೆ ಬಲಿ ಅನ್ನ ಕೊಡುವುದು, ಸಂಜೆ ರಥೋತ್ಸವ ನಡೆಯುವುದು, ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಂದಿಕೋಲು ಸೇವೆ, ಭಜನಾ ಸೇವೆ, ನಡೆಯುವುದು, ದಶಮಿ ದಿನದಂದು ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗ, ಗಂಗಾಪೂಜೆ, ಪಂಚಬಿಂದಿಗೆಗಳಿಂದ ಮಳೆ-ಬೆಳೆ, ಸೂಚನೆಯಂಥ ಪ್ರಮುಖ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ತ್ರಯೋದಶಿ ದಿನದಂದು ತೇರಿನ ಕಳಸ ಇಳಿಸುವುದು. ಫಿರಂಗಿ ಯಲ್ಲಮ್ಮಗೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೋಗುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಜಾತ್ರಾ, ಉತ್ಸವ, ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಮಠದ

ಬಾಬುಗಾರರು, ಪೂಜಾ ವಸ್ತುಗಳು, ತೀರ್ಥ ಪರಂಪರೆ, ಪ್ರಸಾದದ ಮಹತ್ವ, ಮಠದ ಕುದುರೆ, ಕಹಳೆ, ಜಾಗಟೆ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಏಳು: ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು. ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಬದುಕಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಸಾಂದರ್ಭಿಕತೆಗಳನ್ನು ಹಲವು ಹೊಸ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು, ವ್ಯಕ್ತಿ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆ ಅಧ್ಯಯನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ಥಳೀಯ ಬಹುರೂಪಿ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ.

□□□

See page 185

ಅಧ್ಯಾಯ ಎರಡು

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ನೆಲೆ – ಹಿನ್ನೆಲೆ

೨.೧. ಸೀಮಿತ ಆಕರಗಳು

೨.೨. ಜನನ ಮತ್ತು ಬಾಲ್ಯ

೨.೩. ನಾಡ ಸಂಚಾರ

೨.೪. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕುರಿತು ಮೌಖಿಕ ಮಾಹಿತಿಗಳು

೨.೫. ನೆಲೆ

೨.೬ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕಾಲವಿವೇಚನೆ

೨.೭ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ ಹಾಗೂ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ

೨

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ನೆಲೆ - ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಜೀವಿತ ಬದುಕಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದ ಜನ ಸಮುದಾಯದವರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಬದುಕಿದ ಕಾರಣದಿಂದಲೋ ಇಲ್ಲವೆ ಬಿತ್ತರಿಸಿದ ಮೌಲಿಕವಾದ ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದಲೋ, ವಿವಿಧ ಸಮುದಾಯದ ನಡುವೆ ಉನ್ನತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದು ಜೀವಂತವಾಗಿರುವಾಗಲೇ ದಂಥ ಕಥೆಯಾಗಿ ಬಿಡುವುದು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವನು ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದರೂ ಅವನ ಬದುಕಿನ ಖಾಸಗಿ ವಿವರಗಳು ಎಲ್ಲಿಯೂ ದಾಖಲಾಗದೆ ತೆರೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಬಿಡುವುದುಂಟು. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನಂತಹ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕುರಿತು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು, ಪ್ರಚಾರ-ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಾ ದೂರವಾಗಿರುವುದು. ಗಳಿಕೆ-ಉಳಿಕೆಗಾಗಲಿ, ಕೀರ್ತಿ, ಸ್ಥಾನ-ಮಾನ ಸಂಪಾದನೆಗಾಗಲಿ ಯಾವುದೆ ಬಗೆಯ ಆಸಕ್ತಿ ತೋರದೆ ಇರುವ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದವರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಶರಣ ಸಂತನಾದ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಲಿಖಿತರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಸಕ್ತಿಯೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ. ಇವರು ಜನತೆಯ ಗೌರವಾದರಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿ ಪುರುಷರಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೂ. ಅವರ ಜನನ ಮತ್ತು ಬಾಲ್ಯ ಜೀವನದ ಬಗೆಗೆ ಖಚಿತವಾದ ದಾಖಲೆಗಳು ದೊರಕುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆ. ಅವರ ಜೊತೆಗೆ ಒಡನಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವಂತ ಹಾಗೂ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಆಕರವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠದೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪರ್ಕವಿರಿಸಿಕೊಂಡ ಪರಿಚಿತ ಭಕ್ತರು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ಅವರ ಜೀವನದ ಘಟನೆಗಳು ಇಂದು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಸಾಕ್ಷಾಧಾರಗಳಾಗಿವೆ. ಹೀಗೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕುರಿತು ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ

ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವಂತ ಕೆಲವೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ನೆಲೆ-ಹಿನ್ನೆಲೆ ನೋಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ.

೨.೧. ಸೀಮಿತ ಆಕರಗಳು

ಸಿಗುವ ಸೀಮಿತ ಆಕರಗಳಿಂದಲೇ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಗುರು ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆ; ಎಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಗ್ರಂಥವು, ಗಂಗಾಧರಪ್ಪ ಮಾನಪ್ಪ, ನಾಲತವಾಡ ಇವರಿಂದ ಸನ್ ೧೯೪೪ ಫೆಬ್ರುವರಿಯಲ್ಲಿ, ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಒಟ್ಟು ೫ ಸಂಧಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ೪ ಸಂಧಿಗಳು ಗಗನಾಪುರದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ೫ನೇ ಸಂಧಿಯು ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಪರಮಶಿಷ್ಯನಾದ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಜೀವನದ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಹುಟ್ಟು, ಅವನ ತಂದೆ-ತಾಯಿ, ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದ ನಕ್ಷತ್ರ-ತಿಥಿ, ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿದ, ವಿದ್ಯಾಕಲಿತ ಸ್ಥಳ, ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆನಿಂತ ತಾಣ ಎಲ್ಲವೂ ಈ ಚರಿತ್ರೆಯ ೫ನೇ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೀ ಕೃ.ರಾ.ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ 'ಶ್ರೀ ಮಳೆರಾಜೇಂದ್ರರ ಚರಿತ್ರೆ' ಎಂಬ ಲೇಖನವು ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನು ಜನಿಸಿದ ಗ್ರಾಮ, ತಂದೆ-ತಾಯಿ, ಧರ್ಮ, ಜಾತಿ, ಅವನಿಗೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದು. ಗುರುವಿನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತದ್ದು, ಉಕ್ಕಲಿಯಿಂದ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದು, ಮುರನಾಳದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆ ನಿಂತದ್ದು, ಗೌಡಕಿ ಮನೆತನದವರು ಅವನಿಗೆ ಭಕ್ತರಾಗಿ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ್ದು, ಶಾವಕ್ಕ ಮಳಿಯಪ್ಪನನ್ನು ಮಗನಂತೆ ಕಂಡು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಅವನ ಸಿದ್ಧಶಕ್ತಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದು, ಲೋಕಸಂಚಾರದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪವಾಡ ಸಾದೃಶ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಭಕ್ತರಿಂದ ಅಪಾರ ಜನಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ 'ಅಪ್ಪ' ಅಜ್ಜನಾಗಿ ಸ್ವೀಕಾರವಾಗಿದ್ದು, ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ ಗವಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದ್ದು, ಮುಂದೆ ಅವರ ಗದ್ದುಗೆಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳು ಈ ಚರಿತ್ರೆ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಪುರುಷರ ಜೀವನ ಲೀಲಾಮೃತ; ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮೌನೇಶ. ಬ.ಗಾಡದವರು ಮುರನಾಳ ಹಾಗೂ ಗದ್ದನಗಿರಿಯ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. "ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ವಂಶಸಂಭೂತರಾದ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಅವರು ತಿಂಥಿಣಿ ಮೌನೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಶಿಷ್ಯ ಗಗನಾಪುರದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವರು. ೧೫-೧೬ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಇದ್ದರು ಎಂದು ಈಗ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಪವಾಡ ಪುರುಷರು. ಲೌಕಿಕದೊಳಗಿದ್ದೂ ಅಲೌಕಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವುಳ್ಳವರು. ಉಕ್ಕಲಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ದೇಶ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆಂದು ಬಂದವರು. ಭಕ್ತರ ಮನಸೂರೆಗೊಂಡು ಮುರನಾಳ ಹಾಗೂ ಗದ್ದನಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿರುವುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವರ ಪ್ರಭಾವಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಭಕ್ತರು ಮಹಾಪುರುಷರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ."[೧] ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಅವರ ಮುಂದಿನ

ಪರಂಪರೆಯ ವಂಶಸ್ಥರ ಮಾಡಿದ ಅನೇಕ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಹೇರಳವಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

೨.೨. ಜನನ ಮತ್ತು ಬಾಲ್ಯ

"ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿ ತಾಲೂಕಿನ 'ಉಕ್ಕಲಿ' ಎಂಬ ಪುರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ(ವಿಶ್ವಕರ್ಮ) ಜನಾಂಗದ ಗುರನಾಥಪ್ಪ, ತುಳಸಾಬಾಯಿ ಎಂಬ ದಂಪತಿಗಳಿದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಅವರು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಗಗನಾಪುರದ ಶ್ರೀ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ಗುರುನಾಥನು ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲೇ ಗಂಗಾಧರ ಗುರುಗಳು ಕುದುರೆ ಹತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಗುರುನಾಥನು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನು ಯಾಕೆ ಗುರಪ್ಪ? ನಿನ್ನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಚಿಂತೆಯ ಕಳೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ನೀನು ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ನಿನಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಯೋಗಿಯಾಗುವ ಒಬ್ಬ ಮಗನು ಜನಿಸುವನು. ಅವನಿಂದ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವು ಆತನ ನಾಮಕರಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇವೆಂದು ಹೇಳಿ ಗಗನಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು."[೨]

"ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತುಳಸಾಬಾಯಿಗೆ ಗರ್ಭನಿಂತು ನವಮಾಸ ತುಂಬಿದವು. ಸರಸಲಗ್ನದ ವರಸು ಮೂರ್ತದಿ। ಧರೆಯೊಳವತರಿಸಿದನು ಮಗು ತಾ ಮಹಿಮೆ ರೂಪದಲಿ॥ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಪೌರ್ಣಿಮೆಯ ಪಾತ್ರಃಕಾಲ ಶನಿವಾರ ಗುರು ಮಹರ್ದಶ ಶುಭಕೃತನಾಮ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ತುಳಸಾಬಾಯಿ ಗಂಡು ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿದಳು. ಜಾತಕರ್ಮ ಮಾಡಿ ನಾಮಕರಣ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಗುರುಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿದಳು. ಆಗಲೇ ಗಗನಾಪುರದಿಂದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಂದರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಗುರನಾಥಪ್ಪನು ಮಗನ ನಾಮ ಏನೆಂದು ಕರೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಗುರುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಗುರು ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಅವನು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ತನ್ನ ನಾಮವನ್ನು ತಾನೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವನು. ನಾವೇನು ಹೇಳಬೇಕು ಎಂದರು. ನಿಗೂಡ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯದೇ ಗುರುಗಳೇ ನೀವೇ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿರಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಹಾಗಾದರೆ ಅವನು ಹುಟ್ಟುವಾಗ ಮಳೆ ಬರುತಿತ್ತಲ್ಲ ಅದೇ ನಾಮದಿಂದ ಕರೆಯಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆ ಮಗುವಿಗೆ 'ಮಳಿಯಪ್ಪ, ಮಳೆರಾಜೇಂದ್ರ, ಮಳೆರಾಜ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು. ಮಗು ಬೆಳೆದಂತೆ ಅನೇಕ ಬಾಲ್ಯಲೀಲೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಆನಂದವುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವನಾದಾಗ ತಂದೆ–ತಾಯಿಯ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು 'ಗಗನಾಪುರ'ಕ್ಕೆ ಗುರುಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಗುರುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಸರ್ವವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಪರಣತಿ ಹೊಂದಿದನು. ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ತನ್ನ ೧೨ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ ತನ್ನ ಸಂಚಾರ ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಉಕ್ಕಲಿಯಿಂದ ಗಗನಾಪುರಕ್ಕೆ, ಅಲ್ಲಿಂದ ತಿಂಥಿಣಿ ಮೌನಪ್ಪಯ್ಯನ ದರ್ಶನ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಯಡಹಳ್ಳಿಯ ನಾಗಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿಮಾಡಿ

ಮುಂದೆ ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ."[೩] ಅಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಬೆಳೆದಂತೆ ಅವನ ಬೌದ್ಧಿಕ ವಿಕಾಸ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಯೋಗ ತಪಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡನು.

೨.೩. ನಾಡ ಸಂಚಾರ

ಶ್ರೀಗುರು ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಇವರ ಸಂಚಾರ ಜೀವನ ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿ ತಾಲೂಕಿನ ಉಕ್ಕಲಿ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜನ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟು ನಿಂತರು. ಗುರುವಿನಿಂದ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಗುರುಲೀಲೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ತಿಂಥಿಣಿ ಮೌನೇಶನ ದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಮುಂದೆ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ನಾಡಿನ ಘಟಪ್ರಭಾ ನದಿ ತೀರವಾದ ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟವರು ಆ ಗ್ರಾಮದ ಗೌಡರ ಮನೆತನದವರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸಿದ್ಧಶಕ್ತಿ ಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ತಪಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಜನಾನುರಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಕಂಡು ಜನತೆ ಇವರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪುರುಷರಲ್ಲವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಅವರ ಸಂಚಾರ ಜೀವನ ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ ಧರ್ಮ ಎನ್ನದೇ ಸರ್ವಧರ್ಮ, ಜಾತಿಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಂಡ ಸರ್ವಧರ್ಮದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಾನೆ. ಸಂಸಾರ ಜೊತೆಗೆ ಸಮಾಜಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡುವುದು, ಜನತೆಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು, ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಸಂಚರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿರುವಂತ ಅನಿಷ್ಟ, ಅಂಧಕ್ಕಾರವನ್ನು ದೂರಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಪವಾಡ ಸಾದೃಶ್ಯದ ಮೂಲಕ ನಾಡಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರಮವಹಿಸಿದರು.

ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಲೋಕ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುವುದು ಅವನು ಮಾಡಿದನೆನ್ನಲಾದ ಪವಾಡಗಳು. ಹಾಗೂ ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಶಕ್ತಿಗಳು ಲೋಕನೀತಿಯ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳಾಗಿ ಪವಾಡಗಳ ಆಕರ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವ ಅದ್ವಿತೀಯವಾದುದು. ಅವರು ಮಾಡಿದ ಪವಾಡಗಳ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆ ಏನೇ ಇರಲಿ, ಇವು ಜನಮನದ ಮೇಲೆ ಬೀರಿದ ಪ್ರಭಾವ ಆಗಾಧವಾದುದು. ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗೆ ನಿಲುಕದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಾಚೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವ ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳು ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಅಥವಾ ಅವನಂಥ ಸಂತರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಮೂಡುವ ಎರಡು ಅಂಶಗಳೆಂದರೆ ಭಯ ಮತ್ತು ಕೌತುಕಗಳು. ಇಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬದುಕಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗಿಂತ, ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಸತ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೆ ಅವರ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅನೇಕ ಜೀವಪರ ಕೆಲಸಗಳು ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಬರಗಾಲದಿಂದ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಚರಿಸಿ ಮಳೆಯನ್ನು ತರಿಸಿ ಜನರ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದ ಅನೇಕ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಗದ್ದನಗಿರಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ತಪೋ ಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಜೀವಂತ

ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪತ್ನಿ ತಿಪ್ಪಮ್ಮ ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ ಸಮಾಧಿಯಾಗಿದ್ದು ಸೋಜಿಗದ ಸಂಗತಿ.

೨.೪. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕುರಿತ ಮೌಖಿಕ ಮಾಹಿತಿಗಳು

ಶ್ರೀ ಗುರುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೇಳುವಂತೆ "ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಅಘಟಿತ ಘಟನಾ ಸ್ಥಳವಾಗಿ ವರುಣ ದೇವನೆ ನರರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದ ಸದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ಮಳೆಯ ರಾಜೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಈ ಪರಂಪರೆಯು ಮೂಡಿ ಬಂದಿದ್ದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯ ಹರಿಕಾರರಾದ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯದ ಲೀಲಾ ಪುರುಷರಾಗಿ ಮೆರೆದ ತಿಂಥಿಣಿ ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ಮೌನೇಶ್ವರ ಕರಕಮಲ ಸಂಜಾತರಾದ ಗಗನಾಪುರದ ಶ್ರೀ ಗುರು ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನವರು. ಸದ್ಗುರು ಮೌನೇಶ್ವರರ ಅಣತಿಯಂತೆ ಮಳೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಂಥ ಮಹನೀಯರು.

ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿ ತಾಲೂಕಿನ 'ಉಕ್ಕಲಿ' ಗ್ರಾಮದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಸಂತಾನವಿರದೆ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ 'ಹರನೆ ಕಮ್ಮಾರನಾಗಿ ನರರೂಪ ತಾಳಿದ ಗುರುವಿನ ಮುಂದೆ ಗುರುವುಂಟೆ' ಎಂಬ ಮೌನೇಶ್ವರರ ವಚನದಂತೆ, ಪರಶಿವನ ಅಂಶಾವತಾರಿಯಾದ ಶ್ರೀ ಮೌನೇಶ್ವರರು ಆ ದಂಪತಿಗಳ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಪರಮ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನೆಂಬ ಮಹಾಪುರುಷರು ಭಕ್ತರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಿಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಮಗೆ ಸಂತಾನ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಕೈ ಮಾಡಿದರೆ ಮಳೆ ತರಿಸುವಂಥ, ದುರ್ಭಿಕ್ಷೆ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುವಂಥ ಮಹಾಪುರುಷನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ 'ಮಳೆಯರಾಜೇಂದ್ರ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಕರೆಯಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದೃಶ್ಯರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಲೀಲಾ ಪುರುಷನ ಹಸ್ತದಿಂದ ಧರೆಗೆ ಬಂದ ವರುಣ ದೇವನೆ ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಶ್ರೀ ಮಳೆರಾಜೇಂದ್ರ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ಅಥವಾ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ."[೪]

ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಮುರನಾಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆ ನಿಂತ ಮೇಲೆ ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು 'ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವನಾಥ ಮಹಾಪುರುಷ ಅವರು ಹೇಳುವಂತೆ.' ಉಕ್ಕಲಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಗುರುವಿಗಾಗಿ ಹುಡುಕುತ್ತಾ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಗುರುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ವಿದ್ಯಾ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಕೊನೆಗೆ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿ ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟವರು ಆ ಊರಿನ ಗೌಡರ ಮನೆಯವರು. ಮಾಳಿಗೆ ಮೇಲೆ ಒಣ ಹಾಕಿದ ಕಡಲೆ ತೋಯದಂತೆ ಪವಾಡ ನಡೆದ್ದಿದೂ ಅಲ್ಲೆ. ಬಹುಶಃ ಅಲ್ಲಿರುವಾಗಲೆ ಅವರ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅವರ ಪತ್ನಿಯ ಹೆಸರು ತಿಪ್ಪಮ್ಮ. ಅವರ ತವರು ಮನೆಯು ಮುಧೋಳ ತಾಲೂಕಿನ ಬರಗಿ ಗ್ರಾಮ. ಅವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರೂ ಗೌಡರ ಹುಡೇದ ಮೇಲೆ ಅವರ ವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಜೋಳದ ಹಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವುವೋ ಸೊಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣಗೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಕಲಿಸಿ ಉಪ್ಪುಕಾರ ಬೆರೆಸಿ ಭಕ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ

ಸ್ಥಿತಿ ಇತ್ತು. ಆ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮಂದಾಲಗಿರಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಣಿಸಿ ತಾವೂ ಉಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ ಬಹುಃಶ ಬರಗಾಲದ ಜೀವನ ಅದಾಗಿರಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನವರು ಧ್ಯಾನ ತಪಸ್ಸಾಧನೆಗೆ ವಜ್ರಗಿರಿ ಅಥವಾ ಗದ್ದನಗಿರಿ ಗವಿಯು ಯೋಗ್ಯ ತಾಣವಾಗಿತ್ತು. ಈ ವಜ್ರಗಿರಿ ಹೆಸರು ಬಳಕೆಗೊಂಡಿದ್ದು ಹೀಗೆ : ಗದ್ದುಗೆ ಗಿರಿ ಮೂಲ, ವಜ್ರಗಿರಿ– ವಜೀರ್ ಪದ ಮುಸ್ಲಿಂ ನಾಮ(ಗೌರವಾನ್ವಿತ)ಪದ, ವಜೀರ್ ಪದದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಮಟ್ಟಿಗುಡ್ಡ, ಈ 'ವಜೀರ್' ಪದ ಶ್ರೀ ಗುರು ಗಂಗಧಾರಸ್ವಾಮಿ ಚರಿತ್ರೆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖವಾಗಿದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನವರು ಜೀವಂತ ಸಮಾಧಿಯೂ ಗದ್ದನಗಿರಿಯಲ್ಲೇ ಆಯಿತು. ಇವರ ಪತ್ನಿ ತಿಪ್ಪಮ್ಮನ ಜೀವಂತ ಸಮಾಧಿ ಮುರನಾಳದಲ್ಲೇ ಆಯಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಮಹನೀಯರ ಜೀವ ಸಮಾಧಿಗಳಾದವರು. ಮರಣದ ನಂತರವೂ ಬದುಕಿರುತ್ತಾರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳು ಜನರಲ್ಲಿವೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಆಗಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಅವರ ಸಮಾಧಿಗಳು ಜಾಗೃತ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಿ ಸಾಗಿ ಬಂದಿದೆ.

ಮಳೆಯಪ್ಪಯ್ಯನ ನಂತರ ಅವರ ಮಗ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನೂ ಮಹಿಮಾ ಪುರುಷನಾಗಿ ಬಾಳಿ ಗತಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಆತನ ಸಮಾಧಿ ದರ್ಗಾ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಮುಂದೆಯೂ ಅವರ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಯೋಗಿಗಳು, ತಪಸ್ವಿಗಳು, ಅನುಭಾವಿಗಳು ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಗಳಂಥ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳ ಶಿಷ್ಯರು ಮುಂದೆ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿಯೂ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ವಂಶ ಅವನತಿ ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ಇಂಥ ಭವ್ಯ ದರ್ಗಾಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ನಿಂತಿರಬೇಕು.

ಮಹಾಪುರುಷರ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹೊಸ ಸಂಗತಿಗಳು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪತ್ನಿಯ ಹೆಸರು ತಿಪ್ಪಮ್ಮ. ಒಬ್ಬ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹಿಂದಿದ್ದು ಇವರ ಕಷ್ಟ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಗಲಿಗೆ ಹೆಗಲುಕೊಟ್ಟು ಪತಿ–ಪುತ್ರರನ್ನು ಪೋಷಿಸಿದ ಮಹಾಮಾತೆ ತಿಪ್ಪಮ್ಮ. ಅವರೂ ಜೀವ ಸಮಾಧಿ ಹೊಂದಿರಬೇಕಾದರೆ ಪತಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಯೋಗದೊಡನೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಯೋಗ ಮಾಡಿದ ಅಪೂರ್ವ ಸ್ತ್ರೀ ಮಣಿಯಾಗಿ ತಿಪ್ಪಮ್ಮ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಗದ್ದನಗಿರಿಯ ಮೇಲಿರುವ ಎರಡೂ ದರ್ಗಾಗಳು ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ, ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ತಂದೆ–ಮಗ ಎಂಬುದು ಖಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

೨.೫. ನೆಲೆ

ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದು ನೆಲೆನಿಂತ ಸ್ಥಳ ಮುರನಾಳ ಮತ್ತು ಗದ್ದನಕೇರಿ. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಕೂಡ ಅದರ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅಂತರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಮಾನದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರೂಪೀಕರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಒಂದು ನೆಲೆ ಅಥವಾ ಜಾಗವು ಮನುಷ್ಯನ ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ನಿಸರ್ಗದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೇರಿಸುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಬಹುತೇಕ ದಾರ್ಶನಿಕ ಪರಂಪರೆಗಳು ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ನದಿ ತೀರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆ ಸಮುದಾಯದ ಜೀವ ಸೆಲೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ,

ಆ ಸಮುದಾಯದ ಕೊಡುಗೆಯ ಭಾಗವಾಗಿಯೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯವರು ಕೂಡಾ ಬೆಟ್ಟ ಹಾಗೂ ನದಿ ತೀರದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಸಾಧನೆಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಫಲವತ್ತಾದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕೃಷಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳು ಅವರ ಯೋಗ, ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ನೆಲೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಬಸವರಾಜ ಹಲಗತ್ತಿಯವರು ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೂಫಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಎಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುವಂತೆ "ಸೂಫಿಗಳು ಹಾಗೂ ಶರಣರ, ಸಂತರ, ಸಿದ್ಧರ ದಟ್ಟ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡ ಅನುಭಾವಿ ತಿಂಥಿಣಿಯ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುರನಾಳ ಹಾಗೂ ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಒಬ್ಬರು. ಈ ಮಠಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಭಕ್ತರಿದ್ದಾರೆ. ಸೂಫಿ ಸಂತರ ಉರಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮಾಲಿದಿ, ಮಜಾರ(ನೈವೇದ್ಯ), ಊದು ಹಾಕುವುದು, ಫರಾಕು ಹೇಳುವುದು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಮಠದ ವಂಶಸ್ಥರು ಇಂದಿಗೂ ಸೂಫಿ ಸಂತರ ಹಾಗೇ ಹಸಿರು ಪೇಟ ಹಾಗೂ ಶೀಲಾಮಣಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸೂಫಿ ದರ್ವೇಶಿಗಳು ತಮ್ಮ ಆಂತರಿಕ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಳೆಯನ್ನು ತರಿಸುವ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದಂತೆ, ಮಳೆಯಪ್ಪನವರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬರಗಾಲ ಬಿದ್ದಾಗ ಮಳೆ ತರಿಸಿ ಈ ಭಾಗದ ಜನರು ಅನ್ನ ನೀರು ಕಾಣುವಂತೆ ಪವಾಡ ಮಾಡಿದ್ದಾರಂತೆ, ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಆಚರಣೆಗಳು, ಸಂಪ್ರಾದಯಗಳು, ಪದ್ಧತಿಗಳು ಈ ಮಠದ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿವೆ."[೨]

ಬಸವರಾಜ ಹಲಗತ್ತಿಯವರು ಮುರನಾಳ ಮತ್ತು ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳೆಯಪ್ಪನನ್ನು ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸೂಫಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಗುರುತಿಸಿರುವುದು ಸರಿಯೇ. ಆದರೆ ದರ್ವೇಶಿ ಸೂಫಿಗಳೇ ಮೊದಲು ಮಳೆ ತರಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಂತೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನವರು (ಇಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಿಕೊಡಿದ್ದಾರೆ) ಅವರ ಅನುಕರಣಿ ಎಂಬಂತೆ ಮಳೆ ತರಿಸುವ ಪವಾಡ ಮಾಡಿದ್ದಾರಂತೆ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗದು. ಈ ಶಕ್ತಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದು ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಮಳೆ ತರಿಸುವಂತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ತಪಶ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಪಿ.ವೈ.ಗಿರಸಾಗರ ಅವರು 'ಬಾಗಲಕೋಟೆ ತಾಲೂಕಾ ದರ್ಶನ' ಪುಟ ೨೦ರಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಕೆಲವು ವಿಚಾರಗಳು ಹೀಗಿವೆ. "ತಿಂಥಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಅಚಲ ಭಕ್ತನಾದ 'ಉಕ್ಕಲಿ'ಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಈ ಮಠದ ಸ್ಥಾಪಕ ಎಂದು ಪ್ರತೀತಿ, ಇವನು ಮಳೆರಾಜನನ್ನು ವಶೀಕರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡವ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಇದೆ. ಮಳೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ

ಬಾದ್‌ಶಾ ಮೆಚ್ಚಿ 'ಏಕ ಲಾಕ್ ಐಂಶೀ ಹಜಾರ್...' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ದಯ ಪಾಲಿಸಿದ. ಈ ಬಿರುದನ್ನು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ಉಗ್ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಮಗನಾದ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿದ್ದ... ಮುಂದೆ ಅವರ ಮಗ ಅಖಂಡಪ್ಪ ಮಹಾಸಿದ್ಧಿ ಪುರುಷನೆಂದೂ, ಮಳೆಯನ್ನು ಅಜ್ಜನಂತೆ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಕಾಲದ ಜನ ಅವರಿಗೆ 'ಹರಿವ ಹಾವಿನ ಗಂಡ, ಉರಿವ ಕಿಚ್ಚಿನ ಗಂಡ, ಹಿಂಡು ದೇವರ ಗಂಡ, ಪುಂಡ ಮಳೆರಾಯ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇಂದಿಗೂ ಅವರ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ಉಗ್ಗಳಿಸುವುದು ಅವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯ ಪ್ರತೀಕವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು."೬

ಪಿ.ವೈ.ಗಿರಸಾಗರ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ತಿಂಥಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಭಕ್ತನಾದ ಉಕ್ಕಲಿಯ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಈ ಮಠದ ಸ್ಥಾಪಕ. ಈತ ಮಳೆರಾಜನನ್ನು ವಶೀಕರಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಎಂಬುದು ಅವರ ಮಗ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂಬುದು ಈ ಎರಡೂ ಅದಲು ಬದಲಾಗಬೇಕು. ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಮಠದ ಸ್ಥಾಪಕ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಆತನ ಮಗ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಈ ಕ್ರಮ ಸರಿ. ೨ನೇ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಈತನ ಮಳೆಯ ಪವಾಡಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಏಕ ಲಾಕ್ ಐಂಶೀ ಹಜಾರ್...ಬಿರುದನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿದ ಎಂಬುದು ಕೂಡಾ ಗಿರಿಸಾಗರ ತಪ್ಪುಗ್ರಹಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನೆ ಮೊದಲನೆಯ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಬಾದ್‌ಶಾನೇ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಗುರುವೆಂದು, ಪೈಗಂಬರರಿಗೆ ಸಮಾನರೆಂದೂ ಕೊಟ್ಟ ಗೌರವ ಬಿರುದು. ಇದು ಮಂತ್ರದಂತೆ ತಿಂಥಣಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಎಲ್ಲ ಮಠಗಳಲ್ಲೂ ಘೋಷಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಪರಂಪರೆಯ ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಮಳಿಯಪ್ಪನವರ ಮಠದಲ್ಲೂ ಈ ಮಂತ್ರ ಘೋಷಣೆ ಕೇಳಿ ಬಂದರು ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

೨.೬. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕಾಲ ವಿವೇಚನೆ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕಾಲದ ಬಗೆಗೆ ವಿವೇಚಿಸಲು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಕರಗಳಿಗೆ ಹುಡುಕಾಡಿದರೆ ನಮಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಆಕರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಎರಡು ದರ್ಗಾಗಳು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಒಂದೆರಡು ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು ಮುಖ್ಯ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

೧) ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳು

೨) ದರ್ಗಾಗಳು

೩) ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ

೪) ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಕಾಲ

೫) ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿಗಳ ಕಾಲ

ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕಾಲ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುವುದು ತುಂಬಾ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಗದ್ದನಕೇರಿ ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಮೂರ ಶಿಲಾ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನಿಗೆ

ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಒಂದು ಶಾಸನವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆರುವ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ದರ್ಗಾಗಳ ಶೈಲಿ ಮೇಲೆ ಕಾಲವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಗುರು ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪ ಜನಿಸಿದ ನಕ್ಷತ್ರ, ತಿಥಿ, ವಾರದ ಮೇಲೆ ಇಸ್ವಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿಗಳ ಕಾಲವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕಾಲವನ್ನು ಊಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿವೆ.

ಮೊದಲಿಗೆ ಶಾಸನವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚರ್ಚಿಸಬಹುದೆನಿಸುತ್ತದೆ. "ಈ ಶಾಸನದ ಕಾಲ ೧೧೦೭ ವಿಶ್ವವಸು, ಸಂಕ್ರಮಣವೆಂದಿದೆ ಇದು ಕ್ರಿ.ಶ.೧೧೮೫-೮೬ ಕ್ಕೆ ಸಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಸಾಲುಗಳು ತ್ರುಟಿತವಾಗಿದ್ದು ಅಳಿದುಳಿದ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಸೋಮ ಸಾಮಂತನ ಉಲ್ಲೇಖವಿದ್ದು, ಶಿವಾಲಯವೊಂದರ ಸುತ್ತಲೂ ಕಿತ್ತಳೆ, ವಕುಳ, ಹಲಸು, ಹೊಂಗೆ, ಮಾವುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಉದ್ಯಾನವನವಿತ್ತೆಂದು ವರ್ಣನೆ ಇದೆ. ಈ ಶಿವಾಲಯದ ಖಂಡ ಸ್ಫುಟಿತ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮತ್ತು ದೇವತಾ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಜಗದ್ಧಾ ಜಗತಾಪ ಸಾಮಂತನು ಭೂಮಿಧಾನ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ."[೭]

"ಇನ್ನೊಂದು ಶಾಸನ ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಊರಿನಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲಿದೆ. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಾಲದ ಉಲ್ಲೇಖವಿಲ್ಲ. ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಲಿಪಿಯ ಮೇಲೆ ಕ್ರಿ.ಶ.ಸುಮಾರು ೧೪-೧೫ ನೇಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಾಳಿಗಪ್ಪನ ಮಗ ಮೋನಪ್ಪತ್ತೈಯ್ಯನಿಗೆ ಮಾನ್ಯ ನೀಡಿದ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಅದರ ಪಾಠ ಹೀಗಿದೆ.

"ಶ್ರೀಗುರು ಮಾಳಗ(ಪ)ನ
ಮಗ ಮೋನಪತ್ತೈ(ಯ)
ನವರಿಗೆ ಕೆರಿಯ ಕಟ್ಟಿ
ದಕ್ಕೆ ಕೊಟ(ಮಾನ್ಯ)"[೮]

"ಮೂರನೆಯ ಶಾಸನ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಗ್ರಾಮದ ಕೆರೆಯ ತೊಬಿನ ಬಳಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಇದೆ. ಇದೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಹಾಳಾಗಿದ್ದು ಉಲ್ಲೇಖವಿದ್ದಿರಬಹುದಾದ ಭಾಗ ಹಾಳಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ತ್ರಿಭುವನ ಮಲ್ಲನ ಉಲ್ಲೇಖವಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಕ್ರಿ.ಶ.೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭ ಕಾಲದ ಶಾಸನವಾಗಿದೆ. ತ್ರಿಭುವನ ಮಲ್ಲನ ಸಾಮಂತನೊಬ್ಬನ ಹೊಗಳಿಕೆ ಬಂದಿದೆ.

ಈ ಮೂರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನೆಯ ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯ ಶಾಸನಗಳು ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದವಾಗಿದ್ದು ಈ ಪ್ರದೇಶ ಸಾಮಂತ ರಾಜರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವದೇವಾಲಯ ಸುಂದರ ಉದ್ಯಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ರಮ್ಯತಾಣವಾಗಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ನಮಗೆ ಎರಡನೆಯ ಶಾಸನವೇ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ದುರ್ದೈವವೆಂದರೆ ಇದರ ಕಾಲ ತಿಳಿದುಬಂದಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಗುರು ಮಾಳಿಗಪ್ಪನ ಮಗ ಮೋನಪತ್ತೈಯ ಕೆರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದಂತೆಯೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿಯೂ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪ, ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿ ಮಾಳಿಗಪ್ಪ, ಮೋನಪತ್ತೈಯ

ಆಗಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. 'ಕಟಿದರೆ', 'ಕೊಟ' ಎಂಬ ಶಬ್ದ ದೋಷಗಳು ಯಾರೋ ನುರಿತಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸಗಾರನಿಂದ ಕೆತ್ತಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ನುರಿತ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಕೊರೆದಿರುವ ಶಾಸನಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಬೇರೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ (ಶಾಸನಗಳ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕತೆಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು) ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿದಕ್ಕೆ ಒಂದು ದಾಖಲೆ ಇರಲಿ ಎಂಬಂತೆ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಸಿದಂತಿದೆ."[೯]

ಮಳಿಯಪ್ಪನವರಿಗೆ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಗಳು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಂಬಳಿ ಕೊಟ್ಟ ಚರಿತ್ರೆ ಇದೆ. ಆ ಜಾಗದಲ್ಲೆ ಆತನ ಮಗನಾದ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಒಂದು ಕೆರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವ ಲೋಕ ಸೇವೆಯ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಎಂಬುದು ಈ ಶಾಸನದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಕಾಲವನ್ನು ಲಿಪಿತಜ್ಞರು ೧೪–೧೭ ನೆಯ ಶತಮಾನವೆಂದು ಊಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಈ ಮಾಳಿಗಪ್ಪ–ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಮಳೆಯಪ್ಪ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಸುಮಾರು ನೂರು ವರ್ಷ ಹಿಂದಿನವರಾಗಿರಬೇಕು.

ದರ್ಗಾಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ``Two miniation forms of the world famous gal (gumbaz) can be seen as you reach Bagalkot from Belgaum road, you near them you find the malyappayya gadduge road which will lead your to the two gumbazshaped temples These white technically singnificant and histroically important temples have been neaglected."[೧೦]

ಎಂದು ಈ ಎರಡು ಗುಡಿ–ದರ್ಗಾಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಡೆಕ್ಕನ್ ಹೆರಾಲ್ಡ್ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇವು ಇಂಡೋ ಸಾರ್ಸೆನಿಕ್ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿವೆ. ಎರಡರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದು ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನದು ಸುಮಾರು ೫೦ ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿದೆ. ಸಣ್ಣದ್ದು ಮಳಿಯಪ್ಪನದ್ದು ಸುಮಾರು ೪೦ ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿದೆ. ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಜನ ಜಾತಿಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಈ ಗದ್ದುಗೆಗಳಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

"ಸೂಫಿಗಳ ಸಮಾಧಿ ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಮಲಗಿರುವ ಆಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸೂಫಿ ಸಂತನಿಗೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಸಮಾಧಿಯ ಕಟ್ಟಡದ ಹೊರರೂಪ ಮಾತ್ರ ಗುಂಬಜವನ್ನುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದ್ದು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಸಾವಳಗಿ ಶಿವಲಿಂಗ, ತಿಂಥಿಣಿ ಮೋನಪ್ಪ, ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಫಕೀರಸ್ವಾಮಿ, ಕೊಡೇಕಲ್ ಬಸವಣ್ಣ, ದಿಗ್ಗಿ ಸಂಗಮನಾಥ, ನಾಯಕನಟ್ಟಿ ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ, ಸಾಲೋಟಗಿ ಶಿವಯೋಗಿ, ಜಲದುರ್ಗದ ಸಂಗಮನಾಥ, ಮಾಡ್ಯಾಳದ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಹಾಗೂ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳೆಯಪ್ಪ ಅವರ ಗದ್ದುಗೆ ಮುಂತಾದವು. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಗೆಳೆಯನೋ ಗುರುವೋ ಆದ ಸೂಫಿಯ ತೋರು ಗದ್ದುಗೆ ಮೇಲಿದ್ದು, ಕೆಳಗೆ ಸಂತನ ಗುದ್ದುಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ದಿಗ್ಗಿ ಸಂಗಮನಾಥನ ಮೇಲೆ ಚಾಂದಸಾಬನ ಗದ್ದುಗೆ, ಸಾವಳಿಗಿ ಶಿವಲಿಂಗನ ಮೇಲೆ ಖಾಜಾ ಬಂದಾನವಾಜನ ಗದ್ದುಗೆ, ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಮೇಲೆ ಮಹಮ್ಮದ್ ಪೈಗಂಬರನ ಗದ್ದುಗೆಗಳಿವೆ. ವರವಿಯ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಗುಡಿಗಳನ್ನು ಬಿಜಾಪುರದ ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಅಂಕುಶಖಾನ್‌ನೂ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗುಡಿಯನ್ನು ಬಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ದೊರೆಗಳೂ

ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವು ದರ್ಗಾಗಳಾದವು. ಇದು ಕೇವಲ ಮುಸ್ಲಿಂ ದಾಳಿಕೋರರಿಂದ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ತಂತ್ರ ಎಂಬವಾದ ತಪ್ಪು. ಇಸ್ಲಾಮಿ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿಯಲ್ಲಿರುವ ದರ್ಗಾ, ಗುಡಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೋಮುವಾದಿ ಚರಿತ್ರೆಕಾರರ ಎಲ್ಲ ಥಿಯರಿಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವಂತ ಜನತೆಯ ಶ್ರದ್ಧಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿವೆ."[೧೧]

ಇಂಗ್ಲೀಷ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಎರಡು ದರಗಾಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದು ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನದು ಸಣ್ಣದು ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನದು ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ಇದ್ದರೆ, ಮಠದವರು ದೊಡ್ಡಗುಡಿ ಮಳೆಯಪ್ಪಯ್ಯನದು ಸಣ್ಣದು ಆತನ ಮಗ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕಾಲದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವುದೇ ದಿನಾಂಕ ನಮೂದಿಸಿಲ್ಲ, ಯಾವುದೇ ಹೆಸರನ್ನು ನಮೂದಿಸಿಲ್ಲ, ಆ ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವುಗಳು ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಬಹುದು. ಈಗಾಗಲೇ ನೋಡಿದಂತೆ ಬಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾದ ಮಾತು. ಆದರೆ ಎಷ್ಟನೇ ಇಸವಿ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಯಾರು ರಚಿಸಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಗುರು ಗಂಗಾಧರ ಚರಿತ್ರೆ ಎನ್ನುವ ಚಿಕ್ಕ ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜನನ "ಶುಭಕೃತ ನಾಮ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಚೈತ್ರ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷ ಪೌರ್ಣಿಮೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಶನಿವಾರದಂದು ಆಯಿತು ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ."[೧೨] ಇದರ ವಾಸ್ತವತೆಯನ್ನು ಅನುಮಾನದಿಂದ ನೋಡಬಹುದಾದರೂ ಒಂದು ದಿನಾಂಕವಂತೂ ದೊರೆತಂತಾಗಿದೆ. ಇವರ ಪ್ರಕಾರ ಸುಮಾರು ೧೫–೧೬ ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಹೋದರೆ ಶುಭಕೃತು ಸಂವತ್ಸರ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೫೪೨ರಲ್ಲಿ ೧೬೦೨ರಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಎರಡು ಇಸ್ವಿಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಕೆ.ಪಿ. ಈರಣ್ಣನವರು ಮೌನೇಶ್ವರ ವಚನ ಸಂಗ್ರಹದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ "ಮೌನೇಶ್ವರರ ಕಾಲ ವಿಜಯನಗರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಇಮ್ಮಡಿ ಬಸವಣ್ಣನ (ಹೊಸಪೇಟೆಯ ಜಂಬುನಾಥನ ಭಕ್ತ, ೧೫೪೦–೧೫೭೦) ಡಂಗೂರ ಸಾರಲು ತಾನು ಬಂದಿರುವುದಾಗಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದು. ಬಿಜಾಪುರದ ೧ನೇ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿಗೆ (೧೫೫೭–೧೫೮೦) ತಾನು ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿರುವುದು. ಅಂಕುಶಖಾನ ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಬಾವಿ ತೋಡಿಸುವಾಗ (೧೬೧೨) ತಾನು ನೀರು ತರಿಸಿದ್ದು ಮುಂತಾದ ಆಧಾರಗಳಿಂದ ಮೌನೇಶ್ವರರು ಕ್ರಿ.ಶ.೧೬ ಮತ್ತು ೧೭ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ್ದರು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ."[೧೩]

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಪ್ಪನವರ ಕಾಲವನ್ನು ೧೭ನೆಯ ಶತಮಾನವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಥವಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದೆ ಬೇಕಾದರೆ ಸರಿಸಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅಂಕುಶಖಾನನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರು ಇಳಿ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದರು. ೧೬೧೨ ಎಂದುಕೊಂಡರೂ ೧೬ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಜನಿಸಿರಬಹುದು. ಅವರ ಶಿಷ್ಯನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಮಳೆಯಪ್ಪನು ೧೫೫೦ ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಮೇಲಿನ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ೧ನೆಯ ಆದಿಲ್

ಶಾಹಿಗೆ ೧೫೫೭ ರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟುವಾಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರೌಢರೂ ತಪಸ್ವಿಗಳೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಸುಮಾರು ಆ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನವರು ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಿರಬಹುದು.

ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗುವ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಮೌನೇಶ್ವರರ ಮಹಿಮಾ ಲೀಲೆಗಳು ಬಿಜಾಪುರದ ೧ನೆಯ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದರೆ, ಮಳೆಯಪ್ಪನ ಮಹಿಮೆ ಪವಾಡಗಳು ನಡೆದಿರುವುದು ೨ನೆಯ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ. ೧ನೆಯ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೫೫೭ ರಿಂದ ೧೫೮೦ ೨ನೆಯ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ನಂತರದವನು ಶಿಲಾಶಾಸನದ ಕಾಲವನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ.೧೬-೧೭ ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಮಳೆಯಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಕಾಲದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

೨.೭ ಮಳೆ ಮಲ್ಲೇಶ ಹಾಗೂ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ

ಮಳೆ ಮಲ್ಲೇಶನ ಕುರಿತ ಶಿಷ್ಟ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರು ಸಿದ್ಧರಾಮನ ವಚನದಲ್ಲಿ 'ಗುರು ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶಗೆ ಪಾತಾಳ ಪದಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಯಾಯಿತ್ತು' ಎಂಬುವುದು ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡರೆ. ಚನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ 'ಏಳುನೂರು ಖಲಿಂದ್ರರಿಗೆ ಗುರುವಾಗಿದ್ದು ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ' ಎಂದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಗುರುರಾಜ ಚಾರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನ ಹೆಸರು ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದೃಶ್ಯ ಕವಿ ಗುರು ಬೆಳ್ಳುಬ್ಬಿ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾನೆ. ಸಾರಂಗ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ 'ಸಾರಂಗದೇವ, ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ, ಮರಳುಸಿದ್ಧ ಎಂದು ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮಗಳಿಂದ ಹೆಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯನ್ನು ತರಿಸಿದ್ದರಿಂದ 'ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಈತನಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು' ಎಂದು ಸಾರಂಗ ಮಠದ ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವಾಮೃತ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯು ಈ ಹೆಸರನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಜನ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮಳೆ ತರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ ಎಂಬ ನಾಮವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತೆಂದು ಈ ಕೃತಿಗಳು ಏಕಕಂಠದಿಂದ ಸಾರುತ್ತವೆ. ಅದರಂತೆ ಮುರನಾಳ ಹಾಗೂ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕುರಿತು ಇರುವ ಕೆಲವು ಮೌಖಿಕ ವಿಚಾರದಂತೆ ಇವನು ವಿಜಾಪುರ ೨ನೆಯ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಮಳೆಯ ಪವಾಡಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಯು ಗುಡಿ ಮಾದರಿ ದರ್ಗಾಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟನೆಂಬ ವಿಚಾರ ವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗುವಂತೆ ಅವರೆಡು ಇಂಡೋ ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ಉಲ್ಲೇಖಗೊಂಡಿರುವ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನ ಹೆಸರಿನವರು ವಿರಕ್ತ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವರಾದರೆ ಈ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳೆಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯವರು ಸಂಸಾರಸ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮಳೆಯಪ್ಪನ ಬಗ್ಗೆ ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರಿಯವರು 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೂಫಿಗಳು' ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಿವರಗಳು ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ. ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಪಂಡಿತನ ಚೆನ್ನಬಸವಪುರಾಣ,

ರಾಘವಾಂಕನ ಸಿದ್ಧರಾಮ ಚರಿತ್ರೆ ಮುಂತಾದ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮೂಲ ಮಳೆಯಪ್ಪನ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತ ತನ್ನ ಗುರು ಪರಂಪರೆಯ ಆದಿ ಗುರುವಾದ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಡುವ ವಿವರ ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿವೆ.

"ವರ ಖಲಿಂಧರರೇಳು ನೂರ್ವಗೆ ಗುರುವಾಗಿ
ಹರುಷದಿಂದ ಮಕ್ಕಾಕ್ಕೆ ಪೊಗಿ ಮಹಿಮೆಯ ತೋರೆ
ತುರುಕಾಣ್ಯದೊಳಗನಾ ವೃಷ್ಟಿ ದೋಷ ಬಂದು ಪಸರಿಸೆ ಪವಾಡದಿಂದೆ
ವರುಷಮಂ ಸುರಿಸಿ ಸುರಿತಾಳನಿಂದ ಪೂಜೆಯಂ
ಪಿರಿದಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡು ಘನ ತರದ ಕೀರ್ತಿಯಂ
ಧರಿಸಲಂದಂದಿತ್ತು ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನೆಂಬ ನಾಮವನಾಂತನು."[೧೪]

ಇಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳು ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನು ಏಳನೂರು ಖಲಿಂದರರಿಗೆ (ದರವೇಶಿ ಸೂಫಿಗಳಿಗೆ) ಗುರುವಾಗುವುದು, ಮಕ್ಕಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು, ಬರಗಾಲ ಬಂದಾಗ ಮಳೆ ಸುರಿಸುವುದು, ತನ್ನ ಮಳೆಯ ಪವಾಡದಿಂದ ಸುರತಾಳ(ಸುಲ್ತಾನ)ನಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನೆಂಬ ನಾಮವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ತುಂಬ ಈ ಹೆಸರಿನ ಅನೇಕ ಸಂತರಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಸೀಮೆಯ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಬೃಹತ್ ದರ್ಗಾಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಮುರನಾಳದ ಮಳೆಯಪ್ಪನ ಗದ್ದುಗೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಗದ್ದುಗೆ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ತಿರುಗಾಡಿದ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಗದ್ದನಕೇರಿಯು ಒಂದು. ಸ್ವತಃ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಮಳೆಯ ಪವಾಡ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ(ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಕೌದಿ ಬೀಸಿ ಮಳೆ ಕರೆದ ವಚನ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿದೆ). ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೂ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೂ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಸಂಬಂಧವೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಳೆ ಹೋದಾಗ ಈಗಲೂ ಕುರುಬರು ಕಂಬಳಿ ಬೀಸಿ ಮಳೆ ಬೇಡುವ ಆಚರಣೆಗಳಿವೆ.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಮಳೆಯಪ್ಪನ ಗುಡಿಗಳಿವೆ. ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿ ತಾಲೂಕಿನ ಬೆಳ್ಳುಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಯ ಪ್ರಭುವಿನ ಸಮಾಧಿ ಇದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಬಗ್ಗೆ ಸಿಗುವ ವಿವರಗಳೂ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿವೆ. ಎಡೆಯೂರು ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗನ ೭೦೦ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಳೆಯದೇವನಿದ್ದಾನೆ. ಮಳೆಯಪ್ಪಯ್ಯ, ಮಳೆಯ ಪ್ರಭು, ಮಳೆಯ ದೇವರು, ಎಲ್ಲಾ ಒಬ್ಬನೇ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೋ ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣದ ನೂರೊಂದು ವಿರಕ್ತರಲ್ಲಿ ಬರುವ ತೇರದಾಳದ ಬಸವ ಪ್ರಭು, ರುದ್ರಮುನಿಸ್ವಾಮಿ, ಬೆಳೆಯೊಡೆಯ ಇವರು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಫಿಗಳ ಇಸ್ಲಾಮಿನ ಸಹವಾಸ ಕಂಡವರು.

ಸೊನ್ನಲಿಗೆ ಸಿದ್ಧರಾಮನು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ 'ಗುರುವಾಕ್ಯದಿಂದ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶಂಗೆ ಪಾತಾಳ ಪದಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಯಾಯಿತು' ಎಂದು ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾನೆ. ಯಾರೀ ಮಳೆ ಮಲ್ಲೇಶ? ಈ ಹೆಸರಿನ ಗುರು ಪರಂಪರೆ ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದಲೇ ಇದೆಯಾ? ಕೊಡೇಕಲ್ ಬಸವಣ್ಣನ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ 'ನಂದಿಯಾಗಮ ಲೀಲೆ ಹೇಳುವಂತೆ ಮಳೆಯ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಶಿವ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಸೇರುವ ಬಯಕೆಯಾಯಿತೆಂದು, ಕೊಡೇಕಲ್ ಬಸವಣ್ಣ ಅವನಿಗೆ ಅದನ್ನು ತೋರಿಸಿದನೆಂದು ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. 'ಗುರುವಾಕ್ಯದಿಂದ...ಪಡೆದ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ(ಸಿದ್ಧರಾಮ ಹೇಳುವ) ಈತನೇ? ಎಂಬವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವಂತದ್ದು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ ಸೂಫಿ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಬಂದವನು. ಜೊತೆಗೆ ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ ಹೇಳುವಂತೆ ೭೦೦ ಖಲಿಂದ್ರರರಿಗೆ ಗುರುವಾದವನು ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವನು ತಿಂಥಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ಲಗತ್ತಾಗಿರಬೇಕು.

"ಈಗಲೂ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳೆಯಪ್ಪನ ದರ್ಗಾದೊಳಗೆ ಮೋಹರಂ ದೇವರುಗಳಿವೆ. ಈ ದರ್ಗಾವನ್ನು ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಯು ಮಳೆಯಪ್ಪಯ್ಯನು ಅವನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಮಳೆಯಿಂದ ಸೋಲಿಸಿದ್ದಕೆ ಶರಣಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಇನಾಮಾಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಗೌರವಿಸಿದ ಕಥೆ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿವೆ. ಪ್ರಭುತ್ವದೊಡನೆ ಸಂಘರ್ಷದ ಕಥೆ ಹಲವಾರಿವೆ. ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಭಕ್ತರನ್ನಾಗಿಸುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೂ ಇವೆ."[೧೫]

ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆಯವರ ಪರಿಶೀಲನೆಗಳನ್ನು ಮರುಚಿಂತನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿ ನೋಡುವುದು ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನ ಸುತ್ತ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರುವುದು ಅದನ್ನು ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಮಳೆರಾಜೇಂದ್ರನಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿರುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿ. ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನ ಪ್ರಾಚೀನ ಉಲ್ಲೇಖ ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಸಿದ್ಧರಾಮನ ವಚನದಲ್ಲಿದೆ. ಆ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ ಗುರುವಾಕ್ಯದಿಂದ ಪಾತಾಳ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡವನು ಅದರಲ್ಲಿ ಮಳೆ ತರಿಸುವ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಹೆಸರಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಳೆಯನ್ನು ತರಿಸುವ ವಿಶೇಷ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಶರಣ ಪೂರ್ವಯುಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಖಾತ್ರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದಂತೆ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತನು ಹೇಳುವ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಆತನು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುರತಾಳ(ಮುಸ್ಲಿಂ ರಾಜರ) ಆಳ್ವಿಕೆಯಾಗಲೀ, ಸೂಫಿ ಸಂತ ಖಲೀಂದ್ರರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಭೂಮಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾನವನ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಬೇಡಿಕೆಯಾದ ಮಳೆ ತರಿಸುವ ಪರಂಪರೆ ಬಸವ ಪೂರ್ವಯುಗದಿಂದಲೂ ಇದ್ದುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಿದ್ಧರಾಮನ ವಚನ ಬೆಳಕು ಬೀರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತನ ಕಾಲದ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನನಾದವನು ಮತ್ತು ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದವನು."[೧೬]

ಇನ್ನೂ ಚನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಂಸಿತನಾದ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ ಸುರತಾಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದು ಸುಲ್ತಾನನಿಂದ (ಬಹುಶಃ ಬಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಸುಲ್ತಾನನಿಂದ) ಪೂಜಿತನಾಗಿದ್ದು ಅದೂ ಮಳೆಯ ಪವಾಡದಿಂದ ೭೦೦ ಸೂಫಿ ಸಂತರ ಪಂಥದ ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಪಡೆದದ್ದು ಅದ್ಭುತ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ. ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಮಳೆಯರಾಜ ಅಥವಾ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಜೀವನವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದಂತೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಈ ವಿವರಗಳೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಜೊತೆಗೆ ೭೦೦ ಖಲೀಂದ್ರರರನ್ನು ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದದ್ದು ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ ವಿರಕ್ತ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನಿಗೂ ಅವನಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನತೆ ಇದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಸೂಫಿಕರಣದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಎರಡು ಬೃಹತ್ ದರ್ಗಾಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುರನಾಳದ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಗದ್ದುಗೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಗದ್ದುಗೆ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವ ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆಯವರು ಮಳೆಯಪ್ಪನಿಗೂ, ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೂ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಸಂಬಂಧವೋ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಮಳೆಯಪ್ಪನ ಮಗನಾದ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಗದ್ದಿಗೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಥಳೀಯರ ಮತ್ತು ಮಠದವರ ಹೇಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಳೆಪ್ಪಯ್ಯ, ತಿಂಥಿಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಪ್ರಶಿಷ್ಯನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪೂಜ್ಯತೆಯ ಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ, ಆ ಮಹಾಗುರುವಿನ ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟಿರುವುದು ಅಚ್ಚರಿಯಲ್ಲ. ಅಥವಾ ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆಯವರೆ ಹೇಳುವಂತೆ ತಿಂಥಿಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ತನ್ನ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಗದ್ದನಕೇರಿಗೂ ಬಂದು ಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಕುರುಹಾಗಿ ದರ್ಗಾಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿರುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕಟ್ಟಿಸಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಮಳೆಪ್ಪಯ್ಯನ ಗುಡಿಗಳಿರುವುದು ನಿಜ. ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳೆಯಪ್ಪಯ್ಯನು ಜನರ ಬೇಡಿಕೆಯಂತೆ ಹೋಗಿ ಮಳೆ ತರಿಸಿರುವ ಕುರುಹಾಗಿ ಆತನ ನೆನಪಿಗೆ ಆ ಗುಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಂಬಬಹುದು.

"ಎಡೆಯೂರು ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗನ ಏಳನೂರು ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಳೆಯ ದೇವನಿದ್ದಾನೆಂದು ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆಯವರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಗುರು-ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಕಾಲಮಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಆತನು ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಮಳೆಯಪ್ಪನಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನನಾದವನು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕೋಡೆಕಲ್ ಬಸವಣ್ಣನ ಚರಿತ್ರೆಯ 'ನಂದಿ ಆಗಮ ಲೀಲೆ' ಹೇಳುವಂತೆ, ಕೋಡೆಕಲ್ ಬಸವಣ್ಣನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯ ಮಳೆಯ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಶಿವ ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಆತನ ಬಯಕೆಯಂತೆ ತೋರಿಸಿದನೆಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಇದು ಮೌನೇಶನು ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ. ಮೌನೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಕೋಡೆಕಲ್ ಬಸವಣ್ಣ, ಸಮಕಾಲೀನರಾಗಿದ್ದು, ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು, ಮಳೆಯ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಕೈಲಾಸವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ಪರಲೋಕ ಮತ್ತು ಪಾರಮಾರ್ಥದ ಚಿಂತನೆಯಂದೇ ನಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ."[೧೭]

ಮಳೆಪ್ಪಯ್ಯ, ಮಳೆಯ ಪ್ರಭು, ಮಳೆಯ ದೇವ್ರು ಎಂಬುವವರು ಒಬ್ಬನೋ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯವರೋ? ಎಂಬ ಅನುಮಾನವನ್ನು ತರೀಕೆರೆಯವರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲಾ ಹೆಸರುಗಳು ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಮಳೆಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ. ಅವರನ್ನು ಮಳೆಯ ಪ್ರಭು, ಮಳೆಸ್ವಾಮಿ, ಮಳೆಯ ದೇವರು, ಮಳೆಯರಾಜ, ಮಳೆಯ ರಾಜೇಂದ್ರ, ಮಳೆಯ ದೇವ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಕ್ತರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ಅತ್ಯಂತ ಮಹಿಮಾಶಾಲಿಯಾದ ಮಳೆಯಪ್ಪಯ್ಯನನ್ನು ಬಗೆ ಬಗೆಗಳಿಂದ ಬಣ್ಣಿಸಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು ಇವರಿಗೆ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಹೆಸರು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದ ಬಂದ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನ ಪರಂಪರೆಗೆ ಕೂಡ ಸರಿ ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಮಳೆ ಹೋದಾಗ ರೈತರು ಮಳೆ ಮಲ್ಲೇಶನನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ.

ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತೊರೆಸಾಲ ಪರಗಣೆಯ ಕೊಲ್ಲಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಅದೃಶ್ಯ ಕವಿಯು ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನು ಆತನ ಮನೆತನದ ಗುರುವೆಂದು ಆ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದೃಶ್ಯ ಕವಿಯ ಕಾಲವನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ೧೫೭೫ ರಿಂದ ೧೫೮೪ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನು ಆ ಕವಿಯ ಅಜ್ಜನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಆ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಗುರುವಾಗಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಕವಿಯ ಸಮಕಾಲೀನರಾದ ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತ ತಮ್ಮ ಗುರುವಿನ ಗುರುವಾದ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನನ್ನು ನೆನೆದಿದ್ದಾರೆ. ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಆತನನ್ನು ನೆನೆದಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ನೋಡಲಾಗಿದೆ. ಆತನು ಆ ಕಾಲದ ಅತಿ ಮಹಿಮಾನ್ವಿತ ಗುರು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

"ದೇಸಾಯರ ಮನೆಯದೇವರ ಮಂಟಪದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪಲದಿನ್ನಿ ಸಂಗಮನಾಥ, ಬಲಗಡೆ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ, ಎಡಗಡೆ ಬನಶಂಕರಿದೇವಿ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕುಲದೈವ ಸಂಗಮನಾಥನ ದೇವಾಲಯ ಉಪ್ಪಲದಿನ್ನಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕುಲಗುರು ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರನ್ನ ಗದ್ದುಗೆ ಬೆಳ್ಳುಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಗುರು ಕುಳಿತು ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಟ್ಟೆಯೂ ಇದೆ."[೧೮]

ಮಳೆಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಕುರುಹಿನ ಗದ್ದುಗೆ ಬೆಳ್ಳುಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆಯವರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನ ಗದ್ದುಗೆ ಎಂದು ಆರ್.ಜಿ.ಅಣ್ಣಾನವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವು ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾಗಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ ಅಥವಾ ಮಳೆಯಪ್ಪಯ್ಯ ಒಂದು ಕಡೆ ಲಿಂಗವಂತರಿಗೂ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಸೂಫಿಗಳಿಗೂ ಮಹಾಗುರುವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನೆಂದು

ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತ, ಅದೃಶ್ಯ ಕವಿಗಳಂಥ ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತ ಕವಿಗಳು ಆ ಮಹಾಗುರು ಪರಂಪರೆಯ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗವೆಂದರೆ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಉನ್ನತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಗುರುವಿನ ವಿದ್ವತ್ತು ಎಷ್ಟು ಆಗಾಧವಾಗಿರಬೇಕು? ಆತನ ತಪಶ್ಯಕ್ತಿ ಎಷ್ಟಿರಬೇಕು? ಆತನ ಭಾಷಾ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಎಂಥದಿರಬೇಕು? ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಾಕೂ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದ ಆ ಮಹನೀಯ ಧರ್ಮ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ? ಬಾದ್‌ಶಾಹನಿಂದಲೂ ಪೂಜಿತನಾದ ಆತನ ಗಿರಿಶಿಖರ ಸದೃಶ್ಯ ಮಹಿಮೆ ಎಷ್ಟಿರಬೇಕು? ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಮಳೆಯಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನ ಉನ್ನತ ಆಕೃತಿಯೊಂದು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಾರಂಗದೇವನು ಶೈವಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿ 'ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣಗೊಂಡರೆ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನು ಈ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಾದರು ಅವನ ಕಾಲ ಧರ್ಮ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನಿಗಿಂತ ಮಳೆಯಪ್ಪನು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನ ಪರಂಪರೆಯವರು ವಿರಕ್ತ ಪರಂಪರೆಯವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನು ವಿರಕ್ತ ಪರಂಪರೆಗೆ ಮೀರಿನಿಂತ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆಯವರು ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ನಾವು ಈ ಚರ್ಚೆಯಿಂದ ಈ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

೧. ಬಸವ ಪೂರ್ವಯುಗದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನಿದ್ದ. ಆತನು ಮಳೆ ತರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನೂ, ಮಹಿಮಾನ್ವಿತನೂ ಆಗಿದ್ದನೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು.

೨. ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ ಹೇಳುವ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನೂ ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಮಳೆಯಪ್ಪನೂ ಒಬ್ಬನೇ ಎಂದು ಊಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಮತ, ಧರ್ಮ, ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಈ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನಿಗಿಂತ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನು ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದಾನೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದು.

೩. ತಿಂಥಿಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನು ಮಳೆ ತರಿಸುವ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದು. ಅದೇ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಆತನ ಶಿಷ್ಯ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಶಿಷ್ಯ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಇವರೂ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೪. ಮಳೆಯ ಪವಾಡವನ್ನು ಮಾಡಿ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ೨ನೆಯ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಗಳ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಸನ್ಮಾನಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಅಪರಮಿತ ತಪಶ್ಯಕ್ತಿ ವಿಶಾಲ ಮತ್ತು ಮತಾತೀತವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಲುವು ಉನ್ನತ ಅನುಭಾವಿಕ ಸಿದ್ಧಿಗಳೂ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಯ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಆತನು ಭೂಮಿ ಇನಾಮ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಮಠವನ್ನು ದರ್ಗಾಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

೫. ಮಳೆ ಮಲ್ಲೇಶ ಮತ್ತು ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂಬ ಎರಡೂ ಹೆಸರು ಭಿನ್ನವಾದಂಥವು. ವಿರಕ್ತ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲೇಶ, ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಎಂದಿದ್ದು ಆದರೆ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಪರಂಪರೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಮಳಿಯಪ್ಪ ಎಂಬುದು ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಹೆಸರಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ನಾಮವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತನು ಅದೇ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶನೆಂದೇ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಬರುಬರುತ್ತಾ ಅವರ ಇನ್ನೊಂದು ಅನ್ವರ್ಥನಾಮವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತ ಮಳೆಯಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳು ಚರ್ಚೆಯಿಂದ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ ಹಾಗೂ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

೧. ಶ್ರೀ ಮೌನೇಶ ಗಾಡದ ಚಿನ್ಮಯ ನನ್ನಪ್ಪ, ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಪುರುಷರ ಜೀವನ ಲೀಲಾಮೃತ, ಪುಟ.೧;೨೦೦೧

೨. ಗಂಗಾಧರಪ್ಪ, ಮಾನಪ್ಪ ನಾಲತವಾಡ. ಶ್ರೀಗುರು ಗಂಗಾಧರ ಚರಿತ್ರೆ, ಪುಟ.೪೬; ೧೯೪೯

೩. ಅದೇ, ಪುಟ.೪೭; ೧೯೪೯

೪. ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ ಮಠಪತಿ ಗೋರಟಾ(ಸಂ), ವಿಶ್ವ ನಿನಾದ ಅಭಿನಂದನಾ ಗ್ರಂಥ, ಪುಟ.೧೧; ೨೦೦೯

೫. ಬಸವರಾಜ ಹಲಗತ್ತಿ. ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೂಫಿಗಳು ದಕ್ಷಿಣಾಪಥೇಶ್ವರ, ಪುಟ.೪೪; ೨೦೦೨

೬. ಗಿರಿಸಾಗರ ಪಿ.ವೈ. ಬಾಗಲಕೋಟ ತಾಲೂಕು ದರ್ಶನ, ಪುಟ.೩೦; ೨೦೦೦

೭. ಅರ್ಕಸಾಲಿ ವೃಷಭೇಂದ್ರಾಚಾರ್, ಮಳೆರಾಜ ಪರಂಪರೆ, ಪುಟ.೩೧; ೨೦೧೦

೮. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಶಾಸನ ಸಂಪುಟ.೯, ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆ, ಪುಟ.೧೩-೧೪; ೨೦೦೬

೯. ಅರ್ಕಸಾಲಿ ವೃಷಭೇಂದ್ರಾಚಾರ್, ಮಳೆರಾಜ ಪರಂಪರೆ, ಪುಟ.೩೫; ೨೦೧೦

೧೦. vidya kodlekere, cultural confluence, Deccean Herald, ೧೩-೧೧-೨೦೦೨

೧೧. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೂಫಿಗಳು, ಪುಟ.೮೦-೮೧; ೨೦೦೮

೧೨. ಗಂಗಾಧರಪ್ಪ, ಮಾನಪ್ಪ ನಾಲತವಾಡ, ಶ್ರೀಗುರು ಗಂಗಾಧರ ಚರಿತ್ರೆ, ಪುಟ.೪೬; ೧೯೪೯

೧೩. ಈರಣ್ಣ ಕೆ.ಪಿ., ತಿಂಥಣಿ ಮೌನೇಶ್ವರ ವಚನ ಸಂಗ್ರಹ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ, ಪುಟ.೧೦; ೧೯೯೨

೧೪. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಎಂ.ಆರ್(ಸಂ), ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ ಸಂಗ್ರಹ, ಪುಟ.೧೯; ೧೯೯೯

೧೫. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೂಫಿಗಳು, ಪುಟ.೯೯-೧೦೦; ೨೦೦೮

೧೬. ಅರ್ಕಸಾಲಿ ವೃಷಭೇಂದ್ರಾಚಾರ್, ಮಳೆರಾಜ ಪರಂಪರೆ, ಪುಟ.೨೫.೨೬; ೨೦೧೦

೧೭. ಅದೇ, ಪುಟ. ೨೭; ೨೦೧೦

೧೮. ಅಣ್ಣಾನವರ ಆರ್.ಜಿ., ಅದೃಶ್ಯಕವಿ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕೃತಿಗಳು (ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧ) ಪುಟ.೧೯; ೧೯೯೭.

❑❑❑

ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರು

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಧಾರೆಗಳು

೩.೧. ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಳು

೩.೨. ಆಚರಣಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಗಳು (ಕೌಟುಂಬಿಕ)

- ೩.೨.೧. ಹುಟ್ಟು
- ೩.೨.೨. ನಾಮಕರಣ
- ೩.೨.೩. ಉಪನಯನ
- ೩.೨.೪. ಋತುಮತಿ ಸಂದರ್ಭ
- ೩.೨.೫. ಮದುವೆ
- ೩.೨.೬. ಮೂರು ಎಳೆ ಜನಿವಾರ
- ೩.೨.೭. ಸೀಮಂತ ಕಾರ್ಯ
- ೩.೨.೮. ಉಡಿ ತುಂಬುವುದು
- ೩.೨.೯. ಸಾವಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಹಾಗೂ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ವಿಧಾನಗಳು
- ೩.೨.೧೦. ಶ್ರಾದ್ಧ(ಆರಾಧನೆ)

೩.೩. ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಗಳು

- ೩.೩.೧. ಮಠ ಮತ್ತು ಜನತೆ
- ೩.೩.೨. ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಸ್ಥಾನ-ಮಾನಗಳು
- ೩.೩.೩. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಾನ-ಮಾನಗಳು
- ೩.೩.೪. ಅವ್ವನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ
- ೩.೩.೫. ವಿಧವಾ ಸ್ಥಿತಿಯ ನಿರಾಕರಣೆ
- ೩.೩.೬. ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆ
- ೩.೩.೭. ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿ ಸಂಬಂಧಗಳು
- ೩.೩.೮. ನ್ಯಾಯಪದ್ಧತಿ

೩.೪. ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆಗಳು

- ೩.೪.೧. ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ
- ೩.೪.೨. ಸ್ವಂತ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ
- ೩.೪.೩. ಅನ್ಯೇತರ ಮೂಲದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ
- ೩.೪.೪. ಪರ್ಯಟನೆ ಹಾಗೂ ಭಿಕ್ಷೆ
  - ೩.೪.೪.೧. ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ
  - ೩.೪.೪.೨. ಕಾಣಿಕೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ
  - ೩.೪.೪.೩. ವಸ್ತು ರೂಪದಲ್ಲಿ
  - ೩.೪.೪.೪. ಪಶು ಬಳುವಳಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ

೩

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಧಾರೆಗಳು

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕುತೂಹಲವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿರುವುದು ಸಂತ ಹಾಗೂ ಸಿದ್ಧ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಆಚರಣೆ ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಮನುಷ್ಯ ಕುಲದ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಸಂಗೋಪನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. "ಜೀವಕೇಂದ್ರಿತವಾದ ಈ ಪರಂಪರೆ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯನ್ನು ಜನತೆಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಜನತೆಗೆ ತನ್ನ ಸಮೃದ್ಧ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಸಾವಯವವಾಗಿ, ಜೈವಿಕವಾಗಿ ಹಸನಾಗಿ ಬದುಕುವುದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೇ ಮನುಷ್ಯ ಕುಲದ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸಿತು. ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಳಜಾತಿ, ತಳವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಚಲನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಪರಂಪರೆ ಶ್ರಮಿಸಿತು. ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಶಕ್ತಿಗಳ ಎದುರಿಗೆ ಶ್ರಮಿಕವರ್ಗಗಳು ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಅದರ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಿತು. ಉಪೇಕ್ಷಿತ ಎನಿಸಿದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಸಶಕ್ತಗೊಳಿಸಿತು. ಆಡಂಬರದ ವೈಭೋಗಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣಗೊಂಡ ವೀರಶೈವ ಮಠೀಯ ಪರಂಪರೆಯೊಳಗೆ ಸೀಮಿತ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರವೇಶವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಕೆಳಜಾತಿ, ತಳವರ್ಗ, ಶೂದ್ರರಂಥವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಾವಕಾಶ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಳಿಯಪ್ಪನಂತ ಜನಮುಖಿ ಪರಂಪರೆ ಇಂತಹ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ವರದಾನವಾದವು. ತಳವರ್ಗಗಳೇ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಆರಾಧಕರಾದರು. ಕೆಳವರ್ಗದವರು 'ಪೊಟೆನ್‌ಶಿಯಾಲಿಟಿ' ಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿದರು. ಅಲ್ಲದೇ ಸಾಂಘಿಕತೆಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಹೊಸ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯನ್ನು ರೂಢಿಗೊಳಿಸಿತು. ಮನುಷ್ಯಕುಲದ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಮರುಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮುಖ್ಯಧಾರೆಯಾಗಿದೆ"[೧] ಇಂಥ ಸಮಷ್ಟಿ ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮದಿಂದ ಈ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸಮಗ್ರ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನಿಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.

೩.೧. ಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಳು

ಘಟಪ್ರಭಾ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ, ವೀರಶೈವ ಮತಗಳು ಹಾಗೂ ಕ್ರಿ.ಶ.೧೬, ೧೭ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಆಗಮಿಸಿದ ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮೇಲ್ಮೈಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣೆಯ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ಹಾಗೂ ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಸಾಕಾರ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿತ್ತು. ಇದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಭಾರತದಿಂದ ಅನೇಕ ಸೂಫಿಸಂತರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮನ ಮಾಡಿದ್ದು, ಈ ಕಾಲದ ಒಂದು ವಿಶೇಷವೆಂದು ಹೇಳಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮೊಘಲ್ ಸಾಮ್ರಾಟ ಅಕ್ಬರನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ 'ದಿನ್ ಇಲಾಹಿ' ಎಂಬ ದೈವೀ ಮತವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸರ್ವಧರ್ಮದ ಅನುಭಾವಿಗಳು ಇದರ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಇಸ್ಲಾಂ ತತ್ವಗಳೊಡನೆ ಹಿಂದೂ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ತಮ್ಮ ಬೋಧನೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿಯ ಅನುಭಾವಿಗಳ ಮೇಲೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು. ಈ ಸೂಫಿಸಂತರ ಬೋಧನೆಗಳು, ಪ್ರಭಾವಗಳು ಅಂದಿನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘರ್ಷದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿಗೊಳಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾದವು. ಹೀಗೆ ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂರ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘರ್ಷ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯಗೊಳ್ಳಲು ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಇಂಥ ಜಟಿಲ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದುಡಿವ ವರ್ಗಗಳ ದಾರಿದೀಪವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಸಂತ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯೂ ಒಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಧರ್ಮವು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪವಿದ್ದಂತೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಧರ್ಮವೆಂದರೆ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಸತ್ಕಾರ್ಯ ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದ್ದರೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳದ್ದು ಎಂದೇ ಅರ್ಥೈಸುವುದುಂಟು. ಇಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಧರ್ಮ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆಯೇ? ಧರ್ಮವು ವ್ಯಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮಷ್ಟಿಯ ವರೆಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವಂತದ್ದು. ಅದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಂತರಿಕ ಹಾಗೂ ಬಾಹ್ಯ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವಂತದ್ದು.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಸಮೂಹಗಳ ಆಶಾಕಿರಣವಾಗಿದ್ದ ಸಾಂಖ್ಯ, ವೈಶೇಷಿಕ, ಚಾರ್ವಾಕ, ಮುಂತಾದ ದರ್ಶನಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಬೌದ್ಧದಂತಹ ಪಂಥಗಳೂ ಅವಜ್ಞೆಗೆ ಒಳಗಾದವು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಿದ್ಧ, ನಾಥ, ಅವಧೂತ, ಆರೂಢ, ಕಾಳಾಮುಖ, ಪಾಶುಪತ, ಲಾಕುಳ ಮುಂತಾದ ದರ್ಶನ ಅಥವಾ ಪಂಥಗಳು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಅಡಗಿ ಹೋದವು. ಮುಸ್ಲಿಂ ಧರ್ಮದ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದ ಸೂಫಿಪಂಥವು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ನಡುವಿದ್ದು, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮಾರ್ಗಗಳೊಡನೆ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿತು. ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಧರ್ಮ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಬೌದ್ಧ ಅಥವಾ

ಅದರ ಸಮಕಾಲೀನ ಜೈನಮತ, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವೈದಿಕಮತ, ನಂತರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಹಾಗೇ ಇಸ್ಲಾಂ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಂಥಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಇಲ್ಲಿನ ಜನತೆ ಮೇಲೆ ಆಯಿತು. ಜೊತೆಗೆ ಒಂದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಂಥದೊಳಗೆ ಹಲವು ತಾತ್ವಿಕ ಕವಲುಗಳೊಡೆದ ಇತಿಹಾಸವೂ ಇದೆ. ಜೈನ, ಲಿಂಗಾಯತದ ನಡುವೆ, ಶೈವ ವೈಷ್ಣವರ ನಡುವೆ ವೈದಿಕ ಇಸ್ಲಾಂ ನಡುವೆ ಈ ಬಗೆಯ ತಾತ್ವಿಕ ಹಾಗೂ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ನಡೆದು ಬಂದಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ರಾಜವಂಶಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತಾಂತರ ಅದೇ ರೀತಿ ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಸಮುದಾಯಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತಾಂತರ ಇವು ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಪಲ್ಲಟಗಳಾಗಿರದೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂರಚನೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿಯೂ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. 'ಜೊತೆಗೆ ಸಾಕಾರವಾದಿ ಭಕ್ತರು ಹಾಗೂ ನಿರಾಕಾರವಾದಿ ಯೋಗಿಗಳ ನಡುವೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಘರ್ಷವು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವಾದಿ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಲಿಂಗವಾದಿಗಳ ನಡುವೆ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಸ್ಲಾಂನ ಆಗಮನದಿಂದಾಗಿ ಸೂಫಿ ಅನುಭಾವವು ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಆಳುವ ವರ್ಗಗಳ ಜೊತೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು ನಿಜ. ಆದರೆ ಅದು ಈ ರಾಜಕಾರಣ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಭಾರತವನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿ ಮಾಡಿದ ರೀತಿಗಿಂತ ಬೇರೆ ರೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿತು. ಇಂಡಿಯಾದ ಬೌದ್ಧಸಿದ್ಧ, ನಾಥಸಿದ್ಧ ಮುಂತಾದ ಯೋಗ ಮಾರ್ಗ ದರ್ಶನಗಳ ಜತೆ ತನ್ನ ಸಂವಾದ ಆರಂಭಿಸಿತು. ಈ ಸಂವಾದದ ಫಲವೇ ಅನೇಕ ಕಡೆಗೆ ಪರಂಪರೆಗಳು ಬೆಳೆದುಬಂದವು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೊಡೇಕಲ್ ಬಸವಣ್ಣ, ತಿಂಥಣಿ ಮೌನಪ್ಪಯ್ಯ, ಗಗನಾಪುರದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ, ಸಾವಳಗಿ ಶಿವಲಿಂಗೇಶ್ವರ, ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಫಕೀರೇಶ, ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸಂತ ಯೋಗಿಗಳು ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕರುಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಸ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಬರೆದರು.'[೨]

ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ, ತಿಂಥಿಣಿ ಮೌನಪ್ಪಯ್ಯ, ಗಗನಾಪುರದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ, ಕೊಡೆಕಲ್ಲು ಬಸವಣ್ಣ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ, ಶಿರಹಟ್ಟಿ ಫಕೀರಸ್ವಾಮಿ, ಬಬಲಾದಿ ಸದಾಶಿವ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಮಹಾಪುರುಷರು ಅವರ ಗದ್ದುಗೆ ಗುಡಿ–ಗುಂಡಾರ ಮುಸ್ಲಿಂ ದರ್ಗಾಗಳಂತೆ ಏಕೆ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ? ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಪೂಜಾ ಆಚರಣೆಗಳು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಪದ್ಧತಿಗಳಂತಿರದೆ ಏಕೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿವೆ? ಹಾಗೂ ಇಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಏಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡಬೇಕಾದುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದಂಥವು.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತ ಹೋದಂತೆ "೧೪ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಹುಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರು, ನಂತರ ಬಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಗಳು ಆಳತೊಡಗಿದಾಗ ಇಸ್ಲಾಂ ಮತ ಪ್ರಚಾರದೊಡನೆ ಸೂಫಿಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾದವು. ದೆಹಲಿಯಿಂದ ನಾಸಿರುದ್ದೀನನ ಶಿಷ್ಯ ಬಂದೇನವಾಜನು ಗುಲಬರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೂಫಿ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದ. ಬಿಜಾಪುರದ ಅಮೀನುದ್ದೀನ್ ಚಿಸ್ತಿ

ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಪರ್ವ ಆರಂಭಿಸಿದ. ಅನೇಕ ತತ್ವ ಚಿಂತನೆಗಳು, ಬಹುದೇವತಾ ಆರಾಧನೆಗಳು, ಬಹುಭಾಷೆ, ಬಹುಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ನೆಲೆಸಿದ್ದ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸೂಫಿಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಅದ್ವೈತ ಚಿಂತನೆ, ನಿರ್ಗುಣ ಬ್ರಹ್ಮ ಉಪಾಸನೆ ಯೋಗದ ಪಂಥಗಳು, ಗುರುಮಾರ್ಗಗಳು 'ದೋಸ್ತಾರಕ್ಕೆ' (ಸ್ನೇಹಕ್ಕೆ) ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಸಂಗತಿಗಳಾದವು. ಅರಬಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗಿಯೂ, ಪರ್ಷಿಯಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಮಾರ್ಗಿಯೂ ಆಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಸೂಫಿ ಅನುಭಾವಕ್ಕೆ ಭಾರತದ ಭಕ್ತಿಪಂಥಗಳ ಒಡನಾಟ ಧ್ಯಾನಮಾರ್ಗಿಯಾಗುವ ಒತ್ತಾಸೆ ನೀಡಿತು.'[೩]

ಭಾರತದ ಭಕ್ತಿಪಂಥಗಳು ಯೋಗ ಮಾರ್ಗಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಪೂಜೆ ಪ್ರಧಾನ. ಅವುಗಳು ಸೂಫಿಗಳಿಗೆ ಧ್ಯಾನ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿರಾಕಾರ ನಿರ್ಗುಣೋಪಾಸನೆಯ ಧ್ಯಾನಯೋಗಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಆರೂಢ, ಅನುಭಾವ ಪಂಥಗಳೇ ಸೂಫಿ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿದ್ದು ನಿಜ. ಇಂಥ ನಾಥ, ಸಿದ್ಧ, ಮಹಾನುಭಾವ, ದತ್ತ, ಆರೂಢ ಮುಂತಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಮತ್ತು ಯೋಗ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಪಂಥಗಳೊಡನೆ ಸೂಫಿ ಪಂಥವು ಬಹಳ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾದ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿತು.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಸೂಫಿ– ಹಿಂದೂ ಸಹಯೋಗದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಹೀಗಿವೆ. "ಹಿಂದೂ ಅನುಭಾವಿಗಳ ಮತ್ತು ಸೂಫಿಗಳ ಮಧ್ಯ ಅನುಸಂಧಾನ ನಡೆದು ಬಂದಿರುವ ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ದನಕೊಳ್ಳದ ವಾರನಬಸರಿ ಸಿದ್ಧಯ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳು, ತಮ್ಮ ಅನುಭಾವ ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗದ ಸೂಫಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚಿಂತನ, ಮಂಥನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗರಾಳದ ದಿಗಂಬರೇಶ್ವರರು, ಸೂಫಿಗಳ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿದ್ದವರು. ಗದ್ದನಕೇರಿ ಹಾಗೂ ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನು ಸೂಫಿಗಳ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವರು. ಅಲ್ಲದೆ ಇವರ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಅವರ ಮೇಲೆ ಆಗಿರುಬಹುದು. ಅದಲ್ಲದೆ ನಾಥರು, ಕಾಡಸಿದ್ಧರು, ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಒಡನಾಟ ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಸೂಫಿಗಳಿಂತಿವೆ ಎಂದು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ."[೪] ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಸೂಫಿ ಪರಂಪರೆಯ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

"ಈ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಇಸ್ಲಾಮೀಕರಣ, ಸೂಫೀಕರಣ, ಹಿಂದೂಕರಣ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇದು ಸರಿಯೆ. ಆದರೂ ಇವು ಕೇವಲ ಸರಳವಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲ. ಇಂಡಿಯಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪದರಗಳು ಮತ್ತು ತಾತ್ವಿಕ ಆಧಾರಗಳು ತುಂಬಾ ಸಂಕೀರ್ಣ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಫಿಗಳಿಗೆ ಎದುರುಬದುರಾಗಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಗಳು ತಮ್ಮ ತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡೂ ಸೂಫಿತತ್ವಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಸೂಫಿಗಳೂ ತಮ್ಮತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹಿಂದೂಗಳೊಡನೆ ಸಹಯೋಗ ಸಾಧಿಸಿದ್ದು ಸಾಮಾನ್ಯ ನೆಲೆಯದ್ದಾಗಿರದೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನೆಲೆಯದ್ದಾಗಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ

ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥದೊಂದು ಮತ–ಧರ್ಮಾತೀತವಾದ ಎಳೆಯೊಂದು ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸಾಗಿಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವೇ ದೈಹಿಕ–ಭೌತಿಕ ಮಿತಿಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ–ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮೀರುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತದ್ದು. ಇದೇ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸೂಫಿಗಳು ಹಿಂದೂ ಚಿಂತಕರೊಡನೆ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಸಾಮಾನ್ಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಅನುಸಂಧಾನ ಈ ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದ ಹಿಂದೂ–ಸೂಫಿಗಳ ಗುರುಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಅಥವಾ ಸ್ನೇಹ ಸೌಹಾರ್ದತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿಯೂ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿಯೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಕಡೆಯವರು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವದ ಜಾತಿಮತಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೊರಬಂದು ವಿಶಾಲಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಸಾರಸ್ಥರಂತಿರದೆ ಜನಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ, ಗವಿಗಳಲ್ಲಿ, ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಯೋಗಭ್ಯಾಸ, ಧ್ಯಾನ, ತಪಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ವಿಶೇಷ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸಿದ್ಧಿಪುರುಷರಾಗುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮಂತೆ ಆಲೋಚಿಸುವ ಬೇರೆ ಅನುಭಾವಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಆತ್ಮಚಿಂತನೆ ಮಾಡಲು ಅಲೆಮಾರಿಗಳಂತೆ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆತ್ಮದ ಅನುಸಂಧಾನ ಸಾಧಿಸಲು ಭಂಗಿ ಸೇವನೆ, ಮಾದಕ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸೇವನೆಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಉದರ ಪೋಷಣೆಗೆ ಭಿಕ್ಷಾಟನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ಸೂಫಿಸಂತರನ್ನು ಫಕೀರರೆಂದು ಕರೆಯುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಉಣ್ಣೆದಾರದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹಾರ, ಕರ್ಪೂರ, ಸಿಂಗನಾದ, ನವಿಲುಗರಿ, ತೇಪೆಯ ನಿಲುವಂಗಿ, ಕಪ್ಪುಪೇಟ ಸಾಮಾನ್ಯ ವೇಷಭೂಷಣಗಳು"[೫] ಇವರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಹಿಂದೂ ಸಂತರಿಗೆ ಇಂಥದ್ದೇ ವೇಷಭೂಷಣಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರವರ ಪಂಥಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವರವರ ವೇಷಭೂಷಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರು, ಜೋಗಿ(ನಾಥ ಪಂಥದಯೋಗಿ), ಭೈರವ, ಸಾಧು, ಸನ್ಯಾಸಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳಿವೆ. ಏಕಾಂತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಲೋಕಾಂತಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಜನರ ರೋಗಗಳನ್ನು ವಾಸಿ ಮಾಡುವುದು, ಅವರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಜನರಿಂದ ಪೂಜ್ಯರೆನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಅವರ ಮರಣಾನಂತರ ಅವರ ಸಮಾಧಿಗಳ ಸುತ್ತ ಗುಡಿ, ಮಠ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಮುಂದೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ರೂಢಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಶ್ರದ್ಧಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ದೇಶದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದನ್ನು ನಾವಿಂದು ನೋಡಬಹುದು. ಇಂಥ ಸಮನ್ವಯ ಸ್ಥಳಗಳಾದ ದರ್ಗಾಗಳು, ಮಠಗಳು, ಗುಡಿಗಳು, ಅದೂ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ದಖ್ಖನ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಜನಸಮೂಹಗಳ ಇತಿಹಾಸ ಏಕಧಾರೆಯಾಗಿ ಹರಿದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ತಾತ್ವಿಕತೆ ಮತ್ತು ಶ್ರದ್ಧೆಗಳು ಕೂಡಾ ಏಕಧಾರೆಯಾಗಿ ಹರಿದಿಲ್ಲ. ರಾಜವಂಶಗಳು ಮತಮಾನ್ಯಗಳು ಧರ್ಮವನ್ನು

ಸಾಂಸ್ಥೀಕರಿಸಿ ಒಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳನ್ನಾಗಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಧಿಕಾರ ಪೋಷಿತ ಧರ್ಮಗಳೆಂದೂ, ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೆಂದೂ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಅಂಕೆಗಳಿಂದ ದೂರವಿದ್ದು, ತಮ್ಮದೇ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ದೈವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ಅನುಲಕ್ಷಿತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಧಾರೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿ ಇದ್ದದ್ದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಂತಹ ಕೆಲವು ಶ್ರದ್ಧಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಭಿನ್ನ ಧರ್ಮಗಳ ಅಂಶಗಳನ್ನು, ಆಶಯಗಳನ್ನು, ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ ಒಂದು ಬಗೆಯ ದೇಸೀ ಧಾರ್ಮಿಕ ಧಾರೆಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನ ಸಮೂಹಗಳ ಬೆಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂರ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ಸಂಘರ್ಷ ಸಮನ್ವಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಾಗಿ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಪರಂಪರೆಯು ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಈ ಭಾಗದ ಜನ ಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಗೌರವಗಳಿಂದ ನೆಲೆಯೂರಿದ್ದನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

೩.೨. ಆಚರಣಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಗಳು(ಕೌಟುಂಬಿಕ)

ಮೂಲತಃ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಎಂಬುದೇ ಧರ್ಮಾತೀತವಾದುದು. ಇಲ್ಲಿನ ಧರ್ಮ ಅಥವಾ ಧಾರ್ಮಿಕತೆ ಎನ್ನುವುದು ಇಂದಿನ ಮೂಲಭೂತವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸುವಂಥದಲ್ಲ, ಧರ್ಮ ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ನಡವಳಿಕೆ, ಬದುಕು ಎಂದರ್ಥ. ಸಮುದಾಯಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಕೃಷಿ ಬದುಕಿನ ಹತ್ತಿರವಾದ, ಜನರ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಮತ್ತು ಬೇಕು ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಈ ಪರಂಪರೆಯು ಜನಮುಖಿಯಾಗಿ, ಸಮಾಜಮುಖಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಆಚರನಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಗಳು ಗಮನಾರ್ಹ. ಆಚರಿಸುವವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಾಂಚಾಳ ಕುಲದವರು. ಇವರು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಜಾತ್ಯಾತೀತರಾದರೂ ಕೌಟುಂಬಿಕವಾಗಿ ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಜನನ(ಹುಟ್ಟು), ನಾಮಕರಣ, ಮುಂಜಿವೆ (ಉಪನಯನ), ಋತುಮತಿ ಪದ್ಧತಿ ಆಚರಣೆ, ಮದುವೆ, ಸೀಮಂತ ಶ್ರಾದ್ಧ(ಆರಾಧನೆ) ಇವೆಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರವೇ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವಾಗ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಪದ್ಧತಿ ಇರುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

ಮುಟ್ಟು, ಹುಟ್ಟು, ಮದುವೆ, ಮರಣ ಇವುಗಳು ಮಾನವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಮುಖ ಘಟ್ಟಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಶೌಚ-ಅಶೌಚ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳು ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇಯಾದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಈ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಸ್ಥರಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ತುಂಬಾ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೩.೨.೧. ಹುಟ್ಟು

ಮಗು ಜನನವಾದ ತಕ್ಷಣ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಮಯ, ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಪಂಚಾಂಗ ನೋಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಇವರ ಜೀವಿತಾಚರಣೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ಪರಂಪರೆ ಒಳಗಡೆ ಯಾವುದೇ ಮಡಿ, ಮೈಲಿಗೆಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ತಾಯಿಯಾದವಳು ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮನೀಡಿದ ತಕ್ಷಣ ಬೀಳುವ ಮಾಸವನ್ನು ಮಗುವಿಗೆ ಸೋದರ ಮಾವನಾಗುವವನು ಒಂದು ಮಣ್ಣಿನ ಕುಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಅದನ್ನು ಮನೆಯ ಬಲಬಾಗಿಲಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರಕಾರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹುಗಿಯುವರು. ಕಾರಣವಿಷ್ಟೇ ಈ ರೀತಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ತಾಯಿ-ಮಗುವಿನ ಸಂಬಂಧ ಗಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅದು ಸಮೃದ್ಧಿ ಸಂಕೇತವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಆಗಿದೆ.

೩.೨.೨. ನಾಮಕರಣ

ನಾಮಕರಣ ಎನ್ನುವುದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನ್ನಣೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವಂತ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವಾಗ "ಶುಭದಿನ ಶುಭ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಪಂಚಾಂಗ ಪ್ರಕಾರ ಹೆಸರನಿಡಬೇಕು." 'ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪುರಾಣ'ದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿಗೆ ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಮಗುವಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ದಿನಕ್ಕೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು'[೬] ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಮಗುವಿಗೆ ಕುಲದೇವರ ಮತ್ತು ಗುರುವಿನ ಹೆಸರನ್ನು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಲಸಂಬಂಧಿ ಹಿರಿಯರ ಹೆಸರುಗಳು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ರೂಢಿಗತವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಮಗು ಹುಟ್ಟುವ ಪೂರ್ವ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಗುರುಹಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾಗಿದ್ದರೆ, ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿಗೆ ಆ ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತೇ ಹುಟ್ಟಿಬಂದನೆಂಬುದು ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಸರನ್ನೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮಾಜದ ಗುರುಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಮಗುವಿಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ತೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿನ ಅತ್ತೆಯಿಂದಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾಮಕರಣವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಅಂದು ನವಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿ ಗುಗ್ಗರಿಯೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ವಿತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನವಧಾನ್ಯಗಳ ಅರ್ಥವೇನೆಂದರೆ ನವಗ್ರಹಗಳ ಕೆಟ್ಟ ಪ್ರಭಾವ ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಬೀಳಬಾರದು ಎನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಣಿವಾರದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

೩.೨.೩. ಉಪನಯನ

ಷೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂಜಿವಿಗೆ ಮಹೋನ್ನತ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. 'ಉಪಸಮೀಪೇ ಆಚಾರ್ಯೋದೀನಾಂ ವಟೋರ್ನಿತಿರ್ನಿಯನಂ ಪ್ರಾಪಣ ಮುಸನಯನಮ್'[೭] ಉಪ-ಸಮೀಪ ನಯನ

ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಅಂದರೆ ವೇದಾಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಸಂಸ್ಕಾರವೇ ಉಪನಯನ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ನಿಯಮಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗುವಿಗೆ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮುಸ್ಲಿಂರಲ್ಲಿ ಸುಂತಿ, ಜಂಗಮರಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯಾಚಾರ ಪಂಚಮಸಾಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಎಂದೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹಾಗೂ ಪಾಂಚಾಳರಲ್ಲಿ ಮುಂಜುವಿ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪಂಚಾಳರು ಮುಂಜುವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳವ ಮೂಲಕ ಜನಿವಾರ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಉಪನಯನ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾಡುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಕ್ರಿಯಾಗಿದೆ. ಗಂಡು ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕಾರ ಕೊಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಗುರುವಿನ ಮೂಲಕ ನಡೆಯುವಂತ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಬಹುವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಚೌಲದ ನಂತರ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಶ್ರವಣ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಂಜುವಿ ನಂತರ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡುವ ಪರಂಪರೆ ಇದೆ.

ಉಪನಯನ ಎನ್ನುವುದು ಮೂರನೇ ಕಣ್ಣು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ನಯನ ಎಂದರೆ ಅದು ಜ್ಞಾನದ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಸುವುದು"[೮] ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮಗುವಿನ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಅದು ಬೇಗ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಂಡು ಮಗುವಿಗೆ ಎಂಟರಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಆಗುವಾಗಲೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕುಲದೇವತಾ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಗುರುವಿನ ಮೂಲಕ ಮಗುವಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡಿಸುವುದು ಉಪನಯನವಾಗಿದೆ. ಮಗುವಿನ ಚೌರಮಾಡಿಸಿ ನೆತ್ತಿಯ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಜುಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಮರ್ಮಾಂಗಕ್ಕೆ ಕೈಪಾ ಹಾಕಿ ಯಜ್ಞಕುಂಡದ ಎದುರಿಗೆ ದೇವರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಚಾರಿಗಳು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಗುರೂಪದೇಶ ಮಂತ್ರ ಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಗ್ರಹಸ್ಥನಾಗುವವರೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಪರಿಪಾಲನೆ, ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ಬೆಳಗಿನ ಪೂಜಾ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಂತೆ ಬೋಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಮಗುವಿಗೆ ಮೂರು ಎಳೆ ಇರುವ ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿ ಬಹ್ಮೋಪದೇಶ ಮಾಡಿಸಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರ ಪಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಗುವಿನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಇಂದಿನಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತೇನೆ ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ಶಪತ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಒಳ್ಳೆಯ ಆಚಾರ, ವಿಚಾರಗಳು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಿ ಎಂದು ನಾಲಿಗೆ ಸುಟ್ಟು ಶುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ರೀತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ನೈತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಕಲಿಸುವ ವಿಧಾನ ಇದಾಗಿದೆ ಎದು ಹೇಳಬಹುದು.

೩.೨.೪. ಋತುಮತಿ ಸಂದರ್ಭ

ನಿಸರ್ಗ ನಿಯಮದಂತೆ ಜೀವಸಂಕುಲಗಳು ದೈಹಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದುವುದು ಸಹಜ, ಇದಕ್ಕೆ ಮನುಷ್ಯ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆ ತಲುಪುವಾಗ ಅವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಗುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಂತೆ ಹೆಣ್ಣು ಋತುಮತಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಅದನ್ನು ದೊಡ್ಡವಳಾದಳು, ಮೈನೆರೆದಳು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಋತುಮತಿಯಾದರೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮುಟ್ಟು ಚಟ್ಟು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ೧೨ನೇ ದಿನದ ನಂತರ ಸೋದರ ಮಾವನಿಂದ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ ಪಡೆದ ಹಸಿರು ಸೀರೆ, ಹಸಿರು ಬಳೆ ತೊಡಿಸಿ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವಳಿಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿತನದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕುಟುಂಬದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸ್ಥಾನ, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಜೀವನ ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂಬುವುದನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾನ ಮನಸ್ಕಳಾಗಿ ಜೀವನಪೂರ್ತಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವಂತಹ ಮನೋಭಾವನೆ ಬೆಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

೩.೨.೫. ಮದುವೆ

ವಿವಾಹ ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಸಂಸ್ಥೆ. ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮದುವೆಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇದರ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಂ. ನಂಜಮ್ಮಣ್ಣವರ ಪ್ರಕಾರ "ವಿವಾಹ ಸಂಸ್ಥೆ ಮನುಷ್ಯನಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವನ್ನು ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಕಾರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮದುವೆಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ರೀತಿ, ನೀತಿ, ನಡವಳಿಕೆಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರ. ಇದು ದೇವರಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದು ಪವಿತ್ರ ಬಂಧನವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಮದುವೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮೋಕ್ಷವಿಲ್ಲವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಾಹ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಇಲ್ಲಿ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಒಂದಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಒಂದು ಕುಟುಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಕುಟುಂಬದೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ." ವಿವಾಹ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಉದ್ದೇಶವು ಇದರಲ್ಲಡಗಿದೆ. ಮದುವೆ ಎನ್ನುವುದು ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮಗಳ ಸಮನ್ವಯವೂ ಹೌದು.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯ ಮಠಗಳು ಗ್ರಹಸ್ಥಮಠಗಳು ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಂಸಾರಿಗಳಾಗಿ ಮಹಾಪುರುಷರೆಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಠದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಗೃಹಸ್ಥರ ಮನೆಗೆ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಗೃಹಸ್ಥರ ಮಠಗಳಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಠದಲ್ಲಿರುವ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರ ಮನೆಯಿಂದ ಅಥವಾ ಪಂಚಾಳರ ಮಠಗಳಿಂದ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ತಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಮದುವೆ ಎಲ್ಲಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮಾಜದ ವಿಧಿ–ವಿಧಾನಗಳಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

೩.೨.೬. ಮೂರು ಎಳೆ ಜನಿವಾರ

ಮದುವೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಧು–ವರರಿಗೆ ಸುರಿಗಿ ನೀರು ಹಾಕುವ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾಗಿ ವರನಿಗೆ ಪೂಜಾ–ವಿಧಿ–ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಮುಂಜುವಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದ ವರನಿಗೆ ಮೂರು ಎಳೆಯ ಜನಿವಾರದ ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಮೂರು ಎಳೆ ಜನಿವಾರ ಹಾಕಿಸಿ ಗುರೂಪದೇಶ ನೀಡಿ ಗೃಹಸ್ಥ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪಾದಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗೃಹಸ್ಥ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅರಿಷಡ್‌ವರ್ಗಗಳಾದ ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮತ್ಸರ ಇವುಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬುದು ಆರು ಎಳೆ ಜನಿವಾರದ ಒಳಗಿನ ಧ್ವನಿ.

೩.೨.೭. ಸೀಮಂತ ಕಾರ್ಯ

ಇದೊಂದು ಫಲವಂತಿಕೆಯ ಆಚರಣೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾದ ಕಾರ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ "ಭೂಮಿ ಮನುಷ್ಯ ಬದುಕಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಆದಿ ಭೌತಿಕವಸ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿದ ಬೀಜ ಬೆಳೆದು ಸಸಿಯಾಗಿ ಬಲಿತು ತೆನೆಯಾಗಿ ಬರುವಂತೆ ಮೊದಲು ಭೂತಾಯಿಯ ಲೈಂಗಿಕ ಕ್ರಿಯಾವರ್ತನೆಯಂತೆ ನೀರು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಫಲವತಿಯಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ನೀರು ಭೌತಿಕ ಪದಾರ್ಥವಾಗಿ, ವೀರ್ಯದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ."[೯] ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಗರ್ಭ ನಿಂತರೆ ನೀರು ಹಾಕಿಕೊಂಡವಳು. ನೀರು ನಿಂತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಜನಪದರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಂಶವಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಭೂಮಿಯು ಮೈತುಂಬಿಕೊಂಡು ಫಲವತಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಫಲವು ಹೆಚ್ಚು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಹೊರಬರಲಿ ಎಂದು ಅವಳ ಒಡಲಿಗೆ ಉಡಿತುಂಬುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಪರ್ಯಾಯದಂತೆ ಈ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಚೊಚ್ಚಲ ಫಲವಂತಿಕೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸೀಮಂತ ಎನ್ನುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ 'ಕುಬುಸ' ಅಥವಾ 'ಉಡಿತುಂಬುವಶಾಸ್ತ್ರ' ಎಂದು ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಮದುವೆಯಾದ ಸ್ತ್ರೀ ಗರ್ಭವತಿಯಾಗಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವಳಿಗೆ 'ಕಳ್ಳಕುಬುಸ' (ಕಾಳಕುಬಸ)ಎಂಬ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದರೆ ಆ ಮೂರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಧಾರಣೆ ಸತ್ಯ–ಅಸತ್ಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತದ್ದಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅದೊಂದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಅಂದಿನ ದಿನವೇ ಅದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ 'ಎಂಬಲ ಗಡಗಿ ಪೂಜೆ' ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಎಂಬಲ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಪ್ಪು ಹಾಕಿದ್ದು, ಹುಳಿಹಾಕಿದ್ದು, 'ಮೀಸಲು ಗಡಿಗೆ' ಎಂದೆಲ್ಲ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಅದನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಇಷ್ಟೇ. ಸ್ತ್ರೀಯ ಗರ್ಭದ ಪಿಂಡ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಎನ್ನುವುದಾಗಿದೆ. ಅದು ಹೆಣ್ಣಿನ ತುಂಬು ಜೀವನದ ಸಂಕೇತವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಂತಹ ವಿಧಿ–ವಿಧಾನಗಳನ್ನು

ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಗರ್ಭಣಿಯಾದ ಏಳು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಅವಳ ಸೀಮಂತ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ.

೩.೨.೮. ಉಡಿ ತುಂಬುವುದು

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಉಡಿತುಂಬುವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗರ್ಭಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಫಲವಂತಿಕೆ ಫಲವಾಗಿ, ಆಹ್ವಾನದ ಫಲವಾಗಿ, ಗಂಡುಮಕ್ಕಳ ಸಂತತಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಹೆರಿಗೆಗೆ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು, ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ, ಉತ್ತುತ್ತಿ ಫಲಗಳನ್ನು ಉಡಿತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಗರ್ಭಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಫಲವು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಅದು ಹೊರಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾಲಿರಿಸಲಿ ಎನ್ನುವ ಮನೋಭಾವನೆ ಇದೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಧಿ, ಜೋಳ ಉಡಿಯಕ್ಕಿ ಹಾಕುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಂಡಿಯ ಕಾಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸುತ್ತಾರೆ. ಭೂಮಿಗೆ ಬರುವ ಮಗು ಮುತ್ತಿನಂತದ್ದಿರಲಿ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಗರ್ಭಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಸೀಮಂತ ಕಾರ್ಯಮಾಡಿ ತವರ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸುವಾಗ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯದಿಂದ ದಾನವಾಗಿ ಬಂದ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಉಡಿಅಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಪರವಾಗಿ ಹಾಕಿಕಳಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡುವ ಗರ್ಭಿಣಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಹೊಟ್ಟೆ ತನುವಾಗಲಿ ಎಂದು ಜೋಳದ ಅನ್ನದ ಜೊತೆಗೆ ಮೊಸರು ಕಲಿಸಿ ಅವಳ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದೊಂದು ತನುಬಾನ. ಅಂದರೆ ತಂಪು ಹಾಗೂ ಸಮೃದ್ಧತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

೩.೨.೯. ಸಾವಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಹಾಗೂ ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರ ವಿಧಾನಗಳು

ಮಾನವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟು, ಮದುವೆ ಮುಂತಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಚರಣೆಗಳಿಗಿಂತ ಸಾವಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಆಚರಣೆಗಳು ಬಹಳ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಗಳಾದರೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸತ್ತವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆತ್ಮ ಇವರನ್ನು ಕಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಇದರಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟ ಬಂದರು ಸತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಿಧಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಚಾಚೂ ತಪ್ಪದೇ ಇವರು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಈ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಾವಿನಾಚೆಯ ಬದುಕನ್ನು ಕುರಿತು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ನಡೆದಿದೆ. ಸಾವು ಎಂದಾಗ ಅದು ಭೌತಿಕ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುವಂತಿದೆ? ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಸಾವಿಲ್ಲವೆ? ಹಾಗಾದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆತ್ಮದ ಅಸ್ತಿತ್ವವೇನು? ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಉಂಟೇ? ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ. ಸತ್ತವನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಕೊನೆಯ ಗೌರವವೇ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ. ಆದಾದ ಬಳಿಕ ಸತ್ತವನ

ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಅಥವಾ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳು, ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯಾವಿಧಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಗೌರವ ತೋರುವ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪಸ್ವಾಮಿ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಮಠಾಧೀಶರು ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾದರೆ ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತರಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಜೀವತೆತ್ತನಂತರ 'ಮಜಾರ್'(ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳ) ಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ಒಂದು ವಿಧಿಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಊರಿನ ಗುರುಹಿರಿಯರು ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಜನರು ಸೇರಿ ಮರಣಹೊಂದಿದ ಮಠಾಧಿಪತಿಯ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಗೆ ಹಸಿರು ಸೀರೆ, ಹಸಿರುಬಳೆ, ತಾಳಿ, ಕಾಲುಂಗರ, ಹೂವಿನದಂಡೆ, ಕುಂಕಮ, ಅರಿಶಿನ ಉಡಿತುಂಬವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಂದು ಮರಣ ಹೊಂದಿದ ಮಠಾಧೀಶನ ದೇಹದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅವನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕೂಡ್ರಿಸಿ ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಂದ ಎಲ್ಲ ವಿಧಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಮೊದಲಿನ ತಾಳಿ ಜೊತೆಗೆ ಗುರುಹಿರಿಯರು ತಂದ ತಾಳಿಯನ್ನು ದೈವದೀನವಾದ ಮಠಾಧೀಪತಿಯ ಕೈಹಿಡಿದು ಗುರುಹಿರಿಯರು ಕೈಹಿಡಿದು ಸತಿಗೆ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಕ್ರಿಯಾಚರಣೆ ಬೇರೆ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ ಈ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಗಂಡನ ಸಾವಿನ ನಂತರ ಇವಳು ಮುತ್ತೈದೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತಾಳೆ.

ಮಳೆರಾಜನಿಗೆ ಸಾವಿಲ್ಲ. ಆತ ಸರ್ವ ಋತುಗಳಿಗೂ ನಿರ್ಮಾತೃ, ಸಕಲ ಚರಾಚರಗಳ ಪೋಷಕ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಳೆರಾಜನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾದ ಮಳೆಮಠದ ಅಧಿಪತಿಯು ತೀರಿದರೆ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ವಿಧವೆ ಪಟ್ಟ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳು ನಿತ್ಯಮುತ್ತೈದೆಯಾಗಿ ಬದುಕಿರುತ್ತಾಳೆ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಈ ಮಠ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅವ್ವನಾಗಿ ಮಠದ ಎಲ್ಲಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಈ ನಿತ್ಯ ಮುತ್ತೈದೆ ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರಬೇಕು. ಅನ್ಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಅತಿ ಕೀಳಾಗಿ ನೋಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇರುವುದು ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿ. ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರ ಸಂಬಂಧ ದೇಹ ಮೂಲವಾದದ್ದಲ್ಲ, ಅದು ಆತ್ಮ ಮೂಲವಾದದ್ದು ಎಂಬ ಅದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ನಿತ್ಯ ಸುಮಂಗಲೆಯಾಗಿರುವ ಭಾಗ್ಯ ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಮಠದ ಮಹಾಪುರುಷರನ್ನು ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವಾಗ ಅವರ ವಿಶೇಷ ಉಡುಗೆಗಳಾದ ಹಸಿರು ಪೇಟಾ, ಕರಿಕೋಟು, ಶೇರ್ವಾನಿ, ಧೋತರ ತೊಡಿಸಿ ಸಮಾಧಿ ಒಳಗಡೆಗೆ ಹಾಕಿದ ಹೊಸ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರಿಸಿ ದೀಪ, ನೀರಿನ ಹೂಜಿ, ಇಟ್ಟು, ಎಲ್ಲ ಉತ್ತರ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ

ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಭಕ್ತರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ವಿಶೇಷ ಶೈಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಗದ್ದುಗೆ ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣಿನ ಸಣ್ಣ ಮಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದಾರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಜೊತೆಗೆ ಆತ್ಮದ ಅಜರಾಮರತ್ವದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿತವಾಗಿದೆ.

೩.೨.೧೦. ಶ್ರಾದ್ಧ (ಆರಾಧನೆ)

ಮಳೆಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆಯ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಯಾರೇ ದೈವಾದೀನರಾದರೂ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ದಿನಕ್ಕೆ ಅವರ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಾದ ಮಡಿ, ಮೈಲಿಗೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡುವ ದಿನದಂದು ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾದ ಮಹಾಪುರುಷರ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನು ಮಂಚದ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಮುಂದಗಡೆ ನೀರು ತುಂಬಿದ ಹೂಜಿ, ಕೊಡಲಿ, ಬೆತ್ತ ಮುಂತಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು, ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಜೋಳದ ನುಚ್ಚು, ಹುರಳಿ ಸಾರು, ಮಾದಲಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತ ಸಮೂಹದವರು ಸೇರಿ ಅವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ, ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲೆಂದು ದೇವರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸದಾ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇರಲಿ ಎಂದು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಏನಿರಬಹುದು? ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಋಷಿಗಳು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸತ್ತ ನಂತರ ಎಲ್ಲರ ಆತ್ಮಗಳೂ ಸೇರುವುದೇ ಬೇರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪಿತೃಲೋಕವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪಿತೃಲೋಕದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಗಳು ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಪಿತೃಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ದೇವತಾ ಸ್ವರೂಪಿಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಪಿತೃದೇವತೆಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಮಾಡುವ ಧಾರ್ಮಿಕ 'ಶ್ರಾದ್ಧಾ, ಶ್ರಾದ್ಧಯ ದೀಯತೇಮಸ್ಮಾ' ಅರ್ಥಾತ್ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಿತೃಕರ್ಮವೇ ಶ್ರಾದ್ಧವೆಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ."[೧೦]

ಮಠಾಧೀಪತಿಗಳು, ಹಿರಿಯರು ತೀರಿಕೊಂಡರೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಅವರ ಸತ್ತ ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆ ದಿನದಂದು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಆ ಮಹಾಪುರುಷರ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಪ್ರತಿ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯಾದ ೯ನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಉತ್ಸವ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಅವರ ನೆನೆಪಿಗಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವರು.

ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುವಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆ ಹಾಗೂ ಆಚರಣೆಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಜಾತ್ರೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ಸವಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಕಲ್ಪದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಆರಾಧನೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಆಚರಣೆಗಳ ಅಂತಃಸತ್ವವನ್ನು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ನಿಜವಾದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಶ್ರೀಗುರುಗಳ ಉಪದೇಶಗಳಿಂದ ಅರಿತು ಆಚರಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಬದುಕಿನ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳ ದ್ವಂದ್ವದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಇಂತಹ ಆರಾಧನೆ ಮನಸ್ಸು ಹಾಗೂ ಆಚರಣೆ ಕ್ರಿಯೆ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥದ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಅನುವುಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ.

೩.೩. ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಗಳು

ಶತಮಾನಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಹಲವಾರು ದೇಶಗಳ ಋಷಿಗಳು, ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಧರ್ಮಪ್ರವಾದಿಗಳು, ಸಂತರು, ಶರಣರು ಮೊದಲಾದವರು ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಆಗು ಹೋಗುಗಳ, ಧ್ಯೇಯ ಧೋರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಭೀರ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಳೆಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸಮಾಜಮುಖಿ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ಜನಾನುರಾಗಿಯಾದ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸೂಫಿ ಮಾದರಿ ಸಂತ. ಸಮಾಜಮುಖಿ ಚಿಂತನೆಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಸಂಚಾರ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಮುಖ್ಯಗುಣ. ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಚರಿಸಿದ ಇವರು ಸಮಾಜದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಿಳಿಹೇಳಿದವರು. ಆತ್ಮಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ದುಡಿಯುವುದು ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ, ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಿಡಿಯುವುದು ಮುಖ್ಯ ಎಂದು ಜನ ಸಮೂಹದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅರಳಿ ಜನಮನದ ಹೃದಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿ ಬೆಳಗಿದವರು. ಹೀಗೆ ಅವರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಕಾಯಕ, ಸಮಾನತೆ, ಏಕದೇವೋಪಾಸನೆ, ಸರಳತೆ ಹಾಗೂ ಸದಾಚಾರ ಮೊದಲಾದ ಲೋಕೋತ್ತರತತ್ವಗಳನ್ನು ನಡೆ ಮತ್ತು ನುಡಿ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಿದರು. ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ಥಿರತೆ ಅಂದಾಚರಣೆ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ನವಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಗೈದರು.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಸಮೂಹದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿರುವ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ತನ್ನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಚಾರ–ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಹಿಂದೂ–ಮುಸ್ಲಿಂ ಭಾವೈಕ್ಯತೆ ಬೆಸೆಯುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ. ಇಂತಹ ಅವತಾರ ಪುರುಷರು ಮನುಕುಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದವರು. ಸಾಧನೆಯಿಂದ ದಿವ್ಯಚೇತನರಾಗಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತವರು. ತಮ್ಮ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜದ ನಾಡಿಯ ಬಡಿತವನ್ನರಿತು ಲೌಕಿಕ ಹಾಗೂ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕಗಳೆರಡಲ್ಲೂ ಅವರನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಿದವರು. ಇವರು ತಾವು ಕಂಡುಕೊಂಡ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಾವೂ ಆಚರಿಸಿ, ಜನತೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಆತ್ಮೋನ್ನತಿ ಯೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಜದ ಉನ್ನತಿಯನ್ನು ಬಯಸಿದರು.

"ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯ ಮುಖ್ಯಗುಣವೆಂದರೆ ಜನ ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಹೋಗುವುದು, ಸ್ಥಳೀಯ ರೈತಾಪಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ, ಮುತ್ಯಾ, ಅಜ್ಜ ಎಂದು ಕರಳು ಸಂಬಂಧದೊಂದಿಗೆ ನೆಲೆ ನಿಂತವರು. ಈ ಪರಂಪರೆ ಅಂದರೆ ಅದು ಬರೀ ವ್ಯಕ್ತಿಕೇಂದ್ರಿತ ಹೆಸರಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಸಮುದಾಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಸಿದ್ಧರಾಗಿ, ಹಠಯೋಗದ ಮೂಲಕ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ತಾವೇ ದೈವವಾದವರು. ಮಾನವ ಮತ್ತು ಅವನ ಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಇವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವಿತ್ತವರು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಭೇದ ಭಾವವನ್ನು ತೊರೆದವರು. ಪ್ರೇಮ ಹಾಗೂ ಉಪಕಾರ ಭಾವವುಳ್ಳವರು. ಸರಳ ಹಾಗೂ ಸಾತ್ವಿಕರು. ಸ್ತುತಿನಿಂದೆ, ಮಾನಾಪಮಾನಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಶುದ್ಧ ನಡುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಶಾಂತಿ ಸುಖಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಸ್ವಾನಂದ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾನುಭೂತಿಯತ್ತ ಲೋಕವನ್ನು ನಡೆಸಿದವರು."[೧೧] ಹೀಗೆ ಸಮಾಜದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಒಂದು ಪರಂಪರೆ ಇದಾಗಿದೆ.

೩.೩.೧. ಮಠ ಮತ್ತು ಜನತೆ

ಮಠ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲು ಯಾವುದೇ ಲಿಖಿತ ಆಕರಗಳು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜನತೆ ಒಪ್ಪಿತ ಮನಸ್ಸಿನೊಂದಿಗೆ ಮಠವನ್ನು ಮತ್ತು ಮಠಾಧೀಪತಿಗಳನ್ನು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾದಂಥವು. ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಭಕ್ತರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಯಾವುದೇ ಲಿಖಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚಿಸಿಲ್ಲ, ಸಾಂತ್ವನ ಪರ ಎರಡು ನುಡಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು, ಬಂದ ಜನತೆಗೆ ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಕಾಯಕ ಬದುಕಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳುವುದು ಇವೆ ಮುಖ್ಯವಾದಂಥವು. ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಎಂಥದ್ದು ಎನ್ನುವುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ತಂದೆ ಹಾಗೂ ಮಗನಂಥ ಅಂತಃಕರಣ ಸ್ವರೂಪದ್ದು. ಹಿರಿಯ ಅಪ್ಪನ ಗದ್ದುಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆ ಹಾಗೂ ಸಕಲ ಹಿತಾರ್ಥಕ್ಕೂ ಆಧಾರ. ಮಠಕ್ಕೆ ಬರುವ ಭಕ್ತರು ಮೊದಲು ನಮಿಸುವುದು ಹಿರಿಯರ ಗದ್ದುಗೆಗೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಜೀವಂತ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗೆ. ಬರುವ ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು, ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಜ್ಜನ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗಳು ಈಡೇರುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಮಠಾಧೀಶರೂ ಇದನ್ನೇ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಂದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ನಿರಾಶವಾದಿಗಳಾಗಿರದೆ ಆಶಾವಾದಿಗಳಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕು, ಕೆಲಸದ ಮೇಲೆ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇರಬೇಕು, ಕೃಷಿಭೂಮಿಯನ್ನು ಫಲವತ್ತತೆ ಮಾಡಿ ಋತುಮಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆಗುವ ಮಳೆಗೆ ಬೀಜ ಬಿತ್ತಿದರೆ ಫಸಲು ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಶಕ್ತಿ ತುಂಬುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಂಗೋಪನೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯ ಮರ್ಮವನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಮಠ ಕೊಡುವಂತ ಬೂದಿಯು ಗೊಬ್ಬರದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. (ಪ್ರಸಾದ, ಅಂಗಾರ) ಈ ಅಂಗಾರ ಪವಿತ್ರತೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಭೂಮಿ ತುಂಬ ಹರಡುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಕಾಳಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಸುವುದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬೆರೆತು ಬೀಜಗಳಿಗೆ ಪೌಷ್ಠಿಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಪ್ರತಿ ರೈತ ಬಿತ್ತುವ ಮೊದಲು ಭಯ-ಭಕ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಠಗಳಿಗೆ ಮೊರೆ ಹೋಗಿ ಬೀಜ ಬಿತ್ತುವುದರಿಂದ ಹಿಡಿದು ರಾಶಿ ಮಾಡುವ ವರೆಗೆ ಮಠ ಮತ್ತು ಮಠಾಧೀಪತಿಗಳ ನುಡಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇದೊಂದು ಅಲಿಖಿತ ಒಪ್ಪಂದವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಗಾಢ ನಂಬಿಕೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಜೀವಾಳ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಜನತೆ ಮತ್ತು ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳು ಜೀವಕುಲಕ್ಕೆ ಜೀವ ದ್ರವ್ಯ ನೀಡುವ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಔದ್ಯೋಗೀಕರಣ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಮಠ ಪರಂಪರೆಗಳು ತಮ್ಮ ನಡೆ-ನುಡಿ-ಆಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವತೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಭಾವೈಕತೆಯ ಮಠಗಳಾಗಿ ಇಂದು ಕೂಡಾ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

೩.೩.೨. ಸ್ಥಾನ-ಮಾನಗಳು

ಜನ ಬದುಕಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯ ಹೊಂದಿದ್ದ ಈ ಪರಂಪರೆ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಾಪಿತ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಂತಿದ್ದು ವಿಶೇಷ. "ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣವೇ ಸಮಾಜ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣೀಕರಣದ ಮೂಲಕ ಸಮರ್ಥಿಸುವುದು. ಈ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ದುಡಿಯುವವರು ಮತ್ತು ದುಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ಮಧ್ಯೆ ಒಂದು ಅಸಹಜ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ರೂಪ ತಾಳಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ವಿಷಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ ಆಳ್ವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅಸಹಾಯಕ ಶರಣಾಗತಿ ಬಿಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕವಾದ ಸಹಜ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಈ ದೇಶದ ಸಾಂಸ್ಥೀಕರಣದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಾಶಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ನಾಶದ ವಿರುದ್ಧ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಧರ್ಮದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿರದ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಮಠಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂತ ಪರಂಪರೆಗಳು ಒಂದು ರೀತಿ ಮೌನ ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾಡಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಬಬಲಾದಿ, ಸೀತಿಮನಿ, ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮುಂತಾದ ಮಠಗಳು ಒಂದು ನಾಡಿನ ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಐಕ್ಯತೆಗಳು ಸಾಧಿತವಾಗುವುದು ಆ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಘಾಸಿಯಾದ, ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ತುಂಬಿ ಪರ್ಯಾಯ ಚಿಂತನೆಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವು."[೧೨]

ಈ ಪರಂಪರೆಯು ವ್ಯಾಪಕ ದಾರ್ಶನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಿ ಭಾವನೆಗಳಿಗಿಂತ ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಮಾನವ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿವಿಧ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಗೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡಿದರು. ಅಮೂರ್ತವಾದ ದೇವರು, ಸ್ವರ್ಗ, ನರಕ, ಆಡಂಬರದ ಪೂಜೆಗಳಿಗಿಂತ ಬದುಕಿನ ಅಖಂಡತೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವಾಸವಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಜಾತಿ, ಲಿಂಗ, ಧರ್ಮ, ಪಂಥ, ಉಪಾಸನೆ ಅಥವಾ ಸಾಧನ ಪದ್ಧತಿ, ಉಚ್ಚ-ನೀಚ, ಅಧಿಕಾರ ಮೊದಲಾದ ಭೇದ-ಭಾವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಇವರು ಯಾರನ್ನೂ ಹೀನವಾಗಿ ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ಉನ್ನತವಾಗಿ ಕಾಣುವವರಲ್ಲ. ಗುರು ಮುಖೇನ ವಿದ್ಯೆ ಪಡೆಯುವ ಪಂಥಗಳು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಬರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕನಿಷ್ಠಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ದೊಡ್ಡದೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ ಸಹ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ. 'ಯಾಕೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಅಧಿಕಾರ, ಇವು ಯಜಮಾನೀ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕಗಳು. ಪುಸ್ತಕ ಜ್ಞಾನದ ನಿರಾಕರಣೆಯ ಹಿಂದೆ ನಿರ್ವಸಾತೀಕರಣದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿರುವುದನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರು. ಬಡವ-ಬಲ್ಲಿದ, ಮಂತ್ರಿ, ಅಧಿಕಾರಿ ಎಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಮ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಂದೇ ರೀತಿ ಆಧರಾತಿಥ್ಯ. ಇವರಿಗೆ ಸಿಂಹಾಸನಗಳಿಲ್ಲ, ಇವರು ಸಿಂಹಾಸನಿಗಳೂ ಅಲ್ಲ, ಪಾದಪೂಜೆ, ಅಡ್ಡಪಲ್ಲಕಿಯಂತೂ ದೂರವೇ ಉಳಿಯಿತು. ಯಾವುದೇ ಶಾಸನ ಅಥವಾ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಅಧಿಕಾರ ಮಾಡುವವರಲ್ಲ. ಇಂಥ ಭೇದಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಸಿದ್ಧ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿದೆ."[೧೩]

ಈ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಒಳತಿಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಉದ್ದೇಶವೇನೆಂದರೆ ಸರ್ವಜನ ಸಮೂಹವನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸುವುದು. ಈ ಪರಂಪರೆಗೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಕೃಷಿಕ ಜನಸಮೂಹವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ, ವರ್ಗ, ಪಂಥ, ಧರ್ಮ ಎನ್ನದೇ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರು ಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ಮಾನವತಾವಾದವನ್ನು ಸಾರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಆತನ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ, ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮಠದ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ಜನ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸ್ಪಂಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಸುಖ–ದಃಖ, ನೋವು–ನಲಿವು, ಪ್ರೀತಿ–ವಿಶ್ವಾಸ, ಭಕ್ತಿ–ಗೌರವ, ಎಲ್ಲಾ ಆಪ್ತಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಠದ ಮಹಾಪುರುಷರ ನಡೆ–ನುಡಿಗಳು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭದ ಮಾತಲ್ಲ. ಅವರು ಆಡುವ ನುಡಿಗಳು 'ಕೊಟ್ಟರೆ ವರ, ಇಟ್ಟರೇ ಶಾಪ' ಎಂಬ ಅವರ ಮಾತಿನಿಂದ ಹಾಗೂ ವರ್ತನೆಯಿಂದಾಗಿ ಜನ ಅವರನ್ನು ಹಗುರವಾಗಿ ಕಾಣದೆ ಭಯ–ಭಕ್ತಿ ಗೌರವಗಳಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದ ಹಿತದೃಷ್ಠಿಯಿಂದ ಸಮಾಜದ ಆಗು ಹೋಗುಗಳ ಕುರಿತು ಸದಾ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಇವರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಮೂಢನಂಬಿಕೆ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಆಡಂಬರದ ಜೀವನ ಕುರಿತು ಜನತೆಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡಿದರು. ಸಮಾಜದ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೇ ಪಣಕಿಟ್ಟು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದವರು. ಇಂತ ಕೃಷಿಕರು ಮಠದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟ ನಂಬಿಕೆ ಅಭೂತಪೂರ್ವವಾದುದು, ಒಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕರೇ ಮಹಾಪುರುಷರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಆಸ್ತಿ. ಕೃಷಿಕರು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಇವರ ಮುಂದೆ ಇಟ್ಟು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗದವರ ಸಂಕಟಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಠದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ದೈವೀ ಸಂಭೂತರಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಪರಂಪರೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಭಕ್ತ ಸಮೂಹ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ತಂದೆಯಾಗಿ, ದೇವರಾಗಿ, ಅವರೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಸರ್ವಸ್ವ ಎಂದು ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮಠಾಧೀಶರನ್ನು ತಂದೆ, ಅಜ್ಜ, ಮುತ್ಯಾ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಠದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನ ತಾಯಿ, ಅವ್ವ, ಎಂಬ ಸ್ಥಾನ ಗೌರವದಿಂದ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

೩.೩.೩. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಸ್ತ್ರೀಯರು ವಿಶಿಷ್ಟ ಗೌರವದ ಸ್ಥಾನ ಹೊಂದಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮಠದಲ್ಲಿಯ ಮಹಾಪುರುಷರು ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆಗಳ ಮತ್ತು ಮಾತೃದೇವತೆಯ ಆರಾಧಕರು. ಅಲ್ಲಿ ಮಾತೃದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಭಕ್ತಿಗೌರವಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದ

ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ಮಠದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಿಕರಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅವರ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಪಿತೃಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಕುಟುಂಬದ ಒಳಾಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಠದ ಸ್ತ್ರೀಯರೇ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಠದ ಒಳಗಡೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಮಹಿಳೆಯೇ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಆಗುಹೋಗುಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿ ತೀರ್ಮಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲೂ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮೂಲೆ ಗುಂಪು ಮಾಡಿರುವ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಓದಿರುವ ಕೇಳಿರುವ ನಮಗೆ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದೊಳಗೆ ಹೆಣ್ಣಿಗಿರುವ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದು.

ಮಠದ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಕೌಟುಂಬಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಾದ್ಯತೆ. ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ತೊಡಗುವ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುವ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಹಾಗಂತ ಈಕೆ ಅಕ್ಷರಸ್ಥೆಯೂ ಅಲ್ಲ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯೂ ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಯೂ ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ, ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಅವಳ ಅಧಃಪತನಕ್ಕೆ ಬಳಸುವ ಯಾವ ಮಾನದಂಡಗಳೂ ಹಾಗೂ ಪರಿಭಾಷೆಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ವಿಚಿತ್ರ ಸತ್ಯ.

ಇಡೀ ಮಠದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತರ ಆಧರಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನದೆ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಾನ. ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಭಕ್ತರು ಕೊಡುವ ಮರ್ಯಾದೆ ಎಲ್ಲವೂ ಆಕೆಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಅವ್ವನ ದರ್ಶನವಿಲ್ಲದೆ ಮಠದ ಭೇಟಿ ಅಪೂರ್ಣ. ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹೋಗುವಾಗ ಪ್ರಸಾದವನ್ನೇ ಬುತ್ತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಊರಿಗೆ ಒಯ್ಯುವವರೆಗೂ ಅವ್ವ ಭಕ್ತರ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗ. ಬಂದ ಭಕ್ತರನ್ನು ಬರಿಗೈಲಿ ಕಳಸದ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇಲ್ಲಿನದು. ಸಪ್ಪನ್ನುಚ್ಚು ಅಥವಾ ಮಾದಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಸಾದ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವ್ವ ಅಂದರೆ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನ್ನದಾತೆ, ದೈವೀಸ್ವರೂಪಳು, ಅವಳ ಸ್ಥಾನ ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಾದಿತ ಎನ್ನುವುದು ವಿಶೇಷ. ಮಠದ ಪ್ರತಿಮಂಗಳ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಠದ ಅವ್ವನೇ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮನುಕುಲದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಮಾಜವು ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನಮಾನ ನೀಡಿದೆ.

೩.೩.೪. ಅವ್ವನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಯ ಯಾವ ಶಬ್ದಗಳಿಗೂ ನಿಲುಕದ ದರ್ಶನವಿದು. ಒತ್ತಾಯವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲು ಹೋದರೆ, ತನ್ನ ಅರ್ಥಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಲಿಂಗ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸ್ತ್ರೀವಾದ, ಸ್ತ್ರೀ ಸಬಲೀಕರಣ ಸಶಕ್ತೀಕರಣ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರ್ಥಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಇಂಥ ಆಧುನಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಹೊಂದದ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥವಾಗದ ಒಂದು ಪ್ರಪಂಚವದು. ಅಧಿಕಾರ, ಹಾಗೂ ಯಜಮಾನಿ, ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರಿಯುವಲ್ಲಿ ಸೋಲುತ್ತವೆ. ವಿಂಗಡಣೆಯಿಲ್ಲದ, ಅಧಿಕಾರ ಹಾಗೂ ಅಧೀನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಗಂಡಿನಿಂದಲೇ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಚಲಿತ ಸ್ತ್ರೀ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಿಗೆ ಇವಳು ಹೊರಗು.

ಅಪ್ಪ ಅಥವಾ ಅಜ್ಜ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಇವರ ಹೆಂಡತಿ 'ಅವ್ವ' ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಪದಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಜೈವಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಗೂಡಿದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅದರಲ್ಲೂ 'ಅವ್ವ' ಅನ್ನುವ ಪದ ತುಂಬ ಮುಕ್ತ ಹಾಗೂ ವಿಶಾಲತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದಂಥದ್ದು ಗರ್ಭಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ, ಸಂತಾನದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು, ತಾಯಿ ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೂ ಮೀರಿದ್ದು 'ಅವ್ವ' ಎನ್ನುವ ಸಂಭೋಧನೆ.

ಕಾಳಿ ಆರಾಧಕಾರದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮೂಲದ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂತರು, ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕಾಳಿ, ದುರ್ಗೆ, ಹಾಗೂ ಮಾತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸುವಂಥವರು. ಈ ಪ್ರಕೃತಿ ನಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಪರಿವರ್ತನ ಶೀಲವಾದುದು. ಮಾತೃ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲವಾದ ತಂತ್ರವಾದದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಪ್ರಧಾನ. ಪರುಷನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನ. ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಿಯೆ ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವ ತತ್ವ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ. ಶಿವ-ಶಿವೆಯರು ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೂಲ. ನಾಥ ಪಂಥಗಳಂಥ ಪ್ರಮುಖ ಶೈವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪಂಥಗಳಲ್ಲೂ ಈ ಭಾವ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಶಕ್ತಿ ಅನ್ನುವುದು ಸಮತತ್ವ ಪಂಚ ಕಸುಬುಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೂ ಅವಳೇ ಮೂಲ. ಅಧಿತಿ, ಅಂಡಾಣಿ ಎನ್ನುವ ದೇವಿಯ ಪೂರ್ವರೂಪಗಳ ಆರಾಧಕರಿವರು. ಶಿವಶಕ್ತಿಯರ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಜಗತ್ಕರ್ತೃ ಎಂಬುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನಾಥಪಂಥದ ನಂಬಿಕೆ.

ಇಂಥ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ಕುರಿತು ಕಾಡಸಿದ್ದೇಶ್ವರನ ವಚನವೊಂದು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. 'ಆದಿ ಅನಾದಿಯಿಂದತತ್ತವಾದ ನಿರಾಕಾರ ಪರವಸ್ತು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ತಾನರಿಯದೆ ಅನಂತ ಕಲ್ಪಾಂತರವಿರ್ದು ತನ್ನ ಸ್ವಲೀಲೆಯಿಂದ ತಾನೇ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ನೆನಹುದೋರಲು ನೆನೆಹೇ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ ಚಿತ್ತೆನಿಸಿತ್ತು, ಆ ಚಿತ್ತಿನಿಂದ ಚಿನ್ನಾದಚಿದ್ಬಿಂದು ಚೀತ್ಕಳೆಗಳೊಗೆದವು' ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಅವಳ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಿಯೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಶಕ್ತಿಗೆ ಶಿವ ಸಾಥಿದಾರನಾದರೂ ತನ್ನ ಸ್ವಲೀಲೆಯಿಂದ ತಾನೆ ಜಗತ್ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಾಳೆ ದೇವಿ. ಕಾಳಿಯನ್ನು ಪಂಚಾಳರು ಆರಾಧಿಸುವುದು ಅಧೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಸ್ವಅಸ್ತಿತ್ವೀಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶೈವ ಮೂಲದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಗುಣವಿದು.

ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ದಾರ್ಶನಿಕನಾದ ಹಾವಿನಾಳ ಕಲ್ಲಯ್ಯನ ವಚನವನ್ನಿಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಿಸುವುದು ಉಚಿತವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

> 'ಬಯಲು ಮೊಳಗಿ ಮಳೆ ಸೃಜಿಸಿ ಆ
> ಬಯಲು ಮಳೆಯ ನೊಡಗೂಡಿ
> ದೃಷ್ಟವಾಗಿಪ್ಪ ವಾಲಿಗಲ್ಲಾಗಿ ತೋರಿದಂತೆ
> ನಿಮ್ಮ ನೆನೆಹೇ ನಿಮ್ಮಗೆ ಶಕ್ತಿಯಾಯಿತಲ್ಲಾ

ಆ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸಮರತಿಯೇ ನಿಮಗೆ ಅಖಂಡ ವೆಂಬ
ನಾಮ ಸೂಚನೆಯಾಯಿತ್ತಲ್ಲಾ
ಮಹಾಲಿಂಗ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ ನಿಮ್ಮ ಆದಿಗೆ
ಇದೇ ಪ್ರಥಮವಾಯಿತ್ತಲ್ಲಾ'

ಇಡೀ ವಚನ ಒಂದು ಮೂರ್ತಾಕೃತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ರೂಪದೊಂದಿಗೆ ಸೇರುವ ನಿರೂಪ ಸ್ವರೂಪೀಕರಣ ಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ವಚನದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಹನಿಗಳು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಆಲಿ ಕಲ್ಲಾಗುವಂತೆ ಶಿವನ ನೆನಹೇ ಶಕ್ತಿ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಅದೇ ಸೃಷ್ಟಿ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಯಿತು. ನಿರಾಕಾರ ಸಾಕಾರಗಳ ಸಲ್ಲಿಕೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಶಿವೆ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತಳಾದರೆ ಶಿವ ಸಮಷ್ಠಿ ವಸ್ತುಗಳ ವಿಸ್ತಾರಕ. ಚಿನ್ನದಿಂದಾದ ಹಲವು ಬಂಗಾರವಳಿದು ಕರಗಿದರೆ ಮುನ್ನಿನ ಚಿನ್ನವೇ ಆದಂತೇ ಉದಕದಿಂದಾದ ವಾರದಿ ಕಲ್ಲು ಕರಗಿ ಮುನ್ನಿನ ಉದಕವೇ ಆದಂತೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತುಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ರೂಪ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಹೊರತು ಸ್ವರೂಪ ಭೇದವಿಲ್ಲ.

ಕಾಳಿ ಅಂದರೆ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಅವತಾರ ಇಂಥ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಆರಾಧಕರು ಮಳೆಮಠದ ಪರಂಪರೆಯವರು ಕುಂಡಲಿನಿ ಚಕ್ರದ ಅಧಿದೇವತೆಯಾದ ಕಾಳಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಕೃರ್ತತ್ವಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಕುಲದೇವತೆ. ತಾಂತ್ರಿಕ ದರ್ಶನಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಶಕ್ತಿಯೂ ಕಾಳಿಯ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಹಾಗೂ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಪಡೆದವಳು. ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯೇ ಆಕೆಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಶಕ್ತಿಯ ತಾಕತ್ತನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಲೌಕಿಕತೆಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಗುಣ ಅವಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮರ್ತ್ಯದ ಮಿತಿ ಈ ಬಗೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೀನತೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರತಿಭಾವಿಲಾಸ ಅದನ್ನು ದಾಟುವುದರಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಹಲವು ಚಲನಶೀಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಮಳೆಮಠದ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೂರ್ತರೂಪ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಮಳೆಮಠದ 'ಅವ್ವನ' ಇಂಥ ಕರ್ತೃತ್ವ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಚಲಿತ ಯಾವುದೇ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ರೂಪಗೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲ. ಅವಳ ಅಗಾಧ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯೇ ಮರ್ತ್ಯದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಣ್ಣಿಗಿರುವ ಅಧೀನ ನೆಲೆಗಳಿಂದ ಜೈವಿಕ ಬಂಧನಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿಸಿದೆ, ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಸಿದೆ. ಅವ್ವ ಪ್ರಧಾನ (ಹೆಣ್ಣು ಪ್ರಧಾನ) ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯ ಬೀಳಲುಗಳನ್ನು ಇಂಥಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಹೆಣ್ಣು ಅಥವಾ ಮಾತೃ ಪ್ರಧಾನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಕೃತ ಭೇದಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಸಮಾನ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸಮಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವ ತಾಯ್ತನದ ಗುಣವದು. ಅಂಥ ಅಗಾಧ ತಾಯ್ತತನದ ಗುಣವನ್ನು ಮಳೆಮಠದ ಅವ್ವನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಲೀಲೆಯಾದೊಡೆ ಉಮಾಪತಿ, ಲೀಲೆ ತಪ್ಪಿದೊಡನೆ ಸ್ವಯಂ ಎನ್ನುವಂತೆ ಶಿವ ಶಿವೆಯ ಗಂಡನಾದರೂ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಶಿವೆಯೇ ಸೃಷ್ಟಿಕ್ರಿಯೆಯ ಎಲ್ಲ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ನೀಗಿಸುವವಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಶಿವನಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶೈವ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪಂಥ ಹಾಗೂ ದುಡಿವ ವರ್ಗಗಳ ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸಹಜ ಗುಣವಿದು. ಗಂಡು ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದರೂ ಪ್ರತಿ ಆಚರಣೆಗಳೂ ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಇಂದೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

೩.೩.೫. ವಿಧವಾ ಸ್ಥಿತಿಯ ನಿರಾಕರಣೆ

ಮಳೆಮಠದ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷತೆ ಎಂದರೆ ಗಂಡ ಸತ್ತರು ವಿಧವೆಯಾಗದ ಪದ್ಧತಿ. ಗಂಡತೀರಿದ ನಂತರ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವ ಪೂರ್ವ ಊರ ಹಿರಿಯರು ಸೇರಿ ಆಕೆಗೆ ಶವದ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಮತ್ತೊಂದು ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ನಿರಂತರ ಮುತ್ತೈದೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಇದು ಒಂದು ರೀತಿ ಅಧಿಕಾರ ಹಸ್ತಾಂತರದ ರೀತಿ, ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರದ ವಿಧಿಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವ್ವ ಸಾಯುವ ವರೆಗೆ ಅವಳೇ ಮಠದ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಯಾವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯದ ಒಳಗಡೆ ಇರದ ವಿಶಿಷ್ಟಗುಣವನ್ನಿಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆಕೆ ನಿತ್ಯ ಮುತ್ತೈದೆ, ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಸಾವಿಲ್ಲ. ಸೃಷ್ಟಿಶಕ್ತಿಗೆ ಅಂತ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರತೀಕದಂತೆ ಕಾಣುವ ಅವ್ವ ಇಂಥ ಎಲ್ಲ ಲೌಕಿಕ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕತೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಭಕ್ತ ಸಮೂಹವೇ ಅವಳಿಗೆ ಸತ್ತ ಗಂಡನನೊಂದಿಗೆ ಮರುಮದುವೆ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ. ಗಂಡಿನಿಂದಲೇ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಕಲ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಇದೊಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿರಂತರತೆಯಂತೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾದ ಅವ್ವ ಅವಳು ನಿತ್ಯ ಸುಮಂಗಲೆ, ಆಕೆಗೆ ಸಾವಿಲ್ಲ, ಅವಳು ವಿಧವೆಯಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕಲ್ಪನೆ ಇಲ್ಲಿನದು.

ಆದರೆ ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಮಳೆಮಠದ ಪರಂಪರೆಯ ಕುಲ ಮೂಲವಾದ ಪಾಂಚಾಳ ಅಥವಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮರಲ್ಲಿ ಕಾಣದಿರುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ಗಂಡನಿಂದಲೇ ಹೆಣ್ಣಿನ ಎಲ್ಲ ಇರುವನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗಂಡಸತ್ತ ನಂತರ ಹೆಣ್ಣು ವಿಧವೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ನಿತ್ಯ ಮುತ್ತೈದೆ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಬಹುಶಃ ಇದು ವೈದಿಕೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವವಿವರಬಹುದು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವ್ವನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮಳೆಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದ್ದು, ಅದು ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ, ಸಲಹುವ, ಅಗಾಧ ರೂಪದ್ದು. ಯಜಮಾನಿಕೆಯ ಎಲ್ಲ ಹಂಗುಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಸ್ವತಂತ್ರ ರೂಪದ್ದು ಎಂಬುದು ವಿಶೇಷ.

೩.೩.೬. ಮಠಾಧೀಪತಿಗಳ ಉಡಿಗೆ-ತೊಡಿಗೆ

ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಮೇಲೆ ಸೂಫಿಗಳ, ಶರಣ, ಸಂತರ, ಸಿದ್ಧರ, ಆರೂಢರ, ನಾಥ ಪಂಥದ ದಟ್ಟವಾದ ಪ್ರಭಾವ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥರಗಳನ್ನು ಮೀರಿನಿಂತ ಮಹಾನುಭಾವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ ಎನ್ನದೇ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡವರು. ಅಲ್ಲದೇ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತ, ಉರುಸುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮಜಾರ್, ನೈವೇದ್ಯ, ಊದುಹಾಕುವುದು, ಫರಾಕು ಹೇಳುವುದು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮಠಾಧೀಶರು ಸೂಫಿಗಳಂತೆ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಅವುಗಳು ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ ಪೋಷಾಕುಗಳಂತೆ ವಿಜೃಂಭಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಇವರು ತೊಡುವ ಉಡಿಗೆಗಳು ಒಂದೊಂದು ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಶಾಂತಿ, ಸೌಹಾರ್ದತೆ, ಸಮೃದ್ಧತೆಯ ಹಾಗೂ ಸರ್ವಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾರುವಂತದ್ದಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ, ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಸಿಗುವ ಎಲ್ಲ ಗೌರವಯುತವಾದ ಉಡಿಗೆ, ಕುದುರೆ, ಕಹಳೆ, ಎಲ್ಲವೂ ರಾಜಪೋಷಾಕುಗಳಂತೆ ಮತ್ತೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಸೂಫಿ ಸಂತರ ಹಾಗೇ ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕ ಕಾಲದಿಂದ ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಠಾಧೀಪತಿಗಳು ಧರಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಉಡಿಗೆಗಳೆಂದರೆ, ಬಿಳಿಧೋತರ, ಕೈಕಪ್ಪುಹಚ್ಚಿದ ಬಿಳಿನಿಲುವಂಗಿ, ಅದರ ಮೇಲೊಂದು ಕರಿಕೋಟು, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹಸಿರುಬಣ್ಣದ ರೇಷ್ಮೆ ರುಮಾಲು, ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೇಸರಿಬಣ್ಣದ ರಾಜವಸ್ತ್ರ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಬೆತ್ತ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಶಿಲಾಮಣಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಪ್ಪುಕೋಟು ಧರಿಸುವುದರಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಘರ್ಷಣೆ ಒತ್ತಡಗಳು ಬಂದರೂ ಅವನ್ನು ಹೊಡೆದು ಹಾಕುವ ಶಕ್ತಿ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಪ್ಪು ಕೋಟು ಧರಿಸುವುದು ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಬೆತ್ತ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಮತ್ತು ದಂಡದ, ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯದ ಶಕ್ತಿ ಸಂಕೇತ. ಕೇಸರಿ ರಾಜವಸ್ತ್ರವು ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮತ್ಸರ ಈ ಮೂರು ಗುಣಗಳನ್ನು ನೀಗಿದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಸಿರು ರೂಮಾಲು ಸಮೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ. ಶಿಲಾಮಣಿಗಳು ಸೌಮ್ಯ ಸ್ವಭಾವದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಉಡಿಗೆ ತೊಡಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಶಾಂತಿ ಸಮೃದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ಜನತೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುತ್ಯಾ ಆಗಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡರು. ಜನಮಾನಸದ ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸ, ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿವೆ.

೩.೩.೭. ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠದ ವಂಶಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿ ಸಂಬಂಧಗಳ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ವಂಶಸ್ಥರಾದ ಕಮ್ಮಾರ, ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರು, ಬಡಿಗೇರ, ಶಿಲ್ಪಿಗಳು, ಇವರ ಗೋತ್ರದ

ಮೇಲೆ ಇವರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಗಳೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ, ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಗಳು ಬೆಳೆದಿರುವಂತದ್ದಾಗಿದೆ. ಇವರ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಮತ್ತು ಐಕ್ಯತೆ ಮೂಡಲು ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧವೇ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸುವಾಗ ಒಳಪಂಗಡ ವಿವಾಹ ಅಥವಾ ಬಾಂಧವ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ವಂಶಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗೋತ್ರದಲ್ಲಿ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡುವ, ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಸಂಬಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅತ್ತೆ ಇಲ್ಲವೇ, ಅಕ್ಕನ ಮಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜಾತಿಯ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯಷ್ಟೇ ಗೌರವವನ್ನು ಸೋದರ ಅತ್ತೆಗೆ ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇವರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಒಳಪಂಗಡಗಳಿಂದ ಕುಲಗೋತ್ರಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದರೂ ಮೂಲತಃ ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಗಳಂತೆ ಬಾಳಿ ಬದುಕುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದು ಈ ಮಳೆಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

೩.೩.೮. ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿ

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ-ನಿರ್ಣಯಗಳು ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಮಠಗಳಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಭೀತನಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗಾಗಿ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಮಠಗಳು ಅಂದು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಂದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈಗಲೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಆಣೆ ಮಾಡುವ, ದೇವರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಹೇಳುವ, ದೇವರಗುಡಿ ಹೋಗುವ, ಮಠದ ಗುದ್ದುಗೆ ಮುಟ್ಟಿ ಹೇಳುವ ಪದ್ಧತಿ ಇನ್ನೂ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ದೇವರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಿಗಿರುವ ಭೀತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಇವು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವಂತದ್ದು ತುಂಬಾ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿರುವಂತದ್ದು. ಅಂದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತ ನ್ಯಾಯ-ಅನ್ಯಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತೀರ್ಪುಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಗ್ರಾಮದ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಗೆಹರಿಯದೆ ಹಾಗೆ ಉಳಿದ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಸಂತರು, ಮಹಾಪುರುಷರು, ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಇರುವಂತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಮಾಣಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಏಕೆಂದರೆ ಜನರು ಅತ್ಯಂತ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನಿಂದ, ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು (ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು) ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇಂದು ಸಡಿಲವಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಆಧುನಿಕ ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯವರು ನೀಡುವ ನ್ಯಾಯ ತೀರ್ಪಿಗೆ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯದ ಜನರು ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಮಾಜದ ಮಧ್ಯೆ ಬೆಳೆದು

ಬಂದಂತವರು. ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ ಎನ್ನದೇ ಸರ್ವ ಸಮಾನತೆ ತತ್ವ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಂತವರು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜನರು ಅವರನ್ನು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು 'ಮಾತು ಆಡಿದರೆ ಆಯಿತು ಮುತ್ತು ಹೊಡಿದರೆ ಹೋಯಿತು' ಎನ್ನುವ ಗಾದೆ ಮಾತಿನಂತೆ ಮಹಾಪುರುಷರು ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಸಾಕು ಅದು ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಅಥವಾ ಅದೇ ಕೊನೆ ಎಂಬುವುದು ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜದ ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ–ಅನ್ಯಾಯ, ಗಂಡ–ಹೆಂಡಿರ ಕಲಹ, ತಂದೆ–ಮಕ್ಕಳ ಕಲಹ, ಆಸ್ತಿ ಹಂಚಿಕೆ ವಿವಾದ, ವೃತ್ತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಂಟೆ–ತಕರಾರು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಕೌಟುಂಬಿಕ ನ್ಯಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬಗೆಹರಿಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖರು ಸೇರಿ ಮಠದ ಮಹಾಪುರುಷರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮಾಡುವರು.

ಹೀಗೆ ಸನ್ ೧೯೫೮–೫೯ರಲ್ಲಿ ಮುರನಾಳನಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ಇಲೆಕ್ಷನ್ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷ ರಾಜಕಾರಣ ಬೆಳೆದು ಊರು ವಿಷಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ಶಿವನಗೌಡ ಪಾಟೀಲ ಮತ್ತು ಸಂಗನಗೌಡ ಪಾಟೀಲ ಒಂದೊಂದು ಪಾರ್ಟಿಯ ಲೀಡರ್‌ಗಳು. ಅವರ ಮಧ್ಯ ಪದೇ ಪದೇ ಜಗಳ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವರನ್ನು ಮಠಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿ ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳಿ ವೈಷಮ್ಯವಾಗದಂತೆ ಆಫ್‌ಸಾತ್ ಮಾಡಿಸಿದರು ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಯರು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಘಟನೆ ಎಂದರೆ ಮುರನಾಳ ಪಕ್ಕದ ಊರು ವೀರಾಪೂರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ತರುಣ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಶೀಲದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯಪಟ್ಟು ಅವಳನ್ನು ಸಾಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ. ಈ ಘಟನೆಯು ಗಂಗಾಧರ ಮಹಾಪುರುಷರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಕರೆದು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ಮುಂದೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಬರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದರಂತೆ. ಇಂತಹ ಕಲಹಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ನೆಮ್ಮದಿಯ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೆಡೆಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಠದ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಾಡಿದ್ದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಒಕ್ಕಲು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ನ್ಯಾಯ ಅನ್ಯಾಯಗಳು ನಡೆದರೂ ಅಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಸಾನಿಧ್ಯ ವಹಿಸಿ ಭೇದ ಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡದೆ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಪರಿವರ್ತಿತನಾಗುವ ರೀತಿ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮೂಡಿಸಿದರು. ಮಳೆರಾಜ ಪರಂಪರೆಯವರು ಗ್ರಾಮಪಂಚಾಯತ್, ಕೋರ್ಟ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಮಾದರಿ ಮುಂದುವರಿದಿರುವುದು ಮಠದ ಬಗ್ಗೆ ಭಕ್ತರಿಗಿರುವ ಬದ್ಧತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

೩.೪. ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆಗಳು

ಯಾವುದೇ ಸಮುದಾಯಗಳು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮಾನವನ ಶ್ರಮ, ಸಂಪತ್ತಿನ ಬಳಕೆ, ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪಾತ್ರ, ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ಶಿಕ್ಷಣದ ಪಾತ್ರ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿನ ವರ್ತನೆಗಳು, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ

ರೀತಿ–ನೀತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಎಂಬುದು ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಹಾರವು, ಆದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಜನಸಮುದಾಯದ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಕರು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ನಿರ್ಧಾರಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಒಳಗಡೆಗೆ ಆದಾಯ ಎಂಬುವುದು ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿರದೇ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಲಿಖಿತ ನಿಯಮದ ರೂಪದಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದು ಹಣವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಕ್ತಿ, ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸ ಮತ್ತು ಸೇವೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದಾಗಿತ್ತು. ಕೊಡುವ ಭಕ್ತನಿಗೆ ತಾನು ಸಲ್ಲಿಸುವ ಪದಾರ್ಥ ಮಠದ ಮೂಲಕ ಸರ್ವರಿಗೂ ವಿನಿಯೋಗವಾಗಲಿ ಎನ್ನುವ ಭಾವದಿಂದ ಕೂಡಿತ್ತು. ಅರ್ಪಣಾ ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಗಳಿಕೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಮಠಕ್ಕೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.

೩.೪.೧. ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲವು ಮಾನವ ಸಂಗೋಪನೆಯಾಗಿದೆ. "ಕೆರೆಯ ನೀರನ್ನು ಕೆರೆಗೆ ಚೆಲ್ಲಿ ವರವ ಪಡೆದಂತೆ' ಜನರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದನ್ನು ಪುನ: ಜನಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ತತ್ವ ಹಲವಾರು ಅರ್ಥ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತದೆ. ಮಠದ ಮಹಾಪುರುಷರಿಗೆ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲವೇ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನುಳಿದಂತೆ ಯಾವ ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಾನವ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಂಗೋಪನೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಮೇಲಿತ್ತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತ ಮಾನವಮುಖಿ ಚಿಂತನೆಗೆ ಆತನ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಸಂಗೋಪನೆಗೆ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಈ ಉದ್ದೇಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವಿರ್ಭವಿಸಿದ್ದೇ ಭಿಕ್ಷೆ. ಭಿಕ್ಷೆಯ ಮೂಲಕ ಜನಗಳೊಂದಿಗಿನ ಒಡನಾಟ, ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆ, ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟಿತು."[೧೪] ಹೀಗೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯು ಜನಮುಖಿಯಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗಾಢಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗೂ ವೃದ್ಧಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಿರ ಆಸ್ತಿ, ಪದಾರ್ಥಗಳು ಸ್ವಂತ ಎನ್ನುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವನ್ನು ಭಕ್ತರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು. ಮಠದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಗೋಪನೆಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲವೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಒಳಗಡೆ ಗ್ರಹಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠವು ದುಡಿವ ಜನಗಳ ಮಾನಸಿಕ ಶಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಮಳೆ, ಬೆಳೆ, ಬೀಜ, ಜನ, ರೋಗರುಜೀನ ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಭವಿಷ್ಯ ಕುರಿತು ತಿಳವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಎಂದರೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಮಠ, ಅಲ್ಲಿನ ಮಹಾಪುರುಷರ ಬದುಕು, ನಡವಳಿಕೆ, ಜನರ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಭಕ್ತಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಮಾಜದ ಮೂರ್ತವಾದ ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿ ಸಂಬಂಧ ಪಡೆದಿವೆ.

ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವ ನಿಂತಿರುವುದು ಕೃಷಿಕರ ಮೇಲೆ ಹೀಗಾಗಿ ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜೊತೆ ಹೆಚ್ಚು ನಿಕಟತೆ ಹೊಂದಿರುವುದು ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೩.೪.೨. ಸ್ವಂತ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕ್ರೋಡೀಕರಣ

ಮಠದ ವಂಶಸ್ಥರಿಗೆ ತಮ್ಮದೇಯಾದ ಸ್ವಂತ ಭೂಮಿ, ಹಣಗಳಿಕೆ ವಿಧಾನಗಳಿದ್ದದ್ದು ಕಡಿಮೆ. ಭಕ್ತರೇ ಸ್ವಯಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ನೀಡಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇದ್ದರೂ ಅದು ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ, ಭಕ್ತರೆ ಉತ್ತುವ, ಬಿತ್ತುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲಾ ಆದಾಯ ಮೂಲಗಳು ಭಕ್ತರಿಂದ ಪಡೆಯುವುದರೊಂದಿಗೆ ಪುನಃ ಭಕ್ತರಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವಂತದ್ದಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮುದಾಯದ ಕೃಷಿಕರು, ದುಡಿವ ವರ್ಗದವರು, ಕೂಲಿಕಾರ್ಮಿಕರು ಈ ಪರಂಪರೆಯವರಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಸಂಪನ್ಮೂಲವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಠದ ಮಹಾಪುರುಷರು ತಮಗಾಗಿ ಆಸೆಪಟ್ಟು ಏನು ಮಾಡಿಕೊಂಡವರಲ್ಲ. ಭಕ್ತ ಜನರಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅದನ್ನೇ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ದೊಡ್ಡ ಗುಣ ಈ ಮಠದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ 'ಪರರಿಂದ ಬಂದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತೆ ಪರರಿಗೆ' ಎನ್ನುವುದು ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರಮುಖ ತತ್ವವಾಗಿದೆ, ಹಾಗೆ ಅದನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸಿದೆ.

೩.೪.೩. ಅನ್ಯೇತರ ಮೂಲದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕ್ರೋಡೀಕರಣ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯ ಮುಖ್ಯ ಜೀವಾಳ ಸಂಗೋಪನೆ. ಈ ಪರಂಪರೆ ಬೆನ್ನಹಿಂದೆ ದೊಡ್ಡ ಕೃಷಿ ಸಮುದಾಯವಿದೆ. ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಕ್ರೋಢೀಕರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಠದ ಆದಾಯ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುವ ವಸ್ತುಗಳು, ಜನಸಮುದಾಯದ ಮೂಲಕ ಕ್ರೋಢೀಕರಣಗೊಳ್ಳುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ, ಪರ್ಯಟನೆಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಾಗುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ದವಸಧಾನ್ಯಗಳು, ವಸ್ತುಗಳು, ದ್ರವ್ಯಗಳು, ಕಾಣಿಕೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಸೇವೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ, ಮೂಲಕ ಆಕಳು, ಎಮ್ಮೆ, ಆಡು, ಕುರಿ ಮುಂತಾದವು ಒಟ್ಟು ಮಠದ ಆದಾಯ ಸಂಗ್ರಹದ ವಿವಿಧ ಮೂಲಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಹಣಕ್ಕಿಂತ ಅದರ ವಸ್ತು ರೂಪ, ಪ್ರಸಾದ ರೂಪಿ ವಿನಿಯೋಗ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮಠದ ಒಂದು ಅವಿಬಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿ ನಿಂತಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ನಡವಳಿಕೆ, ಜನರಶ್ರದ್ಧೆ, ಭಕ್ತಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸಮಾಜದ ಮೂರ್ತವಾದ ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಸೆಯುತ್ತವೆ. ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಸ್ವಯಂ ಕ್ರೋಢೀಕರಣಕ್ಕಿಂತ ಭಕ್ತರ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ಸಂಗ್ರಹ ಸಂಗೋಪನೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

೩.೪.೪. ಪರ್ಯಟನೆ ಹಾಗೂ ಭಿಕ್ಷೆ

ಪರ್ಯಟನೆ ಮತ್ತು ಭಿಕ್ಷೆ ಎನ್ನವುದು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕ್ರೋಢೀಕರಣದ ಪ್ರಮುಖ ಗುಣವಾಗಿದೆ. ಭಿಕ್ಷೆ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಪಂರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿದಾದ ಅರ್ಥ ಪಡೆದಿದೆ. ಪರ್ಯಟನೆ

ಎನ್ನುವುದು ಸಂಚಾರ, ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವುದು ಈ ವಂಶಸ್ಥರಿಗೆ ಜೀವನದ ಒಂದು ಭಾಗ. ಅದು ಭಕ್ತರ ಅಪೇಕ್ಷೆ. “ಭಿಕ್ಷೆ ಎನ್ನುವಂತದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಹೀನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯದಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಜೀವನದ ದೃಷ್ಟಿ. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಂಗತಿಗಳು ಇವೆ. ಲೌಕಿಕ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣೀಕರಣವನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಲ್ಲುವ ಅಹಂಭಾವವನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆ. ಅದೊಂದು ಆತ್ಮಗೌರವದ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದ ಜೀವನಾದರ್ಶ. ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಸ್ವಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆರ್ಥಿಕ ಬಡತನವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಘನತೆಯಿಂದ ಬದುಕುವ, ಹಂಚಿ ತಿನ್ನುವ ಜೀವನ ತತ್ವವನ್ನು ಈ ಭಿಕ್ಷಾ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರದ ನಿರಾಕರಣೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅಪಮೌಲ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಪರ್ಯಟನೆ ಹಾಗೂ ಭಿಕ್ಷೆಯ ಕಲ್ಪನೆ ಕುಲದ ಸಂವರ್ಧನೆಯ ಪ್ರತೀಕ. ಭಿಕ್ಷೆ ಯಾಕೆ ಅಂದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಕುಲದ ಸಂವರ್ಧನೆಗಾಗಿ ಬೇಕು”[೧೫] ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಎನ್ನುವಂತದ್ದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮೂಲ ಪಡೆದರೆ ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆಯು ಒಂದು ಮೌಲ್ಯಯುತವಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುವಂತ ಭಿಕ್ಷೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಾದ ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ, ಆರ್ಥಿಕವಾದ ರಕ್ಷಣೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಮಾನವ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಉಳುವಿಗಾಗಿ ಸಂಚಾರದ ಮೂಲಕ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ ಅದರೊಂದಿಗೆ ತಾವು ಬೆರೆತು, ಭಕ್ತಜನರಿಂದ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಿಕ್ಷೆ ಎನ್ನುವಂತದ್ದು ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

ಭಿಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವುದು. ತಮಗೆ ಒಕ್ಕಲಾಗಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಸುಗ್ಗಿಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವರು. ಅವರು ಯಾವ ಮನೆಮನೆಗಳಿಗೂ ಹೋಗಿ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಬೇಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಊರಿಗೆ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಸ್ಥಳ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಠಿಕಾಣಿ ಹಾಕುವರು. ಅಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಆ ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಅವರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಮ್ಮಿಂದ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ಏನುಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂದರೆ ಭಿಕ್ಷೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡುವುದು ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಠದ ಆದಾಯದ ಭಾಗವಾಗಿ ಭಕ್ತರು ಭಿಕ್ಷೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವುದು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಜನ ಸಮೂಹದವರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿಕರು ಬೆಳೆದಂತ ಅನೇಕ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಅಜ್ಜನ ಮಠಕ್ಕೆ ತಂದು ಕೊಡುವುದು ರೂಢಿಯಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಏನೇ ಬೆಳೆದರೂ ಮೊದಲು ಮಠಕ್ಕೆ ನೀಡಿ ನಂತರ ತಾವು ಬಳಸುವುದು ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ.

೩.೪.೪.೧. ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವುದು ಸುಗ್ಗಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ. ಯಾವುದೇ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದರೂ ಅವರ ವಾಸ್ತವ ಊರಿನ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ತಮಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಠದಲ್ಲಿ ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೊಂದು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಟರಿಂದ ಹತ್ತುದಿನಗಳ ಕಾಲ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಜನರು ಆ ಸುಗ್ಗಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿರುವಂತಹ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳಾದ ಜೋಳ, ಗೋಧಿ, ಕಡಲೆ, ತೊಗರಿ, ಹುರಳಿ ಮುಂತಾದವನ್ನೂ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ ಬೆಳದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡುವಂತೆ ಊರಿನ ಗುರುಹಿರಿಯರು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಢಂಗೂರ ಹಾಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ತಾವು ಬೆಳೆದ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಅವರವರ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಗುರುಹಿರಿಯರು ಸೇರಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಬೆಳೆಗೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸರ್ವದವಸಧಾನ್ಯಗಳು ಕೂಡಿಸಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅಂಗಾರ (ಬೂದಿ)ವನ್ನು ಭಕ್ತ ಜನರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷಿಕರು ಅದನ್ನು ತಂದು ಬಿತ್ತುವ ಬೀಜದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಿತ್ತಿದ ಬೆಳೆಯು ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುವುದು ಜನರ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ರೀತಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಸಂವರ್ಧನೆಯ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ.

೩.೪.೪.೨. ಕಾಣಿಕೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಕ್ಕೆ ಹಣವು ಕಾಣಿಕೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದರ ವಹಿವಾಟು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಮಠಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಸಂದರ್ಭವಾಗಲಿ, ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಜಾತ್ರೆ ಉತ್ಸವಗಳಾಗಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಏನೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಜನರು ಹಣವನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಹಿರಿಯರು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿ ಮನೆಗಳಿಂದ ಪಟ್ಟಿ(ಚಂದಾ) ಎತ್ತಿ ಮಠಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಠಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಸರಕಾರದ, ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಆದಾಯ ಮೂಲಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೆ ಭಕ್ತ ಸಮೂಹವೇ ದೊಡ್ಡ ಆದಾಯವಾಗಿದೆ. ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತ ಜನರೇ ಅದರ ಖರ್ಚುವೆಚ್ಚವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸೇವಾ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತಾವೇ ನಿಂತು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

೩.೪.೪.೩. ವಸ್ತು ರೂಪದಲ್ಲಿ

ಜನ ಸಮುದಾಯಗಳು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿರುವ ವಸ್ತುಗಳು, ಉರುವಲು ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಕಲ್ಲು, ಕಬ್ಬಿಣದ ವಸ್ತುಗಳು, ಸಿಮೆಂಟ್ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ವಸ್ತು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ಮಠಕ್ಕೆ ಭಕ್ತರು ವಿನಿಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಜ್ಜನ ಮಠಕ್ಕೆ ತಮ್ಮದೊಂದು ವಸ್ತು ಮುಟ್ಟಲಿ ಎಂಬ ಸೇವಾ ಮನೋಭಾವನೆ

ಭಕ್ತ ಜನರಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಸೇವೆ ಮುಟ್ಟಿದರೆ ನಮಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುವುದು ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುತ್ತೆ. ಹೀಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಮಠಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಇದೊಂದು ರೀತಿಯ ಅರ್ಪಣಾ ಭಾವನೆಯಾಗಿದೆ. ಜನಸಮುದಾಯಗಳಿಂದ ವಸ್ತುರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯವರಿಗೆ ಆದಾಯ ಕ್ರೋಢಿಕರಣ ಆಗುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

೩.೪.೪.೪. ಪಶು ಬಳುವಳಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ

ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯು ಕೃಷಿಕ ಪರಂಪರೆಯಾದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಕರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿದ ಕರುಗಳನ್ನು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಕ್ಕೆ ನೀಡುವರು. ಆಕಳು, ಎಮ್ಮೆ, ಆಡು, ಕುರಿ, ಯಾವುದೇ ಪ್ರಾಣಿ ಅಥವಾ ಕರ ಮರಿ ಹಾಕಿದರೆ ಮೊದಲು ಮೀಸಲು ಕರು ಮಠಕ್ಕೆ ಕೊಡುವಂತದ್ದು ಕೃಷಿ ಸಮುದಾಯದವರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಮಠಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಸಮುದಾಯದ ಕೃಷಿಕ ಹಾಗೂ ಜಾನುವಾರು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿವೆ. ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಕ್ರೋಢೀಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಇಲ್ಲಿ ಜನರ ಶ್ರದ್ಧೆ ಭಕ್ತಿಗಳು ಒಂದು ಸತ್ಯವಾದರೆ ಅವರ ದುಡಿಮೆಯ ಮೇಲೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವ ನಿಂತಿರುವುದು ಮತ್ತೊಂದು ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನೆಲೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹು ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸವೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಮಾನವಮುಖಿಯಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಳನ್ನು, ಅದರ ಒಳಗಡೆ ಇರುವ ಅಂತಃಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಈ ಪರಂಪರೆಯು ಪುನರ್ ಸಶಕ್ತೀಕರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಉಪೇಕ್ಷಿತ ಧಾರೆಯ ಹೊಸ ಬಗೆಯ ದೇಶಿ ಚಿಂತನಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಥಗಳಲ್ಲದೆ ಮಾನವಾತೀತವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಈ ಪರಂಪರೆಯು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಕಾಯಕ, ಏಕದೇವೋಪಾಸನೆ, ಸಮಾನತೆ, ಸರಳತೆ ಮತ್ತು ಸದಾಚಾರ ಮುಂತಾದ ಲೋಕೋತ್ತರ ತತ್ವಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ಈ ಪರಂಪರೆ ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಿರೀಕರಣಗೊಂಡ ಜಾತಿಸ್ಥರಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಮಾನವ ಕುಲದ ಪುನಾರಚನೆಯ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

೧. ಡಾ. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ, "ಮಠಗಳು ಮತ್ತು ಜನಪದ: ಒಂದು ಅನುಸಂಧಾನ", ಭಾವೈಕ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ಪುಟ.೭೯; ೨೦೧೨

೨. ಡಾ. ಅಣ್ಣಿಗೇರಿ ಯಮನೂರಪ್ಪ, 'ಧರ್ಮ ಸಹಿಷ್ಣು ಕೇಂದ್ರಗಳು ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪರಂಪರೆ', ಪುಟ.೧೨; ೨೦೦೮

೩. ಡಾ. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೂಫಿಗಳು', ಪು.೪೫; ೨೦೦೮

೪. ಬಸವರಾಜ ಹಲಗತ್ತಿ, 'ಬಾಗಲಕೋಟ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೂಫಿಗಳು, ದಕ್ಷಿಣಾಪಥೇಶ್ವರ', ಪು.೪೩–೪೫; ೨೦೦೨

೫. ಡಾ. ಅರ್ಕಸಾಲಿ ವೃಷಭೇಂದ್ರಾಚಾರ್, 'ಮಳೆರಾಜ ಪರಂಪರೆ', ಪುಟ.೯–೧೦; ೨೦೧೦

೬. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ವಟು ಸಂಸ್ಕಾರ, ದಶಮಾನೋತ್ಸವ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ಪುಟ.೬೧; ೨೦೦೫

೭. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ವಟು ಸಂಸ್ಕಾರ ದಶಮಾನೋತ್ಸವ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ಪುಟ.೬೩; ೨೦೦೫

೮. ಡಾ. ಈರಣ್ಣ ಕೆ.ಪಿ., 'ಬಾಲ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ', ಪುಟ.೨೦; ೨೦೦೮

೯. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ಕೆ.ವೈ., ನೀರದೀವಿಗೆ ಪುಟ.೫೨–೫೩; ೨೦೦೯

೧೦. ಆಚಾರ್ ಕೆ.ವಿ., ಈ ನಿತ್ಯ ವಿಧಿಗಳೇಕೆ?, ಪು.೮೭; ೧೯೯೪

೧೧. ಡಾ. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಕಥನ, ಪುಟ–೫೨; ೨೦೦೯

೧೨. ಡಾ. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ, ಲೇ: ಮತಗಳು ಮತ್ತು ಜನಪದ: ಒಂದು ಅನುಸಂಧಾನ', ಭಾವೈಕ್ಯ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ಪು.೭೮; ೨೦೧೨

೧೩. ಡಾ. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಕಥನ, ಪುಟ–೫೨; ೨೦೦೯

೧೪. ಅದೇ, ಪು.೫೨; ೨೦೦೯

೧೫. ಡಾ. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ, ನಾಗರಾಳ ದಿಂಗಬರೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆ, ಪುಟ.೯; ೨೦೧೦

□□□

ಅಧ್ಯಾಯ ನಾಲ್ಕು

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ

೪.೧. ಮೂಲ ಮಠಗಳು ಹಾಗೂ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಸ್ತಾರ

೪.೧.೧. ತಿಂಥಿಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ

೪.೧.೨. ಗಗನಾಪುರದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ

೪.೧.೩. ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ

೪.೧.೪. ಹೊಳೆಆಲೂರ ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿ

೪.೨. ಪವಾಡಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು

೪.೨.೧. ಮಳೆ ತರಿಸಿ ರಾಜನ ದಂಡು ಅಂಜಿಸಿದ್ದು

೪.೨.೨. ಮಳೆ ಬಂದರು ತೋಯದ ಕಡಲೆ

೪.೨.೩. ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಜೀವ ತುಂಬಿದ್ದು

೪.೨.೪. ಮಾಂಸಹಾರ ಫಲಹಾರವಾದದ್ದು

೪.೨.೫. ಗುರುಶಿಷ್ಯರ ಸಮಾಗಮ

೪.೨.೬. ಅಯ್ಯಪ್ಪಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿ

೪.೨.೭. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಪುರುಷ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪವಾಡ

೪.೨.೮. ಮಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಮಾಡುವಾಗ ನಡೆದ ಪವಾಡ

೪.೨.೯. ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಮಹಾಪುರುಷರ ಪವಾಡಗಳು

೪.೨.೧೦. ಸುರಿಯುವ ಮಳೆಯನ್ನೇ ತಡೆದದ್ದು

೪.೨.೧೧. ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಇಲ್ಲದ ಗಾಡಿ ಓಡಿಸಿದ್ದು

೪.೨.೧೨. ಶ್ರೀ ಮೇಘರಾಜ ಮಹಾಪುರುಷರ ಪವಾಡ

೪.೩. ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮೂಲ ಮಠದ ವಾಸ್ತು ರಚನೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ

೪.೩.೧. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗದ್ದುಗೆ

೪.೩.೨. ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಗದ್ದುಗೆ

೪.೪. ಮುರನಾಳ ಮೂಲಮಠದ ರಚನಾಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷತೆ

೪.೫. ಮಠದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು

೪

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ದಾರ್ಶನಿಕ ಪಂಥಗಳು ಬೆಳೆದು ಬಂದಿವೆ. ಅವಧೂತ, ಆರೂಢ, ಸಿದ್ಧ, ಸೂಫಿ, ಪಂಥಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದಂಥವುಗಳು. ಅನೇಕ ದಾರ್ಶನಿಕರಿಗೆ ಇಂಥದೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಧರ್ಮ, ಪಂಥ, ಜನಸಮುದಾಯ, ಪಠ್ಯರೂಪಿ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಂತಹ ದಾರ್ಶನಿಕರು ತಮ್ಮ ಸ್ವ ಚಿಂತನೆ, ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಚಾರ ಹಾಗೂ ಸ್ವ ಅನುಭೂತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದವರು. ತಮ್ಮ ವಿಚಿತ್ರ ನಡವಳಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಜನರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ, ಇಂತಹ ಹಲವು ದೊಡ್ಡ ದಾರ್ಶನಿಕರಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಗಳಿದ್ದವು. ಈ ಪಂಥದವರಿಗೆ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಆಚರಣಾ ಲೋಕವಿದೆ. ಅನೇಕ ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ಇಂಥ ದಾರ್ಶನಿಕರನ್ನು ಜಾತಿ, ಮತಗಳು ಹಂಗನ್ನು ಮೀರಿ ಇವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಥಹ ಒಂದು ಪಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯೂ ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಲಾ ಮತ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನರುದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದ ಮಹಾಪುರುಷರಿಗೆ ಆರಾಧನೆ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಮುದಾಯ ಅಂಥವರನ್ನು ದೈವತ್ವಕ್ಕೇರಿಸಿದೆ. ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ಕೂಡಾ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಅನೇಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಂಥ ಹಾಗೂ ಪರಂಪರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ವಾಗ್ವಾದಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಆದಿಕಾಲದಿಂದ ಮಾನವಾತೀತ ಶಕ್ತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ಬಗೆಯ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಮಹಾಪುರುಷರು ಎಂದಿಗೂ ಏಕಧಾರ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಲವು ವಿಭಿನ್ನ ಪರಂಪರೆಗಳು ಬೆಳೆದು ಬಂದವು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಕೊಡೇಕಲ್ ಬಸವಣ್ಣನ ಪರಂಪರೆ, ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆ, ತಿಂಥಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಪರಂಪರೆ, ಸಾವಳಗಿ ಶಿವಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆ, ಶಿರಹಟ್ಟಿ

ಫಕೀರೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆ, ಬಬಲಾದಿ ಸದಾಶಿವಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ, ನಾಗರಾಳ ದಿಗಂಬರೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆ, ಸೀತಿಮನಿ ಧರ್ಮರ ಪರಂಪರೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇಂತಹ ಪರಂಪರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುರನಾಳ ಹಾಗೂ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿದೆ.

ಪರಂಪರೆ ಎಂದರೆ ಸರಳವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಾಲಗಳ ನಡವಳಿಕೆಯ ಮೊತ್ತ. ಪರಂಪರೆ ಎಂಬುದು ಪೂರ್ವಿಕರಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ, ನಂಬಿಕೆ, ಆಚಾರ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ರೂಢಿ, ಪದ್ಧತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಂಬಿಕೆ, ಶ್ರದ್ಧೆಗಳು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಗೊಂಡು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿ ಸಾಗಿ ಬಂದು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೊಂದು ಗತದ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ನೆಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. "ಪರಂಪರೆ ಎನ್ನುವಂತದ್ದು ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಗೊಳ್ಳುವಂತದಲ್ಲ. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ, ದಶಕಗಳ, ಶತಕಗಳ, ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ರೂಪಗೊಳ್ಳುವುದು."[೧]

"ಸಂಪ್ರದಾಯ ಎಂಬ ಪದವು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರೂಢಿಗತ ಆಚಾರ, ಕುಲದ ಆಚಾರ, ವಿಚಾರ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಕಾರ್ಯ"[೨] ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸಂವಾದಿ ಪದಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ನಂಬಿಕೆಯ ಒಂದು ಅಂಗವೇ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲೂ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ 'ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಪದ್ಧತಿ, ಪರಂಪರೆ, ಶರಣ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವವನು, ನಡತೆ, ರೂಢಿಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದು ಎಂಬ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂವಾದಿ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.'[೩]

ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ವಿವಿಧ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಚಲನಶೀಲವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಡಾ.ಆರ್.ಸಿ. ಹಿರೇಮಠರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುವಂತೆ 'ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಜಾನಪದ ಮೌಖಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವಿದಂತೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗರು ಅರಿಯದೇ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಅನಿಸಿಕೆ, ಆಚಾರ, ವಿಚಾರಗಳು 'ಅತ್ಯತಿಷ್ಠತೆ ದಶಾಂಗುಲಂ' ಎಂಬಂತೆ ಅಪ್ರಮೇಯವಾಗಿವೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಭಯ, ಭಕ್ತಿ, ವಿಶ್ವಾಸ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ಶಿಸ್ತುಗಳು ನಿರ್ಮಿತವಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದರು ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತೇವೆ."[೪]

'ಹಿರಿಯರು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಂತೆ ತಾವು ನಡೆಯುವುದು ಇವರಿಗೆ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮುಕ್ಕಾಗದಂತೆ ಆಚರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ 'ಹಿರಿಕರು ಮಾಡಿದ್ದು' ಎಂಬ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಜೊತೆಗೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ದೈವ ಭಯಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ."[೫]

'ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಕೇವಲ ಗೊಡ್ಡು ಕಂದಾಚಾರಗಳಲ್ಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದೊಡನೆ ಅವು ಜೀವಂತವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ರೀತಿಯನ್ನು,

ಅದರ ಆಳ ಅಗಲಗಳನ್ನು, ರೀತಿ–ನೀತಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ಒಂದೊಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದಂತೆಲ್ಲಾ ಆಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹೊಸ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ."[೬]

ಪರಂಪರೆ ಎನ್ನುವುದು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಂಪರೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಿದೆ. ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬೇಡವಾದಂತ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮುರಿಯುವ ಮೂಲಕ ಮತ್ತೆ ಹೊಸ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುವದರೊಂದಿಗೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಪರಂಪರೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನ್ನ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಪಡಿಸಿದಾಗ ಅದು ಜನಸಮುದಾಯದ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದಾಗ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಂಬಿ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವಂತ ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಪರಂಪರೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಯು ಒಂದೆರೆಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಂತದ್ದಲ್ಲ. ಅದು ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳು, ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲವಧಿಯವರೆಗೆ ರೂಪಗೊಂಡು ಮುದುವರಿದುಕೊಂಡು ಬರುವಂತಿದ್ದು, ಈ ಪರಂಪರೆ ಒಳಗೆ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಸಂಬಂಧ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಎಂಬ ಎರಡು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಪರಂಪರೆ ಎನ್ನುವುದು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾದುದು. ಪರಿವರ್ತನೆ ಶೀಲವಾದುದು. ಸಂಪ್ರದಾಯ ಎನ್ನುವುದು ಜಡವಾದುದು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಎನ್ನುವುದು ಅರ್ಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯಾದರು, ಪರಂಪರೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆ ಭಾಗವಾಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಡೆದು ಬಂರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಒಂದೇಯಾಗಿವೆ. ಹೀಗೆ ಪರಂಪರೆ ಬೆಳೆದಂತೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಚಲನಶೀಲತೆ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆದ ಕಾರಣ ಪರಂಪರೆಬಿಟ್ಟು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಹೀಗಾಗಿ ತಿಂಥಿಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನಂತ ಪರಂಪರೆ, ಬಬಲಾದಿ ಸದಾಶಿವಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ, ಸೀತಿಮನಿ ಧರ್ಮ ಪರಂಪರೆ, ಮಳಿಯಪ್ಪನಂತ ಪರಂಪರೆ ನಾಡಿನ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಂಥಹ ಪರಂಪರೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಚಲಿತ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಆಯಾ ಪರಂಪರೆಗಳು ತಮ್ಮದೇಯಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿವೆ.

ಒಂದು ಚಲನಶೀಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಪರಿಭಾವಿಸಿದ್ದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಪರಂಪರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಥಿರ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸುವ ಶಿಷ್ಟ ವಾಗ್ವಾದಗಳ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಚಲನಶೀಲ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿಷ್ಠ ವಾಖ್ಯಾನಗಳು ಹೊಸ ರೀತಿಯ ತಲ್ಲಣಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಸದಾ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವು, ಚಲನಶೀಲವು ಆದ ಮಾನವ ಸಂಗೋಪನೆಯ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದ್ದ ಮಳಿಮಠ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಚಲನಶೀಲವಾದ ಮಾನವಮುಖಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನಾಗಿ ನಾನಿಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಕೇಂದ್ರಿಕೃತ ಚಿಂತನಾ ಕ್ರಮಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಬಹು ಆಯಾಮದ ಹಾಗೂ ಜೀವಪರವಾದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಹೊಂದಿದ ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಹಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. 'ಓಂ ಏಕಲಾಕ್ ಐಂಸೀ ಹಜಾರ್ ಪಾಂಚೋಪೀರ್ ಪೈಗಂಬರ್ ಜಿತಾಪೀರ್ ಮೌನದೀನ್ ಕಾಶಿಪತಿ ಗಂಗಾಧರ ಹರಹರ ಮಹಾದೇವ' ಎನ್ನುವ ಸಮನ್ವಯ ಭಾವದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದೂ ಕಾಣಬಹುದು.

೪.೧. ಮೂಲ ಮಠ ಹಾಗೂ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಸ್ತಾರ

ಮಠ ಎನ್ನುವುದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವೈದಿಕ ಹಾಗೂ ವೀರಶೈವ ಮತದಲ್ಲಿ ಮಠಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ತತ್ಸಮಾನ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಪೂಜ್ಯನೀಯ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಧರ್ಮ, ಸಮಾಜ, ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ಮಠ' ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶರಣ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

'ತನ್ನ ಮಠಕ್ಕೆ ತಾ ಬಹುಡೆ ಮುನಿಸುಂಟೆ?
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಶರಣರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲುಗಾಹಿ ನಾನಾಗಿರ್ದ
ಕರ್ತರು ಗ್ರಹಕ್ಕಾ ಬಂದಡೆ ಬೇಕು ಬೇಡೆನ್ನೆ....?"[೭]

ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಮಠ, ಮನೆ, ಗೃಹ, ಮೂರು ಶಬ್ದಗಳ ಬಳಕೆಯಾಗಿದ್ದು. ಅವೆಲ್ಲವೂ 'ವಾಸ'ದ ಅರ್ಥ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಮಠ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಮೂಲತ: ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಮಠ, ಮಠಪತಿ, ಎಂದರೆ 'ವಾಸಿಸು' ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮಠ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಅರ್ಥ 'ವಾಸಸ್ಥಾನ' ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಯೋಗಿಗಳು, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು, ಸಾಧಕರು, ಸಿದ್ಧರು ವಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಳ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯ ಹೊಂದಿದ ಮುರನಾಳ ಮತ್ತು ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯು ವೈಶಿಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮಠೀಯ ಕಲ್ಪನೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ರೂಪದ ಮಠಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದದ್ದು.

ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಮೂಲ ಪುರುಷನಾದ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಆದಿಗುರುವಾಗಿ ತಿಂಥಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಗಗನಾಪುರದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ. ಇವರ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಹೊಳೆ ಆಲೂರಿನ ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಗುರು-ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೪.೧.೧. ತಿಂಥಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯ ಬೀಜರೂಪ ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆಯುತ್ತದೆ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಅವತಾರ ಪುರುಷರಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವದುಂಟು. ಆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಜನತೆ ಇಂಥವರಿಗೆ ದೈವತ್ವದ ಸ್ಥಾನಕೊಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುವುದನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಂತಹ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ತಿಂಥಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನು ಒಬ್ಬ.

ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನು ಕಲಬುರ್ಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸುರಪುರ ತಾಲೂಕಿನ 'ಗೋನಾಳ' ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ದಂಪತಿಗಳಾದ ಹಾವಪ್ಪ ಮತ್ತು ಹಾವಮ್ಮರ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಈತನು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವನಾಗಿ ಅನೇಕ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ. 'ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಕೊಡೇಕಲ್ ಬಸವಣ್ಣನ ಶಿಷ್ಯನೆಂಬ ಒಂದು ವಾದವಿದೆ. ಈತನ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತ ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಬಸವಣ್ಣನದೇ ಆಗಿದೆ ಎಂಬ ವಾದವೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಆತನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನೇ ತನ್ನ ಗುರುವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯವಾಗಿ ನೆನೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಮನೇ ತನ್ನ ಲಿಂಗವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದ ಆತ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ತ್ಯೆಜಿಸಿದ. ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಗುರು ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ಅಲ್ಲ-ಅದು ನಿರಾಕಾರ ನಿರ್ಗುಣ ಬಸವಣ್ಣ-ಕಬೀರದಾಸರಿಗೆ ನಿರಾಕಾರ ರಾಮನಿದ್ದಂತೆ-ನಂದಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ಪೂಜಿಸಲಾಗುವ ಬಸವಣ್ಣನೇ ಆತನ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಶೀಲಾಕಾಂತ ಪತ್ತಾರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ."[೮]

ತಾನು ಚೆನ್ನಬಸವಣ್ಣನ ಅವತಾರವೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಶರಣರ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವಕೊಡುವ ಆತ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ, ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಿಂದ ಸಾಂಸ್ಥಿಕರಣಗೊಂಡು ಜಡವಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ವೀರಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪದೇ ನಿರಾಕಾರ ನಿರ್ಗುಣತ್ವವನ್ನೇ ಎತ್ತಿಹಿಡಿದು ಇಸ್ಲಾಂನ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಸಮೀಪನಾದ. ಈತನನ್ನು ಸೂಫಿಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರಿಸಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ ಈತನ ಮಠ ಗುಡಿಗಳು ಮುಂದೆ ದರ್ಗಾಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲೇ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡು ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂರ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿವೆ.

ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಹುಟ್ಟಿದ ಮತ್ತು ಬದುಕಿನ ಕಾಲವನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲು ಕೆಲವು ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆದು ಹೋಗಿವೆ. ಅಂದರೆ 'ಶ್ರೀ ಜೀವಣ್ಣ ಮಸಳಿಯವರು ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಕಾಲವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಇರಬಹುದು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ."[೯] 'ಕೆ.ಪಿ.ಈರಣ್ಣ ಅವರು ಕ್ರಿ.ಶ.೧೫೪೦ ರಿಂದ ೧೬೫೦ರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದು, ತಮ್ಮ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಗೈದಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ."[೧೦] ಫಕೀರೇಶ್ವರ ಕಾಲ, ಗಿಡ್ಡಪಿಡ್ಡ ನಾಯಕನ ಆಳ್ವಿಕೆ

ಕಾಲ ೧೬ನೇ ಶತಮಾನ. ಸಾವಳಗಿ ಶಿವಲಿಂಗೇಶ್ವರರ ಕಾಲ ೧೭ನೇ ಶತಮಾನ. ಎಲ್ಲವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಒಂದು ಒಮ್ಮತದ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. 'ಜೀವಣ್ಣ ಮಸಳಿಯವರು ಮತ್ತು ರಹಮತ್ ತರಿಕೇರಿಯವರು ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಹುಟ್ಟಿನ ಕಾಲವನ್ನು ೧೬ ಮತ್ತು ೧೭ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ."[೧೧]

ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಗೋನಾಳ, ಬೆಳೆದಿದ್ದು ಲಿಂಗನಬಂಡಿ, ಕುರುಹು ತೋರಿದ್ದು ವರವಿ, ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದು ತಿಂಥಣಿಯಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಪ್ರಚಲಿತ ಮಾತು ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಕಲ್ಯಾಣ, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಗೋಗಿಹಾಳ, ಬಿಜಾಪುರ, ಹಾನಗಲ್ಲು, ಶಿರಹಟ್ಟಿ, ಮುದಗಲ್ಲು, ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರ, ಹಂಪಿ, ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮುಂತಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಆತ ತಿರುಗಾಡಿ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾನೆ. ಆತನು ಸುತ್ತಾಡಿದ ಊರಗಳಲ್ಲೇಲ್ಲ ಆತನ ಹೆಸರಿನ ಮಠಗಳಿವೆ. ಬಿಜಾಪುರದ ಸರದಾರ ಅಂಕುಶ ಖಾನ ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಬಾವಿ ತಗೆಯುವಾಗ ನೀರು ಬಾರದಿದ್ದಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು. ಬಿಜಾಪುರದ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದೇವನೊಬ್ಬನೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಅವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದು, ಸುರಪುರದಲ್ಲಿ ಬೇಡನಾಯಕನಿಗೆ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿದ್ದು, ಮುಂತಾದ ಮಹತ್ವದ ಘಟನೆಗಳು ಆತನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೋಗಿವೆ. ಹೊಲೆಯ ಮಲ್ಲನ ಮಗಳ ಮದುವೆಗೆ ಹೋಗಿ ಉಂಡು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಜಾತಿಭೇದ ಮೀರಿದ ತನ್ನ ನಿರಂಜನತೆಯನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾನೆ.

ಮಳೆ ಹೋಗಿ ಬರಗಾಲ ಬಂದಾಗ ಜನರ ಹಾಹಾಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮಳೆಯನ್ನು ತರಿಸಿ ಪವಾಡವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂದೆ ಮಳೆಯನ್ನ ತರಿಸುವ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ಆತನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠಗಳನ್ನು ವರವಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದನೆಂದೂ ತಿಂಥಣಿಯ ಗುಡಿಯನ್ನು ಅದೇ ದರ್ಗಾದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸೊಲಬಣ್ಣ ಶೆಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಭಕ್ತನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಕೂಡಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯಿಂದ ಹಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಜನರು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೪.೧.೨. ಗಗನಾಪುರದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗುರು ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನೆಂದು, ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನೆಂದೂ ವಿಭಿನ್ನ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿವೆ. ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಶಿಷ್ಯ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ, ಇವನ ಶಿಷ್ಯ ಮಳಿಯಪ್ಪನಾದ್ದರಿಂದ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗದವರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ.

'ದೇವದುರ್ಗದ ಸದಾಚಾರಶೀಲರಾದ ಗುರಪ್ಪ, ಶಂಕ್ರಮ್ಮ ಎಂಬ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಬಹುದಿನ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶಂಕ್ರಮ್ಮ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣೆಯನ್ನು ೧೨ ವರ್ಷ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಹುಟ್ಟಿದ ಮೊದಲ ಮಗುವನ್ನು ನಿನಗೇ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹರಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಳು.

ಆ ತಾಯಿಗೆ ಅವಳಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಾದವು. ತನ್ನ ಹರಕೆಯಂತೆ ಮೊದಲನೆಯ ಮಗುವನ್ನು ತೆಪ್ಪದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ಮಗು ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ಸಾವಳಿಗಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆ ಮಗುವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಗಂಗೆಯ ವರ ಪ್ರಸಾದವಾದ್ದರಿಂದ ಗಂಗಪ್ಪನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಸಾಕಿ ಬೆಳೆಸಿದ'. ಬೆಳೆದ ದೊಡ್ಡವನಾದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಗುರುಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ತಾನೂ ಯೋಗಿಯಾದ. ಒಂದು ಸಾರಿ ಅದೇ ಊರಿನ ಮಹಾಶಿವಭಕ್ತನಾದ ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪನು ಶಿವನನ್ನು ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ ಪ್ರಸನ್ನೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಿಹಾರ ಸಮೇತನಾಗಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಕಂಡು ತಾನು ಕೈಲಾಸ ನೋಡಬೇಕು ಎಂದು ಆಸೆಪಟ್ಟ. ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ 'ಗಂಗಪ್ಪ ನೀನೂ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗ ಬೇಕೆಂದಿರುವೆಯಾ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನು 'ಸ್ವಾಮಿ ಎಲ್ಲಿರುವನೂ ಅದೇ ನನಗೆ ಕೈಲಾಸ. ಆದರೂ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟಿದು ನಿಜ' ಎಂದರು. ಹಾಗಾದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು ಎಂದು ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ತನ್ನ ಅಂಗೈಯನ್ನು ಶಿಷ್ಯನ ಕಣ್ಣೆದುರು ಹಿಡಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಕೈಲಾಸದ ವೈಭವವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ತೃಪ್ತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡನು.

ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವನಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆವನ್ನು ಗುರು ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನಿಂದ ಪಡೆದನು. ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಗಳಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ನೀನು ನಾಲತವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ತೊಡಗು ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದರಂತೆ ಗುರುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟರು. ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೊರಟಾಗ ಒಂದು ಊರೊಳಗೆ ಒಂದು ಬಲಿಷ್ಠ ಕೋಣವು ಜನರಿಗೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಅದನ್ನು ಮಣಿಸಿ ಹಿಡಿದು ಕೊರಳಿಗೊಂದು ತಾಯತವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ನೀನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗು ಎಂದು ಆದೇಶ ನೀಡಿದರು. ಕೂಡಲೇ ಅದು ಗಗನ ಹಾರುತ್ತಾ ನನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಬರುವವರಿದ್ದರೆ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಕರೆಯಿತು. ಈ ಅಚ್ಚರಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಜನ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೆ ಜಯಕಾರ ಹಾಕಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಆ ಊರಿಗೆ 'ಗಗನಾಪುರ'ವೆಂದು ಹೆಸರು ಬಂತು ಎಂದು ಆ ಊರಿನ ಭಕ್ತಜನತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನು ಗುರುವಿನಂತೆ ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ತರಿಸುವುದು, ಕಾಶಿ ವಿಶ್ವನಾಥನಿಗೆ ಅನ್ನತುಪ್ಪ ಉಣ್ಣಿಸುವುದು, ಗೋಡೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವುದು, ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕೋಲನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿ ಕೋಲಾಗಿ ಮಾಡುವುದು, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವಂತೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸುವುದು, ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಕಂಬಳಿ ಹಾಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ದಾಟುವುದು, ಮೊದಲಾದ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಜಾವೂರು, ದೇವರಗಡ್ಡಿ, ಮೇಲಗಡ್ಡಿ, ಕಾಡಲಬಂಡಿ, ಚವನಬಾವಿ, ಗುಡದಜಾವೂರು, ಹಿರೇಜಾವೂರು, ನಾರಾಯಣಪುರ, ಇಸ್ಲಾಂಪುರ ಮುಂತಾದ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಇನಾಂ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದರು. ತಮ್ಮ ಅಂತಿಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಗನಾಪುರದ ಈಗಿನ ಅಯ್ಯನಗುಡಿ ಒಂದು ಗುಹೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿ ಐಕ್ಯರಾದರು. ಆ ಗವಿಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಇಂದು ಕೂಡ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಗಗನಾಪುರದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಚರಿತ್ರೆ ಇಂಥ ಕಥೆಗಳ ಪವಾಡಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ವಾಸ್ತವಿಕ ನೆಲಗಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಜನರಿಗೆ ಕಲ್ಪನೆ ಸಂಕೇತಗಳ ಮೂಲಕ ವರ್ಣರಂಜಿತಗೊಳಿಸಿ ಮಹಾಪುರುಷರ ಬಗ್ಗೆ ಕಥೆ ಹೇಳುವುದು ಕೇಳುವುದು ಎಂದರೆ ತುಂಬಾ ಇಷ್ಟ ಆದರೂ ಈ ಪವಾಡಗಳು ಜನರ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಪಡೆದಿವೆ. ನಂತರ ಇವರ ಶಿಷ್ಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನು ಗುರುವಿನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

೪.೧.೩. ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ

ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜನರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಬದುಕಿದ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ, ಅಥವಾ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಮೌಲಿಕವಾದ ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳಿಂದಲೋ ಸಮುದಾಯದ ನಡುವೆ ಉನ್ನತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದು, ಬದುಕಿರುವಾಗಲೇ ದಂತ ಕಥೆಯಾಗಿ ಬಿಡುವುದುಂಟು. ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಅವನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದರೂ ಅವನ ಜೀವನದ ಖಾಸಗಿ ವಿವರಗಳು ಎಲ್ಲಿಯೂ ದಾಖಲಾಗದೆ ಮರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಬಿಡುವುದುಂಟು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಅವನು ಸ್ವಯಂ ತನ್ನ ಕುರಿತು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದು. ಪ್ರಚಾರ–ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿರುವುದು, ಗಳಿಕೆ–ಉಳಿಕೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಕೀರ್ತಿ–ಸ್ಥಾನಮಾನ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಯಾವ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ತಾಳದ ಸಂತರಿಗಂತೂ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತಾವೇ ಬರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾಳಜಿಯೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಸಹಜವೇ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಈ ಮಾತು ನಿಜ. ಜೀವಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಜನತೆಯ ಗೌರವಾದರಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ, ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರಾಗಿ, ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೂ ಅವರ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಬಾಲ್ಯದ ಜೀವನದ ಬಗೆಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ದಾಖಲೆಗಳು ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಃಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಒಡನಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವರ ಮಠದೊಂದಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಏರಿಸಿಕೊಂಡ ಪರಿಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹೇಳಿಕೆಗಳೇ ಇಂದು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳಾಗಿವೆ.

ಮುರನಾಳ ಮತ್ತು ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಠದ ಮೂಲ ಪುರುಷ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ. ಇವರು ತಿಂಥಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ 'ವಾಣಿ'ಯಂತೆ ಹಾಗೂ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಶಿಷ್ಯ ಗಗನಾಪುರದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಕೃಪೆಯಿಂದ, ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿ ತಾಲೂಕಿನ ಚಿಕ್ಕ ಗ್ರಾಮ 'ಉಕ್ಕಲಿ'ಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಳ ದಂಪತಿಗಳಾದ ಗುರುನಾಥಪ್ಪ ಹಾಗೂ ತುಳಸಾಬಾಯಿಯ ಉದರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಧಾರಾಕಾರ ಮಳೆಯು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಜಗವನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುವ ಗಂಡು ಮಗುವಿಗೆ ತುಳಸಾಬಾಯಿ ಜನ್ಮನೀಡಿದಳು. ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಗುರು ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನು ಬಂದು 'ಮಳಿಯಪ್ಪ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದನು. ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗ ತಂದೆ–ತಾಯಿಗಳಿಂದ ಕೆಲವು ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ೧೨ನೇ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಗಗನಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಗುರು ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಂದ ಅಪಾರ ಸಕಲವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು.

ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೇಶ ಸಂಚಾರ ಹೊರಟನು. ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಸಂಚಾರ ಮಾಡಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೇನು? ತನ್ನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ವಿಶಾಲ ಭೂಪ್ರದೇಶ ಬಿಟ್ಟು ಘಟಪ್ರಭಾ ನದಿಯ ಫಲವತ್ತಾದ ಭೂಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಬಂದನು? ಸುತ್ತಲು ತಮ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಮಹಾತ್ಮರ ಮಠಗಳು ಇದ್ದರೂ ದೇಶ ಪರ್ಯಟನೆ ಮಾಡಲು ಏಕೆ ಮುಂದಾದನು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಹಾಕಿಕೊಂಡರೆ. ಕೆಲವು ಕುತೂಹಲದ ಸಂಗತಿಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಸಂಚಾರ ಎನ್ನುವುದು ಮಳಿಯಪ್ಪನವರ ಜೀವನದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಅನುಭವ. ಮಹಾತ್ಮರು, ಸಂತರು ಮನಃಸ್ಥಿತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಮಾಜ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತದಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನಂತವರು ತಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿದರು. ಇವರ ಸಂಚಾರ ಉಕ್ಕಲಿ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣೆಯ ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ದಾಟಿ ಘಟಪ್ರಭಾ ನದಿಯ ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶ ಕಡೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಈಗಿನ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕಗ್ರಾಮ 'ಮುರನಾಳಕ್ಕೆ' ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮುರನಾಳ ಗೌಡರಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮದ ನವಾಬನಾದ ಜಾಗೀರ್‌ದಾರ ಹುಸೇನ್ ಡೋಂಗ್ರಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಮುರನಾಳದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಸಿ ಹೊಡೆದವರು ಇದ್ದ ಕಾರಣ ಅವರಿಗೆ ಔಷಧ ಕೊಡಲು ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆ ಚಿಂಚೊಳ್ಳಿ ತಾಲೂಕಿನ 'ಮುಡಬಾಳ' ಗ್ರಾಮದ ಗೌಡರನ್ನು ನವಾಬನು ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಕರೆಸಿಕೊಂಡನು. ಪಾರ್ಸಿ ಹೊಡಿದವರಿಗೆ ಔಷಧ ಕೊಡುವ ಗೌಡರಿಗೆ ಆ ಗ್ರಾಮದ ೪೮ ಕೂರಿಗಿ ಜಮೀನು ಕೊಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇವರ ಪೂರ್ವಿಕರಾಗಿ ಬಂದವರೆಂದರೆ ಶಿವನಗೌಡ ಮತ್ತು ಸಂಗನಗೌಡರು. ಗೌಡರು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಲಿಯಿಂದ ಸಂಚಾರಿಸುತ್ತಾ ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನು ಬರುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಗೌಡರ ಮನೆತನದ ಶಾವಕ್ಕನ ಕನಸಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬರುವುದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದು. ಆ ಊರಿಗೆ ಬಂದ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಮಹಾಪುರುಷನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮಗನಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವನಾದಂತೆ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಆತ್ಮಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಲವೊಂದು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳು ದೂರವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಜನರನ್ನು ಕಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡುವುದು, ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು, ಮಳೆ ಆಗದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ತರಿಸುವಂತದ್ದು, ಹೀಗೆ ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದರಂತೆ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಅದ್ಬುತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳು ಜನಸಮುದಾಯದವರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇವರನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಇಂತಹ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಗೌಡರು, ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪುರುಷನಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವನಿಗೆ ವಾಸ ಮಾಡಲು ತಮ್ಮ ಹುಡೇದ ಮೇಲಿನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮನೆಯಾಕಾರದ ಮಠವನ್ನು

ಕಟ್ಟಿಸಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದರು. ಮುಂದೇ ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಾವಕ್ಕನು ಮಳಿಯಪ್ಪನಿಗೆ ಮುಧೋಳ ತಾಲೂಕಿನ ಬರಗಿ ಗ್ರಾಮದ ತಿಪ್ಪಮ್ಮ ಎನ್ನುವ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಮದುವೆ ಮಾಡಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾಳೆ. 'ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಹಿಂದು ಮುಂದಿಲ್ಲದ ತನಗೇಕೆ ಮದುವೆಯೆಂದು ನಿರಾಕರಿಸಿದರೂ ಶಾವಕ್ಕನು ಮದುವೆ ನಿಮ್ಮ ವಂಶೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕು, ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ವಂಶ ಬೆಳೆದಂತೆ ನಿಮ್ಮ ವಂಶವೂ ಬೆಳೆಯಬೇಕು' ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ, ಮಾತೃತ್ವದ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಮುಧೋಳ ತಾಲೂಕು 'ಬರಗಿ' ಗ್ರಾಮದ ಪಂಚಾಳ ದಂಪತಿಯ ಮಗಳಾದ 'ತಿಪ್ಪಮ್ಮ'ನ ಜೊತೆಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ತಿಪ್ಪಮ್ಮಳು ಮಹಾ ಸಾಧ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಮುಂದೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಅಪಾರ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಹಲವಾರು ಗ್ರಾಮದ ಭಕ್ತ ಜನಸಮುದಾಯ ಅವರನ್ನ ಕಾಣಲು ತಂಡೋಪ ತಂಡವಾಗಿ ಬಂದರು. ಇವರ ಸಂಚಾರ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹಳ್ಳಿಗೆ, ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೊಯಿತು. ಮುರನಾಳ ಗೌಡರ ಮನೆತನದವರು ಇವರಿಗೆ ಅಪ್ತಭಕ್ತರಾದರು. ತಮ್ಮ ಜಮೀನದಲ್ಲಿ ಜಾಗಕೊಟ್ಟು ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಮುರನಾಳದ ಜಾಗೀರದಾರನಾದ ಹುಸೇನ್ ಡೋಂಗ್ರಿಯು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ದೈವೀಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲು ಮಾಂಸದ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಕಳಿಸಿದ. ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಅದರ ಮುಸುಕು ತೆರೆದಾಗ ಆ ತಟ್ಟೆಯ ತುಂಬಾ ಫಲಹಾರವಾಗಿತ್ತು. ಜಾಗೀರದಾರನು ಅವರ ಮಹಿಮೆಗೆ ಬೆರಗಾಗಿ ಬಂದು ಶರಣಾಗತನಾಗಿ ಅವರ ಭಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಜಲೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ ಎಂದು ಜಾಗೀರದಾರನಿಗೆ ಭವಿಷ್ಯ ಹೇಳಿದರಂತೆ. ಅದು ಶಾಪವೆಂದಲ್ಲ ಮುಂದೇನಾಗುವುದೆಂಬ ಸೂಚನೆ. ಬಹುಶ ಹುಸೇನ್ ಡೋಂಗ್ರಿಯ ನಂತರ ಆ ಮನೆ ಹಾಳಾಗಿ ತಿಪ್ಪೆಯಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈಗಲೂ ಘಟಪ್ರಭಾ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಆತನ ಸಮಾಧಿ ದರ್ಗಾ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪ ಅದೇ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಗದ್ದನಕೇರಿಗೆ ಬಂದು ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲಿರುವ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಗುರು ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಯೋಗ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲೇ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಅಪರಮಿತವಾದ ಶಕ್ತಿ, ವಿಶಾಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಲುವು, ಉನ್ನತ ಅನುಭಾವಿಕ, ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕೃರ್ತತ್ವ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಗಿನ ಆಳುವ ದೊರೆ ಬಿಜಾಪುರದ ೨ನೇ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಗಳ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ. ೨ನೇ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಇವರು ಕೇಳಿದಷ್ಟು ಜಮೀನ ಇನಾಮ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಗದ್ದನಕೇರಿ ದೇಸಾಯಿಯವರ ೧೦೦ ಎಕರೆ ಜಮೀನ ಗುಡ್ಡದ ಪ್ರದೇಶ ಕುದರೆ ಮಾನೆಯಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇಂಡೋ ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ೨ನೇ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ದೇಸಾಯಿಯವರು ಸೇರಿ ದರ್ಗಾ ಮಾದರಿ ಗುಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಅಂತ್ಯ ಜೀವಂತ ಸಮಾಧಿ ಅಲ್ಲೇ ಆಯಿತು. ಅವರ ಪತ್ನಿ ತಿಪ್ಪಮ್ಮಳ ಜೀವಂತ ಸಮಾಧಿ ಮುರನಾಳದಲ್ಲಿ ಆಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಜೀವಂತ ಸಮಾಧಿಗಳಾದರೂ ಅವರ ಮರಣದ ನಂತರವೂ ಬದುಕಿರುತ್ತಾರೆಂಬ

ನಂಬಿಕೆ, ಶ್ರದ್ಧೆಗಳು ಜನರಲ್ಲಿವೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಆಗಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಅವರ ಸಮಾಧಿಗಳು ಜಾಗೃತ ಸ್ಥಳವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಹೊಸಧರ್ಮದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಲ್ಲ, ಮತ ಪರಿವರ್ತಕರಲ್ಲ, ಅವರ ಬೋಧನೆ ಪಂಡಿತರಿಗಾಗಿಯಲ್ಲ. ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರೊಡನೆ ಬೆರೆತು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗಾಗಿ ಮುಕ್ತಿ ದಾರಿ ತೋರಿದವರು. ಸರಳತೆ, ಸಜ್ಜನಿಕೆ, ಸನ್ನಡತೆ, ವರ್ಗ, ವರ್ಣ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಸಮಾನತೆ, ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ಸಾಮರಸ್ಯ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಮತ-ಧರ್ಮಗಳ ಸಮನ್ವಯ ದೃಷ್ಟಿ ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣ. ಇವರು ಗೃಹಸ್ಥರಾದರೂ ಮಾಯಾ-ಮೋಹಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದವರು. ಪರಮ ಸತ್ಯದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಸಾಧನೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂ ಕಷ್ಟ ಸೋಸಿದವರು. ಆನಂದಾನುಭವದ ಸಿಹಿಯನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಹಂಚುವುದರಲ್ಲಿ ಆನಂದ ಕಂಡವರು. ಅವರು ತೋರಿಸಿದ ಮಾರ್ಗವು ಸರಳ, ನೇರ, ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ದೇಸೀ ಭಾಷೆಗಳ ಆಡುನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಹನವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ತತ್ವವನ್ನು ತೊಳೆ ತೊಳೆಯಾಗಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟವರು. ಸ್ವಯಂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿರದಿದ್ದರೂ ಅನುಭವ ಲೋಕಾನುಭಾವ ಅವರದು. ನೊಂದ ಬದುಕಿಗೆ ಸಾಂತ್ವನವನ್ನು, ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ನೋವುಗೊಂಡ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು, ವಿಹ್ವಲತೆಗೊಳಗಾಗಿ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆಯಲ್ಲಿ ತೊಳಲಾಡಿ ಚಿತ್ತ ಕದಡಿದವರಿಗೆ ಭರವಸೆಯನ್ನು, ನೆಲೆ ತಪ್ಪಿದ ಬದುಕಿಗೆ ಆಧಾರವನ್ನು, ಆಸರೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಭವಸಿದ್ಧ ವಾಣಿಯಿಂದ ಒದಗಿಸಿದವರು.

ಇಂತಹ ಮಹಾಪುರುಷನಿಗೆ ಭಯವೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೇ ಸಮರ್ಪಿಸಿದವರು. ಅದರ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಬೇಡದ, ಎಂಥ ಪರೀಕ್ಷೆ, ಸಾವಲುಗಳಿಗೂ ಸ್ಥಿತ ಪ್ರಜ್ಞರಾಗಿ ಎದೆಯೊಡ್ಡಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸರ್ವಾರ್ಪಣಭಾವದ ಈ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯ ಭಯ? ಎಲ್ಲಿಯ ಮೋಹ? ಎಲ್ಲಿಯ ಲೋಭ? ಯಾರ ಪ್ರಲೋಭನೆ ಹಂಗಿಲ್ಲದೆ, ಅಂತಸಾಕ್ಷಿಗೆ ವಿರುದ್ದವಾಗಿ ವರ್ತಿಸದೆ, ಯಾರ ಮುಲಾಜಿಗೂ ಒಳಗಾಗದ ಮನುಷ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ, ಕೃಪೆಗಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿದ, ಸ್ವಂತದ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ಪರಾಕು ಹೇಳದ ನಿಸ್ವಾರ್ಥಿ ಜೀವಿಯಾಗಿದ್ದರು. ನಿರ್ವ್ಯಾಜ ಅಂತಃಕರಣ ಅನಿರ್ಬಂಧಿತ ಪ್ರೀತಿ ಅವರ ಸಹಜ ಗುಣ.

ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನು ಔಪಚಾರಿಕವಾದ ಓದು ಬರಹ ಬಲ್ಲವರಲ್ಲ. ಅರಿವಿನ ಸಂಕುಚಿತ ಎಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿನಿಂತ ವಿಶಾಲ ಜೀವನ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಇವರ ಸಾಧನೆ-ಬೋಧನೆಗೆ ಮೂಲ ದ್ರವ್ಯ. ಬದುಕು ಕಲಿಸಿದ ಪಾಠವೇ ಇವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಅಡಿಪಾಯ ನೇರವಾಗಿ ಜೀವನದ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿ ಅರಗಿಸಿ ಹದಗೊಂಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ, ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ಕಲಿತ ಬರಡು ಬುರಡೆಗಿಂತ ಇವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಭವದ ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತದೆ. ಅವು ಹಳಸಲು ತುತ್ತುಗಳಲ್ಲ. ಒಡಲಾಳದಿಂದ ಹೊರ ಚಿಮ್ಮಿದ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಮುತ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಗುರಿ-ಗಮ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಸಮಾಜದ ನಡುವಣ ಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು. ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಡಂಭಕ್ಕೆ ಅವರು ಸಲಾಮು ಹೊಡೆಯುವವರಲ್ಲ, ಹಣ-ಸಂಪತ್ತು-ಆಸ್ತಿ ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ದೂರವಾಗಿವೆ.

೪.೧.೪. ಹೊಳೆಆಲೂರ ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿ

ಅಧರ್ಮದ ಕತ್ತಲೆ ತೊಲಗಿಸಲು ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಮಹಾತ್ಮರ ಆಗಮನವಾಗುವುದೆಂಬ ಗೀತ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ೧೭, ೧೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮ-ಅನ್ಯಾಯ, ಅನೇಕ ಜಾತಿ-ಮತ ಪಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ದುರಹಂಕಾರದಿಂದಾಗಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಜೀವನ ತತ್ತರಿಸಿತ್ತು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಅನೇಕ ಮಹಾಪುರುಷರು ಜನಿಸಿ ಬಂದು ಈ ಸಮಾಜ ಹಾಗೂ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತಮ್ಮ ಸಮಗ್ರ ಬದುಕನ್ನು ಮುಡಪಾಗಿಟ್ಟು ಶ್ರಮಿಸಿದವರು. ಇವರಲ್ಲಿ ತಿಂಥಣಿಯ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ, ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಂತ ನರಹರಿ ಸೋನಾರ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಪೋತಲೂರು ಶ್ರೀ ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಯ್ಯನವರು, ನವಲಗುಂದ ನಾಗಲಿಂಗ, ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಮುಂತಾದವರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ಮರಣೀಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಲೀಲಾಮಯ ಬದುಕಿನಿಂದ ಜನರಲ್ಲಿಯ ಅಂಧಃಕಾರ ತೊಲಗಿಸಿ ಜನರಿಗೆ ಹೊಸ ಬೆಳಕು ತೋರಿದರು. ಇಂಥ ಮಹಾತ್ಮರನ್ನೇ ನಾವು ಲೋಕವಂದ್ಯರೆಂದೂ, ಮಹಾ ಮಾನವತಾವಾದಿಗಳೆಂದೂ ಹೊಗಳುತ್ತೇವೆ. ಅಂಥವರ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಆಲೂರಿನ ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿ ಒಬ್ಬರು. ಇವರು ಈ ಭಾಗದ ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಚೇತನ್ಯ ಶಕ್ತಿ ತುಂಬಿ ಸುಂದರ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಥಗಳ ಯಾವುದೇ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿಲ್ಲದೇ ಕೇವಲ ಲೋಕಹಿತ ತತ್ವವನ್ನಷ್ಟೇ ಆದರ್ಶವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸಮಗ್ರ ಬದುಕನ್ನೇ ಧಾರೆಯೆರೆದ ಅಮರಯೋಗಿ ಎಚ್ಚರೇಶ್ವರರು ಜಗದ್ವಂದ್ಯರೂ, ಕಲ್ಯಾಣಕಾರರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಎಚ್ಚರೇಶ್ವರರು ಜನಿಸಿದ್ದು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದ್ದರೂ ನಾಡಿನ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಮತ್ತು ಮುರನಾಳದ ಮಹಾಪುರುಷರಾದ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯತ್ವ ಹೊಂದಿ ಗುರುವೇ ಬೆರಗಾಗುವಂತೆ ಲೀಲಾ ವೈಚಿತ್ರ್ಯಗೈದು ಅಮರ ಜೀವಿಯಾಗಿ ಬಾಳಿದ್ದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕಡು ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಬಾಳಿನ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂದು ಪರಿಪೂರ್ಣಮಯ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದ ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜನಾಂಗದ ಮಹಾತ್ಮರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

"ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಲಿಂಗಸೂರ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ 'ಲಿಂಗನಬಂಡಿ' ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಸಬಿನಲ್ಲಿ ಸರಳ ನಿರಾಡಂಬರದ ಬದುಕು ಸಾಗುಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಯ್ಯಪ್ಪಯ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೋನಮ್ಮ ಎಂಬ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ದಂಪತಿಗಳು ಉದರದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಪ್ಪ ಜನಿಸಿದರು. ಶಿವೋಪಾಸಕರು, ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಇವರಿಗೆ ಬಹುದಿನಗಳಿಂದ ಸಂತಾನ ಫಲ ದೊರೆಯದ ಕಾರಣ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ದೈವೀಭಕ್ತಿ ಪೂಜಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಂದು ದಿನ ಅವರ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂತಾನ ಫಲ ನೀಡಿದ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ನಂತರ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ

ತೊಡಿಗಿಕೊಂಡು ಮುಂದೆ ಮಹಾಸಾಧ್ವಿ ಕೋನಮ್ಮನಿಗೆ ಬಸಿರಿನ ಲಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿ ನವಮಾಸ ತುಂಬಿ ಶುಕ್ರವಾರ ಶುಭದಿನದಂದು ಗಂಡು ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮನೀಡಿದಳು. ಕೋನಮ್ಮನ ಸಪ್ನದಲ್ಲಿ ದರ್ಶನ ನೀಡಿದ ಪರಶಿವನ ಸ್ಮರಣೆಗಾಗಿ 'ಎಚ್ಚರೇಶ' ನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಮಗುವಿಗೆ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.'[೧೨] ಎಚ್ಚರೇಶ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವನಾಗುತ್ತಾ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸ್ವ-ಅನುಭವಗಳ ಮೂಲಕ ಕಲಿತು ಅನೇಕ ಲೀಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ದೇಶ ಪರ್ಯಟನೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಗುರುವಿನ ಕೃಪೆಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಾ, ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮುರನಾಳದಲ್ಲಿರುವ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನು ಮಾಡಿದ ಅನೇಕ ಲೀಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಚ್ಚರೇಶನು ಬನಶಂಕರಿ ಕ್ಷೇತ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ದರ್ಶನ ಆಶೀರ್ವಾದಕ್ಕೆಂದು ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ತಮ್ಮ ಸಾಧನ ತಪಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಂದವರ ಅಂತರಂಗ ಅರಿಯುವ ಸ್ವಭಾವದವರಾದ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಅರಸಿ ಬಂದ ಎಚ್ಚರೇಶ್ವರನನ್ನು ಅಪಾದ ಮಸ್ತಕವಾಗಿ ಒಮ್ಮೆನೋಡಿ ನಿನ್ನ ಹೇಸರೇನು ಮಗು? ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ನಾನು ಎಚ್ಚರಾ ಅಂತ. ದೇಶ ಪರ್ಯಟನದಲ್ಲಿರುವ ನನಗೆ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯತ್ವ ಹೊಂದುವ ಆಸೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿ ಹರಸು ಗುರುವೇ ಎಂದರು. ಭಗವಂತ ನಿನಗೆ ಸರ್ವಶಕ್ತಿ ನೀಡುವಂತಾಗಲಿ ಎಂದು ಎಚ್ಚರೇಶನನ್ನು ಹರಸಿ ಮೈದಡವಿದರು. ಎಂಥದೋ ಒಂದು ಅದ್ಬುತ ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಾರಗೊಂಡ ಅನುಭವಾಯಿತು ಎಚ್ಚರೇಶನಿಗೆ. ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಹೊರಗೆ ಗುಡುಗು-ಸಿಡಿಲುಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಳೆ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯತೊಡಗಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರೇಶನಿಂದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಲೀಲಾ ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತು.

ಆ ಜಡೆಮಳೆಯಿಂದ ಮನೆ ಬೆಳಕಿಂಡಿ ಹಾಕಲು ಶಿಷ್ಯ ಎಚ್ಚರೇಶನನ್ನು ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಕಳಿಸಿದಾಗ ಗುರುವಿನಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು 'ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಮಳೆ ಹನಿ ಬೀಳಲಿ' ಎಂದು ಮಳೆಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಧಾರಕಾರ ಮಳೆಯು ಸುರಿಯಿತು. ಬಟ್ಟೆ ತೊಯಿಸ್ಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಬಂದ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಕಂಡು ಮಗು ಎಚ್ಚರಾ ನೀನಿಂದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದೆ. ನೀನಿನ್ನು ನಾಡಿನ ತುಂಬಾ ಸಂಚರಿಸಿ ಜನರ ಅಂದಕಾರ, ಅಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಬಾ ಎಂದು ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರು.

ಮುಂದೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಶಿಷ್ಯ ಎಚ್ಚರೇಶನಿಗೆ 'ವಟಪುರ' ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. 'ವಟಪುರ' ಎಂಬುವುದು ಈಗಿನ 'ಹೊಳೆ ಆಲೂರ' ಗ್ರಾಮವಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಎಚ್ಚರೇಶನು ಗುರುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ದೇಶ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ, ಸಾಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಂದ ಜನರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ, ಜಾತಿ, ಮತ, ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮೀರಿನಿಂತ ಒಬ್ಬ ಮಹಾ ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿ ಎಚ್ಚರೇಶನು ಹೊಳೆ ಆಲೂರ ಗ್ರಾಮದ ಮಲಪ್ರಭಾ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ನೆಲೆನಿಂತನು. ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿ ನಂತರ ಮುರನಾಳದ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ವಂಶಸ್ಥರು ಈ ಮಠಕ್ಕೆ ದತ್ತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಈ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುನ್ನೆಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೪.೨. ಪವಾಡಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು

ಪವಾಡಗಳು ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ, ತಾರ್ಕಿಕತೆಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅಂದರೆ "ಪವಾಡಗಳು ವಿಚಿತ್ರವಾದ, ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ, ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಸಂಗತಿಗಳು. ಈ ಪವಾಡಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಅನುಭವಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾದ ವಿಲಕ್ಷಣ ಸಂಗತಿಗಳು. ಇಂಥ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ದೇವರು ಇಲ್ಲವೇ ದೈವೀಶಕ್ತಿಯ ಬಲವಿದ್ದ ಮಾನವೀಯ ಅನುಕಂಪವುಳ್ಳ ಮಹಾಪುರುಷನಿಂದ, ದುಃಖಿತರ, ಆರ್ತರ, ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆ ದೈವೀಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ ತಾಳಿದಾಗ ಅದರ ಸ್ಥಿರೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ತಯಾರಿಯಿಲ್ಲದೇ ನಡೆಯುವ ಘಟನೆಗಳು."[೧೩]

ಭಾರತೀಯ ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಹಠಯೋಗದಂತಹ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಅಣಿಮಾಡಿ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಗಳನ್ನು ಪವಾಡಗಳಂತಹ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಕರಗತವಾಗುವವು. ಆ ಸಿದ್ಧಿಗಳಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಕಾರಕ ಘಟನೆಗಳು ಅಥವಾ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಎಸಗುವ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಯೋಗಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಪವಾಡ ಎಂದರೆ 'ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಘಟನೆ ಅಥವಾ ನಿಸರ್ಗದ ಯಾವುದೇ ನಿಯಮ ನಿಬಂಧನೆಗಳಿಂದ ವಿವರಿಸಲಾಗದ ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಮತ್ತು ನಿಸರ್ಗದ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಮಿಕ್ಕಿದ ಅಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಕಾರ್ಯ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ."[೧೪] ಪವಾಡ<ಪ್ರವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ 'ವಾದ' ಪದಕ್ಕೆ 'ಪ್ರ' ಉಪಸರ್ಗ ಸೇರಿ 'ಪ್ರವಾದ' ಆಗುತ್ತದೆ 'ವಾದ' ಎಂದರೆ ಚರ್ಚೆ, ತರ್ಕ, ಮಾತು, ಸಂಬಾಷಣೆ"[೧೫] ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಒಬ್ಬನ ಮಾತಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಶಕ್ತಿ ಬಂದಾಗ ಪ್ರವಾದವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಪ್ರವಾದ' ಹೇಳುವವನು 'ಪ್ರವಾದೀ' ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರವಾದೀ ಎಂದರೆ ತನ್ನದೇ ಸರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹಾಗೇ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಈ ಎರಡು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಪ್ರವಾದಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪವಾಡ ಎಂಬ ಪದವು ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ದೃಷ್ಟಿ, ಮಹಿಮೆ, ಮಹಾತ್ಮೆ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲೂ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಆಚಾರ್ಯರು, ಪ್ರವಾದಿಗಳು, ಹಾಗೂ ಸಂತರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಪವಾಡಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತವೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಸಂತರ, ಸಿದ್ಧರ, ಹಠಯೋಗಿಗಳ, ಅನುಭವಿಗಳ, ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪವಾಡಗಳು ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ಈ ಪರಂಪರೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಹಲವು ಪವಾಡಗಳ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಸಿದ್ಧರ ಮತ್ತು ಸಂತರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಜರಗುವ ಪವಾಡಗಳ ಕೇವಲ ಅತಿಮಾನುಷ ಘಟನೆಗಳಾಗದೆ ಅವು ಒಂದು ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯವರ ಪವಾಡಗಳು ಅಪ್ಪಟ ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿವೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಐಕ್ಯಗಳೆರಡೂ ಜನ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಘಟನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಜನನಕ್ಕೆ ಆಯೋನಿಜತ್ವ, ಮರಣಕ್ಕೆ ಜೀವಂತ ಸಮಾಧಿಗಳೆಂಬ ಅಚಲವಾದ ನಂಬಿಕೆ-ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಂಥ ನಂಬಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯವರು ಅನೇಕ ಪವಾಡಗಳು ಮಾಡಿರುವುದು

ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಸಂಚಾರ, ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜರಗಿರುವ ಅನೇಕ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಘಟನೆಗಳೆಲ್ಲ, ಪವಾಡಗಳಾಗಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿವೆ. ಅಂದರೆ ಸಿದ್ಧಿ ಸಾಧನೆ ಹಾಗೂ ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಈ ಪಂಥಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕುಶಲತೆಗಳಿಂದ ರಸವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ರಹಸ್ಯವಾಗಿಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಅಲೌಕಿಕ ಶಕ್ತಿಗಳಂತೆ ಅದರ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಪವಾಡವೆಂದು ಜನ ತಿಳಿದರು. ಈ ಪವಾಡಗಳು ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನದ ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷಿತ ರೂಪಗಳು.

೪.೨.೧. ಮಳೆ ತರಿಸಿ ರಾಜನ ದಂಡು ಅಂಜಿಸಿದ್ದು

ಮಳಿಯಪ್ಪನು ದೇಶ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಒಂದು ಸಲ ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಭಕ್ತರು ಅವರನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರಿಸಿ ಕಹಳೆ, ಊದುತ್ತಾ, ಬಿದಿಯಲ್ಲಿ 'ರಾಜ ರಾಜರಗಂಡ ಪುಂಡ ಮಳೆರಾಜ' ಎಂದು ಉಗ್ಗಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಸುದ್ಧಿ ಅಲ್ಲಿ ಆಳುವ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ರಾಜರ ತನಕ ಮುಟ್ಟಿತು. ಬೀದಿಗುಂಟ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಳೆರಾಜನನ್ನು ಕರೆಸಿ ನೀನು ನಮ್ಮ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಜಯಿಸು, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಹೀಗೆ ಉಗ್ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಧ್ಯ ಇಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದಂಡು ಇಲ್ಲ. ವಜ್ರಗಿರಿ(ಗದ್ದನಕೇರಿ)ಗೆ ಬಂದು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಜಯಿಸು ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಮಗೆ ಶರಣು ಬಾ ಎಂದು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿ ಹೋದರು.

ಮುಂದೆ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಸೈನ್ಯ ಬಿಜಾಪುರದಿಂದ ಹೊರಟು ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತಿತು. ಆದರೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನಿಗೆ ಭೌತಿಕ ರೂಪದ ಸೈನ್ಯ(ದಂಡು) ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು. ಮಳೆ ಹನಿಗಳನ್ನೇ ಅವರು ದಂಡು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಗುಡಗು ಮಿಂಚು, ಸಿಡಿಲುಗಳನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಧಾರಕಾರವಾಗಿ ಮಳೆ ಸುರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮಳೆ ಹೊಡತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಯ ಸೈನ್ಯ ಬಿಜಾಪುರ ಕಡೆಗೆ ಸೋತು ಪಲಾಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಅರಸನು ಮಳಿಯಪ್ಪನಿಗೆ ಶರಣಾಗಿ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ತಪ್ಪಾಯ್ತು ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಿಮಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದೆನು. ಏನು ಬೇಕು ನಿಮಗೆ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮ ರಾಜದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಂಥ ವಲಿಗಳು ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಈ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ನೆಲೆಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ನೆರಳು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬೀಳುವುದೋ ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಇನಾಮವಾಗಿ ನನಗೆ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದನು. ಅದರಂತೆ ಅವರ ನೆರಳನ್ನು ಅಳೆದರೆ ನೂರು ಕೂರಿಗಿ ಆಯಿತು. ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಅರಸನು ಆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಹೆಸರಿಗೆ ಇನಾಮ್ ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ 'ಏಕಲಾಕ ಐಂಸೀ ಹಜಾರ ಪಾಚೋ ಪೈಗಂಬರ ಜೀತಾ ಪೀರ ಮೌನುದ್ದೀನ' ಎಂಬ ಬಿರುದು ದಯಪಾಲಿಸಿದನು. ಅದಲ್ಲದೇ ಅವರಿಗೆ 'ಹರಿವ ಹಾವಿನ ಗಂಡ, ಉರಿವ ಕಿಚ್ಚಿನ ಗಂಡ, ಹಿಂಡದೇವರ ಗಂಡ ಪುಂಡ ಮಳಿರಾಯ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಈ ಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಅವರ ಜಾತ್ರಾ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ಉಗ್ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಜನರು ಇಂದೂ ಈ ಪವಾಡ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

೪.೨.೨. ಮಳೆ ಬಂದರು ತೋಯದ ಕಡಲೆ

ಒಂದು ದಿನ ಮುರನಾಳ ಊರಲ್ಲಿರುವಾಗ ಮಳಿಯಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಛಾಯಪ್ಪಗೌಡರು ಇಬ್ಬರು ಚದುರಂಗ ಆಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಗೌಡನು ತನ್ನ ಮನೆಯ ಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕಡಲೆಯನ್ನು ಒಣಹಾಕಿ ಚದುರಂಗ ಆಡಲು ಬಂದು ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದನು. ಚದುರಂಗದಾಟ ನಡೆದಿರುವಾಗ ಮಳೆ ಅತಿ ರಭಸದಿಂದ ಬರತೊಡಗಿತು. ಛಾಯಪ್ಪಗೌಡನು ಮಾಳಿಗೆ ಮೇಲಿನ ಕಡಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯಲಕ್ಕೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಎರಡು ಸಾರಿ ಕೇಳಿದರು ಅದಕ್ಕೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಆಟವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಹೋಗೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಗೌಡನು ಕಡಲೆಯ ಆಸೆ ಬಿಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನೆ ಆಡಲು ಕುಳಿತನು. ಮಳೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಊರಿನ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಹರಿಯತೊಡಗಿತು. ಮಳೆ ನಿಂತ ನಂತರ ಮಳಿಯಪ್ಪನು 'ಯಾಕೆ ಗೌಡ ಬಹಳ ಅವಸರ ಮಾಡುತ್ತೀ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೆಂದು ಹೇಳಿದರು'. ಗೌಡನು ಸ್ವಾಮೀ ಹೋಗಿ ಮಾಡುವುದೇನು ಇದೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಆಟವಾಗಲಿ ಎಂದನು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು 'ಹುಚ್ಚಾ ಕತ್ತಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಬೇಗ ಹೋಗಿ ಕಡಲೆಯನ್ನು ತುಂಬಿ ಬೀಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗಲಿ ಎಂದು ಗೌಡ ಚಿಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದು ಮಾಳಿಗೆ ಹತ್ತಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಗುಡಾರದ ಮೇಲಿನ ಕಡಲೆಗಳು ತೋಯದೇ ಹಾಗೇ ಇದ್ದವು. ಗೌಡನಿಗೆ ಚಿಂತೆ ದೂರವಾಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡತೊಡಗಿದನು. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪವಾಡ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡ ತೋಡಗಿದನು."[೧೬]

೪.೨.೩. ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಜೀವ ತುಂಬಿದ್ದು

ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ತೇರು ತಯಾರುಮಾಡಿದ್ದನು. ಆ ತೇರಿಗೆ ಐದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗು ಎಂದನಂತೆ, ಆಗ ಅದು ಮುಂದು ಹೋಯಿತಂತೆ ಹೀಗೆ ನಿರ್ಜೀವ ಇರುವಂತಹ ಆ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಜೀವ ತುಂಬುವ ಅವರ ಪವಾಡ ತುಂಬಾ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಅವರು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಕಲಾ ಕೌಶಲ್ಯದಿಂದ ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಜೀವ ತುಂಬುವ ಕೌಶಲ್ಯತೆ ಇರುವುದು.(ಶ್ರೀಯುತ ಶಿವಣ್ಣಾ.ಜೆ. ಚಲವಾದಿ ಸಾ॥ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.)

೪.೨.೪. ಮಾಂಸಹಾರ ಫಲಹಾರವಾದುದ್ದು

ಮುರನಾಳ ಪಾಳೆಗಾರನಾಗಿ ಬಿಜಾಪುರ ಸುಲ್ತಾನರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿದ್ದ ಹಕೀಂ ಸಾಬರು ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮಳಿಯಪ್ಪನಿಗೆ ಜನ ಮನ್ನಣೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದೆ. ಇವರನ್ನು ಕುಲಗೆಡಿಸಲು ಸಂಚು ರೂಪಿಸಿದರು. ಒಂದು ದಿನ ಇವರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಮ್ಮಿಂದ ಔತಣ ಸ್ವೀಕರಿಸಲೇಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿದರು. ಇವರು ಮರ್ಮವರಿತ ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಹುಡೇದ ಮನೆಗೆ ಭೋಜನ ಕಳಿಸಲು ತಿಳಿಸಿದರು. ಸುಂದರ ವಸ್ತ್ರದ ಹೊದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಂಸಹಾರವನ್ನು ಸ್ವತಃ ಹಕೀಂ ಸಾಬರು ತಂದಿದ್ದರು. ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಗುರುವಿಗರ್ಪಿಸಿ ವಸ್ತ್ರ ತಗಿಸಿದನು. ಅದು ತಾಜಾ ಫಲಹಾರವಾಗಿತ್ತು. ಹಕೀಂ ಸಾಬರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸಂಚು ವಿಫಲವಾದುದ್ದಕ್ಕೆ ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು.

ಇದು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕೀರ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಲು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಹಕೀಂ ಸಾಬರು ಅಸಹನೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇವರನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಡುವ ಸಂಚು ಮಾಡಿದರು. ಒಂದಿರುಳು ಇವರು ಮಲಗಿದ್ದ ಗುಡಿಸಲಿಗೂ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿಸಿದರು. ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂಬಂತೆ ಪಕ್ಕದ ಔಡಲ ಗಿಡದಿಂದ ನೀರು ಸುರಿದು ಇವರಿಗೇನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಶಾಪಕ್ಕಿಡಾದ ಹಕೀಂ ಸಾಬರು ಮನೆ ದೀಪಕ್ಕೆ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದಂತ್ತಾಯಿತು. ಅವರ ಮಹಲು ಉಂಡುಬಿಟ್ಟ ಪತ್ರಾವಳಿ ಬೀಳುವ ತಾಣವಾಗಲೆಂದರಂತೆ ಪತ್ರಾವಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಊಟ ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಭೋಜನದ ಮನೆ ಅದಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ."[೧೭]

೪.೨.೫. ಗುರು ಶಿಷ್ಯರ ಸಮಾಗಮ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಹೊಳೆಆಲೂರಿನ ಎಚ್ಚರೇಶನು ಹಲವಾರು ಪವಾಡ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬನಶಂಕರಿಯಿಂದ ಗದ್ದನಕೇರಿಗೆ ಈ ಮಹಾಪುರುಷನ ದರ್ಶನ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆಯಲು ಹಂಬಲಿಸಿ ಬಂದನು. ಹಂಬಲಿಸಿ ಬಂದ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಅವನ ಮೈದಡವಿದಾಗ ಎಂಥದೋ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿ ಸಂಚಾರಗೊಂಡಂತೆ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲದೇ ಆಗ ಧಾರಕಾರ ಮಳೆ ಸುರಿಯತ್ತಿದ್ದಾಗ ಸೋರುವುದು ಕಂಡು ಮಳಿಯಪ್ಪ 'ಎಚ್ಚರೇಶಾ ಬೆಳಕಿಂಡಿ ಮುಚ್ಚಿ ಬಾ' ಎನ್ನಲು ಎಚ್ಚರೇಶ 'ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಮಳೆ ಹನಿ ಬೀಳಲಿ' ಎಂದು ಮಳೆಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ನಿಂತಾಗ ತೋಯ್ಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಬಂದ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಕಂಡು ಮಳಿಯಪ್ಪನು ನಿಜಕ್ಕೂ ನೀನು ಸಿದ್ಧಿ ಪುರುಷನಾಗಿ ನೀನಿನ್ನು ನಾಡಿನ ತುಂಬಾ ಸಂಚರಿಸಿ ಜನರ ಅಂಧಕಾರ, ಅಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಬಾ ಭಗವಂತ ಶಕ್ತಿ ಸಾಯುಜ್ಯ ನೀಡಿ, ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿ ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಬಿಳುಕೊಟ್ಟರು. ಎಂಬುದು ಶ್ರೀ ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ."[೧೮]

ಇಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಮಾಡಿದಂತ ಪವಾಡಗಳು ಬರೀ ಪವಾಡಗಳಲ್ಲ ಅದೊಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿರುವುದು. ತಾಮಸ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಜಡಗೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ಸಾತ್ವಿಕಗೊಳಿಸಿದ ತತ್ವ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮಳೆಯ ಸುತ್ತಲೇ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅವರಿಗೆ ಮಳೆಯನ್ನು ತರಿಸುವ ಮತ್ತು ನಿಲ್ಲಿಸುವ, ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವಂತ ಘಟನೆಗಳು ಅವರ ಯೋಗಿಕ ಸಿದ್ಧಿತತ್ವದ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುವುದು ಈ ಪವಾಡಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

೪.೨.೬. ಅಯ್ಯಪ್ಪಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿ

ಮುರನಾಳ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದು ಘಟನೆ. ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ೪ ಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಯ್ಯಪ್ಪಯ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳು ದೊಡ್ಡವರು ೪ ಜನರಲ್ಲಿ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ವಾದಗಳು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ೪ ಜನ ಸಹೋದರಲ್ಲಿ ಗದ್ದನಕೇರಿಗೆ ಹೋಗಲು ಯಾರು ಒಪ್ಪವುದಿಲ್ಲ.

ಅಯ್ಯಪ್ಪಯ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಮುರನಾಳ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಕುರಿತು ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖರು ಸೇರಿ ಒಂದು ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ೪ ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟು ಒಂದೊಂದು ಕುರ್ಚಿಗೆ ಒಂದು ಊರಿನ ಹೆಸರು ಬರೆದು ೪ ಜನ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಯಾರ್‍ಯಾರು ಯಾವ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದಿರಾ ಅವರು ಅದೇ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಎಂದು ನುಡಿದಾಗ ಅಯ್ಯಪ್ಪಯ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಊರಿನ ಮಠದ ಕುರ್ಚಿ ಬಂದಿತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿ ಮೂಲಕ 'ನನ್ನ ಜೀವನದ ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದೇಹದ ಮೂಳೆ ಎಲ್ಲಿ ಬೀಳುತ್ತದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಸಂತಾನ ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುರನಾಳದಲ್ಲೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡರು. ಕೊನೆಗೆ ಅವರ ದೇಹಾಂತರವಾದಾಗ ಶವಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಲು ಎರಡು ಊರಿನ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಭಕ್ತರು ಕಾದುಕುಳಿತರು. ಮುರನಾಳ ಮಠದಿಂದ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಂತೆ ರಾತ್ರಿ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಜಾರ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಅವರ ದೇಹವನ್ನು ಸಂಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಬಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಠದವರಿಗೆ ಗಂಡು ಸಂತಾನ ಇಂದಿಗೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮದ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಕರು ಇಂದುಕೂಡ ಆ ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿ ಸುಳ್ಳ ಆಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

೪.೨.೭. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಪುರುಷ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪವಾಡ

ಶ್ರೀ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯನ್ವಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಂಸಾರಸ್ಥರು. ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ಮಹಾಪುರುಷ ವಂಶಸ್ಥರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದರು. ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಹಲವಾರು ಪವಾಡಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮದ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಪದರಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ.

ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಾರುಣ್ಯವನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವರ ಅಂತಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಬಲ ವೃದ್ಧಿಸಿತು. ದೈವೀ ಕಳೆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಲಾಸ್ಯವಾಡಿತು. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಶ್ರೀ ಪೋತಲೂರ ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ದಿವ್ಯದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರ ತಪೋಬಲವೂ ದ್ವಿಗುಣಗೊಂಡಿತು. ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಒಡನಾಟದಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಮನಗಂಡರು.

ನಂತರದಲ್ಲಿ ಬಾಬಾಬುಡನಗಿರಿಯ ಶ್ರೀ ವೆಂಕಾವಧೂತರಿಂದ ಶ್ರೀ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆಯುರ್ವೇದ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಆಯುರ್ವೇದ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಾಧರಣ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು. ಶ್ರೀ ವೆಂಕಾವಧೂತರ ವಿಶೇಷ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಸುವರ್ಣಭಸ್ಮ, ಅಭ್ರಕಭಸ್ಮ, ಸೀಸದಭಸ್ಮ, ತವರಭಸ್ಮ, ಮೊದಲಾದ ಅಪರೂಪದ ದಿವ್ಯಔಷಧಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಬಲ್ಲವರಾದರು. ಇವರು ತಯಾರಿಸುವ ಔಷಧಿಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಂಡು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಧೂತ ಪಾಪೇಶ್ವರ ಕಂಪನಿ ಕೂಡ ಅಚ್ಚರಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿತು. ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಇಂದಿಗೂ ಸವಾಲಾಗಿರುವ ಬಿಳುಪು, ಕುಷ್ಠರೋಗ, ಮೊದಲಾದ ಚರ್ಮರೋಗಗಳಿಗೆಂದು

ಶ್ರೀ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಾವೇ ತಯಾರಿಸಿದ ಔಷಧಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಗುಣ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಒಂದು ಘಟನೆ ಪವಾಡ ಸದೃಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಬಹುದು.

ಕ್ಷಯರೋಗ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿದ ಘಟನೆ : ಪ್ರಾಯಶಃ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೫೮ರಲ್ಲಿ ಆಯ್.ಬಿ. ಪತ್ತಾರ ಅವರು ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ಷಯರೋಗವು ಮಾರಣಾಂತಿಕ ರೋಗವೆನಿಸಿತ್ತು. ಆಲೋಪಥಿ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಯರೋಗ ನಿವಾರಕ ಔಷಧಗಳ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ನಡೆದಿದ್ದವು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕ್ಷಯರೋಗ ಪೀಡಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಸುದೀರ್ಘಕಾಲ ಔಷಧೋಪಚಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಅವರಿಗೆ ತಜ್ಞ ವೈದ್ಯರು ನೀವು ಪೂರ್ಣಗುಣಮುಖರಾಗಿದ್ದೀರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಕಳಿಸಿದ್ದರು.

ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಂದಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಗಳ ಸಮೀಪದ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಆಯ್.ಬಿ. ಪತ್ತಾರವರು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು ಮತ್ತು ಅವರು ಕ್ಷಯರೋಗದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದ ಸಂತೋಷದ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕುತೂಹಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಅಖಂಡ ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಕುಳಿತು ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಮುಂಬಯಿದಲ್ಲಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ, ಕ್ಷಯರೋಗ ಮುಕ್ತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಜ್ಞವೈದ್ಯರು ದೃಢೀಕರಿಸಿದ್ದು ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದರು.

ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು. ಅವೇ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದರು. ಏಕೆಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಎಡ ಬದಿಯ ಕಾಲರ್ ಬೋನ್ ಹತ್ತಿರ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ದೋಷ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಶ್ರೀಗಳ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಮುಂಬೈಗೆ ಹೋಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ತಪಾಸಣೆಗೆ ಒಳಗಾದರು. ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂದರೆ ಅವರ ಎದೆಯ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕೊಂಚ ದೋಷವಿರುವುದು ತಿಳಿಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುರನಾಳಕ್ಕೆ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ಬಂದರು. "ಅಪ್ಪಾ ಅವರ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ದೋಷವಿದ್ದುದು ನಿಮಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶಿಷ್ಯನೆದುರು ರಹಸ್ಯವೊಂದನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದರು. ನೋಡು ಯೋಗಿಯಾದವನಿಗೆ ಕಾಲ ಹಾಗೂ ಅವಕಾಶ ಇವು ಯಾವತ್ತೂ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಪವಾಡ ರಹಸ್ಯವೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿದ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆಯುರ್ವೇದ ಪಂಡಿತರು ಮಾತ್ರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಪೂರ್ಣ ಯೋಗಿಯೇ ಆಗಿದ್ದರು.

೪.೨.೮. ಮಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಮಾಡುವಾಗ ನಡೆದ ಪವಾಡ

ಒಂದು ದಿನ ಮುರನಾಳ ಮಠದ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಹಿಮೆ ಏನೆಂದರೆ, ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜಾತ್ರೆ ದಿನದಂದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಭಕ್ತ ಸಮುದಾಯ ಬಂದಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರೂ

ಉತ್ಸವ ಮುಗಿಸಿ ಪ್ರಸಾದ ಮಾಡಲು ಸಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಸಾದ ನೀಡುತ್ತಾ ಹೋದಾಗ ಪಂಕ್ತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಹೊತ್ತಿ ಕರಕಲಾದ ಪ್ರಸಾದ ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಭಕ್ತ ಹೊತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಅಮೃತವೆಂದು ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಎಲೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆ ಭಕ್ತನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಆ ಎಲೆಯನ್ನು ತೆರೆಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಹೊತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸಾದ ಇರುತ್ತದೆ. ಆ ಭಕ್ತ "ಅಪ್ಪಾ ಇದು ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದ ಅಮೃತ ಇದನ್ನು ನಾನೇ ಉಣ್ಣಬೇಕು" ಎಂದಾಗ, ಆ ಭಕ್ತನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳು ಭಕ್ತನ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿ ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಅನ್ನ ಕಡಿಮೆಯಾಗಬಾರದು ಎಂದು ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿ ನುಡಿದರು. ಆ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಮತ್ತು ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಇಂದಿಗೂ ಅನ್ನ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಜಗನ್ನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

೪.೨.೯. ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಮಹಾಪುರುಷರ ಪವಾಡಗಳು

ಮುರನಾಳ ಹಾಗೂ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗುರುಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜೇಷ್ಠ ಪುತ್ರರಾಗಿ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಮಹಾಪುರುಷರು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಆಧ್ಯಾತ್ಮವಾದಿಗಳಾಗಿ, ಪವಾಡಪುರುಷರಾಗಿ, ಯೋಗ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಿ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಭಕ್ತಸಮುದಾಯದವರ ಮನದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವಾಗ ತಮ್ಮ ವಾಕ್ ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಜನಸಮೂಹ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಭಕ್ತರ ಜೊತೆ ಇವರ ಒಡನಾಟವು ಅತ್ಯಂತ ಅನನ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇವರು ಒಬ್ಬ ಆಯುರ್ವೇದ ವೈದ್ಯರಾಗಿ, ಸೀತಾರ ವಾದಕರಾಗಿ, ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನೇ ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳೇ ಗುರುವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪರಗುರುವನ್ನು ಹರನೆಂದು ನಂಬಿದವರು ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಅವರ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

೪.೨.೧೦. ಸುರಿಯುವ ಮಳೆಯನ್ನೇ ತಡೆದದ್ದು

ಒಂದು ದಿನ ಹುನಗುಂದ ತಾಲೂಕಿನ ಕೆಲೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹ ಬಳಗದವರು ಜಾತ್ರೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ "ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ" ನಾಟಕವನ್ನು ಆಡಲು ತಯಾರಾಗಿದ್ದರು. ಮುರನಾಳದ ಗಂಗಾಧರ ಮಹಾಪುರುಷರನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾರನಬಸರಿ ಸಿದ್ದಪ್ಪಯ್ಯ ಅಜ್ಜನವರನ್ನು ಆ ನಾಟಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನಾಟಕ ನೋಡಲು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಗ್ರಾಮದ ಜನತೆ ತಂಡೋಪತಂಡವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆ ನಾಟಕವು ಇನ್ನೇನು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಪ್ರಕೋಪ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ನಿರ್ಮಲವಾಗಿರುವ ಆಕಾಶ ಕಾರ್ಮೋಡದಿಂದ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಸಿಡಿಲು, ಮಿಂಚುಗಳಿಂದ ಆರ್ಭಟವಾಗಲು ಶುರುವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಎಲ್ಲ ಜನತೆಗೆ ನಿರಾಶವಾಗಲುಹತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಸಿದ್ದಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ 'ಅಜ್ಜಾ ಏನಿದು ನಿನ್ನ ಲೀಲೆ? ಹೀಗಾಯಿತಲ್ಲ ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರವಿಲ್ಲವೆ?' ಎಂದು

ಬೇಡಿಕೊಂಡಾಗ ಅಜ್ಜನವರು "ಹೂಂ ನನಗೇನು ಗೊತ್ತಲೇ ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಆಕಾಶ ತತ್ವದ ಒಡೆಯರಾದ ಶ್ರೀ ಮಳೆರಾಜೇಂದ್ರರರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ"[೧೯] ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಭಕ್ತರಿಗೆ 'ನೀವು ಏನೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಡಿ ನಾಟಕ ಆರಂಭಮಾಡಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಡೆದರು. ಮಳೆಯು ಮಾಯವಾಗಿ ನಾಟಕ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಜನತೆಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಗ್ರಾಮದವರು ಇಂದಿಗೂ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

೪.೨.೧೧. ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಇಲ್ಲದ ಗಾಡಿ ಓಡಿಸಿದ್ದು

ಸವದಿ ಶ್ರೀಗಳಾದ ಶ್ರೀ ವಿಜಯಮಹಾಂತ ಶ್ರೀಗಳು ಚಿತ್ತರಗಿ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಬರುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ಕಾರನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡು ಹೂಲಗೇರಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಹೊರಟಾಗ ಗುಡೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಶಾಖಾಮಠದ ಮುಂದೆ ಕಾರಿನ ವೇಗ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ನಿಂತು ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಮಹಾಂತ ಶ್ರೀಗಳು ಇಳಿದು ನೋಡಿದಾಗ ಕಾರಿನ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಎಲ್ಲಾ ಖಾಲಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮಹಾಂತ ಶ್ರೀಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಭಕ್ತನೊಬ್ಬ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಬಂದು ತಿಳಿಸಿದರು. ಗಂಗಾಧರ ಅಜ್ಜನವರು ಮಹಾಂತ ಶ್ರೀಗಳು ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಅವರನ್ನು ಮಠಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೂಡ್ರಿಸಿ 'ನನ್ನಪ್ಪ ನೀನು ಇತ್ಲಾಗ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೀರಪ್ಪ' ಎಂದು ಮಹಾಂತ ಶ್ರೀಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಾಗ, ಶ್ರೀಗಳು 'ಅಜ್ಜ ಹೂಲಗೇರಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೆ' ಅಂದಾಗ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಕೇಳಿದರು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಗಳು 'ಅಜ್ಜ ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಗಂಗಪ್ಪಜ್ಜನವರು ಅದಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟು ಚಿಂತೆ ಮಾಡುತ್ತೀಯಪ್ಪ ಎಂದು ಶ್ರೀಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರಿಸಿ ನೀರು ಹಾಕಿ ಚಾಲೂ ಮಾಡಿ ಹೋಗು ಎಂದಾಗ ಕಾರು ಹೊರಟಿತು. ಆಗ ಗಂಗಪ್ಪಜ್ಜ ಮಹಾಂತ ಶ್ರೀಗಳಿಗೆ 'ನೀನು ಹೂಲಗೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುವವರೆಗೂ ಯಾವ ತೊಂದರೆಯೂ ಆಗಲಾರದು, ನೀವು ಮತ್ತೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕಾರು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಗಂಗಪ್ಪಜ್ಜನು ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀಗಳು 'ಏನಜ್ಜ ನಿನ್ನ ಲೀಲೆ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಇಲ್ಲ ಕಾರು ಓಡಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆಲ್ಲಪ್ಪ ಏನು ನಿನ್ನ ಅಗಾಧ ಲೀಲೆ, ಆ ದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬಂತು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಅಜ್ಜನವರು ಆ ಶಕ್ತಿಯೆಲ್ಲ ಮಳಿಯಪ್ಪನದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು."[೨೦]

ಇಂತಹ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯು ನಡೆಯುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಅದು ಅಸಂಭವ ಘಟನೆ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಸಿದ್ಧ ಶಕ್ತಿಯ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದಂತೆಯಾಗುತ್ತದೆ. (ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದವರು ಈರಸಂಗಪ್ಪ ಬಂಡರಗಲ್ಲ, ಗುಡೂರು ಗ್ರಾಮದವರು)

ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಪವಾಡ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳು ಅವರ ಜೀವನ ಲೀಲಾಮೃತ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

೧. ಸಿದ್ಧದ್ವಯರ ಶ್ರೀ ಸಮ್ಮಿಲನವಾಗಿದ್ದು.

೨. ಶ್ರೀ ಮಠದ ಹರಿಹಿಂಗಿದ ಸಿದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದ್ದು.

೩. ಕೂಡಲಸಂಗಮ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಸಾವಿನ ಕುರಿತು ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿದದ್ದು.

೪. ಭಕ್ತನೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಶೀಲದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಶಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಆ ಅಪಾಯದಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಿದ್ದು.

೫. ಬರಗಾಲ ಬಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯನ್ನು ತರಿಸಿದ್ದು.

೬. ಗುಡೂರಿನ ಭಕ್ತ ಕಪ್ಪಲೆಪ್ಪನಿಗೆ ಹತ್ತಿದ ಶರೀರ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದು.

೭. ಖಾಲಿ ಇದ್ದ ಬಾಟಲಿನಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥ ಬರಿಸಿದ್ದು.

೮. ದೇಹ ಎರಡಾಗಿದ್ದರೂ ಆತ್ಮ ಒಂದೇಯಾಗಿ ನಾಗದೇವನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದು.

೯. ಮಠದ ಮಲೀನತೆಯನ್ನು ಮೀರಿನಿಂತ ಅತೀತ ಸನ್ನಿವೇಶ.

೧೦. ಒಂದೇ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಂಡಿಗಾಲಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದು.

೧೧. ಯಡಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಇದ್ದ ಉದರರೋಗ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದು.

೧೨. ತಿಪ್ಪೆಯು ಉಪ್ಪರಿಗೆಯಾಗಿದ್ದು. ಇತ್ಯಾದಿ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬಹುದು.

೪.೨.೧೨. ಶ್ರೀ ಮೇಘರಾಜ ಮಹಾಪುರುಷರ ಪವಾಡ

ಶ್ರೀ ಮೇಘರಾಜ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮುರನಾಳ ಮಠದಿಂದ ಶ್ರೀಹೊಳೆ ಆಲೂರ ಎಚ್ಚರೇಶನ ಮಠಕ್ಕೆ ದತ್ತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಠಾಧೀಶರಾದವರು. ಇವರು ತ್ರಿಕಾಲ ಜ್ಞಾನಿಗಳು, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಅರಿತವರು, ಸಂಗೀತ ಬಲ್ಲವರು, ಮಹಾಹಠಯೋಗಿಗಳೂ ಹೌದು. ಅಷ್ಟೇ ಹೂವಿನಂತಹ ಕೋಮಲ ಹೃದಯದವರೂ ಹೌದು.

ಒಮ್ಮೆ ಇವರು ಮಿಟ್ಟಲಕೋಡ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಗ್ರಾಮ ದೇವಿಯ ಜಾತ್ರೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಆಗ ಇವರು ದೇವಿಯ ಕೈಗಳನ್ನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಬೀಸಾಡಿ ಅಜಾತ ನಾಗಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಯಂತೆ ಲೀಲೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಊರಿನ ಶ್ರೀಮಂತರಿಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಮನಬಂದಂತೆ ಅಜ್ಜನವರನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿದರು. ಆಗ ಅಜ್ಜನವರು ಕೋಪದಿಂದ ಒಬ್ಬಾಂವ ಬಂಡೆಗೆ ಬೀಳಲಿ, ಇನ್ನೊಬ್ಬಾಂವ ಕವಲೂರಿಗೆ ಹೋಗಲಿ ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಮುಂದೆ ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಬಾರದೂರಿಗೆ ಹೋದರು ಎಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಜನತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪವಾಡ ಘಟನೆಗಳು ಅವರ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವಂತವು. ಇಂಥಹ ಪವಾಡಗಳು ಇಂದಿನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅವೈಚಾರಿಕ, ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕ, ಅವಾಸ್ತವವಾದಗಳು ಎಂದು ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಆಶಯವಿದೆ.

ಇಂಥ ಪವಾಡಗಳ ಹಿಂದೆ ಮುಗ್ಧಮನಸ್ಸಿನ ಭಕ್ತ ಜನತೆಯ ನಂಬಿಕೆಯ ಶುದ್ಧವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಮಠದ ಮಹಾಪುರುಷರು ಮಾಡಿದರೆನ್ನಲಾದ ಪವಾಡಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥವಾಗಲಿ, ಮಂತ್ರ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿರುವಂತ ಮಾಟದ ಅಂಶಗಳಾಗಲಿ, ವ್ರತಾಚರಣೆಯ ನಿಯಮ ನಿಬಂಧನೆಗಳಾಗಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಹಾಪುರುಷರು ಮಾಡಿದ ಪವಾಡಗಳೆಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಸಂತಾನ ಕೊಡುವುದು, ಬರಗಾಲ ಬಿದ್ದಾಗ ಮಳೆ ತರಿಸುವುದು, ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳನ್ನು ಓಡಿಸುವುದು, ಆಯುರ್ವೇದದಿಂದ ಕಾಯಿಲೆಗಳನ್ನು ವಾಸಿ ಮಾಡುವುದು, ದೆವ್ವ-ಪೀಡೆ ಪಿಶಾಚಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವುದು, ನಂಬಿದ ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನ ಭಕ್ತರ ಬಡತನ ನಿವಾರಿಸುವುದು, ತಮ್ಮನ್ನು ನಿಂದಿಸಿದವರಿಗೆ ಕಡು ಕಷ್ಟ ಕೊಡುವುದು, ಇತ್ಯಾದಿ ಭಕ್ತರ ವೈಯುಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮೂಹಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಪವಾಡಗಳು ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ತಾರ್ಕಿಕತೆಯನ್ನ ಮೀರಿದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಗುಣವೆಂದರೆ ಅವರ 'ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿ' ಹಾಗೂ ಮುಂದೆ ಘಟಿಸಬಹುದಾದ ಘಟನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭವಿಷ್ಯ ಹೇಳುವುದು. ಈ ಪಂಥದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಸಾಧಕನೂ ಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥವರು ಸಾಧಿತ ಸಿದ್ಧಿಗಳಿಂದ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಹಲವಾರು ಪವಾಡಗಳು ಅವರ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ 'ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿ' ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. 'ವಾಕ್ಯ ಹಾರಿದರೆ ಮುಗೀತು ಹುಸಿ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ ನುಡಿದದ್ದು ನಡೀಲೇ ಬೇಕು' ಎನ್ನುವ ಪರಂಪರೆ ಇದು. ಅವರು ಯೋಗದ ಮೂಲಕ ಪರಾಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ಪಡೆಯಲು ಭಂಗಿಯಂತಹ ಮಾದಕಗಳನ್ನು, ಮತ್ತು ತೀರ್ಥ(ಸಾರಾಯಿ) ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕ ಸಂಗತಿಗಳು. ದೈವಿಕವಾದ ತನ್ನ ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದಾಗಿಯೇ ಈ ಪರಂಪರೆ ಜನಾನುರಾಗಿಯಾದದ್ದು.

ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ದಂಡು ಸೋಲಿಸಿದ, ಮಳೆ ಬರಿಸಿದ ಮಳೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಜೀವ ಭರಿಸಿದ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಇಲ್ಲದೆ ಗಾಡಿ ಓಡಿಸಿದ ಮುಂತಾದ ಪವಾಡಗಳ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ ಇದೆ. ಇರುವು ಕೇವಲ ಅತಿಮಾನುಷ ಘಟನೆಗಳಲ್ಲ. ಬದ್ಧ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮೀರುವ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳು ಇವಾಗಿವೆ. ಮಾತೇ ಇವರ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಶಕ್ತಿ. ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಧೋರಣೆಗಳಾದ ಪಠ್ಯಕೇಂದ್ರಿತ ಲಿಖಿತ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಭಂಜನಗೊಳಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಇವು ಪಡೆದಿರುವುದು ವಿಶೇಷ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಇಂದಿನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ನೋಟಕ್ಕೆ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ನಂಬುವುದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಮೌಢ್ಯ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆಯಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಭಕ್ತಜನತೆ ಮಾತ್ರ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಮನೋವೈಕಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತೆ, ಮಾನಸಿಕ ನೆಮ್ಮದಿ ಮತ್ತು ಆನಂದವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪವಾಡಗಳನ್ನು ನಂಬಿರುವ ಮನಸ್ಸು ಮಾತ್ರ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾದುದು. ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ

ಮಠದವರ ನಡೆ–ನುಡಿ, ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳು ವಿಶೇಷ ಮತ್ತು ವಿಲಕ್ಷಣವಾಗಿದ್ದವುಗಳು. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿರುವ ನಾವು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದವರು ಮಾಡಿದ ಪವಾಡಗಳು ಸುಳ್ಳಿನ ಕತೆಯೆಂದಾಗಲಿ, ಕಲ್ಪಿತವಾದವುಗಳೆಂದಾಗಲಿ ಕರೆದರೆ ತಪ್ಪಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಇವರು ಮಾಡಿದ ಪವಾಡಗಳು ಸರಿ ಅಥವಾ ಸತ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದಂತೆಲ್ಲ ತಾರ್ಕಿಕವಾಗಿ ಇವು ಪವಾಡಗಳು. ಇವುಗಳು ಪವಾಡಗಳಲ್ಲವೆಂದು ಭೇದವೆಣಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾದುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ ಮಾಡಿದರೆನ್ನುವ ಪವಾಡಗಳು ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯ ನಿಲುವು ನಂಬುವವರ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುತ್ತವೆ.

೪.೩. ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮೂಲ ಮಠದ ವಾಸ್ತು ರಚನೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ

ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯತೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯಾಗಿದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನು ತನ್ನ ಧ್ಯಾನ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಗುಡ್ಡದ ಪ್ರಶಾಂತ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು, ಅಪಾರವಾದ ಸಿದ್ಧಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಜೀವಿತದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಇದೆ, ಪುಣ್ಯ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ ಸಮಾಧಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಕಾಲವಾದ ಮೇಲೆ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಿಜಾಪುರ ೨ನೇ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಗಳು ಹಾಗೂ ಭಕ್ತರು ಸೇರಿ ಗುಡಿ ಮತ್ತು ದರ್ಗಾ ಮಾದರಿಯ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಠವು ಇಂಡೋ ಇಸ್ಲಾಮಿಕ್ ರಚನಾ ವಾಸ್ತುಶೈಲಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ವಿನ್ಯಾಸವುಳ್ಳ ಮಠದ ರಚನಾ ಕ್ರಮವು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಮೂಲ ಪುರುಷನ ಕೃರ್ತವಿನ ಗದ್ದುಗೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಒಟ್ಟು ಮಠದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಧರ್ಮದ ಐಕ್ಯತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೪.೩.೧. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗದ್ದುಗೆ

ಮೂಲ ಪುರುಷ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗದ್ದುಗೆ ರಚನೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತುಂಬಾ ಆಕರ್ಷಣೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರ ರಚನ ವಿನ್ಯಾಸ ಹಿಂದೂಗಳ ಜಗಲಿಯಂತಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಗೋರಿಯಂತಾಗಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಚೌಕಕಾರದ ಸುಮಾರು ೧೦ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಅದಿಷ್ಠಾನದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಗದ್ದುಗೆಯ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಲು ಅತ್ಯಂತ ಕಿರಿದಾದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಎರಡು ತಿರುವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಿರಿದಾದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಇಳಿದು ಒಳಗಡೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ಪುನಃ ಹೊರಗೆ ಬರಲು ಅದೇ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಬರಬೇಕು. ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿರುವ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗವು ಸುಮಾರು ೪೦ ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದು, ಸುಮಾರು ೧೦೮ ಮೀಟರ್ ಅಗಲವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಹೊರಮೈ ರಚನೆಯು, ಚಿಕ್ಕದ್ವಾರ ಹಾಗೂ ನಾಲ್ಕು ಲಂಬ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮೇಲ್ಗಡೆ ಸುಂದರವಾದ ಭವ್ಯ ಗುಂಬಜ, ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನಾರ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ, ಅದರ ಲಲಾಟ ಬಿಂಬದಲ್ಲಿ ಆಂಜನೇಯ ಶಿಲ್ಪವಿದೆ. ಒಳಗಡೆ ಚಿಕ್ಕ ಚೌಕಕಾರದ ವೇದಿಕೆಯಿದ್ದು, ಕಮಾನಿನಾಕಾರದ ಜಾಲರಂಧ್ರ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅದರ ಒಳಗೆ ಜೀವಂತ ಸಮಾಧಿಯಾಗಿರುವ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕರ್ತೃ ಗದ್ದುಗೆ ಇದೆ.

೪.೩.೨. ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಗದ್ದುಗೆ

ಗದ್ದನಕೇರಿ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸುಂದರವಾದ ಗುಡಿ ಮತ್ತು ದರ್ಗಾ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಗದ್ದುಗೆ ಇದೆ. ಅದು ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ರಚನಾ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಗುಡಿಯು ಮತ್ತು ಗದ್ದುಗೆಯನ್ನು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಗ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನೆಂದು ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಕರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಗುಡಿಯು ಗದ್ದನಕೇರಿ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಇದೆ. ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿದ್ದು ಚೌಕಕಾರದ ಅದಿಷ್ಠಾನದ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿದ ಅಷ್ಟಭುಜಾಕೃತಿಯುಳ್ಳ ಸುಂದರವಾದ ಕಟ್ಟಡ ಇದಾಗಿದೆ. ಇದು ಸುಮಾರು ೫೦ ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರವಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ೧೦೮ ಮೀಟರ್ ಅಗಲವಾಗಿದೆ. ಸುಮಾರು ೮೯ ಮೀಟರ್ ಗುಂಬಜದ ಸುತ್ತಳತೆಯಿದೆ. ಇದು ಸಹ ಗೋಲಗುಂಬಜದಂತೆ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರ ಹೊರಮೈ ರಚನಾ ವಿನ್ಯಾಸವು ತುಂಬಾ ಆಕರ್ಷಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿರುವ ನೇರಮುಖದ ಆಂಜನೇಯ ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಒಳಗಡೆ ಚೌಕಾಕಾರದ ಕೃರ್ತ ಗದ್ದುಗೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನು ತಂದೆಯಂತೆ ಮಹಿಮಾ ಪುರುಷನಾಗಿ ಬಾಳಿ ಗತಿಸಿದ ನಂತರ ಆತನ ಸಮಾಧಿಯು ಇಂದಿಗೂ ಜಾಗೃತ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ.

ಎರಡು ಗದ್ದುಗೆ(ಗುಡಿ)ಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ವಂಶಸ್ಥ ಪರಂಪರೆಯವರ ಮನೆಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ ಸಮುದಾಯದವರು ಮಠಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಚೌಕಾಕಾರದ ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಈ ಮೂಲ ಪುರುಷ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕಂಚಿನ ಮೂರ್ತಿ ಇಟ್ಟು ಅವನು ಬಳಕೆ ಮಾಡಿದ ಬೆತ್ತ, ನೀರಿನ ಹೂಜಿ, ಕೊಡಲಿ ಇಟ್ಟು ನಿತ್ಯ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಠದಲ್ಲಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯವರು ಯಾರೇ ಐಕ್ಯರಾದರೂ ಅದೇ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಚೌಕಾಕಾರ ಗದ್ದುಗೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ನೀರಿನ ಮಡಿಕೆ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಅವರ ವಂಶಸ್ಥರ ಸುಮಾರು ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಇರುವುದು ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಮಠದ ವಾಸ್ತು ರಚನೆ ಮೇಲೆ ಸೂಫಿ ಪ್ರಭಾವ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಿರಾಕಾರವಾದಿ ದೈವವನ್ನು ನಂಬುವ ಧರ್ಮಗಳೆಲ್ಲ ಆಕಾರ ವಿರೋಧಿಗಳೆ. ಯಾವುದೋ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಪವಿತ್ರ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಇಂಥ ಮಠ, ಮಂದಿರ, ದರ್ಗಾಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಇಸ್ಲಾಮಿನ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾದಿಂದ ಬಂದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಇವರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾದ ದೇಶೀಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿಗಳೂ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಸಂಕರ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಸೀದಿ, ಸಮಾಧಿ, ಕಟ್ಟಡಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾದವು. ಸಂತಭಕ್ತನಾದ ದೊರೆಯೋ ಅಥವಾ ದೇಸಾಯಿಯೋ ದರ್ಗಾ ಕಟ್ಟಿಸಿದರೆ ಈ ಶೈಲಿ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಗುಡಿ ಅಥವಾ ಮಠವನ್ನು ದರ್ಗಾ ಮತ್ತು ಮಸೀದಿ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ದಾಳಿಕೋರರು ದಕ್ಕೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭೀತಿ ಮೂಲವಾದ ರಕ್ಷಣಾ ತಂತ್ರವೂ ಇದರ ಹಿಂದಿರಬಹುದು.

೪.೪. ಮುರನಾಳ ಮೂಲ ಮಠದ ರಚನಾ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷತೆ

ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ವಿನ್ಯಾಸ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಮಠದ ದ್ವಾರ ಬಾಗಿಲು ಎರಡು ಅಂತಸ್ತುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ ಮತ್ತು ಕಮಾನು ಮಾದರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇಂಡೋ ಇಸ್ಲಾಂ ರಚನಾ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ದ್ವಾರ ಬಾಗಿಲಿನ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತೆರೆದ ಜಾಲರಂಧ್ರಗಳಿವೆ. ದ್ವಾರ ಬಾಗಿಲಿನ ಮೂಲಕ ಒಳ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದಾಗ ಎರಡು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತೆರೆದ ಅಂಕಣಗಳಿವೆ ಅದರ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ತೆರೆದ ಮಂಟಪಯಿದೆ. ಇದರ ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ಮೇಲಂತಸ್ತಿಗೆ ಹೋಗಲು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಿವೆ. ಈ ದ್ವಾರ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರಾಕರ ಗೋಡೆ ಇದೆ. ಪ್ರವೇಶದ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೭ ಹಾಗೂ ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿರುವ ಎತ್ತರವಾದ ಜಗತಿ ಮೇಲೆ ಆಂಜನೇಯ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಗುಡಿಗಳಿವೆ. ಈ ಎರಡು ಗುಡಿಗಳ ಗರ್ಭಗೃಹ ಮತ್ತು ತೆರೆದ ಮುಖಮಂಟಪಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಪ್ರವೇಶದ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತ ಸಮಾಧಿಯಾದ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ತಿಪ್ಪಮ್ಮಳ ಗದ್ದುಗೆಯಿದೆ. ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಚೌಕಾಕಾರವಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಒಂದೇ ರಚನಾಶೈಲಿಯವಾಗಿದ್ದು, ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತಿವೆ. ಇವುಗಳ ಒಳ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ವಂಶಸ್ಥರ ಸುಮಾರು ೪೦ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಚೌಕಾಕಾರದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ.

೪.೫. ಮಠದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು

ಸಿದ್ಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾದ ಮುರನಾಳ ಮತ್ತು ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಗಳು ಅನೇಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಠ ಮತ್ತು ಭಕ್ತ ಮಠಗಳೆಂದೂ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಆ ಭಾಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಚಲನಶೀಲತೆ ಹಾಗೂ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಮಠದ ಒಳಗೆ ವರ್ಷವಿಡೀ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಮಹಾಗುರುವಾದ ಮೌನಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠಗಳಿಗೆ ಮೂಲಭೂತವಾದ ತತ್ವಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿವೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿರುವುದು ಸಹಜ. ಕೊಡೇಕಲ್ ಬಸವಣ್ಣ ಮೌನಪ್ಪಯ್ಯನಂಥವರು ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ಪಂಥ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಥ, ಸಿದ್ಧ, ಮಹಾನುಭಾವ, ದತ್ತ, ಆರೂಢ, ಅವಧೂತ ಮುಂತಾದ ಹಿಂದೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಹೊಸದಾಗಿ ಆಕ್ರಮಣಶೀಲವಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರಿದ ಇಸ್ಲಾಂ ಮತ್ತು ಸೂಫಿ ಪಂಥಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂಥ ಮತ್ತು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಜಾತ್ಯಾತೀತವಾದ, ಮತಾತೀತವಾದ ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಈ ಮಹನೀಯರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅವರ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ(ಮಳೆ ತರಿಸುವ ಮುಂತಾದ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ) ಇನ್ನೊಂದು

ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಆಳರಸರಾದ ಬಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಗಳ ಒಲವು ಮತ್ತು ಗೌರವಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ತಮ್ಮ ಆದರ್ಶವಾದ ಸಮನ್ವಯ ದರ್ಶನವನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮಾನವಾತೀತವಾದ ಭೇದಗಳನ್ನು ಮೀರುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಮಾನವತೆ ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಈಗಲೂ ಮುರನಾಳ ಮತ್ತು ಗದ್ದನಕೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. ಮೂಲವಾಗಿ ನಿರಾಕಾರ, ನಿರ್ಗುಣ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಮಾನವರೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಜಾತಿ, ಪಂಥ, ಮತಾದಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಮಾನವ ಧರ್ಮ ಕಲ್ಪನೆ ಇವರ ತತ್ವ ಮೂರ್ತಿ ಪೂಜೆ ಹಾಗೂ ಆರಾಧನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಭಿನ್ನವಾದ ನಿರ್ಗುಣೋಪಾಸನೆಯ ಮಾರ್ಗ ಹಾಗೂ ದೇಹ, ಮನಸ್ಸುಗಳ ಸಬಲೀಕರಣದ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮುಖ್ಯ ಧ್ಯೇಯ. ಲೌಕಿಕ ಧರ್ಮದ ಮೂಲಕ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ತಪೋಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಇವು ಆಧಾರವಾಗಿವೆಯೆನ್ನಬಹುದು. ಈ ಪಂಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ, ಪೂಜೆ, ನಾಮ, ವಿಭೂತಿಗಳ ಕಟ್ಟುಪಾಡಿಲ್ಲ, ಜಾತಿಸೂತಕವಾಗಿರುವಂಥ ಯಾವ ಬಾಹ್ಯ ಸಂಕೇತಗಳೂ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಅದೇ ರೀತಿ ಬಡವ ಬಲ್ಲಿದ ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ದೇವಾಲಯ ಪರಂಪರೆ ಕೇವಲ ಉಳ್ಳವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರುವಂಥದ್ದು. ಪುರುಷರು ಶ್ರೇಷ್ಠ, ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯರಲ್ಲ ಎಂಬ ಜಡ ಹಿಂದೂ ದೃಷ್ಟಿಯೂ, ಜಡ ಇಸ್ಲಾಂ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಮಾನವರ ಮುಕ್ತ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಆತಂಕಕಾರಿ ಎನ್ನುವ ಇಂಥ ಭೇದಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಈ ಪಂಥ ಮೀರಿದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವುದೇ ಮಳೆಗಾಗಿ, ಮಾನವರ ಜೀವಜಲ ಹಾಗೂ ಬದುಕಿನ ಸೆಲೆ ಎಂದರೆ ಮಳೆ. ಮಳೆಯು ಆಗದೆ ಇದ್ದಾಗ ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾಗ ಮಳೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬೆಂಗಾಡು ಸೀಮೆಯೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಳಿಯಪ್ಪನಂಥ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನಂಥ ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರಿಗೆ ಬಹಳ ಮಾನ್ಯತೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನು ವರುಣ ದೇವನ ಅವತಾರ ಎಂದೇ ನಂಬುತ್ತಾರೆ.

ಮುರನಾಳ ಮಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಜಾತ್ರೆ ಉತ್ಸವಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಶಿವರಾತ್ರಿ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯಿಂದ ಎಂಟು ದಿನ ಹುಚ್ಚಾಯ ಎಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸಾವಿರಾರು ಕಳಸ ಆರತಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಸುಮಂಗಲೆಯರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಎಂಟನೇ ದಿನ 'ಮಹಾಪ್ರಸ್ಥ'ವೆಂದು ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಸಾದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅದೇ ದಿನ ಸಂಜೆ ಕಗಲಗೊಂಬದಿಂದ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ. ಒಂಬತ್ತನೆಯ ದಿನ ಐದು ನೆಲುವಿನ ಹಗ್ಗದ ದೊಡ್ಡ ತೇರಿನ ರಥೋತ್ಸವ ಅದ್ದೂರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹತ್ತನೆಯ ದಿನದಂದು 'ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗ' ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅದರ ನಂತರ ಮಳೆ ಕೇಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಐದು ಜನ ಸುಮಂಗಲೆಯರು ವಾದ್ಯಮೇಳದೊಂದಿಗೆ ಮಣ್ಣಿನ ಕೊಡಗಳಲ್ಲಿ ನದಿಯಿಂದ ನೀರು ತರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದೊಂದು ಕೊಡಕ್ಕೂ ಒಂದೊಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಮಳೆಯ ಗುರುತು ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ನದಿಯಿಂದ ತೇರಿನ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬರುವುದರೊಳಗೆ ಯಾವ ಕೊಡಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದೋ ಆ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಕೊಡ ಸೋರದೆ ಹಾಗೇ ಇದ್ದರೆ ಮಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಿಂದ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಆಷಾಡ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಘಟಪ್ರಭಾ ನದಿ ದಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ 'ಪರ್ವ' ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ದಿನದಂದು ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸುಮಂಗಲೆಯವರೊಡನೆ ಹೊಳೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಬಿಳಿ ಜೋಳದ ಅಂಬಲಿ, ಹುರುಳಿಸಾಂಬಾರು, ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ, ಪೂಜೆ, ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರೂ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೇಳೆ ಮಳೆ ಕೈಕೊಟ್ಟರೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಮಠದವರು ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ರೈತರು ಕಂಬಳಿ ಬೀಸುತ್ತಾರೆ. ಮಳೆ ಬರುವವರೆಗೂ ದಿನಾಲು ಅನುಷ್ಠಾನ ವ್ರತ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮಳೆ ಬಂದ ನಂತರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪೂಜೆ ಪ್ರಸಾದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಮಠದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಣ ಮತ್ತು ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಉತ್ಸವ(ಜಾತ್ರೆ) ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ನಿತ್ಯ ಭಜನೆ, ಪೂಜೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೊನೆಯ ಸೋಮವಾರದಂದು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೂವಿನಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿ ಇಟ್ಟು, ಆರತಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅನೇಕ ಸುಮಂಗಲೆಯರೊಂದಿಗೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಂದೂ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ದೀಪೋತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ತಿಕದ ೫ನೇ ಶನಿವಾರದಂದು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಸೇವೆ ಉತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ದಾಸೋಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಮಠದಲ್ಲಿ ನುಚ್ಚು ಅನ್ನ ಮತ್ತು ಭಕ್ರಿ(ರೊಟ್ಟಿ) ಸಾರು ದಿನನಿತ್ಯ ಪ್ರಸಾದ. ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಲದಿ ನೈವೇದ್ಯ ಪ್ರಸಾದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮಠದ ಪೀಠಸ್ಥರು ಇಂದಿಗೂ ಸೂಫಿ ಸಂತರ ಹಾಗೇ ಹಸಿರು ಪೇಟಾ ಮತ್ತು ಶಿಲಾಮಣಿಗಳ ಹಾರವನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರು ಬುರ್ಕಾ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಆರತಿ ಬೆಳಗುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂರಿಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ದೇವನೆಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಾಣತ್ತದೆ.

ಮಠದ ಅವ್ವ(ತಾಯಿ) ಮಠದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹರಸುವ ಬಗೆ ಅನನ್ಯವಾದುದು. ಏನೆಂದರೂ ಮಠದಲ್ಲಿ ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆ ಬೇಧವಿಲ್ಲ. ಇದು ಮಾನವೀಯ ವರ್ತನೆಯ ಕುರುಹು. ಭಕ್ತರನ್ನು ಊರಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡುವಾಗ ಗುರುಮಾತೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸುವುದೊಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ.

ಈ ಮಠದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯವೆಂದರೆ ಗಂಡ ಸತ್ತರೂ ಹೆಂಡತಿ ತನ್ನ ಮುತ್ತೈದೆ ಸಂಕೇತಗಳಾದ ತಾಳಿ, ಕುಂಕುಮ, ಮೂಗುತಿ, ಬಳೆ ಮುಂತಾದುವನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಧವಾ ಪದ್ಧತಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಾಪ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅತೀ ಕೀಳಾಗಿ ನೋಡುವ ಪದ್ಧತಿ. ಪತಿ ಪತ್ನಿಯರ ಸಂಬಂಧ ದೇಹ ಮೂಲವಾದದ್ದಲ್ಲ ಆತ್ಮ ಮೂಲವಾದದ್ದು ಎಂಬ

ಅದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಇಲ್ಲಿ ಪಾಲನೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ನಿತ್ಯ ಮುತ್ತೈದೆಯಾಗಿರುವಂತ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವಿದೆ.

ಕೃಷಿಕರು ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡುವ ಮುನ್ನ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಪ್ಪನಿಂದ ಬೀಜವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ಗಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಪುನಃ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಎಲ್ಲ ರೈತಾಪಿ ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಬೀಜವನ್ನು ಮತ್ತು ಅಂಗಾರ(ಬೂದಿ)ವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ 'ಬೀಜೇರಿ' ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ರೈತರಲ್ಲಿ ವರ್ಷದ ಬೆಳೆಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ರೈತರ ನಂಬಿಕೆ.

ಮಠದಲ್ಲಿ ಗದ್ದುಗೆ ಮೇಲೆ ಸಣ್ಣ ಮಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ ಇಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಉದ್ದೇಶ ತೀರಿದ ಹಿರಿಯರಿನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದಾರೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ. ದೇಹ ಮತ್ತು ಆತ್ಮದ ಅಜರಾಮರತ್ವದ ಸಂಕೇತವಿದು. ಮಠದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮದ್ಯವನ್ನು ನೈವೇದ್ಯವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೆಡೆ ಭಂಗಿ ಸೇದುವುದೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನವಾಗುವ ಬಯಕೆಯಿಂದ, ಲೌಕಿಕದ ಗೊಂದಲಗಳನ್ನು ಮೀರಲೆಂದು ಇಂಥ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಯಾವಾಗಲೋ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿವೆ.

ಜಾತಿ ಸೂತಕ, ಮರಣ ಸೂತಕಗಳು ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆ, ಸತ್ತ ಮನೆಗಳ ಜನರನ್ನು ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವುದು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಆಚರಣೆ. ಇದನ್ನು ಈ ಪರಂಪರೆಯವರು ಅನುಸರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡುಬಂದರು ಅವು ನಿರಂತರವಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

೪.೬. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮೂಲ ಮಠಗಳು ಹಾಗೂ ವಂಶಸ್ಥರು

ಗದ್ದನಕೇರಿ

೧. ಶ್ರೀ ಭಾಸ್ಕರಸ್ವಾಮಿ, ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಪುರುಷ ಮಠ.

೨. ಶ್ರೀ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ, ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ ಮಠ.

೩. ಶ್ರೀಮತಿ ಕಾಳಮ್ಮ, ಪಿತಾಂಬರಸ್ವಾಮಿ ಮಠ.

೪. ಶ್ರೀಮತಿ ಕಾಳಮ್ಮ, ನೇಮಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ ಮಠ.

೫. ಶ್ರೀ ಅಖಂಡಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ ಮಠ.

ಮುರನಾಳ ಮಠ ಮತ್ತು ವಂಶಸ್ಥರ ಪರಂಪರೆ

೧. ಶ್ರೀ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿ, ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಪುರುಷರ ಮಠ.

೨. ಶ್ರೀ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ, ಗುರುಲಿಂಗಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಪುರುಷರ ಮಠ.

೩. ಶ್ರೀ ನಿರಂಜನಸ್ವಾಮಿ, ಗುರುಲಿಂಗಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಪುರುಷರ ಮಠ.

೪. ಶ್ರೀ ಗುರುಪ್ಪಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ, ಗುರುಲಿಂಗಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಪುರುಷರ ಮಠ.

ಹೀಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಒಂದೇಯಿದ್ದರೂ ವಂಶವೃಕ್ಷ ಬೆಳೆದಂತೆ ಮಠದ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಹೆಚ್ಚಿದೆ.

೪.೭. ಶಾಖಾ ಮಠಗಳು

ಭವ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಹೊಂದಿರುವ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠವು ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಮಠವು ದುಡಿವ ಜನಗಳ ಮಾನಸಿಕ ಶಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಮಳೆ, ಬೆಳೆ, ಬೀಜದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹತ್ತು ಹಲವು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಕೀರ್ತಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಯವರ ಸಿದ್ಧಶಕ್ತಿಯ ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಕೃಷಿ ವರ್ಗದವರು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಸಸಮುದಾಯ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರದ್ದೆಯಿಂದ ಈ ಮಠಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಗದ್ದುಗೆಗಳಿಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಠದ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಹಲವಾರು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರು ಮಹಾಪುರುಷನಾದ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕುರುಹಿನ(ತೋರು) ಗದ್ದುಗೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಿತ್ಯ ಆ ಕುರುಹಿನ ತೋರುಗದ್ದಿಗೆಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಚಿಕ್ಕ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿ, ಬೆತ್ತ, ಕೊಡಲಿ, ನೀರಿನ ತಾಮ್ರದ ಹೂಜಿ ಇಲ್ಲವೇ ಕಂಚಿನ ಹೂಜಿ ಇಟ್ಟು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗದ್ದುಗೆಗೆ ಇಂಥವರೇ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಯಮವಿಲ್ಲ, ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು. ಗ್ರಾಮದ ಜನತೆಯು ಮಳೆ ಬರದೇ ಇದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಷ್ಟ, ಸಮಸ್ಯೆ ಬಂದಾಗ, ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಂದಾಗ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ವಂಶಸ್ಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಸಕಲ ಗೌರವದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇಂಥ ಶಾಖಾ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಾಂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಊರಿಗೆ ಫಲ, ಸಮೃದ್ಧಿ ಆಗುವುದು ಎಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಇದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಇಂಥ ಶಾಖಾಮಠಗಳು ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡಲಾಗಿದೆ.

೪.೭.೧. ಐಹೊಳೆ ಶಾಖಾಮಠ

ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠದ ವಂಶಸ್ಥರಾದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ೧೯೭೬ರಲ್ಲಿ ಐಹೊಳೆಗೆ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಭಕ್ತರಿಗೆ ದರ್ಶನ ನೀಡಲು ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖರು ಸೇರಿ ಅಜ್ಜನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಪತ್ತಾರ ಅವರ ಖಾಲಿ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಇಂದಿಗೂ “ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠವೆಂದು” ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಭಜನೆ, ಸಂಗೀತ, ಪೂಜೆ, ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಮಳಿಯಪ್ಪನ

ಶಾಖಾಮಠ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಊರಿಗೆ ಸಮೃದ್ಧಿ ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಕರು ಇವತ್ತಿಗೂ ಈ ಮಠದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಭವದ ಮಾತುಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

೪.೭.೨. ಗುಳೇದಗುಡ್ಡ ಶಾಖಾಮಠ

ಗುಳೇದಗುಡ್ಡದ ಹೊರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಶಾಖಾಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಾರೆ. ಈ ಮಠವು ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಮಠದ ಮುಂದುಗಡೆ ದೊಡ್ಡದಾದ ಹುಣಸೇ ಮರವಿದೆ. ಅದರ ಕೆಳಗಡೆ ಗವಿಯಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಯೋಗ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಠದ ಒಳಗಡೆ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಕುರುಹು ಮಾಡಿದ ತೋರು ಗದ್ದುಗೆ ಇದೆ. ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ಈ ಮಠದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರ ಜೊತೆಗೆ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಜನರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗದ್ದುಗೆ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿ, ತಾಮ್ರ ಹೂಜೆ, ಕೊಡಲಿ ಇಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಯ ಭಕ್ತರಿಂದ ನಿತ್ಯ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಆಷಾಢ ಮಾಸದಲ್ಲಿ 'ಪರ್ವ'ವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಸಾಮೂಹಿಕ ಸಪ್ತಾಹ ಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರಾವಣ ಕೊನೆಯ ಸೋಮವಾರದಂದು ಅನ್ನ ಪ್ರಸಾದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

೪.೭.೩. ಕುರಮನಾಳ ಶಾಖಾಮಠ

ಸಿದ್ಧಪುರುಷ ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಶಾಖಾಮಠವು ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆ, ಕುಷ್ಟಗಿ ತಾಲೂಕಿನ, ಕುರಮನಾಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ವಂಶಸ್ಥರಾದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಒಂದು ದಿನ ಕುರುಮನಾಳದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿರುವ ಗಾಂವಠಾಣ ಜಾಗ ತೋರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ತೋರು ಗುದ್ದುಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿದರಲ್ಲದೇ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಪೂಜ್ಯರ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ ಸಮುದಾಯ ಸೇರಿ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಖಾಮಠ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಗದ್ದುಗೆಯ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲ ಕೃಷಿಕ ಭಕ್ತರು ಆ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಠದ ರಚನೆ ಗರ್ಭಗೃಹ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಒಳಗೆ ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕಂಚಿನ ಮೂರ್ತಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೊರಗೆ ಪಡಸಾಲೆ ಅಂಕಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಶಾಖಾಮಠವು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮದವರಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಈ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ನಿತ್ಯ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಸಪ್ತಾಹ ಭಜನೆ, ಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೊನೆಯ ಸೋಮವಾರ ಅನ್ನ ಪ್ರಸಾದ, ಸಾಮೂಹಿಕ ವಿವಾಹ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ.

೪.೭.೪. ಹಿರೇ ಮುಚ್ಚಳಗುಡ್ಡದ ಶಾಖಾಮಠ

ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆ, ಬಾದಾಮಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ, ಹಿರೇಮುಚ್ಚಳಗುಡ್ಡ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಳಿಯಪ್ಪ ಸ್ವಾಮಿಯ ಶಾಖಾಮಠವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ತೋರು ಗದ್ದುಗೆ

ಇದ್ದ ಈ ಶಾಖಾಮಠವು ಇಂದು ಭಕ್ತರ ನಂಬಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸಹಾಯದಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಮಠವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು ಮತ್ತು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ವಂಶಸ್ಥರಾದ ಜಗನ್ನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ ಎನ್ನದೇ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ದಿನನಿತ್ಯ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುವರು. ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಆ ಮಳಿಯಪ್ಪ ಅಜ್ಜನೇ ಪರಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಶಾಖಾಮಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಅಮವಾಸ್ಯೆ ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

೪.೭.೫. ಕಗಲಗೊಂಬ ಶಾಖಾಮಠ

ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಕಗಲಗೊಂಬ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಪರಮಭಕ್ತರು. ಇದು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕೃಷಿಕ ವರ್ಗದ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಭಾಗದ ದೈವ ಎಂದು ಆರಾಧಿಸುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ತೋರುಗದ್ದುಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಶಾಖಾಮಠವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷವು ಮುರನಾಳದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತಹ ಜಾತ್ರಾ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಚಾಲನೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹಲವು ಬಾರಿ ಈ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ಕೃಷಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವರ ನುಡಿಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಎಲ್ಲರೂ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆಶಾಢ ಮಾಸದಲ್ಲಿ 'ಪರ್ವ'ವನ್ನು ಮಳೆಗಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ದಿನ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಜೋಳದ ಕಿಚಡಿ, ಸಾರು ಪ್ರಸಾದ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರಾವಣದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಭಜನೆ ಮಾಡಿ ಆರಾಧಿಸುವುದು ಕಾಣುತ್ತವೆ.

೪.೭.೬. ರಾಮದುರ್ಗ ಶಾಖಾಮಠ

ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಮದುರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಶಾಖಾಮಠ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ. ಮಠದ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರಕಾರ ಗೋಡೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗದ್ದುಗೆ, ಗುಡಿ, ವಂಶಸ್ಥರ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಶಾಖಾಮಠದ ಬಾಗಿಲು ಮುಂದೆ ಪಟ್ಟದ ಕುದುರೆಯ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಮನೆಯಾಕಾರದ ಮಠವನ್ನು ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಶಾಖಾಮಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆಯು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹಲವು ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮೂಲ ಮಠದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೪.೭.೭. ಇನ್ನುಳಿದ ಶಾಖಾಮಠಗಳು

ಕ್ರಸಂ.	ಗ್ರಾಮ	ತಾಲೂಕ	ಜಿಲ್ಲೆ
೧.	ಶಿರೂರ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೨.	ಛಬ್ಬಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ

೩.	ಮಂಗಳಗುಡ್ಡ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೪.	ಕೊಟ್ನಳ್ಳಿ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೫.	ಹುಲ್ಲಿಕೇರಿ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೬.	ಭೀಮನಗಡ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೭.	ಗುಡೂರ	ಹುನಗುಂದ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೮.	ಚಿಕ್ಕನಾಳ	ಹುನಗುಂದ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೯.	ಚಿಲ್ಲಾಪೂರ	ಹುನಗುಂದ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೧೦.	ಮರಡಿ ಬೂದಿಹಾಳ	ಹುನಗುಂದ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೧೧.	ಮುಗನೂರು	ಹುನಗುಂದ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೧೨.	ಕೆಲೂರು	ಹುನಗುಂದ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೧೩.	ಉಪನಾಳ	ಹುನಗುಂದ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೧೪.	ತುರುಮರಿ	ಹುನಗುಂದ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೧೫.	ಗಂಗೂರು	ಹುನಗುಂದ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೧೬.	ನಿಲುಗಲ್ಲ್	ಕುಷ್ಟಗಿ	ಕೊಪ್ಪಳ
೧೭.	ತುಗ್ಗಲಡೋಣಿ	ಕುಷ್ಟಗಿ	ಕೊಪ್ಪಳ
೧೮.	ಹನಮನಾಳ	ಕುಷ್ಟಗಿ	ಕೊಪ್ಪಳ
೧೯.	ಹನಮಸಾಗರ	ಕುಷ್ಟಗಿ	ಕೊಪ್ಪಳ
೨೦.	ಸೂಡಿ	ರೋಣ	ಗದಗ
೨೧.	ಯಾವಗಲ್	ರೋಣ	ಗದಗ
೨೨.	ತಡಹಾಳ	ರೋಣ	ಗದಗ
೨೩.	ಕಲಬುರ್ಕಿ	ಬಸವನಬಾಗೇವಾಡಿ	ಬಿಜಾಪುರ
೨೪.	ಚಿಕ್ಕನರಗುಂದ	ನವಲಗುಂದ	ಧಾರವಾಡ
೨೫.	ಗೋವಾ	ಮಾಪಸಾ	ಗೋವಾ

೪.೮. ಗುಡಿ ಹಾಗೂ ಮಠದ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ

ಪ್ರತಿ ಪರಂಪರೆಗೂ ಅದರದೇ ಆದ ಅನನ್ಯತೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಅವು ಯಾವುದೇ ಬಾಹ್ಯ ಒತ್ತಡ, ಒತ್ತಾಯ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ, ಅನುಕರಣೆ, ಸ್ವೀಕಾರಗಳ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗದೇ, ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಮೂಲ

ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹಾಗೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಅಂಥ ಪರಂಪರೆ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನನ್ಯತೆಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅದರ ಅನೇಕ ಒಳರಚನೆಗಳು ಇಂದಿನ ಆಚರಣೆಗಳ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ. ಅದು ಏಕತೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಲ್ಲುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅದು ಸಂವೇದನ ಶೀಲವಾದ ಗುಣ ಮತ್ತು ಚಲನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲವು ಭಾಗದ ಜನಸಮುದಾಯಗಳು ಇಂಥ ಮಹಾಪುರುಷರನ್ನು ದೈವವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಗುಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗುಡಿಗಳನ್ನು ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅದರ ಗರ್ಭಗೃಹದಲ್ಲಿ ಗದ್ದುಗೆ ಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಮೂರ್ತಿ, ನೀರಿನ ಹೂಜಿ, ಕೊಡಲಿ, ಬೆತ್ತ ಇಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುವರು. ಅಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಣೆಯೇ ಮುಖ್ಯ ಧಾತು. ಪ್ರತಿಫಲ ನೀಡುವುದೇನಿದ್ದರೂ ಅದು ದೈವ ಇಚ್ಛೆ. ಜನಪದರ ದೈವ ಪ್ರಪಂಚ ಬಹು ವಿಶಾಲವಾದದ್ದು. ನಿಸರ್ಗದ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತು, ಪ್ರಾಣಿ, ಮರ, ಗಿಡ, ಕಲ್ಲು ಸಮಯಾನುಸಾರ ದೈವತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ನಿಸರ್ಗದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಣವು ದೈವ ಚೈತನ್ಯದ ಭಾಗವೇ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗುಡಿಗಳು ಆಯಾ ಗ್ರಾಮಗಳ ಜನಸಮುದಾಯದವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣಾ ವಿಧಿಗಳ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿವೆ.

ಜನಸಮುದಾಯದವರ ಜೀವನ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖವಾದ ದೈವೀಪುರುಷನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗುಡಿಗಳು ಇರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆಯಾ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಗುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವನಾಗಿರುವ ಮಳಿಯಪ್ಪನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವರು. ಕೆಲವೊಂದು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಶಾಢ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ 'ಪರ್ವ'ವನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಾದ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಪಂಚಧಾನ್ಯಗಳ ಗುಗ್ಗರಿ ಮಾಡಿ ಅಂದು ತೀರ್ಥವನ್ನು ಪ್ರಸಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಸಪ್ತಾಹ ಭಜನೆ, ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಮಳೆ, ಬೆಳೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಬರದೇ ಇದ್ದಾಗ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗುಡಿಗೆ ಮಠದ ವಂಶಸ್ಥರು ಬಂದು ಮಳೆಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಳೆ ಬರುವವರೆಗೆ ಉಪವಾಸ ವ್ರತ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಎಲ್ಲ ಜೀವ ಜಗತ್ತು ಬದುಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜೀವಿಗೂ ನೀರು, ಆಹಾರ, ಇಲ್ಲದೇ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ, ಇಂಥ ದೈವೀ ಪುರುಷರ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯು ಕೃಷಿ ಜಗತ್ತಿನ ಆಧಾರ ಸ್ತಂಭವಾಗಿದೆ.

೪.೮.೧. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗುಡಿಗಳಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳು

ಕ್ರಸಂ.	ಗ್ರಾಮಗಳು	ತಾಲೂಕು	ಜಿಲ್ಲೆ
೧.	ನೀರಲಕೇರಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೨.	ಸೀಗಿಕೇರಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೩.	ಸೊಕನಾದಗಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೪.	ಸೀಮಿಕೇರಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೫.	ಬನ್ನಿದಿನ್ನಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೬.	ಸಿಂದಿಗಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೭.	ನಕ್ಕರಗುಂದಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೮.	ಶಿರೂರ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೯.	ಮಲ್ಲಾಪುರ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೧೦.	ಬೆಣ್ಣೂರ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೧೧.	ಯಡಹಳ್ಳಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೧೨.	ವೀರಾಪುರ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೧೩.	ಹಿರೇಗುಳಬಾಳ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೧೪.	ಹಿರೇಮುರಮಟ್ಟಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೧೫.	ಇಲ್ಲಾಳ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೧೬.	ಕದಾಂಪುರ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೧೭	ಮುಗಳೊಳ್ಳಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೧೮.	ಯಂಕಂಚಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೧೯.	ಗದ್ದನಕೇರಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೨೦.	ಮುರನಾಳ	ಬಾಗಲಕೋಟ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೨೧.	ತೋಳಮಟ್ಟಿ	ಬೀಳಗಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೨೨.	ಹೊನ್ನಿಹಾಳ	ಬೀಳಗಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೨೩.	ಗರಡದಿನ್ನಿ	ಬೀಳಗಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ

೨೪.	ಹೆರಕಲ್	ಬೀಳಗಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೨೫.	ಇನಾಂ ಹಂಚಿನಾಳ	ಬೀಳಗಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೨೬.	ಶಿರಗುಂಪಿ	ಬೀಳಗಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೨೭.	ಟಕ್ಕಳಕಿ	ಬೀಳಗಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೨೮.	ಯಳ್ಳಿಗುತ್ತಿ	ಬೀಳಗಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೨೯.	ಯತ್ನಟ್ಟಿ	ಬೀಳಗಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೩೦.	ಮನ್ನಿಕೇರಿ	ಬೀಳಗಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೩೧.	ಮುರೋಳ	ಬೀಳಗಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೩೨.	ಚಿಕ್ಕಜಂಬಗಿ	ಬೀಳಗಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೩೩.	ಚಿಕ್ಕ ಪಡಸಲಗಿ	ಬೀಳಗಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೩೪.	ತುಬಚಿ	ಬೀಳಗಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೩೫.	ಹೊಸಕೋಟಿ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೩೬.	ಹವಳಕೋಡ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೩೭.	ಬೆಳ್ಳಿಕಿಂಡಿ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೩೮.	ಮಾಲಗಿ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೩೯.	ಅಗಸನಕೊಪ್ಪ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೪೦.	ತೆಗ್ಗಿ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೪೧.	ಕೊಟ್ನಳ್ಳಿ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೪೨.	ಗುಳೇದಗುಡ್ಡ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೪೩.	ಹರದೊಳ್ಳಿ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೪೪.	ಕಗಲಗೊಂಬ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೪೫.	ಹಿರೇ ಮುಚ್ಚಳಗುಡ್ಡ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೪೬.	ಚಿಕ್ಕ ಮುಚ್ಚಳಗುಡ್ಡ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೪೭.	ಜಮ್ಮನಕಟ್ಟಿ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೪೮.	ನಂದಿಕೇಶ್ವರ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ

೪೯.	ಮುರಡಿ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೫೦.	ಜಾಲಿಹಾಳ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೫೧.	ಭೀಮನಗಡ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೫೨.	ಅನವಾಲ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೫೩.	ಶಿರಬಡಗಿ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೫೪.	ಹೊಸೂರು	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೫೫.	ಹಂಗರಗಿ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೫೬.	ಸೋರಕೊಪ್ಪ	ಬಾದಾಮಿ	ಬಾಗಲಕೋಟ
೫೭.	ಮಿಟ್ಟಲಕೋಡ	ಕುಷ್ಟಗಿ	ಕೊಪ್ಪಳ
೫೮.	ಹನಮನಾಳ	ಕುಷ್ಟಗಿ	ಕೊಪ್ಪಳ
೫೯.	ಕುರುಬನಾಳ	ಕುಷ್ಟಗಿ	ಕೊಪ್ಪಳ
೬೦.	ಬೊಮ್ಮನಾಳ	ಕುಷ್ಟಗಿ	ಕೊಪ್ಪಳ
೬೧.	ಹನಮಸಾಗರ	ಕುಷ್ಟಗಿ	ಕೊಪ್ಪಳ
೬೨.	ಕೊಪ್ಪಳ	ಕೊಪ್ಪಳ	ಕೊಪ್ಪಳ
೬೩.	ಕಲಬುರ್ಕಿ	ಬ.ಬಾಗೇವಾಡಿ	ಬಿಜಾಪುರ
೬೪.	ಗಣಿ	ಬ.ಬಾಗೇವಾಡಿ	ಬಿಜಾಪುರ
೬೫.	ಹಳೇರೊಳ್ಳಿ	ಬ.ಬಾಗೇವಾಡಿ	ಬಿಜಾಪುರ
೬೬.	ಸಿದ್ಧನಾಥ	ಬ.ಬಾಗೇವಾಡಿ	ಬಿಜಾಪುರ
೬೭.	ಕಣಬೂರ	ಬ.ಬಾಗೇವಾಡಿ	ಬಿಜಾಪುರ
೬೮.	ರೋಣಿಹಾಳ	ಬ.ಬಾಗೇವಾಡಿ	ಬಿಜಾಪುರ
೬೯.	ಬೆಳ್ಳುಬ್ಬಿ	ಬ.ಬಾಗೇವಾಡಿ	ಬಿಜಾಪುರ
೭೦.	ಬೆಳವಾಡ	ಬ.ಬಾಗೇವಾಡಿ	ಬಿಜಾಪುರ
೭೧.	ಜುಂಜರವಾಡ	ಬ.ಬಾಗೇವಾಡಿ	ಬಿಜಾಪುರ
೭೨.	ಮಲಗಾನ	ಬ.ಬಾಗೇವಾಡಿ	ಬಿಜಾಪುರ
೭೩.	ಮಸೂತಿ	ಬ.ಬಾಗೇವಾಡಿ	ಬಿಜಾಪುರ
೭೪.	ಸವದಿ	ಬ.ಬಾಗೇವಾಡಿ	ಬಿಜಾಪುರ

೪.೮.೨. ಮಠಕ್ಕೂ-ಗುಡಿಗಳಿಗೂ ಇರುವ ರಾಚನಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸ

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಗುಡಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಗುಡಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮುಕ್ತವೂ ಸ್ವತಂತ್ರವೂ ಆದದ್ದಾದರೆ ದೇವಸ್ಥಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಂಥ ಮುಕ್ತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ಅತೀವವಾದದ್ದು. ಗುಡಿ ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾದರೆ ದೇವಸ್ಥಾನ ವೈದಿಕಶಾಹಿ ಹಾಗೂ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅವರ ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ಗುಡಿ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕೆಳವರ್ಗದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆ ನಲುಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಉಳ್ಳವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗುಡಿಗಳಾಗಿದ್ದವು. ತಳವರ್ಗದ ಜನತೆಗೆ ಗುಡಿಗಳು ಮತ್ತು ದೇವರುಗಳು ದೂರವಾಗಿದ್ದವು. ಮುಂದೆ ಕಾಲವು ಬದಲಾದಂತೆ, ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅನುಭಾವಿಗಳು, ಸಂತರು, ಸಿದ್ಧರು, ಮಹಾತ್ಮರು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಮತ, ನಾನು-ನೀನು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿದರು. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಹಾಗೂ ವೈದಿಕಶಾಹಿಯ ಶೋಷಣೆಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಿ ತಮ್ಮ ಸಾಮರಸ್ಯದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸಾರಿದರು. ಜನತೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವಂತ ಮೇಲು-ಕೀಳು ಎಂಬ ಮನೋಭಾವನೆ ತೆಗೆದುಹಾಕಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಮನೋಭಾವನೆ ಬೆಳೆದು ಇಂತಹ ಮಹಾತ್ಮರ, ಅನುಭಾವಿಗಳ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಅವರ ಐಕ್ಯ ನಂತರ ಅವರನ್ನು ದೇವರ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಜನತೆ ಪೂಜಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲೆ ಗುಡಿಗಳನ್ನು, ಮಠಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಅದೊಂದು ಸಾಮರಸ್ಯದ ಪ್ರತೀಕವಾದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅನೇಕ ಆಚರಣೆ ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಂದವು. ಇಂತಹ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಠಗಳು ಮತ್ತು ಗುಡಿಗಳು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಕ್ಕೂ ಗುಡಿಗಳಿಗೂ ಇರುವ ಭಿನ್ನತೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದದ್ದು. ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನೆಯಾದರೂ ಇವನ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಗುಡಿಗಳು, ಮಠಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದ್ದು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಈ ಗುಡಿಗಳು ರಾಚನಿಕ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆ ಇದೆ. ಅಂದರೆ ಗುಡಿಗೆ ಗರ್ಭಗೃಹ ಅದರ ಮೇಲೆ ಗೋಪುರ, ಕಳಸ, ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ಅಂಕಣದ ಪಡಸಾಲೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಗದ್ದುಗೆ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಂಚಿನ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮೂರ್ತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಬೆತ್ತ, ನೀರಿನ ಹೂಜಿ, ಕೊಡಲಿ, ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಮಠದ ರಚನಾ ಸ್ವರೂಪವು ಮನೆಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಗೃಹ, ಪಡಸಾಲೆ, ಗರ್ಭಗೃಹದಲ್ಲಿ ಗದ್ದುಗೆ, ಅದರ ಮುಂದೆ ಚಪಗೊಡಲಿ, ನೀರಿನ ಹೂಜಿ, ಬೆತ್ತ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಗೋಪುರ ಮತ್ತು ಕಳಸ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಸ್ಥ ಮಹಾಪುರುಷರು ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು, ಪೂಜಿಸುವುದು ಇರುತ್ತದೆ. ಗುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಮಠದಲ್ಲಿ ಆರಾಧನಾ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಹೆಚ್ಚು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಮಠದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಗುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನ ಇರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸಂಗತಿಗಳು ಗುಡಿಗೂ ಮತ್ತು ಮಠಕ್ಕೂ ಇರುವಂತ ರಾಚನಿಕ ಹಾಗೂ ಭೌತಿಕವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

೪.೯. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಸ್ಥರು ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವ ಪ್ರಮುಖ ಹಳ್ಳಿಗಳು

ಶಿಷ್ಟ ಧರ್ಮ ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರು ಅಥವಾ ದಾರ್ಶನಿಕರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಭಕ್ತರು ಹೋಗಿ ಬರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದ್ದರೆ ಮಳಿಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಈ ದೈವೀಪುರುಷರು ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಕೃಷಿಕರು ಮತ್ತು ಭಕ್ತ ಸಮುದಾಯ ಮುಖ್ಯ ಸದಾ ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಸುಗ್ಗಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ನಡೆದಾಡುವ ದೇವರೆಂದೇ ಪ್ರತೀತಿ. ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಭಕ್ತರ ಅಭೀಷ್ಟವನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡಲು, ಜನಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿರುವ ಮೌಢ್ಯಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು, ಕೆಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬರದೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ಮಳೆಗಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನ(ಮಳೆವ್ರತ) ಮಾಡಿ ಮಳೆ ತರಿಸುವುದು, ಭಕ್ತ ಜನರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡುವುದು, ಕೃಷಿಕರ ಪಾಲಿಗೆ ದೈವವಾಗುವುದು, ಬರಗಾಲದಿಂದ ಜನತೆಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದು ಇಂಥ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಂಚಾರದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವುದು ಅವರ ಜೀವನದ ಒಂದು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಇವರ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಹಾತ್ಮರ, ಸಂತರ, ಶರಣರ, ಅನುಭಾವಿಗಳ ಸಮಾಗಮವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಚಿಂತನೆ ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುವುದು, ಮುಂದಿನ ಆಗು ಹೋಗುವ ಘಟನೆಗಳ ವಿಚಾರಗಳ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗುಡಿ ಹಾಗೂ ಮಠಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಾದ ಬಾಗಲಕೋಟ, ಬಿಜಾಪುರ, ಬೆಳಗಾವಿ, ಕೊಪ್ಪಳ, ಧಾರವಾಡ ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಗೆ ಸೇರಿದ ಸುಮಾರು ೩೬೦ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯವರು ತಮ್ಮ ಸಂಚಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಧ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಕಾರ ಸುಮಾರು ೨೫೬ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಇತ್ತಿಚೀನ ದಿನದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತರ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಮಠಕ್ಕೆ ನೀಡುವ ಕಾಣಿಕೆ, ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳು, ಸಾಕು ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ವಸ್ತುಗಳು ಇತರೆ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಭಕ್ತರೆ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ವಾಮಿಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ತಂದು ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಅನ್ನ ದಾಸೋಹ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ತಾಲೂಕುವಾರು, ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಕೋಷ್ಟಕ ಮಾಡಿ ನಮೂದಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಾಗಲಕೋಟ ಜಿಲ್ಲೆ

ಬಾಗಲಕೋಟ ತಾಲೂಕ

೧. ಅಂಕಲಗಿ, ೨. ಅಚನೂರು, ೩. ಆನದಿನ್ನಿ, ೪. ಇಲ್ಯಾಳ, ೫. ಉದಗಟ್ಟಿ, ೬.ಕದಾಂಪುರ, ೭. ಕಡ್ಲಿಮಟ್ಟಿ, ೮. ಕಳಸಕೊಪ್ಪ, ೯. ಕೇಸನೂರ, ೧೦. ಗದ್ದನಕೇರಿ, ೧೧.ಗದ್ದನಕೇರಿ ತಾಂಡಾ, ೧೨. ಬಂಟನೂರ, ೧೩. ಬೇವಿನಮಟ್ಟಿ, ೧೪. ಬನ್ನಿದಿನ್ನಿ, ೧೫.ಬೆನಕಟ್ಟಿ, ೧೬. ಭಗವತಿ, ೧೭. ಬೆಣ್ಣೂರ, ೧೮. ಭೈರಮಟ್ಟಿ, ೧೯. ಮನ್ನಿಕಟ್ಟಿ, ೨೦.ಮಲ್ಲಾಪುರ, ೨೧. ಮುರನಾಳ, ೨೨. ಮುಚಖಂಡಿ, ೨೩. ಮುಡಪೂಜಿ, ೨೪. ಮುಗಳೊಳ್ಳಿ, ೨೫. ತುಳಸಿಗೇರಿ, ೨೬. ತಳಗಿಹಾಳ, ೨೭. ನೀರಲಕೇರಿ, ೨೮. ನೆಕ್ಕರಗುಂದಿ, ೨೯. ಸಂಗೊಂದಿ, ೩೦. ಸೀಗಿಕೇರಿ, ೩೧. ಸಿಂದಗಿ, ೩೨. ಸೊಕನಾದಗಿ, ೩೩. ಸಾಳಗುಂದಿ, ೩೪. ಸೀಮಿಕೇರಿ, ೩೫. ಸೋರಕೊಪ್ಪ, ೩೬. ಸೂಳಿಕೇರಿ, ೩೭. ಶಿರೂರ, ೩೮. ಶಾರದಾಳ, ೩೯. ಯಡಹಳ್ಳಿ, ೪೦. ಯಂಕಂಚಿ, ೪೧. ಹಳ್ಳೂರ, ೪೨. ಹಿರೇಗುಳಬಾಳ, ೪೩. ಹಿರೇಮೂರಮಟ್ಟಿ, ೪೪.ಹೊನ್ನಳ್ಳಿ, ೪೫. ಹಿರೇ ಶೆಲ್ಲಿಕೇರಿ, ೪೬. ಕಾಡರಕೊಪ್ಪ, ೪೭. ವೀರಾಪೂರ

ಬೀಳಗಿ ತಾಲೂಕ

೧. ಅರಕೇರಿ, ೨. ಅನಗವಾಡಿ, ೩. ಇನಾಂ ಹಂಚಿನಾಳ, ೪. ಕಾತರಕಿ, ೫. ಕುಂದರಗಿ, ೬. ಕೊಪ್ಪ, ೭. ಕೊರ್ತಿ, ೮. ಗರಡದಿನ್ನಿ, ೯. ಗಿರಸಾಗರ, ೧೦. ಚಿಕ್ಕ ಪಡಸಲಗಿ, ೧೧. ಚಿಕ್ಕ ಜಂಬಗಿ, ೧೨. ಛಬ್ಬಿ, ೧೩. ಜಾನಮಟ್ಟಿ, ೧೪. ಟಕ್ಕಳಕಿ, ೧೫. ಬಾದರದಿನ್ನಿ, ೧೬. ಮುರೋಳ, ೧೭. ಮನ್ನಿಕೇರಿ, ೧೮. ತುಂಬರಮಟ್ಟಿ, ೧೯. ತುಬಚಿ, ೨೦. ತೋಳಮಟ್ಟಿ, ೨೧. ಹೆರಕಲ್ಲ, ೨೨. ಯತ್ನಟಿ, ೨೩. ಯಳ್ಳಿಗುತ್ತಿ, ೨೪. ರೊಳ್ಳಿ, ೨೫. ಸುನಗ, ೨೬. ಸೊನ್ನ, ೨೭. ಶಿರಗುಂಪಿ, ೨೮. ಹಿರೇಕೊಪ್ಪ, ೨೯. ಹಿರೇ ಆಲಗುಂಡಿ, ೩೦. ಹೊನ್ಯಾಳ

ಹುನಗುಂದ ತಾಲೂಕ

೧. ಅಡಿವಿಹಾಳ, ೨. ಇದ್ದಲಗಿ, ೩. ಎಮ್ಮಟ್ಟಿ, ೪. ಉಪನಾಳ, ೫. ಒಳಕಲ್‌ದಿನ್ನಿ, ೬. ವರಗಡದಿನ್ನಿ, ೭. ಕೆಲೂರ, ೮. ಕೂಡಲಸಂಗಮ, ೯. ಕುಂಚಗನೂರು, ೧೦. ಕೈರೋಡಗಿ, ೧೧. ಕಡಿವಾಲ, ೧೨. ಗಂಗೂರು, ೧೩. ಚಿತ್ತರಗಿ, ೧೪. ಚಿಕ್ಕಮಾಗಿ, ೧೫. ಚಿಕನಾಳ, ೧೬. ಚಿಲಾಪೂರ, ೧೭. ಜಾಲಾಪೂರ, ೧೮. ಗುಡೂರ, ೧೯. ಬಿಸಲದಿನ್ನಿ, ೨೦. ಬೂದಿಹಾಳ, ೨೧. ಬಾದರದಿನ್ನಿ, ೨೨. ಮರಡಿ ಬೂದಿಹಾಳ, ೨೩. ಮುಗನೂರು, ೨೪. ತುರಡಗಿ, ೨೫. ದೇವೂರು, ೨೬. ನಾಗರಾಳ, ೨೭. ಧನ್ನೂರು, ೨೮. ಹಡಗಲಿ, ೨೯. ಹಿರೇಮಾಗಿ, ೩೦. ಕಮತಗಿ, ೩೧. ಸಿದ್ದನಕೊಳ್ಳ, ೩೨. ಬಿಳೆಕಲ್ಲ, ೩೩. ತುರಮರಿ, ೩೪. ಗಟ್ಟಿಗನೂರ, ೩೫. ಹೂವಿನಹಳ್ಳಿ, ೩೬. ಮುಳ್ಳೂರ, ೩೭. ಅಮೀನಗಡ, ೩೮. ಹುನಗುಂದ, ೩೯. ಇಲ್ಯಾಳ, ೪೦. ರಕ್ಕಸಗಿ, ೪೧. ಬೇನಾಳ, ೪೨. ರಾಮತಾಳ

ಬಾದಾಮಿ ತಾಲೂಕ

೧. ಅಗಸನಕೊಪ್ಪ, ೨. ಅನವಾಲ, ೩. ಐಹೊಳೆ, ೪. ಕರಡಿಗುಡ್ಡ, ೫. ಕಗಲಗೊಂಬ, ೬. ಕಾಟಾಪೂರ, ೭. ಕಿತ್ತಲಿ, ೮. ಕುಳಗೇರಿ, ೯. ಕುಟಕನಕೇರಿ, ೧೦. ಕೆರಕಲಮಟ್ಟಿ, ೧೧. ಕೆಂದೂರ, ೧೨. ಕೈನಕಟ್ಟಿ, ೧೩. ಕೊಟ್ನಳ್ಳಿ(ಕಟ್ಟಿಗಿನ ಹಳ್ಳಿ), ೧೪. ಖಾನಾಪುರ, ೧೫. ಗಂಗನಬೂದಿಹಾಳ, ೧೬. ಗುಳೇದಗುಡ್ಡ, ೧೭. ಚಿಕ್ಕಮುಚ್ಚಳಗುಡ್ಡ, ೧೮. ಚಿಮ್ಮಲಗಿ, ೧೯. ಚೊಳಚ್ಚಗುಡ್ಡ, ೨೦. ಜಲಗೇರಿ, ೨೧. ಜಲಗೇರಿ ತಾಂಡಾ, ೨೨. ಜಮ್ಮನಕಟ್ಟಿ, ೨೩. ಜಾಲಿಹಾಳ, ೨೪. ಪರೂತಿ, ೨೫. ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು, ೨೬. ಪಾದನಕಟ್ಟಿ, ೨೭. ಪಾಚಬೂದಿಹಾಳ, ೨೮. ಬಿಲ್ಲ್‌ಕೆರಿ, ೨೯. ಬೆಳಕೊಪ್ಪ, ೩೦. ಬೇಡರಬೂದಿಹಾಳ, ೩೧. ಬೂದನಗಡಾ, ೩೨. ಭೀಮನಗಡೆ, ೩೩. ಬೆಳ್ಳಕಿಂಡಿ, ೩೪. ಬೈರನಹಟ್ಟಿ, ೩೫. ಮಂಗಳೂರ, ೩೬. ಮಂಗಳಗುಡ್ಡ, ೩೭. ಮಣಿನಾಗರ, ೩೮. ಮೋಹನಪೂರ, ೩೯. ಮಾಲಗಿ, ೪೦. ಮಮಟಗೇರಿ, ೪೧. ಮುರಡಿ, ೪೨. ಮುತ್ತಲಗೇರಿ, ೪೩. ತೆಗ್ಗಿ, ೪೪. ತೋಗುಣಸಿ, ೪೫. ನಸಬಿ, ೪೬. ನಸಗುನ್ನಿ, ೪೭ ನಂದಿಕೇಶ್ವರ, ೪೮. ನಾಡಹುಲ್ಲಿಕೇರಿ, ೪೯. ನಿಂಬಲಗುಂದಿ, ೫೦. ನೆಲವಿಗೆ, ೫೧. ನೀರಬೂದಿಹಾಳ, ೫೨. ಯಂಡಿಗೇರಿ, ೫೩. ಯರಗೊಪ್ಪ, ೫೪. ಲಕ್ಕಮಾಪುರ, ೫೫. ಲಾಯದಗುಂದಿ, ೫೬. ಲಕ್ಕಸಕೊಪ್ಪ, ೫೭. ಲಿಂಗಾಪುರ, ೫೮. ವಡ್ಡೊಟ್ಟಿ, ೫೯. ಸಬ್ಬಲಹುಣಸಿ, ೬೦. ಸುಳ್ಳ, ೬೧. ಶಿರಬಡಗಿ, ೬೨. ಶೀಪರಮಟ್ಟಿ, ೬೩. ಹವಳಕೋಡ, ೬೪. ಹಂಗರಗಿ, ೬೫. ಹರದೊಳ್ಳಿ, ೬೬. ಹಾನಾಪುರ, ೬೭. ಹಾಗನೂರ, ೬೮. ಹಿರೇ ಬೂದಿಹಾಳ, ೬೯. ಹಿರೇ ಮುಚ್ಚಳಗುಡ್ಡ, ೭೦. ಹಿರೇ ಜಾಲಿಹಾಳ, ೭೧. ಹುಲ್ಲಿಕೇರಿ, ೭೨. ಹೂಲಗೇರಿ, ೭೩. ಹೊಸಕೋಟಿ, ೭೪. ಹೊಸೂರ, ೭೫. ಸೊರಕೊಪ್ಪ, ೭೬. ಹಳದೂರ, ೭೭. ಅಲ್ಲೂರು, ೭೮. ಬೇಲೂರ, ೭೯. ಗುಡ್ಡದಹುಲ್ಲಿಕೇರಿ, ೮೦. ಕಟಗೇರಿ, ೮೧. ಗೋನಾಳ, ೮೨. ಗೋವಿನಕೊಪ್ಪ, ೮೩. ನಾಗರಾಳ, ೮೪. ಹಂಸನೂರ

ಮುಧೋಳ ತಾಲೂಕ

೧. ಲೋಕಾಪೂರ, ೨. ಕಲಾದಗಿ, ೩. ಬಿದರಿ

ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆ

ರೋಣ ತಾಲೂಕ

೧. ಅರುಣಸಿ, ೨. ಕೌಜಗೇರಿ, ೩. ಗಾರವಾಡ, ೪. ಚಿಕ್ಕ ಹಡಗಲಿ, ೫. ಬೆಳವಣಿಕಿ, ೬.ಜುಗಳೂರ, ೭. ತಡಹಾಳ, ೮. ತಿಮ್ಮಾಪುರ, ೯. ಸೂಡಿ, ೧೦. ಶಿರೋಳ, ೧೧. ಮೆಣಸಗಿ, ೧೨. ಸ.ಸ. ಹಡಗಲಿ, ೧೩. ಯವಗಲ್, ೧೪. ಲಕ್ಕಲಕಟ್ಟಿ, ೧೫. ಹಿರೇಹಡಗಲಿ, ೧೬. ಹಿರೇಮಣ್ಣೂರ, ೧೭. ಬಿಲ್ಕೇರಿ

ಗದಗ ತಾಲೂಕ

೧. ಕುಸಮಾಗಡಿ, ೨. ಕದಳಿ, ೩. ಹೂಯಿಲಗೋಳ, ೪. ಬಳಗಾನೂರ, ೫. ಹೊನ್ನಾಪುರ

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆ

ಕುಷ್ಟಗಿ ತಾಲೂಕ

೧. ಮಿಟ್ಟಲಕೊಡ, ೨. ಶಾಡಲಗೇರಿ, ೩. ಹನಮನಾಳ, ೪. ಹನಮಸಾಗರ, ೫. ಬಿಳೇಕಲ್ಲು, ೬. ಬೊಮ್ಮನಾಳ, ೭. ನಿಲುಗಲ್, ೮. ಟುಗ್ಗಲಡೋಣಿ, ೯. ಕುರುಮನಾಳ. ಎಮ್, ೧೦. ಜಾಗಿರಿಗುಡದುರ

ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ

ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲೂಕ

೧. ಹಡಗಲಿ, ೨. ಬೈಲಕೂರು, ೩. ಮದರಿ, ೪. ನಾಲತವಾಡ, ೫. ಗಗನಾಪುರ

ಬಸವನಬಾಗೇವಾಡಿ ತಾಲೂಕ

೧. ಕಲಗುರ್ಕಿ, ೨. ಮಲಘಾನ, ೩. ಮಸೂತಿ, ೪. ತಳೆವಾಡ, ೫. ಆಸಂಗಿ, ೬. ತೆಲಗಿ, ೭. ಜೈನಾಪೂರ, ೮. ಹೊಳೆಹಂಗರಗಿ, ೯. ಗಣಿ, ೧೦. ಹಳೇರೊಳ್ಳಿ, ೧೧. ಸಿದ್ಧನಾಥ, ೧೨. ಬಳವಾಡ, ೧೩. ಕಣಬೂರ, ೧೪. ಜುಂಜರವಾಡ, ೧೫. ಸವದಿ, ೧೬. ರೋಣಿಹಾಳ, ೧೭. ಬೆಳ್ಳುಬ್ಬಿ

ಬೆಳಗಾಂವ ಜಿಲ್ಲೆ

ರಾಮದುರ್ಗ ತಾಲೂಕ

೧. ರಾಮದುರ್ಗ, ೨. ಹಲಗತ್ತಿ

ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆ

ನವಲಗುಂದ ತಾಲೂಕ

೧. ಚಿಕ್ಕನರಗುಂದ

ಗೋವಾ ರಾಜ್ಯ : ೧. ಗೋವಾ

ಇಡೀ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಸಂಚಾರದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಬಾದಾಮಿ, ಬಾಗಲಕೋಟ ಹಾಗೂ ಹುನಗುಂದ ತಾಲೂಕುಗಳು ಸಂಚಾರದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಕೃಷ್ಣ ಘಟಪ್ರಭಾ, ಮಲಪ್ರಭಾ ನದಿ ಪಾತಳಿಯ ಈ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶ ಹಿಂಗಾರಿ ಹಾಗೂ ಮುಂಗಾರಿ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಸಮೃದ್ಧ ಪ್ರದೇಶಗಳು. ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಈ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕೃಷಿ ಸಂಗೋಪನೆ, ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ ಹಾಗೂ ಆ ಮೂಲಕ ಮಾನವ ಸಂಗೋಪನೆಗೆ ಹಂಬಲಿಸಿದ ಈ ಮಠಗಳ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಮೃದ್ಧ ಮಳೆ, ಬೆಳೆ ಆಗುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಭಕ್ತರಿಂದ ಕಾಣಿಕೆ ಪಡೆಯುವ ಈ ಗುಣ ಗಮನಾರ್ಹವಾದರೂ ಬಡತನ ಹಾಗೂ ಸಂಪತ್ತಿನ ಕ್ರೋಡೀಕರಣದ ಕೊರತೆ ಇರುವ ಜಾಗಗಳ ಜನರ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡುವ ಒತ್ತಾಯವನ್ನು ಹೇರದೇ ಅಂಥ ನಲುಗಿದ ಜನರಿಗೆ ಪ್ರಸಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆ

ಮಾಡಿ ಅವರ ಹಸಿವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಿ ಮಾನಸಿಕ ಸ್ಥೈರ್ಯ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಪಡೆದು ಅದನ್ನ ಸಮಷ್ಠೆಯ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ಬಳಸುವ ಈ ಗುಣ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಸಂಪ್ರದದಾಯದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ.

೪.೧೦. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠ ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆ

ನಾದೋಪಾಸನೆ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಗುಣ. ಹೀಗಾಗಿ ಮುರನಾಳ-ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯವರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಹಾಗೂ ಸಂಗೀತ ಕಲೆಗೆ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನ-ಮಾನ ನೀಡಿದ್ದರು. ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಮಠವು ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಂಗೀತದ ಉನ್ನತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನೇ ಹೊಂದಿದೆ. ಸಂಗೀತ ಕುರಿತು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಈ ಸಂಗೀತವು ಹಲವಾರು ಮನೋವ್ಯಾಕುಲಗಳನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ವಂಶಸ್ಥರು ಸಂಗೀತ ಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರು. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಗೀತನಾದದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮಠದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆ ಹುಟ್ಟು ಹಾಕಿದ್ದರು. ಮಳಿಯಪ್ಪನವರಿಗೆ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳು ಶ್ರೀ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ, ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಗುರುಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು. ಇದರಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಮಗ ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಬೀಜಾಂಕುರವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅವರ ವಂಶಸ್ಥರು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಅಖಂಡ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಶ್ರೀ ಮಳಿಯಪ್ಪನವರ ಎರಡನೇ ಮಗನಾದ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಏಕೈಕ ಪುತ್ರ ಶ್ರೀ ಅಖಂಡ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ೧೮೮೭-೧೯೫೭ ರವರೆಗೆ ಇವರು ಜೀವಿಸಿದ್ದರು. ಅವರು ಸಂಗೀತದ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬ ಒಲವು ಹೊಂದಿದ್ದರು, ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ವಾಯೇಲಿನ್ ಅಥವಾ ಪಿಟೀಲು ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಸಿತಾರ ವಾದನವನ್ನೂ ಅದ್ಭುತವಾಗಿ ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೋತಲೂರು ಶ್ರೀ ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವಂಶಜರಾದ ಶ್ರೀ ಓಂಕಾರನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಸಂಗೀತ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದವರು. ವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ಮಹಾನ್ ಶಕ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಅಖಂಡ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನಾದೋಪಾಸಕರೂ ಆಗಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಹೆಸರಾಂತ ಆಯುರ್ವೇದ ವೈದ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ವೇದಾಂತ ಹಾಗೂ ನಾದಾಂತ ಅವರಿಗೆ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದವು. ನಾದೋಪಾಸನೆ ಮೂಲಕ ಅವರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯ ಆಗರವೆನಿಸಿದ್ದರು. ಅವರಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡ ಈ ನಾದೋಪಾಸನೆಯ 'ನಾದ ದಾಸೋಹ' ಇಂದಿಗೂ ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಶ್ರೀ ಅಖಂಡ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅವರ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಾದ ಶ್ರೀ ಗುರುಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿ ಅವರೊಂದಿಗೆ 'ಕಿನ್ನರಿ' ವಾದ್ಯ ನುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಗುರುಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಮಗನಾದ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹೆಮ್ಮರವಾಗಿ ಈ ಪರಂಪರೆ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮುರನಾಳದಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಪರಂಪರೆಯ ಜೊತೆಗೆ ನಾದೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದವರು. ಅವರು ವೇದಾಂತ ಹಾಗೂ ನಾದಾಂತವನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಕಂಡವರು.

ಆಧ್ಯಾತ್ಮವೇ ಅವರಿಗೆ ಜ್ಯೋತಿ, ಸಂಗೀತ ಅದರ ಬೆಳಕು. ತಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನವರ ಪುತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಅಖಂಡ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಹಾಗೂ ಸಂಗೀತ ದೀಕ್ಷೆಯ ಗುರುಗಳೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರು. ಅವರ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಣ್ಣನನ್ನೇ ಗುರುವೆಂದು ಗೌರವಿಸಿದವರು. ಶ್ರೀ ಅಖಂಡ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮುರನಾಳ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಅನ್ನ ದಾಸೋಹ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ನಾದ ದಾಸೋಹಗಳೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ದಾಸೋಹಗಳನ್ನು ಬಹುನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮುನ್ನೆಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ನಿಷ್ಠೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಇಂದು ಮುರನಾಳ ಮಠದಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರು ದಾಸೋಹ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮುನ್ನಡೆದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಶ್ರೀ ಅಖಂಡ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಂಗೀತ ಕಲೆಯಲ್ಲೂ ಪಳಗಿದವರಾಗಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಅನೇಕ ಆಯುರ್ವೇದ ಔಷಧಿಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಇತ್ತು. ಉತ್ತಮ ಸಿತಾರ ವಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೇ ತಬಲಾ ವಾದನದಲ್ಲೂ ಪರಿಣಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಿತಾರ ವಾದನದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿದ್ದು ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿ ತಾಲೂಕಿನ ತಡಲಗಿಯ ಶ್ರೀ ದಾದಾಸಾಹೇಬರಿಂದ. ದಾದಾಸಾಹೇಬರು ಶಿರಸಂಗಿಯ ಲಿಂಗರಾಜ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಆಸ್ಥಾನ ಸಂಗೀತಗಾರರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಸಿತಾರ ವಾದನದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಿತಾರ ವಾದನ ವಿದ್ಯೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು? ಅವರ ಗುರುಗಳು ಯಾರು? ಎಂಬುದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶಿರಸಂಗಿ ಸಂಸ್ಥಾನ ಬಿಟ್ಟು ಮುರನಾಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲಸಿ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಸಿತಾರ ವಾದನ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿದರು. ಶ್ರೀ ದಾದಾಸಾಹೇಬರ ಮೂಲಕವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ಸಂಗೀತದ ಸಿತಾರ ವಾದನ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲೂ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿರಸಂಗಿ ಹಾಗೂ ಮುರನಾಳಗಳಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಸಿತಾರ ವಾದನ ನೆಲೆಯೂರಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ದಾದಾಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ಅಂತ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ ತಡಲಗಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪೈಗಂಬರ ವಾಸಿಗಳಾದರು. ತಡಲಗಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಗೋರಿ ಇಂದಿಗೂ ಇರುವುದರ ಕುರಿತು ಮಠದ ವಂಶಸ್ಥರೂ ಸ್ವತ ಸಿತಾರ ಕಲಾವಿದರೂ ಆದ ಪ್ರೊ. ವಿಶ್ವನಾಥ ಮಹಾಪುರುಷರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಿತಾರ ವಾದನದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಿತಾರ ವಾದನ ತುಂಬಾ ಪರಿಣಾಮಕಾರಕ ಹಾಗೂ ಕರ್ಣಾನಂದವಾಗಿತ್ತು. ದರ್ಬಾರಿಕಾನಡಾ, ಭೂಪ, ದುರ್ಗಾ, ಮಾಲಕಂಸ ಹಾಗೂ ಆಸಾವರಿ ರಾಗಗಳು ಅವರ ಪ್ರಿಯ ರಾಗಗಳು, ಅಲ್ಲದೇ ಶುದ್ಧ ಸಾರಂಗ, ಮಧು ಮಾದ ಸಾರಂಗ, ಭೀಮಪ್ಲಾಸ, ತೋಡಿ, ಭೈರವ, ಭೈರವಿ ಈ ರಾಗಗಳನ್ನು ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಆಸಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ತಾದಾತ್ಮತೆಯಿಂದ ನುಡಿಸಿ ಶ್ರೋತೃಗಳಿಗೆ ಆನಂದ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮುರನಾಳ ಮಠದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸಿತಾರದ ರಿಯಾಜ್ ಮಾಡುವಾಗ ಮತ್ತು ಸಿತಾರ ವಾದನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನೀಡುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಸಂಗಪ್ಪ ಬಸಪ್ಪ ಬಾವಲತ್ತಿ, ಪ್ರೊ. ಕರಿಯಪ್ಪ ಹಡಪದ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ರಾವ್ ಸಾಹೇಬ ಮೋರೆ ತಬಲಾ ಸಾಥಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಸಿತಾರ ವಾದನ ಹಾಗೂ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾದ ಅಬಿರುಚಿ ಇತ್ತು. ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ 'ಸಂಗೀತ ಬಳಗ' ತುಂಬಾ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಬಳಗದಲ್ಲಿ ವಿಜಾಪುರದ ಶ್ರೀ ಬಸಪ್ಪ ಹೆರಕಲ್ಲ, ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ಶ್ರೀ ಎಚ್, ಆರ್. ಬಡಿಗೇರ, ಕೆಲೂರಿನ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಕೆ. ಮಹದಾನ ಶೆಟ್ಟಿ, ಕಮತಗಿಯ ಶ್ರೀ ಗುರುಪಾದಯ್ಯ ಗವಾಯಿ, ಗುಳೇದಗುಡ್ಡದ ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲೇಶಪ್ಪ ಪತ್ತಾರ ಗವಾಯಿಗಳು, ಕಾಳಪ್ಪ ಕುಮಗೇರಿ, ಗೂಳಪ್ಪ ಹಡಪದ, ಮುರನಾಳ ಬಸಲಿಂಗಪ್ಪ ಹೂಗಾರ, ಕಮತಗಿಯ ಸಂಗಪ್ಪ ಗೋಕೇರಿ, ಹಣಮಶೆಟ್ಟರು, ಬಾಗಲಕೋಟ ಲಗಮಣ್ಣ ಮಾಸ್ತರ ಭಜಂತ್ರಿ, ಮುರನಾಳ ಮಹಮ್ಮದ್ ಸಾಹೇಬ ಮುಲ್ಲಾ, ಮಲ್ಲಕಾಜಯ್ಯ ಬೆಣ್ಣೂರ ಮುಂತಾದವರು ಇದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೇ ಶ್ರೀ ತೀರ್ಥಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಮಹಾಪುರುಷ ಸಂಗಪ್ಪ ಶೆಲ್ಲಿಕೇರಿ ಹೀಗೆ ಅನೇಕರಿಗೂ ಅವರು ಬದುಕಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (೧೯೦೩ ರಿಂದ ೧೯೮೫ ರವರೆಗೆ) ಸಂಗೀತ ನಾದವನ್ನು ಕಲಿಸಿ ಮಠದ ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

ಸಂಗೀತ ಕಲೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೂ ಅವರು ಅಪಾರ ಆಸಕ್ತಿವಹಿಸಿದ್ದುಂಟು. ತಬಲಾ ವಾದನದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಪಡೆದ ಅವರ ಅಭಿಮಾನಿ ಶ್ರೀ ಕರಿಯಪ್ಪ ಹಡಪದ ಬಾಗಲಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ 'ಶ್ರೀ ನಟರಾಜ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಲಯ'ವನ್ನು ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಅಮೃತ ಹಸ್ತದಿಂದ ೧೯೫೮ರಲ್ಲಿ ಉದ್ಘಾಟಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದರು. ಈ ಭಾಗದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಗುರುಕುಲ ಮಾದರಿಯ ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿತು. ಈ ಸಂಗೀತ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರೊ. ಕರಿಯಪ್ಪ ಹಡಪದ ಅವರು ಮುಂದೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಶ್ರೀ ಶರಣಬಸವೇಶ್ವರ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ತಬಲಾ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿದ್ದು ವಿಶೇಷ.

ನಂತರ ಈ ಶಾಲೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಪ್ರೊ. ಕರಿಯಪ್ಪನವರು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯ ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ಹೆಸರಾಂತ ತಬಲಾವಾದಕ ಶ್ರೀ ಆರ್.ಎಚ್. ಮೋರೆಯವರಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಈಗ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಲಯವು ಆಸಕ್ತರಿಗೆ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯೆ ನೀಡುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಅಂದು ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಉದ್ಘಾಟನೆಗೊಂಡ ಈ ನಟರಾಜ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಲಯ ಇಂದು ಸಂಗೀತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಚಿರಪರಿಚಿತ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದೆ.

ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವನಾಥ ಮಹಾಪುರುಷ

ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ತರುವಾಯ ಅವರ ಜೇಷ್ಠ ಪುತ್ರ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಂದೆಯಂತೆ ಸಿತಾರ ವಾದನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಮೊದಲ ಶಿಕ್ಷಣ ತಂದೆಯವರಾದ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಎ. ಕರೀಮ್‌ಖಾನ್‌ರಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಆನಂತರದಲ್ಲಿ

ಧಾರವಾಡದ ಹೆಸರಾಂತ ಸಿತಾರ ವಾದಕ ಉಸ್ತಾದ್ ಬಾಲೇಖಾನ್ ರಲ್ಲಿ ಸಿತಾರ ವಾದನದ ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದು ೧೯೭೯ ರಿಂದ ೨೦೦೩ ರವರೆಗೆ ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರ ಕಲಾಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಬಾಗಲಕೋಟದಲ್ಲಿ ಸಿತಾರ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ನಿವೃತ್ತರಾದರು. ೨೦೦೩ರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಲಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಅವರ ಗುರುಗಳಾದ ಉಸ್ತಾದ್ ಬಾಲೇಖಾನರು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು. ಸಂಗೀತ ದಾಸೋಹ ಈ ಮೂಲಕವಾಗಿ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ನಾದ ದಾಸೋಹವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಮುರನಾಳ ಮಠದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಅಪರೂಪದ ಸಂಗೀತ ವ್ಯಾದ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಸ್ವ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಶ್ರೀ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿ ಸಂಗೀತ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪುರಸ್ಕೃತ ಡಾ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರಂಥ ಹಲವು ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ವಿಶೇಷ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮುರನಾಳದ ಜಾತ್ರಾ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಭಾಗದ ಅನೇಕ ಸಂಗೀತಕಾರರು ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಸಂಗೀತ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಇನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ನಂತರವೂ ಈ ನಾದೋಪಾಸನೆ ಪರಂಪರೆ ಮುರನಾಳದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಮುನ್ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ಅವರ ನಾದ ಪರಂಪರೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಮುರನಾಳದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಅನೇಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿ-ಕಿರಿಯ ಸಿತಾರ ಹಾಗೂ ತಬಲಾ ಗಾಯಕರು ನಮಗೆ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

ಮಠದ ವಂಶಜರಾದ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಿತಾರ ವಾದಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಮೇಘರಾಜೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಶ್ರೀ ಗುರಪ್ಪಯ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಬಲಾ ವಾದನದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಪಡೆದವರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಮುರನಾಳದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಂಗೀತ ಕಲಾವಿದರು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಶ್ರೀ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು (ರಾಜು) ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಸದಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಿತಾರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕಳೆದ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮುರನಾಳದ ಜಾತ್ರಾ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಜರುಗುತ್ತಿರುವುದು, ಶ್ರೀ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿಗಳ ನಾದ ಪರಂಪರೆಗೆ ಕಿರೀಟವಿಟ್ಟಂತಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ 'ಮುರನಾಳದ ಶ್ರೀ ಮಳೆ ರಾಜೇಂದ್ರ ಸಂಗೀತೋತ್ಸವ' ವೆಂದೇ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದೆ. ಇದರ ಮುಂದಾಳತ್ವ ವಹಿಸಿದವರು ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವನಾಥಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಪುರುಷ, ಶ್ರೀ ನಿತ್ಯಾನಂದ ಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಪುರುಷ, ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥ ಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಪುರುಷ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಸುರೇಶಗೌಡ್ರು ಪಾಟೀಲ ಅವರು ಸ್ಥಳೀಯ ನಾಗರಿಕರ, ಭಕ್ತಾದಿಗಳ ಸಹಕಾರ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ

ಪ್ರತಿವರ್ಷ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ಈ ಸಂಗೀತೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಹೆಸರಾಂತ ಸಂಗೀತಗಾರರು ಭಾಗವಹಿಸಿ ಅಮೋಘ ಸಂಗೀತ ಕಛೇರಿ ನೀಡಿ ಸಂಗೀತೋತ್ಸವದ ಯಶಸ್ವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ಸಂಗೀತದ ಹೆಸರಾಂತ ಗಾಯಕರಾದ ಪ್ರೊ. ಎಂ. ವೆಂಕಟೇಶ ಕುಮಾರ, ಶ್ರೀಪಾದ ಹೆಗಡೆ, ಡಿ. ಕುಮಾರದಾಸ, ಶ್ರೀಮತಿ ರಾಧಾ ದೇಸಾಯಿ, ಸಿತಾರವಾದಕರಾದ ಪ್ರೊ. ಹಮೀದ ಖಾನ್, ಶಫಿಕ್ ಖಾನ್, ಉಸ್ತಾದ ಬಾಲೇಖಾನ್, ತಬಲಾ ವಾದಕರಾದ ರಘುನಾಥ ನಾಕೋಡ, ಶಾಂತಲಿಂಗ ದೇಸಾಯಿ, ರವಿ ಕೂಡ್ಲಿಗಿ, ನಿಸ್ಸಾರ್‌ಖಾನ್, ಸಂತೂರವಾದಕರಾದ ಕೇಶವಕುಮಾರ ಮಾಲ್ವಿ, ಕೊಳಲು ವಾದಕ ವೆಂಕಟೇಶ ಗೋಡಖಿಂಡಿ, ಪ್ರವೀಣ ಗೋಡಖಿಂಡಿ ಮುಂತಾದವರು ಭಾಗವಹಿಸಿ ಮುರನಾಳ ಸಂಗೀತೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಮೆರಗು ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಗೀತೋತ್ಸವ ಇಂದಿಗೂ ಮುರನಾಳ ಜಾತ್ರಾ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಮುಂದುವರೆಯಲೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವರ ಪರಮಭಕ್ತರಾದ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಬಡಿಗೇರ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಗುರಪ್ಪ ಪತ್ತಾರ ಅವರುಗಳು ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಷ್ಟಗಿ ತಾಲೂಕಿನ ಹನಮನಾಳದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಲಯ'ವೆಂಬ ಸಂಗೀತ ಶಾಲೆ ೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಹಾಗೂ ಗುರಪ್ಪ ಇವರು ಸ್ಥಳೀಯ ಆಸಕ್ತರ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಹನಮನಾಳದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತೋತ್ಸವವನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವನಾಥ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು ರೂವಾರಿ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಹೆಸರಾಂತ ಗಾಯಕ, ವಾದಕರು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಗೀತ ಸುಧೆ ಹರಿಸಿ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆಗೆ ಉಜ್ವಲ ಕಳೆ ತರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೪.೧೧. ಜನಪದೀಯ ಅಂಶಗಳು

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಷ್ಠಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತವನಿಧಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜನಪದದ ವಸ್ತುವಿಷಯಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಮಾನವನ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರದ ನಡುವಿನ ಆಪ್ತ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಭೌತಿಕ ನೆಲೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಹತ್ತಿರದ ಮುರನಾಳ–ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಪರಂಪರೆ ಕುರಿತು ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಠಿಯಾಗಿದೆ. ಆ ಭಾಗದ ಜನಸಮುದಾಯದವರ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮೂಲಕ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಜನಪದರ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಶರಣ, ಸಂತ, ಫಕೀರ, ಪೀರ, ಅಲ್ಲಾ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ, ಅಪ್ಪ, ಮುತ್ತ್ಯಾ ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೈದೋರಿದ್ದಾನೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಮಠದ ಮುಂದಿನ ಪರಂಪರೆಯವರಾದ ಶ್ರೀ ಅಖಂಡ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹಾಗೂ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಅಪಾರ ಭಕ್ತಿಗೆ ಜನರು ಮನಸೋತು ಅವರ ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಠಿಮಾಡಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ, ಜಾತ್ರೆ–ಉತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಭಾತ, ಭಜನಪದ, ಬೀಸುವ ಪದ, ಹೀಗೆ ಹತ್ತು ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಮೈದಾಳಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಹಾಗೂ ಅವನ ಮುಂದಿನ ಪರಂಪರೆಯವರ ಹಾಡಿನ ವೈಭವವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜನನದ ಸ್ಥಳ, ಅವನು ಲೀಲೆ ತೋರಿದ ಸ್ಥಳ, ಐಕ್ಯಸ್ಥಳದ ಕುರಿತು ಈ ಜನಪದ ಸಾಲುಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

"ಉಕ್ಕಲಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಬಂದವನೇ
ಮುರನಾಳದಲ್ಲಿ ಲೀಲೆ। ತೋರಿದವನೆ
ಗದ್ದನಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾದವನೆ"[೨೧]

ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಉಕ್ಕಲಿ ಗ್ರಾಮವಾದರೂ ಅವನು ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗುರುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧಿ ಸಾಧನೆ ಗೈದು, ಹಲವು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ವಾಸವಾಗಿ ತನ್ನ ಐಕ್ಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಈ ಮೂರು ಸಾಲುಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಜನಪದರು ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಳೆರಾಜನನ್ನು ಕಾಣುವ ಬಗೆ ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

"ರಾಗಿ ಬಣ್ಣದ ಕುದರಿ ರಾಜೇಕ ದೊಡ್ಡದು
ರಾಜರೊಳು ರಾಜ ಮಳೆರಾಜ। ಬರುವಾಗ
ರಾಜೀವ ಕೈಯ ಮುಗಿದಾವ"[೨೨]

ಮಳೆರಾಜನು ಒಬ್ಬ ಪ್ರಕೃತಿದೇವನಾಗಿ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸತತವೂ ಅನಾವೃಷ್ಟಿಗೀಡಾಗುವ ಬಯಲುನಾಡು ಮಳೆರಾಜನ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮುರನಾಳ 'ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ' ಮಠಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಇವೆ. ಆ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮುಂಬರುವ ಮಳೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಪ್ರವಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಗಿ ಬಣ್ಣದ ಕುದುರೆ ಎಂದರೆ ಮೋಡಗಳು, ಮೋಡವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಳೆಯಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಅದು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡದೆನಿಸಿದೆ. ಈ ಮಳೆರಾಜನ ಕೃಪೆಯಿರದಿದ್ದರೆ ಮಾನವ ರಾಜನು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಲಾದೀತೆ? ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಮಳೆರಾಜನೆ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಂಥವನು ಕುದುರೆ ಸವಾರಿ ಮಾಡಿ ಬರುವಾಗ ರಾಜೀವ ಕೈಯ ಮುಗಿದಾವ 'ರಾಜೀವ' ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಲ್ಲ ಇಬ್ಬರಲ್ಲ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಜನರು ಕೈ ಮುಗಿಯುವರು. ಜನರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಗಿಡ ಮರಗಳು, ಪಶು ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕೂಡಾ ಕೈ ಮಗಿಯುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ತ್ರಿಪದಿ; ಸಾಹಿತ್ಯ

ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠವು ಘಟಪ್ರಭಾ ಹಿನ್ನೀರಿನಿಂದ ಮುಳಗಡೆಯಾದಾಗ ಅದರ ಸ್ಥಿತಿ–ಗತಿಯನ್ನು ಈ ತ್ರಿಪದಿಯ ಮೂಲಕ ಕಾಣಬಹುದು.

ಅಟವಲ್ಲೆ ಮಠವಲ್ಲೆ ಮಠದ ಬಾಗಿಲೆಲ್ಲೆ
ಕಟೆದ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಕದವೆಲ್ಲೆ! ಮುರನಾಳ
ಮಠವೈತೆ ಘಟಪ್ರಭಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ॥ಪ॥

ಮುರನಾಳ ಊರೆಲ್ಲೆ ಮುತ್ತಿನ ಅಗಸೆಲ್ಲೆ
ಅಜ್ಜ ಮಳಿರಾಜನ । ಮಠವೆಲ್ಲೆ
ಅಖಂಡ ಸ್ವಾಮಿ ನೀರೊಳಗೆ ನಿಂತನಲ್ಲೆ॥ ॥೧॥

ಮುರನಾಳ ಮಠದಾಗ ಮೂವತ್ತೊಂದೊಲಿ ಹೂಡಿ
ಬಂದ ಭಕ್ತರನ ಉಣಿಸುವ । ಮಠದಾಗ
ನೀರ ಹೊಕ್ಕು ನೀರು ಬರತಾವ ॥ ॥೨॥

ಮಳೆರಾಜ ಹೋಗುವಾಗ ಮಠವೆಲ್ಲ ನಡಗೀತು
ಬಂದ ಭಕ್ತರು ಕಣ್ಣೀರ । ಸುರಿಸುತ
ದುಃಖದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕಳುಹಿದರು॥ ॥೩॥

ಗದ್ದನಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲೆಷ್ಟು ಹೇಳಲಿ
ಗದ್ದರಸ್ತ ಮಠಕ್ಕೆ ನೆಡೆದಾನ । ಮಳೆರಾಜ
ಮುರನಾಳ ನೀರ ಪಾಲಾಯ್ತು ॥ ॥೪॥[೨೨]

ಹೀಗೆ ಆಲಮಟ್ಟಿ ಡ್ಯಾಂ ಕಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಘಟಪ್ರಭಾ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅಂಥ ಪುಣ್ಯಪುರುಷರ ಮಠವು ನೀರು ಪಾಲಾಯ್ತು ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ ಭಕ್ತರ ಭಾವನೆಗಳು ತಳಮಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆ ಊರಿನ ಅಗಸಿ ಮುತ್ತಿನಂಥದ್ದು, ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠವು ಕೊರಳಲ್ಲಿರುವ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯಂತೆ, ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿರುವಂತದ್ದು. ಅಂಥಹ ದೊಡ್ಡ ಮಠದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರನ್ನು ಉಣಿಸಿರುವಂಥದ್ದು. ಮಠದ ಮಹಾಪುರುಷರ ಗದ್ದುಗೆಗಳು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಭಕ್ತರು ದುಃಖಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಈ ತ್ರಿಪದಿ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬೀಸುವ ಪದ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬೀಸುವ ಹಾಡುಗಳ ಮೂಲಕ ಶರಣ ಸಂತರನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಹೀಗಿದೆ.

ಏಳುತ ನೆನದೆನ ಏಳೆಂಟು ದೇವರನ
ಏಳು ಬಾಗಿಲದ ಒಡೆಯ । ಮಳೆರಾಜ
ಏಳುತ ಮೊದಲ ನೆನದೇನ ॥ ॥ಪ॥

ಬಾರಪ್ಪ ಮಳೆರಾಜ ಬಾರದೆಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದಿ
ಬಡವರ ಬಾಯಿ ಬಿಡತಾರ । ಮಳೆರಾಜ
ಭೂಮಿನ ಫಲವೆದ್ದು ಕೈಯ ಮುಗಿದಾವ ॥ ॥೧॥

ಗುಡ್ಡದ ವಾರ್‍ಯಾಗ ಗುಡ ಗುಡ ಎಂಬುದೇನು
ದೊಡ್ಡವರ ಮಗನ ಬಂದರೆ । ಮಳೆರಾಜ
ಗುಡ್ಡ ಗುಡ್ಡೆಲ್ಲ ತಿಳಿನೀರು ॥ ॥೨॥

ಹಸಿಯ ಗೋಧಿಯ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿಯ ಮಾದಲಿ ಮಾಡಿ
ಶಿಶುವಿನ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುವಿನ । ಮಳೆರಾಜ
ಮುತ್ತಿನ ತಾಳಸ (ಬಾಗಿಲ) ತಗದಿರೆ ॥ ॥೩॥

ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಇವನ್ಯಾರ ಮಗನವ್ವ
ಈಗ ನನ್ನ ಕೊಡಕ ಇದರಾದ । ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ
ಕೊಡ ಸುರವಿ ಪಾದ ಹಿಡಿದೇನ ॥ ॥೪॥

ಏಳುತ ಗುರುವಿನ ಪಾದವ ಹಿಡಿದೇನ
ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ನೀರು ನನ ಮ್ಯಾಲ । ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿ
ಉದ್ಧಾರಾದೇವು ನಿಮ್ಮಿಂದ ॥ ॥೫॥

ಶರಣ ನಿಮ್ಮ ನುಡಿಯು ಬದನಿ ಬೀಜದಂತೆ
ಯಾವಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆಯಲಿ । ಅಖಂಡ ಸ್ವಾಮಿ
ನಮ್ಮ ನಾಲಿಗೆ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆದಾವ ॥ ॥೬॥

ಅಗಸಿ ಕಾಳ ಬುಗಡಿ ಅವಸರಲಿ ಮಾಡಂದೆ
ಅದಕ ಹಚ್ಚಲಿ ಜುಮಕೀಯ । ಮಳೆರಾಜ
ಅವಸರದಲ್ಲಿ ತೇರ ಎಳದೇನ ॥ ॥೭॥

ಮುರನಾಳ ಮಠದಾಗ ಮೂರ ಕಾಲಿನ ಮಂಚ
ಹಾವಿನ ಸಿಂಬಿ ತಲಗುಂಬ । ಅಖಂಡ ಸ್ವಾಮಿ
ಯೋಗಿ ನಿಮ್ಮ ನಿದ್ರೆ ತಿಳಿಯಾವ ॥ ॥೮॥

ಕಡಿಯ ಮುಕ್ಕಿಗೆ ನಾನು ಒಡೆಯನ ನೆನದೆನ
ಕೊಡಹಾಲು ತುಪ್ಪ ಅಭಿಷೇಕ । ಮಾಡಿಗೊಳುವ
ಒಡೆಯ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ನೆನದೇನ ॥ ॥೯॥"[೨೨]

ಹೀಗೆ ಬೀಸುವ ಪದಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಮಳೆರಾಜನನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ಪರಂಪರೆಯವರಾದ ಅಖಂಡ ಸ್ವಾಮಿಗಳ, ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಈ ಇಡೀ ಜನಪದರು ಬೀಸುವ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಉಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜನಪದ ಸುಪ್ರಭಾತ

ಭಕ್ತಜನ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಕುರಿತು ಸುಪ್ರಭಾತಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತಿಗೀತೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜಾತ್ರೆ–ಉತ್ಸವ ಕುರಿತು ಪ್ರೇರಣೆಗೊಂಡ ಈ ಹಾಡು ಹೀಗಿದೆ.

'ಚೆಲ್ಲಿದರೂ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಾ ಗುರುವೇ ಮಳಿರಾಜೇಂದ್ರನಿಗೆ
ಮುರನಾಳ ಮಠದಾಗ ಮುತ್ತಾಗಿ ಹೊಳೆದಾಂಗ
ಚೆಲ್ಲಿದರೂ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಾ ॥ಪ॥

ಶಿವರಾತ್ರಿ ದಿವಸ ಶಿವಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತಲಿ
ಶಿವರಾತ್ರಿ ದಿನದಲ್ಲಿ ಶಿವಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತಾ
ಚೆಲ್ಲಿದರೂ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಾ ॥೧॥

ಒಂಬತ್ತು ದಿವಸ ಮುತ್ತೈದೆರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ
ಮುತ್ತೈದೆರೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಮುತ್ತಿನ ಆರುತಿ ತಂದು
ಚೆಲ್ಲಿದರೂ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಾ ॥೨॥

ಅನ್ನವ ಮಾಡುವರು ಭಕ್ತರನ ಉಣಿಸುವರು
ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವಂತರ ಮೇಲ್ಯೆ
ಚೆಲ್ಲಿದರೂ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಾ ॥೩॥

ನವಮಿ ದಿವಸ ನಂದಾ ದೀಪವ ಹಚ್ಚಿ

ನಂದಾದೀಪವ ಹಚ್ಚಿ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಮೇಲೆ

ಚೆಲ್ಲಿದರೂ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಾ ॥೪॥

ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗ ದಿವಸ ಕಡಕಿಲೆ ನದಿಗೆ ಹೋಗಿ

ಗಂಗಾಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿ ಬಂದೆ ಭಕ್ತಿಯಲಿ

ಚೆಲ್ಲಿದರೂ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಾ ॥೫॥

ಹೀಗೆ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಕುರಿತು ಹಾಡುವಂತ ಸುಪ್ರಭಾತದ ಭಕ್ತಿಗೀತೆಗಳನ್ನು ಜನಪದರು ತಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಭಾಗದ ಈ ಅಜ್ಜನನ್ನು ನೆನೆದು ಜಾತ್ರೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ವಿಷಯವಸ್ತುವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸಿ ಹಾಡುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆರತಿ ಪದ

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಶುಭ ಪ್ರಸಂಗವಿರಲಿ ಮುಕ್ತಾಯದಲ್ಲಿ ಆರತಿ ಪದ ಹಾಡುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಹಾಡು ಇರದಿದ್ದರೂ ಸಮಾರಂಭ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆರತಿ ಪದ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಬೇಕೆ ಬೇಕು. ಒಂದು ನುಡಿಯಾದರೂ ನೇಮಕ್ಕೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆರತಿ ಪದಗಳು ಸರಳ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಕೆಲವು ಆರತಿ ಪದಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಸೌಂದರ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಪೂರ್ವವಾದವುಗಳು. ಅಲ್ಲದೇ ಆರತಿ ಪದಗಳು ಅನುಭಾವ ಪದಗಳೂ ಹೌದು ಭಕ್ತಿ ಹಾಡುಗಳು ಹೌದು.

ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಆರತಿ ಪದಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ದೇವರಿಗೆ ಆರತಿ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭ, ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜಾತ್ರಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಆರತಿ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುವರು. ಹೆಚ್ಚು ಪೂಜಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಆರತಿ ಹಾಡೊಂದು ಹೀಗಿದೆ.

ಆರತಿಯ ಎತ್ತಿ ಬನ್ನಿ । ತುಪ್ಪ ಕರ್ಪರವ ತನ್ನಿ

ಕಪ್ತವಳಿದು ಬೇಗ ಬನ್ನಿ । ಅಪ್ಪ ಅಜ್ಜ ಮುತ್ಯಾ ಮಳಿಯಪ್ಪಗೆ॥ ॥ಪ॥

ಗಳಗಳ ಗಂಟಿನಾದ । ತಾಳ ಮದ್ದಲಿಯ ನಾದ

ಧಿಮಿ ಧಿಮಿ ಎನುತಲಿ । ಊದು ಕೊಳವಿಯ ಸಾಜ॥ ॥೧॥

ಕಾವಿ ಕಂತಿ ತುರಾಯಿ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ । ಚಪ್ಪಗೊಡಲಿಯ ಹೂಜಿ

ಒಪ್ಪುವಂತ ಪುಂಡ ಮಳೆರಾಜಗೆ । ಜಾಗ್ರತ ಮುತ್ಯಾ ಮಳಿಯಪ್ಪಗೆ॥ ॥೨॥

ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳು ಘಟಪ್ರಭಾ ತೀರ । ಜಗಭರಿತ ಮನೋಹರಗ
ಅಷ್ಟಮದ ಸಂಹರಗ । ಮುರನಾಳ ಮನೋಹರಗ॥ ॥೩॥"[೨೬]

ಈ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ಮುಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಪೂಜಾ ವರ್ಣನೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತಿದೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಭಕ್ತಿಭಾವ ಮೆಚ್ಚುವಂಥದಾಗಿದೆ.

ಮಳೆ-ಬೆಳೆ-ಇಳೆ

ಮಳೆ-ಬೆಳೆ-ಇಳೆಗಳೇ ಜನರನ್ನು ಸಲಹುವ ನಿಜವಾದ ದೇವರುಗಳು ಎನ್ನುವುದು ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ನಂಬಿಕೆ. ಮಳೆಯಿಂದಲೇ ಬೆಳೆ, ಮಳೆಯಿಂದಲೇ ಇಳೆ, ಮಳೆಯಿಂದಲೇ ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು "ಮೇಘರಾಜನಿಲ್ಲದೆ ಸಾಗುವುದೇ ಹರಗೋಲು" ಎಂದು ಹೇಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಳೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಒಂದು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಲುಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಹೇಳುವುದುಂಟು ಈ ಭಾವವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದು ಹೀಗಿದೆ.

"ಮಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದರೇನು
ನೇಗಿಲಿಯ ಹೊಡದರೇನು
ಮೇಘರಾಜನೊಬ್ಬ ತಡೆದರೆ
ಜಗವೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಉಳಿದೀತು ಬಸವಣ್ಣ"[೨೭]

ಇಲ್ಲಿ ಪದಗಳ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೋಡ ಕಟ್ಟಿ ಮಳೆಯಾಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಅದರಿಂದ ಏನು ಫಲವಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೇಗಿಲು ಹೊಡಿದು ಫಲವತ್ತತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಮಳೆ ಬರದೆ ಇದ್ದರೆ ಅದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಫಲವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಜೀವರಾಶಿಗೂ ಮಳೆ ಬರದೆ ಇದ್ದರೆ ಬದಕುವ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಜನಪದ ಸಾಲುಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂಥದು.

ರೈತನು ಹಗಲು ಇರುಳೆನ್ನದೇ ಹೊಲವನ್ನು ಹದಗೊಳಿಸಿ ಭೂಮಿಗೆ ಬೀಜ ಹಾಕಲು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಮಳೆಬಾರದೇ ಇರುವಾಗ ಮಳೆರಾಜನಲ್ಲಿ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

"ಮಳಿಯಪ್ಪ ಮಳಿರಾಜ, ಕರಿಯುತ್ತಾರೋ ನಿನ್ನ
ಮೊದಲು ಕೂರೀಗೆ ರೈತರು । ಹೊಲದಾಗ
ಫಲವೆದ್ದು ಕೈಯ ಮುಗಿದಾವ ॥"[೨೮]

ನಾವು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಗೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೂ ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ನೀನು ಮಳೆ ಸುರಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಎದ್ದ ಫಲವೂ ಕೂಡ ಕೈಯ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಎಂತಹ ದೈನ್ಯತೆ ಅಡಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಮಳೆ-ಬೆಳೆ-ಇಳೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಜನಪದರು ಇಂದಿಗೂ ಮಳೆಯನ್ನು ಬರಲಿ ಎಂದು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಮಳೆ-ಬೆಳೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವಿದ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡುವುದು ಇಂದಿಗೂ ಚಲನಶೀಲವಾಗಿದೆ.

ಹಂತಿ ಪದಗಳು

ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪಸ್ವಾಮಿ ಮಠವನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಮಳಿಯಪ್ಪ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹಂತಿ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಹಂತಿ ಪದಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿದ್ದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

"ಮುರನಾಳ ಮಠದಾಗ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಗಿಡಹುಟ್ಟಿ
ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಠಕ ಕುಡಿಸಾಗಿ। ಮಳಿಯಪ್ಪಸ್ವಾಮಿ
ಮಂಚಕ ಮಗ್ಗಿ ಉದರ್‍ಯಾವ॥"[೨೯]

ಹೊಲದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ರೈತರು ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವಂತ ಗೌರವವನ್ನು ತನ್ನ ಬಸವಣ್ಣನ ಮೇಲೆ ನೆನೆದರು ರೈತನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವರ್ಣಿಸುವರು.

ಇನ್ನೊಂದು ಹಂತಿ ಪದದ ಮೂಲಕ ಮಳಿಯಪ್ಪಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ಗಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮನಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನನೆಯುವಂತ ಸನ್ನಿವೇಶ ಇಲ್ಲಿ ಹೀಗಿದೆ.

"ಅತ್ತೀಯ ಕಾಯಂಗ ಒತ್ತಿ ರುಮಾಲಸುತ್ತಿ
ಹತ್ತ ಮಂದ್ಯಾಗ ಬರತಾನ। ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ
ಕತ್ತಿಯ ಗುರುತ ಹಿಡಿದೀವ॥

ಬಾಳಿಯ ಕಾಯಂಗ ಬಾಗಿ ರುಮಾಲ ಸುತ್ತಿ
ಬಾಳ ಮಂದ್ಯಾಗ ಬರತಾನ। ಮಳಿಯಪ್ಪಸ್ವಾಮಿ
ಬಾಯಲಿ ಗುರುತ ಹಿಡಿದೀನ॥"[೩೦]

ಹೀಗೆ ಹಂತಿ ಹಾಡುಗಳು ನಿರಕ್ಷರ ಕಕ್ಷಿಯಾದ ರೈತನಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟರೂ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಅಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಬರುವ ಆದಿಪ್ರಾಸ ಹಾಗೂ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಬರುವ ಅನುಪ್ರಾಸ ಕಾವ್ಯದ ಸಹಜ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಒಕ್ಕಲತನವೇ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಹಂತಿ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಹಳೆಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಂತಿ ಪದಗಳನ್ನು ಗದ್ದನಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರಪ್ಪ ಅಂಗಡಿಯವರು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗದ್ದುಗೆ ಉಗ್ಗಳಿಸುವುದು

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬ-ಉತ್ಸವ ಬಂದರೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ಜನಪದರ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವನ್ನು ಉಗ್ಗಳಿಸುವ ಮತ್ತು ಪರಾಕ ಹೇಳುವುದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಭಾಗದ ಅಪ್ಪನನ್ನು ಹೊಗಳುವುದು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

‘ಹರಿವ ಹಾವಿನ ಗಂಡ
ಉರಿವ ಕಿಚ್ಚಿನ ಗಂಡ
ಹಿಂಡ ರಾಜರ ಗಂಡ
ಪುಂಡ ಮಳಿರಾಜ ಬಹುಪರಾಕ’

ಇಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನನ್ನು ಜನಪದರು ಕಾಣುವಂತ ಬಗೆ ಹೇಗಿದೆ ಎಂದರೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದಾಗ ಅದರ ರಬಸ ಹಾವುನಂತೆ ಮಿಂಚು ಸೆಳೆಯುವ ವೇಗವನ್ನೆ ಮೀರಿಸುವಂತ ಶಕ್ತಿ ಮಳಿಯಪ್ಪಗೆ ಇದೆ. ಗುಡಗು–ಸಿಡಿಲಿನ ಅರ್ಭಟ ಬೆಂಕಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜ್ವಾಲೆ ಇರುವುದು. ಆ ಬೆಂಕಿಯ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೆ ಹುಟ್ಟಡಗಿಸಿದ ಗಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಶಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ರಾಜನಾಗಿ ಅವುಗಳಿಂದ ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳವಂತ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯಾದ ಮಹಾಪುರುಷ ಈ ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಎನ್ನುವುದು ಜನಪದರು ಪರಾಕ ಹೇಳುವುದರ ಮೂಲಕ ವರ್ಣಿಸುವರು.

ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನು ತನ್ನ ಗುರುವಿನಂತೆ ಸೂಫಿ ಸಂತರ ತತ್ವ ಹಾಗೂ ಶಿವಶರಣರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸಮೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮನ್ವಯ ಪಂಥವೊಂದನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಂಡಂತಿದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಧರ್ಮ ಎನ್ನದೇ ಗುರುವಿನ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ಉಗ್ಗಳಿಸುವಂತೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಏನೇ ಶುಭ ಉತ್ಸವಗಳು ನಡೆದರೆ ಅವರು ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟರೆ ಈ ಧರ್ಮ ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಅದು ಹೀಗಿದೆ.

“ಓಂ ಏಕಲಾಕ್ ಐಂಸೀ ಹಜಾರ ಪಾಂಚೋ ಫೀರ ಪೈಗಂಬರ ಮೌನದೀನ್ ।

ಜಿತಾಪೀರ ಪೈಗಂಬರ ಮೌನದೀನ । ಕಾಶಿಪತಿ ಗಂಗಾಧರ ಹರಹರ ಮಹಾದೇವ ॥

ಎನ್ನುವ ಘೋಷ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವಂತದ್ದು, ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಆರಾಧನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಭಕ್ತರು ಮೇಲಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಗ್ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಅವನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ಉಗ್ಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ಈ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಘೋಷಣೆವೆಂದು ಉಗ್ಗಳಿಸುವುದು ನೋಡಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಗುರುವಿನ ಮೂಲಕ ಈ ಘೋಷಣೆ ಬಂದಿರುವುದು.

ಜನಸಮುದಾಯದವರು ಉತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಉಗ್ಗಳಿಸೇ ಮುಂದುವರಿಯತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಇದು ಹಿಂದೂ–ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮನ್ವಯದ ಫಲವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಮಂತ್ರ ಘೋಷ, ಧರ್ಮಘೋಷಣೆ, ಜಯಘೋಷಣೆವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಶಾಂತಿ ಮಂತ್ರವು ‘ಓಂ’ ಎಂಬ ಪ್ರಣವಾಕ್ಷರದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಅದು ಆದಿಂತ್ಯಗಳಿಲ್ಲದೆ ಅನಂತ ತತ್ವ, ವಿಶ್ವದ ಕೊನೆಯ ಮೊದಲುಗಳ ಮೀರಿ ನಿಂತ ಮಹಾ ಅಸ್ತಿತ್ವ, ಆಕಾರ ನಿರಾಕಾರಗಳ ದ್ವಂದ ದಂದುಗವಿಲ್ಲದ ಸತ್ಯ. ಅದು ಶಾಶ್ವತ ವಸ್ತು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ

ಕಾಣಬಂದ ಈ ಜಗತ್ತು ಆ ಪ್ರಣವದ ವ್ಯಕ್ತಿರೂಪವೂ ಬೀಜವು ಬೆಳೆದು ವೃಕ್ಷವಾದಂತೆ ಬೀಜರೂಪ ಪ್ರಣವವೇ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಂಡು ವಿಶ್ವ ಮಹಾವೃಕ್ಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಪ್ರಣವವೇ ಆದಿ ಮಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಂತ್ಯವೆಂದು ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತ ರೂಪವೇ 'ಪ್ರಣವ' ಇಂಥ ಓಂಕಾರದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಈ ಜಯಘೋಷವು 'ಏಕಲಾಕ ಐಂಸೀ ಹಜಾರ ಪಾಂಚೋ ಪೀರ ಪೈಗಂಬರ ಮೌನಾದೀನ ಎಂದು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ. ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದ ನಂಬಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಎಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ ಪೈಗಂಬರರು ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಐದು ಜನ ಪೈಗಂಬರರು ಪ್ರಮುಖರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. 'ದೀನ' ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದ ಈ ಪೈಗಂಬರರ ಧರ್ಮವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಂತಿದೆ. ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ತತ್ವ ಘೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸಮನ್ವಯದ 'ದೀನ'(ಮತ) ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಪೈಗಂಬರರನ್ನು ಕಾಶಿಪತಿ ಗಂಗಾಧರನಲ್ಲಿ ಸಮೀಕರಿಸಿ. ಹರಹರ ಮಹಾದೇವ ಎಂದು ಉಗ್ಗಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹಿಂದೂ ಹಾಗೂ ಇಸ್ಲಾಂ ಎರಡೂ ಮತಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಘೋಷಣೆ ಜನರ ಭಾವೈಕ್ಯದ ದ್ಯೋತಕವೆನಿಸಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸೃಷ್ಟಿಗೊಂಡಿದೆ. ಜನರ ಭಾವಕ್ಯದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಜನಸಮುದಾಯದ ಭಕ್ತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಇಂಥ ಮಹಾಪುರುಷನನ್ನು ಜನತೆ ಅನೇಕ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಮಠದ ಪರಂಪರೆ ಇರುವುದೇ ಜನ ಸಮುದಾಯದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ. ಈ ಜನಪದರು ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ ಬೇಧವಿಲ್ಲದೆ ಇವರನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಈ ಮಠದ ಕುರಿತು ಜನಪದೀಯ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹುಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವುದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೪.೧೨. ವಂಶಾವಳಿ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆ

ಮುರನಾಳ ಮತ್ತು ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಠದ ಪರಂಪರೆ ವಂಶಾನುಗತವಾದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಗರ್ಭ ಸಂಜಾತರೇ ಕರ ಸಂಜಾತರೂ ಆಗುವ ಪದ್ಧತಿ, ಅಂದರೆ ಮಕ್ಕಳೇ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಹಿರಿಯರ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈವರೆಗೆ ಸಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಾ ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಗಳೆಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ರೂಢಿಯಾಗಿರುವ ಪದ್ಧತಿ. ಕೃತಕವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಪಟ್ಟಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸಂಸಾರಸ್ಥ ಪಟ್ಟವನ್ನೇ ಇದು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಈ ವಂಶ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾದ ವಂಶವೃಕ್ಷ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಆಲೂರಿನ ಎಚ್ಚರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಹೆಸರು. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮಹಾತ್ಮನಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡು ಅನೇಕ ಪವಾಡ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಗುರುವಿನ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಮಲಪ್ರಭಾ ತೀರದ ಹೊಳೆಆಲೂರಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸುತ್ತಾನೆ. ಗುರುವಿನ

ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪಾಲಿಸುತ್ತಾ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕೊನೆಗೆ ಆಲೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿಯಾದಂತ ಮಹನೀಯ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಹೀಗೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನೇ ಗುರುವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುವುದು ಈ ವಂಶಸ್ಥರು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಪದ್ಧತಿ. ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀ ಅಖಂಡ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಗುರುವಾಗಿ ಸಂಗೀತ, ಆಯುರ್ವೇದ ವಿದ್ಯೆ ನೀಡಿದರು. ಇದೇ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ವಂಶದವರನ್ನೇ ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಅದಲ್ಲದೇ ಮಠದ ಪ್ರಭಾವ ಎಷ್ಟಿದೆಯೆಂದರೆ ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲದೆ, ಮುಸ್ಲಿಂರೂ ಈ ಮಠಕ್ಕೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಳಿಸಾಬ್, ಮೌನಾಸಾಬ್, ಅಖಂಡಸಾಬ್ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇಂಥವರೂ ಈ ಮಠದ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗದವರಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಪರಂಪರೆಯವರು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಂಶದವರು ಮಹಾತ್ಮರೂ ಹಾಗೂ ಮಹಾಪುರುಷರು ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ಈ ವಂಶಕ್ಕೆ 'ಮಹಾಪುರುಷ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪಂಥ ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಹೌದು ಪರಂಪರೆಯೂ ಹೌದು. ಅದೊಂದು ಮಠೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಬಯಲು ಆಲಯದೊಳಗೇ ಆಲಯವು ಬಯಲೊಳಗೆ ಎನ್ನುವ ವಿಸ್ಮಯ ಸ್ವರೂಪದ್ದು. ಇದೊಂದು ಅಖಂಡ ಪ್ರಜ್ಞೆಯುಳ್ಳ ಪಂಥವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

೧. ಜಾನಪದ ಕೈಪಿಡಿ(ಜಾನಪದ ಮಾಲೆ) ಪುಟ. ೨೬೫; ೧೯೯೭

೨. ಕೊಟ್ರಶೆಟ್ಟಿ. ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ, ಸಂ–೪. ಪುಟ.೭; ೧೯೯೪

೩. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ ನಿಘಂಟು, ಪುಟ.೧೨೧; ೧೯೯೩

೪. ಕೊಟ್ರಶೆಟ್ಟಿ. ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ, ಸಂ.೪. ಪುಟ.೮; ೧೯೯೪

೫. ಚಲುವೇಗೌಡ.ತ.ಜಿ ಕೆಲವು ಜಾನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಪುಟ.೩; ೧೯೭೮

೬. ಅದೇ, ಪುಟ ೩; ೧೯೭೮

೭. ಡಾ. ಆರ್. ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ(ಸಂ) ಗುಮ್ಮಳಾಪುರದ ಸಿದ್ದಲಿಂಗದೇವರ ಶೂನ್ಯಸಂಪಾದನೆ, ಪುಟ.೧೩೩; ೧೯೭೨

೮. ಡಾ. ಶೀಲಾಕಾಂತ ಪತ್ತಾರ, the vision of Mouneshwara, ಪುಟ.೩೪, ೩೫; ೧೯೯೪

೯. ಜೀವಣ್ಣ ಮಸಳಿ, ಶ್ರೀ ಮೌನೇಶ್ವರ ತ್ರಿಪದಿಗಳು, ಪುಟ.೨೭; ೨೦೦೪

೧೦. ಕೆ. ಪಿ. ಈರಣ್ಣ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮಹಾಪುರುಷರು, ಪುಟ.೬೫; ೧೯೯೦

೧೧. ಜೀವಣ್ಣ ಮಸಳಿ, ಶ್ರೀ ಮೌನೇಶ್ವರ ತ್ರಿಪದಿಗಳು, ಪುಟ.೨೬; ೨೦೦೪

೧೨. ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಬಡಿಗೇರ, ಹೊಳೆ ಆಲೂರ ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿ ಚರಿತ್ರೆ, ಪುಟ.೯, ೧೦; ೧೯೯೬

೧೩. ಡಾ. ಪೂಜಾರ. ವ್ಹಿ. ಜಿ. ವೀರಶೈವ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪವಾಡ ಕಥೆಗಳು, ಪುಟ.೮; ೨೦೦೦

೧೪. ಡಾ. ರಹಮತ್ ತರಿಕೇರಿ(ಸಂ) ಧರ್ಮ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಪುಟ.೨೦೩; ೨೦೦೦

೧೫. ಅದೇ, ಪುಟ ೨೦೩; ೨೦೦೦

೧೬. ಡಾ. ಅರ್ಕಸಾಲಿ ವೃಷಭೇಂದ್ರಾಚಾರ್, ಮಳೆರಾಜ ಪರಂಪರೆ, ಪುಟ.೨೦, ೨೧; ೨೦೧೦

೧೭. ಕುಲಕರ್ಣಿ. ಕೃ. ರಾ. ಲೇ. ಶ್ರೀ ಮಳೆರಾಜೇಂದ್ರ ಚರಿತ್ರೆ, ಪುಟ.೧೪, ೧೫; ೨೦೦೭

೧೮. ವಿರುಪಾಕ್ಷ ಬಡಿಗೇರ, ಹೊಳೆ ಆಲೂರ ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿ ಚರಿತ್ರೆ, ಪುಟ.೨೦, ೨೧; ೨೦೦೪

೧೯. ಗಾಡದ ಮೌನೇಶ, ಚಿನ್ಮಯ ನನ್ನಪ್ಪ, ಪುಟ. ೧೨೪, ೧೨೫; ೨೦೦೧

೨೦. ಅದೇ, ಪುಟ.೧೨೭, ೧೨೮; ೨೦೦೧

೨೧. ಹಾಡಿದವರು: ಗುರುನಾಥ ಪತ್ತಾರ. ಸಾ॥ ಹನಮನಾಳ.

೨೨. ಹಂಪ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ(ಸಂ) ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಮಳೆರಾಯನ ಮುನಿಸು, ಪು.೨; ೧೯೮೧

೨೩. ಹಾಡಿದವರು: ಶ್ರೀ ಮತಿ ವತ್ಸಲಾಬಾಯಿ ವೀ ಪತ್ತಾರ. ಸಾ॥ ಹನಮನಾಳ.

೨೪. ಹಾಡಿದವರು: ಶ್ರೀ ಮತಿ ವತ್ಸಲಾಬಾಯಿ ವೀ ಪತ್ತಾರ. ಸಾ॥ ಹನಮನಾಳ.

೨೫. ಹಾಡಿದವರು: ಶ್ರೀ ಮತಿ ವತ್ಸಲಾಬಾಯಿ ವೀ ಪತ್ತಾರ. ಸಾ॥ ಹನಮನಾಳ.

೨೬. ಹಾಡಿದವರು: ಶ್ರೀ ಮೇಘರಾಜ ಬಡಿಗೇರ. ಸಾ॥ ಕೂಡಲಸಂಗಮ.

೨೭. ಸಿ.ವಿ.ಕಡಕೋಳ, ಕೆ.ಪಿ. ಈರಣ್ಣ; ತಿಂಥಣಿ ಮೌನೇಶ್ವರರ ವಚನಗಳು, ಪು.೧೮; ಪ.೧೨೦, ೧೯೮೫

೨೮. ಹಂಪ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ(ಸಂ) ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಮಳೆರಾಯನ ಮುನಿಸು, ಪು.೨; ೧೯೮೧

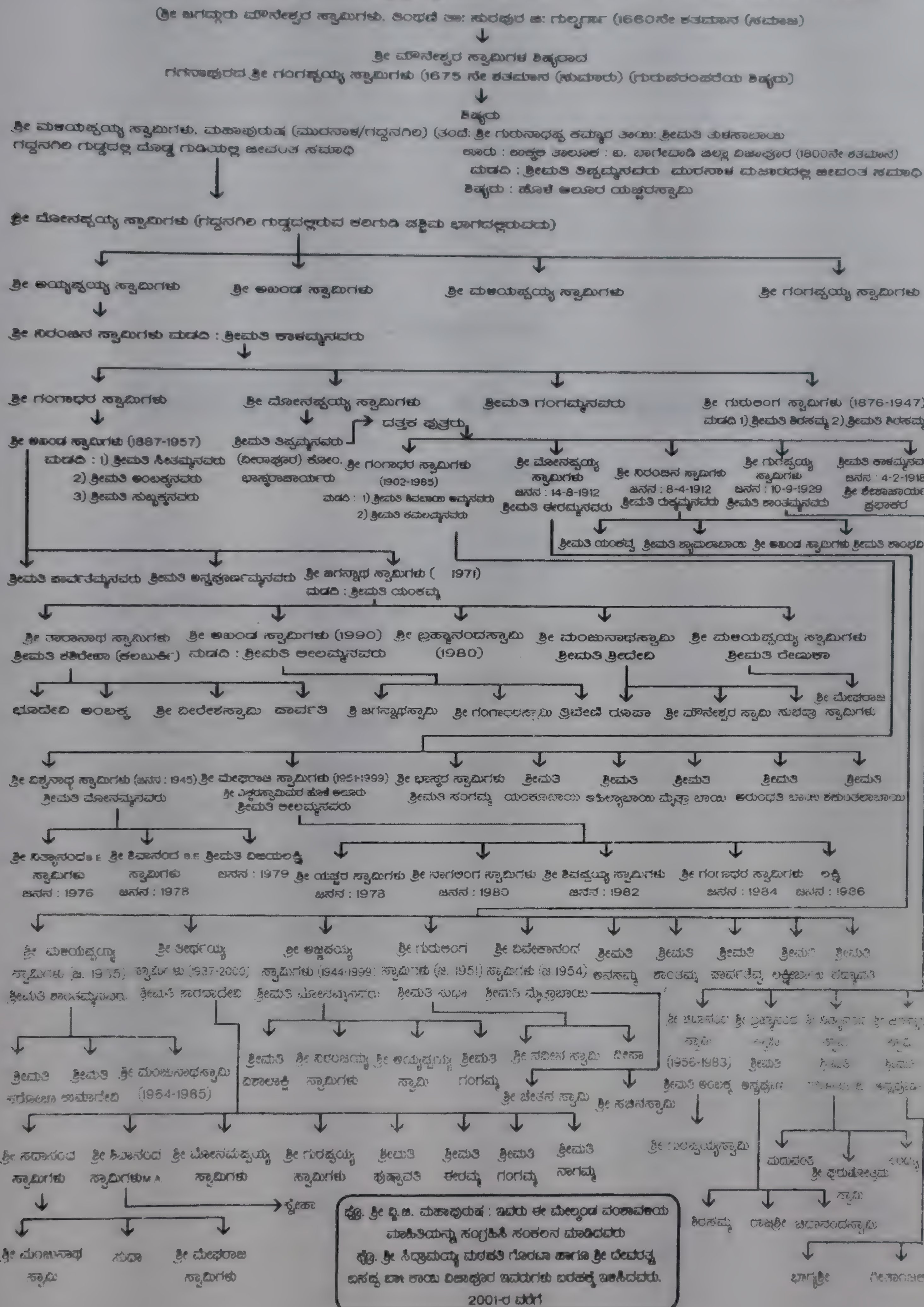
೨೯. ಹಾಡಿದವರು: ಶ್ರೀ ಈಶ್ವರಪ್ಪ ಅಂಗಡಿ, ಸಾ॥ ಗದ್ದನಕೇರಿ

೩೦. ಅದೇ,

□□□

ಶ್ರೀ ಮಳೇರಾಜೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಪುರುಷ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮುರನಾಳ/ಗದ್ದಗನಗಿರಿ ಬಾಗಲಕೋಟ ಜಿಲ್ಲಾ ಇವರ ವಂಶಾವಳಿ ವಿವರ

(ಈ ವಂಶಾವಳಿಗೆ ನಿಖರವಾದ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗದ್ದಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕ ಮಾಹಿತಿ ಆಧಾರದಿಂದ ತಯಾರ ಮಾಡಲಾಗಿದ 2001 ರ ವರೆಗೆ)

ಅಧ್ಯಾಯ ಐದು

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಮಠಗಳೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧ

೫.೧. ತಿಂಥಿಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಮಠ

೫.೨. ಗಗನಾಪುರ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠ

೫.೩. ಹೊಳೆ ಆಲೂರ ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿ ಮಠ

೫.೪. ಪೋತಲೂರು ಶ್ರೀ ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಮಠ

೫.೫. ಬಬಲಾದಿ ಸದಾಶಿವಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠ

೫.೬. ಚಿತ್ತರಗಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯಮಹಾಂತೇಶ ಮಠ

೫.೭. ನಾಗರಾಳ ದಿಗಂಬರೇಶ್ವರ ಮಠ

೫.೮. ವಿಜಾಪುರದ ಮೂರಜಾವಿ ಮಠ

೫.೯. ಸಿದ್ಧನಕೊಳ್ಳದ ಸಿದ್ದಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠ

೫.೧೦. ಯಡಹಳ್ಳಿ ನಾಗಲಿಂಗಪ್ಪನ ಮಠ

೫.೧೧. ಶಿರೂರು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಮಠ

೫.೧೨. ಯಾದಗಿರಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಏಕದಂಡಿಗಿ ಮಠ

೫.೧೩. ನಿಡಸೋಸಿ ದುರದುಂಡೇಶ್ವರ ಸಿದ್ಧ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠ

೫

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಮಠಗಳೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಮಠೀಯ ಅಥವಾ ಪಂಥಿಯ ಪರಂಪರೆಗಳೆಂದರೆ ಅವು ದ್ವೀಪದಂತೆ ಸ್ವಮತೀಯ ನೆಲೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ವಿಶೇಷತೆಯೆಂದರೆ ತನ್ನ ಖಾಸಗೀತನದ ವಿಚಾರಗಳ ಹೊರತಾಗಿ ತನ್ನ ಪರಿಸರದ ಸಮಕಾಲೀನ ಸ್ವ-ಹಾಗೂ ಅನ್ಯಮತದ ವಿವಿಧ ದಾರ್ಶನಿಕ ರೂಪಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಹಾಗೂ ರಾಚನಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪವಾಡಗಳು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ವಿಚಾರಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಮಠದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮಾನವೀಕರಣದ ನೆಲೆಗಳು. ಅನ್ಯ ಮಠದೊಂದಿಗೆ ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಸೆಯುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲ ಮಠಗಳ ಸ್ವಭಾವವೆಂದರೆ ಸರಳತೆ, ಜನೋಪಕಾರ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿಸಂಗೋಪನೆ.

ಈ ಮಠಗಳ ಮುಖ್ಯಗುರಿ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರಕ್ಕಿಂತ ಮನುಷ್ಯನ ಅಭದ್ರತೆ ಆತಂಕ ಹಾಗೂ ಕಾಯಕಹೀನತೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುವಂಥದ್ದು. ಕಾಯ ಹಾಗೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಜಡತ್ವವನ್ನು ನೀಗಿಸಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಯನ್ನಾಗಿಸುವುದು. ಕೃಷಿ ಸಂಗೋಪನೆ ಹಾಗೂ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಮನುಷ್ಯನ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಲ್ಲವು ಎಂಬುದು ಈ ಎಲ್ಲ ಮಠಗಳ ದಿವ್ಯಮಂತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸೀಮಿತ ಪರಿಸರದೊಳಗೆ ತಮ್ಮ ನಡೆ ನುಡಿಯಿಂದಾಗಿ ದುಡಿಯುವ ಕೈಗೆ ಚೈತನ್ಯ ನೀಡಿದರು. ಪರಾವಲಂಬಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಾನವಕುಲವನ್ನು ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಿಸಿದರು. ಪಾರಮಾರ್ಥವನ್ನು ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಸೋಗಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುವುದರ ಬದಲಾಗಿ ಸಹಜ ಕೃಷಿಯೊಂದಿಗೆ ಕರ್ತೃತ್ವಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು.

ಬಹಳಷ್ಟು ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳೆಂದರೆ ನೀರಿಗೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಸರಾಯಿಯನ್ನು ತೀರ್ಥವಾಗಿಸಿದ್ದು. ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದ ಅಂಬಲಿ ಹಾಗೂ ನುಚ್ಚನ್ನ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿಸಿದ್ದು. ಮಾತನ್ನೆ

ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದಾಗಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವಾಗಿಸಿದ್ದು, ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆಯನ್ನು ವರ್ಗ ಹಾಗೂ ವರ್ಣ ಜಾತಿ, ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡೆಂಬ ಭೇದ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಕಟ್ಟಿದ್ದು ಈ ಮಠಗಳ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೫.೧. ತಿಂಥಿಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಮಠ

ಗುಲಬರ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸುರಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಕೃಷ್ಣ ನದಿಯ ದಡದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿರುವ ಸುಕ್ಷೇತ್ರವೇ ತಿಂಥಿಣಿ. ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆ ನಿಂತವನೇ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ. ಈತ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಸುರಪುರ ಸೀಮೆಯ ಗೋನಾಳದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದು ಲಿಂಗನಬಂಡಿಯಲ್ಲಿ. ಕುರುಹು ತೋರಿದ್ದು ಶಿರಹಟ್ಟಿ, ವರವಿ, ಗದ್ದನಕೇರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ. ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ತಿರುಗಾಡಿದ ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ಕಲ್ಯಾಣ, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಸಗರ, ಗೋಗಿ, ಬಿಜಾಪುರ, ಹಾನಗಲ್ಲು, ಬಂಕಾಪುರ, ಶಿರಹಟ್ಟಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರ, ಹಂಪಿ, ಮುದಗಲ್, ಗದ್ದನಕೇರಿಗಳು ಸೂಫಿ ಹಾಗೂ ನಾಥ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿವೆ. ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನು ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ವೈರಾಗ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬದುಕಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ದೇಶ ಪರ್ಯಟನೆ ಮಾಡಿದ ಕಾಲ ಪರಿಸರ ಹಾಗೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ನೀತಿ ಬೋಧನೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ಜನತೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯ ಸ್ಥೈರ್ಯಗಳನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಾ ಮಾನವ ಧರ್ಮದ ಪ್ರವಾದಿಯಾಗಿ, ಸಂತನಾಗಿ, ಶರಣನಾಗಿ ಜನಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಬಂದನು.

ಮಹಾಪುರುಷ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಸಿದ್ಧಿಸಾಧನೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸದಾಕಾಲ ಅಲೌಕಿಕ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ದೇಶಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿ ತಾಲೂಕಿನ ಉಕ್ಕಲಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪಂಚಾಳ ದಂಪತಿಗಳಾದ ಗುರುಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ತುಳಸಾಬಾಯಿಯ ಭಕ್ತಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸೇವೆಯಿಂದ ತೃಪ್ತನಾಗಿದ್ದೇನೆ, ನಿಮಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಚಿಂತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮಹಾತ್ಮನು ಜನಿಸುವನು. ಅವನು ಇಚ್ಚಿಸಿದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾಗಿ ಮಳೆರಾಜನೆಂದು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗುವನು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ತಿಂಥಿಣಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲೆಯಾದರು. ಆ ಮಹಾಪುರುಷನ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾತಾಯಿಯ ಉದರದಲ್ಲಿ ಜನನವಾದ ಮಳಿಯಪ್ಪ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪ ಗುರು ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ತಿಂಥಿಣಿಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿ ಮಹಾಗುರು ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ತತ್ವದರ್ಶನ ಪಡೆದು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆನಿಂತನು.'[೧] ಈ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮುಂದೆ ಎರಡೂ ಪರಂಪರೆ ಮಧ್ಯ ಉಳಿದು-ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ತಿಂಥಿಣಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನಿಂದ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜನಪ್ರಿಯಗೊಂಡಿತು. ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಚರಣೆಗಳು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕಗೊಂಡಿದ್ದನು, ನೋಡಬಹುದು. ಇಂಥ ತಿಂಥಿಣಿ ಮಠದ ಎಲ್ಲಾ ಆಚಾರ ವಿಚಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇರಣೆಗೊಂಡಿವೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಮಹಾಗುರುವಿನ

ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮಾನತೆಯ ತತ್ವ ಪಾಲಿಸಿ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದನು. ಮಳಿಯಪ್ಪ ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಜೊತೆಗಿನ ಒಡನಾಟದ ಸಂಬಂಧಗಳು ಇರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತ ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಅವರ ತತ್ವ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡನು' ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳು ನೆಲೆನಿಂತಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಶ್ರೀಗುರು ತಿಂಥಿಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಬಂದು ಕುರುಹು ಮಾಡಿ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ'[೨] ಎಂದು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ನಿರಂಜನ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇಂದು ಕೂಡಾ ಹೇಳುವರು.

ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಐಕ್ಯಗೊಂಡ ನಂತರ ತಿಂಥಿಣಿಯ ನಾಡಿನ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮಠವಾಗಿ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿತಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಮಠವು ಇಂದಿಗೂ ಅನೇಕ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ.

ಮುರನಾಳ ಹಾಗೂ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಿ, ನೀರಿನ ಹೂಜಿ, ದಂಡ ನಿತ್ಯವೂ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮಠದ ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಆ ವಸ್ತುಗಳು ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಶ್ರೀಗುರು ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಕುರಿತು ಏಕ್‌ಲಾಕ್ ಐಸೀ ಹಜಾರ್ ಪಂಚೋಪೀರ್ ಪೈಂಗಂಬರ್ ಜಿತಾಪೀರ್ ಮೌನಾದ್ದೀನ್ ಕಾಶೀಪತಿ ಗಂಗಾಧರ ಹರಹರ ಮಹಾದೇವ್' ಎಂದು ದೀನ್ ಹಾಕುವರು. ಹೀಗೆ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನನ್ನು ನೆನೆದ ಮೇಲೆ ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು. ಈ ಘೋಷವಾಕ್ಯ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಪೂಜೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಪಟಿಸಲಾಗುವುದು. ಪೂಜಾವಿಧಾನ, ಆದರ್ಶಗಳು, ಆಚರಣೆ, ಗುಡಿಯ ವಾಸ್ತು ಶೈಲಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪ ಹಾಗೂ ಮೌನಪ್ಪಯ್ಯನವರಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಗಿವೆ.

೫.೨. ಗಗನಾಪುರದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠ

ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ತಾಲೂಕಿನ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಗ್ರಾಮ ಗಗನಾಪುರವು ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯದ ಹರಿಕಾರನಾಗಿ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಬಂದು ನೆಲೆ ನಿಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪಂಚಾಳ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ತಿಂಥಿಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಪ್ರೀತಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಗುರುವಿನ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ಅವರಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆಗೊಂಡು ತನ್ನ ಗುರು ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಂತವನು. ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಭಾವೈಕ್ಯತೆ, ಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ದಯಾಪರತೆಯ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾರಿದ್ದಾನೆ. ಊರಿಗೆ ಉಪಟಳವಾಗಿದ್ದ, ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಕೋಣವನ್ನು ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಹಿಡಿದು ತಮ್ಮ ಕೊರಳಲ್ಲಿದ ತಾಯಿತವನ್ನು ಅದರ ಕೊರಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಇನ್ನು ನೀನು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗು ಎಂದು ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಕೂಡಲೇ ಆ ಕೋಣವು ಗಗನಕ್ಕೇರಿತು. ಊರಿನ ಜನರು ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ಜಯಕಾರ ಹಾಕಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರನ್ನು ದೈವತ್ವದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಿದರು. ಆಗ ಆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಗಗನಾಪುರ ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು.'[೩] ಹೀಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ

ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಅನೇಕ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ನಾಡ ಸುತ್ತಿದ ಕೊನೆಗೆ ಗಗನಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಗೊಂಡನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಗಗನಾಪುರದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂದು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಡೆದನು.

ಗಗನಾಪುರ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠವು ಹಿಂದು-ಮುಸ್ಲಿಂ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಮಠವಾಗಿದೆ. ಮೇಲೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಜಾರ ಕೆಳಗೆ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಜೀವಂತ ಸಮಾಧಿ ಹೊಂದಿದ ಗದ್ದುಗೆ ಇದೆ. ಈ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠದ ಜೊತೆಗೆ ಮುರನಾಳದಲ್ಲಿರುವ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠವು ತುಂಬಾ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಶ್ರೀಗುರು ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನನ್ನು ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯೆ ಪಡೆದು ಗುರುವಿನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಾಡ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ, ಮುರನಾಳದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದನು. ಗಗನಾಪೂರ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠದ ಜೊತೆಗೆ ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠದ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮೂಲಪುರುಷ ಮಳಿಯಪ್ಪನಿಂದ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದೆ. ಗುರುವಿನೊಂದಗಿನ ಒಡನಾಟದಿಂದ ಗಗನಾಪೂರದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಡೆದರೆ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿಷ್ಯ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಮೇಲೆ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಶಿಷ್ಯನ ಅದ್ಭುತ್‌ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಗುರು ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಅವನನ್ನು ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಕಾಣುವರು. ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಮುರನಾಳದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಗುರುವನ್ನು ಕಾಣಲು ಆವಾಗವಗ ಗಗನಾಪೂರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುವುದು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರು ಕೂಡಿದಾಗ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಕುರಿತು ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಎರಡು ಮಠದೊಂದಿಗೆ ಅನನ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಬೆಳೆದು ಗುರುವಿನ ತತ್ವ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಗಂಗಪ್ಪನ ಮಠದಂತೆ ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯ ತತ್ವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಠದಲ್ಲಿ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಮುನ್ನಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಠಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮುಂದೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ವಂಶಸ್ಥರಾದ ಅಯ್ಯಪ್ಪಸ್ವಾಮಿ ತೀರ್ಥಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ, ಶ್ರೀ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿಗಳು, ವಿಶ್ವನಾಥಸ್ವಾಮಿಗಳು ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠದೊಂದಿಗೆ ಪಾರಂಪರಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಠಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಮಾಡುವುದನ್ನು ಇಂದು ಕೂಡಾ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಎರಡು ಮಠಗಳು ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ವಾಸ್ತು ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂಥ ಮಠಗಳಾಗಿವೆ.

ಅಂದು ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಒಡನಾಟದ ಸಂಬಂಧಗಳು ಅವರು ಐಕ್ಯವಾದ ನಂತರವೂ ಈ ಎರಡು ಮಠಗಳ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಭಾವಬೆಸುಗೆಯಾಗಿ ಇಂದು ಕೂಡ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತ ವಾರ್ಷಿಕ ಜಾತ್ರಾ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಗುರು ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಕುರುಹುವಾಗಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಜಾತ್ರಾ ಉತ್ಸವದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಗಗನಾಪುರದ ಮಠದಲ್ಲಿ

ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ನಡೆದರೆ ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠದವರು ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಎರಡು ಮಠಗಳು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ."[೪] ಈ ಎರಡು ಮಠಗಳ ಪಾರಂಪರಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳ ಕುರಿತು ಗಗನಾಪುರಕ್ಕೆ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠದ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ಎರಡು ಮಠದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಣೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

೫.೩. ಹೊಳೆಆಲೂರು ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿ ಮಠ

ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರೋಣ ತಾಲೂಕಿನ ಉತ್ತರಗಡಿಗುಂಟ ಹರಿದು ಬಂದ ಮಲಪ್ರಭಾ ನದಿಯ ಬಲಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡ ಹೊಳೆಆಲೂರು ಈ ಹಿಂದೆ ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ 'ವಟಪುರ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಬೆಳವಲ ನಾಡಿನ ಕಾಳಿನ ಕಣಜವಾಗಿದ್ದ ಈ ನಾಡು ತನ್ನ ಫಲವತ್ತಾದ ಮಣ್ಣಿನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಫಲಸಂಪತ್ತಿನ ಆಗರವಾಗಿತ್ತು. ಇಂಥ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಈ ಮಹಾತ್ಮರು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪಂಚಾಳ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದಂತವರು. ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಅನಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಅಜ್ಞಾನ–ಅಂಧಕಾರಗಳನ್ನು ಸಮಾಜದಿಂದ ತೊಲಗಿಸಿ ತುಂಬಾ ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದರು. ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದಾಗಿ ಶ್ರೀ ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿಗಳು ತುಂಬಾ ಪೂಜ್ಯನೀಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎನಿಸಿದ್ದಾರಲ್ಲದೇ ಹೊಳೆಆಲೂರಿನ ಕುಲದೈವವಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಎಚ್ಚರೇಶನು ಗುರುವನ್ನು ಹುಡಕುತ್ತಾ ನಾಡಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ 'ಬಾಗಲಕೋಟೆ ತಾಲೂಕಿನ ಮುರನಾಳ ಹಾಗೂ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಗ್ರಾಮಗಳತ್ತ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಆ ಬೆಟ್ಟವು ಮಹಿಮಾ ಪುರುಷರಾದ ಪೂಜ್ಯ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವಾಸಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಈ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಲವಾರು ಲೀಲಾ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದನು. ಇಂಥ ಸದ್ಗುರುಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಹಂಬಲಿಸಿ ಶ್ರೀ ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು."[೫]

ಬಂದಂತವರ ಅಂತರಂಗ ಅರಿಯುವ ಸ್ವಭಾವದವರಾದ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಅರಸಿ ಬಂದ ಎಚ್ಚರೇಶನನ್ನು ಅಪಾರ ಮಸ್ತಕವಾಗಿ ಒಮ್ಮೆ ನೋಡಿ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದರು. ಎಚ್ಚರೇಶನು ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ ದೇಶಾಟನದಲ್ಲಿರುವ ನನಗೆ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯತ್ವ ಹೊಂದುವ ಆಸೆ ಉಂಟಾಯಿತು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿರುವೆ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡಿ ಹರಸು ಗುರುವೇ ಎಂದನು. ಭಗವಂತ ನಿನಗೆ ಸರ್ವಶಕ್ತಿ ನೀಡುವಂತಾಗಲಿ ಎಂದು ಎಚ್ಚರೇಶನನ್ನು ಹರಸಿ ಮೈದಡವಿದರು ಎಂಥದೋ ಒಂದು ಅದ್ಭುತಶಕ್ತಿ ಸಂಚಾರಗೊಂಡ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಗುಡುಗು ಸಿಡಿಲುಗಳಿಂದ ಮಳೆ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿಯತೊಡಗಿತು. ಎಚ್ಚರೇಶನಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಲೀಲಾಕಾರ್ಯ ನಡೆಯಿತು. ಆ ಲೀಲಾಕಾರ್ಯ ಕಂಡು ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನು ಶಿಷ್ಯ ಎಚ್ಚರೇಶನಿಗೆ ನೀನು ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷನಾಗಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಎಚ್ಚರೇಶನು ತಮಗೆ ಅರಿವಿನ ಇಚ್ಛಶಕ್ತಿ ನೀಡಿದ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದ ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ನೆನಪು ಬಂದ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತೆರಳುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿತ್ತು 'ಎಚ್ಚರೇಶ ಅನೀರಿಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಗುರುವಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ತಮ್ಮ ವೃಧ್ಯಾಪದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ಎಚ್ಚರೇಶನಿಗೆ ವಹಿಸಿದರು. ಒಂದು ದಿನ ಮಠದ ಭಕ್ತರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಪ್ರಾಣಾಂತಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯೊದಗಿದಾಗ ಅವರ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಯೋಚನೆಯಂತೆ ತಂದಿದ ಬಳ್ಳೊಳಿ ಹಾಗೂ ಕಸ್ತೂರಿ ವಸ್ತುಗಳು ಪಾರ್ವತಮ್ಮ ಎಂಬ ಮಹಿಳೆಯೊಬ್ಬಳ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಇಂಥ ದಿವ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಎಚ್ಚರೇಶನ ಬಗೆಗೆ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೀತಿ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ನೀನು ಮರಳಸಿದ್ಧನೋ ಎಚ್ಚರೇಶ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುರುವಾದ ನನಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಆಗಾಧಶಕ್ತಿ ಪಡೆದ ನಿನಗೆ ನಾನೊಂದು ವಸ್ತು ಕೊಡುವೆ ಇದೋ ಈ ವಟ್ಟೀಚೀಲ (ಅಕ್ಷಯಪಾತ್ರೆ) ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಂತೆ ನೀನು ಬೇಡಿದ್ದನ್ನು ನೀಡುತ್ತ ಬರಲಿ ನನ್ನ ಕಾಣಿಕೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಸದಾ ಇರಲಿ ಎಂದು ನೀಡಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರಲ್ಲದೆ ನೀನಿನ್ನು ಮಲಪ್ರಭಾ ನದಿ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ವಟುಪುರಕ್ಕೆ(ಈಗಿನ ಹೊಳೆಆಲೂರು)ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಲ್ಮೇಶನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಜನರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಪರಿಹಾರ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸು ಎಂದು ಶಿಷ್ಯ ಎಚ್ಚರೇಶನನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.'[೬] ಇಲ್ಲಿ ಗುರು-ಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಮುಂದೆ ಎರಡು ಮಠಗಳ ಮಧ್ಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಉಳಿದು-ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದು ಕಾಣಬಹುದು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಎಚ್ಚರೇಶ ಕ್ಷೇತ್ರದರ್ಶನ ಮುಗಿಸಿ ಹೊಳೆ ಆಲೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತನು. ಹೀಗೆ ಭಕ್ತ ಜನತೆಯಿಂದ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗಿ ಅವರ ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಭವ್ಯವಾದ ಮಠವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರಿಂದ ಶುರುವಾದ ಒಡನಾಟದ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮುಂದೆ ಪಾರಂಪರಗತವಾಗಿ ಎರಡು ಮಠಗಳ ಮಧ್ಯ ಅವಿನಾಭವ ಸಂಬಂಧ ಉಳಿದುಬಂದವು. ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿಯ ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಎಚ್ಚರೇಶನ ಮಠಕ್ಕೆ ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯವರೇ ದತ್ತಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆದರೂ, ಎರಡು ಮಠದವರು ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಎಚ್ಚರೇಶನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಹೊಸ್ತಿಲು ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ನಂತರ ಐದನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ನಡೆಯುವ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯ ಸಾನಿಧ್ಯ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ವಂಶಸ್ಥರೇ ವಹಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

೫.೪. ಪೋತಲೂರು ಶ್ರೀ ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿ ಮಠ

ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯದ ಗುಂಟೂರು ಜಿಲ್ಲೆ ಪೋತಲೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಯ ಮಠವು ಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಮಠದ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಪಂಥಗಳ ಪ್ರೇರಣೆ, ಪ್ರಭಾವಗಳ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ, ಮತ, ಧರ್ಮ, ಎನ್ನದೇ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಸರ್ವಸಮಾನತೆಯ ಸಾಮರಸ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರ ಮಠದ ಎಲ್ಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು

ಹಾಗೂ ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತ ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಸಾಮ್ಯತೆ ಕಾಣಬಹುದು. ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಮಠವು ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಮಠವು ಸಿದ್ಧಶಕ್ತಿ ಪೀಠವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಠದ ಜೊತೆಗೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ವಂಶಸ್ಥರಾದ ಶ್ರೀ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಒಡನಾಟದ ಸಂಬಂಧ ಆಗಿರುವುದು ಈ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಶ್ರೀ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳು ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಏಕೈಕ ಪುತ್ರರು. ಅವರು ಅವತಾರಿ ಪುರುಷರು. ಪೋತಲೂರು ಶ್ರೀ ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ವಂಶಜರಾದ ಐದನೆಯ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಓಂಕಾರನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಂದ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳು ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದಿದ್ದು, ಅವರು ಆಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ಉತ್ತುಂಗದ ಶಿಖರವನ್ನೇರಿದವರು. ಶ್ರೀ ಓಂಕಾರನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆಯುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತರಾದರು. ಆಯುರ್ವೇದ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಸುವರ್ಣ, ಅಭ್ರಕ, ತವರ ಸೀಸಗಳ ಭಸ್ಮಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಗುರುಗಳಿಂದ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು. ಆ ವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕಂಟಕಪ್ರಾಯವೆನಿಸಿದ್ದ ಕುಷ್ಟ, ಕ್ಷಯ ಮುಂತಾದ ಮಹಾರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮೂಲ ನಾಶ ಮಾಡುವ ಅವರ ಕಾರ್ಯ ಅಸಾಮಾನ್ಯ. ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಗುರುಗಳ ಮಾತು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ ಮೌನವೇ ಧ್ಯಾನ, ನಿದ್ರೆಯೇ ಸಮಾಧಿಸ್ಥಿತಿ ಎನಿಸಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಶ್ರೀ ಓಂಕಾರನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಇದ್ದು ಅನೇಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರು.'[೭] ಗುರುಗಳು ಶಿಷ್ಯ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣುವುದು ಈ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡುತ್ತದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠವು ಶ್ರೀ ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಮಠದೊಂದಿಗೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತು. ಶ್ರೀ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳ ಗುರು ಓಂಕಾರನಾಥಸ್ವಾಮಿ ಬರಹೇಳಿದಾಗೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುರು ಶಿಷ್ಯರ ಆತ್ಮೀಯ ಒಡನಾಟದ ಬಾಂಧವ್ಯದಿಂದ ಈ ಮಠಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಬಂಧದ ಬೆಸುಗೆಯಾಯಿತು. ಅವರ ನಂತರವು ಮಠದ ವಂಶಸ್ಥರಾದ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ವಿಶ್ವನಾಥಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಜಗನ್ನಾಥಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶ್ರೀ ವೀರಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರ ಮಠದೊಂದಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡು ಮಠಗಳು ಎಲ್ಲ ಆಚರಣೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಸಾಮ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಮಠಗಳ ಮಧ್ಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಬಂಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧ, ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ, ಮಾನವೀಯತೆ ನೆಲೆಗಳು ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧಗಳು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

೫.೫. ಬಬಲಾದಿ ಸದಾಶಿವಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠ

ಬಬಲಾದಿ ಸದಾಶಿವಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠವು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅದೊಂದು ಶಕ್ತಿ ಪೀಠವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಮಹಾಪುರುಷರು ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದವರಲ್ಲ. ಆಡಿದ ನುಡಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿದಂತವರು. ಬಬಲಾದಿ ಪರಂಪರೆಯು ಸೀತಿಮನಿ ಚಂದ್ರವ್ವ ತಾಯಿಯನ್ನು ಸಾರವಾಡದ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಮುತ್ಯಾ ಬಬಲಾದಿಗೆ

ತಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದು, ಆಕೆಯಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮುಂದಿನ ಆರು ಪೀಳಿಗೆಯವರೆಗೆ ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿಯು ದೊರತಿತ್ತು. ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಗುಣವಾಗಿದೆ. ಅದೇ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಹತ್ತಿರ ಮುರನಾಳದ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠವು ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿತ್ತು. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠವು ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದಾಗಿಯೇ ಜನಜನಿತವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪರಂಪರೆಯವರು ದೇವಿ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿ ಆರಾಧಕರು ಆದ್ದರಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಂತವರು. 'ಬಬಲಾದಿಯ ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ಮುತ್ಯಾನ ನಂತರ ಬಂದಂತ ಸದಾಶಿವಪ್ಪಯ್ಯನು ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಂತವರು. ಇವರು ನಾಡ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಸಿದ್ಧಸಾಧನೆ, ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣದ ಕಾರ್ಯ ಕುರಿತು ಕೇಳಿದ ಅವರು ಸಂಚಾರ ಮಡುತ್ತಾ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಮಠದ ವಂಶಸ್ಥರಾದ ಗುರಪ್ಪಯ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಬೆರೆತು ಅನೇಕ ತಾತ್ವಿಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡಿದರು'[೮] ಎರಡು ಮಠಗಳ ಒಡನಾಟ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು ಮುಂದೆ ಮಠದ ಜೊತೆಗೆ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧವು ಬೆಳೆಯಿತು.

ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠದೊಂದಿಗೆ ಬಬಲಾದಿಯ ಸದಾಶಿವಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠದವರು ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಏನೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಡೆದರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎರಡು ಮಠಗಳ ಕೆಲವೊಂದು ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಇವು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯ ಮಠವಾಗಿ ಜನಮಾನಸದಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿತಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಮಠಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಹೀಗಿದೆ. ಬಬಲಾದಿ ಮಠದವರು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದರೆ, ಜಲವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಆರಾಧಿಸಿ ನೀರಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದವರು ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠದವರು. ಬಬಲಾದಿ ಸದಾಶಿವಪ್ಪನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಮುಂದಿನಮಠದ ಮಠಾಧೀಪತಿಯವರು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಬಲಾದಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಉತ್ಸವಜಾತ್ರಾದ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠದವರಿಗೆ ಆಹ್ವಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಮುರನಾಳ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ವಾರ್ಷಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಬಬಲಾದಿ ಮಠದಸ್ವಾಮಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸುವರು. ಹೀಗೆ ಮಠಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿಬರುವ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಿವೆ. ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಸರಾಯಿ ತೀರ್ಥರೂಪವಾಗುವ ಬೂದಿ ಪ್ರಸಾದವಾಗುವ ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ತೋರು ಗದ್ದುಗೆಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗುವ ವಾಸ್ತು ವಿನ್ಯಾಸಗಳೂ ಸಹ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಎರಡು ಮಠೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಬಹಳ ಸಮೀಪದ ಸಾದೃಶ್ಯ ಪಡೆದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

೫.೬. ಚಿತ್ತರಗಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯಮಹಾಂತೇಶ ಮಠ

ಚಿತ್ತರಗಿ ಹುನಗುಂದ ತಾಲೂಕಿನ ಸಣ್ಣಹಳ್ಳಿ 'ಮನೆ ನೋಡು ಬಡವರ ಮನೆ ನೋಡಾ ಘನಮನ ಸಂಪನ್ನರು' ಎಂಬ ವಚನ ವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಅಲ್ಲಿಯ ಜನ ಈ ಚಿತ್ತರಗಿ ಶ್ರೀಮಠ

ಬೇರು, ಇಲಕಲ್‌ನ ಮಹಾಮಠ ಹೂವ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ೧೬ನೆಯ ಪೀಠಾಧೀಪತಿಗಳಾದ ಯುಗಪುರುಷ ಶ್ರೀ ಸವದಿ ವಿಜಯಮಹಾಂತ ಶ್ರೀಗಳು ಶ್ರೀ ಶಿವಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಚಿತ್ತರಗಿಗೆ ಕರೆದು ತಂದ ಮಳೆಯಪ್ಪ ಜಂಗಮನನ್ನು ವಿಜಯಮಹಾಂತೇಶನೆಂದು ಕರೆದರು. ಚಿತ್ತರಗಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಉಪವಾಸ, ತಪಸ್ಸು ಅಂತರ್ಮುಖಿ ಜೀವನವನ್ನು ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತೇಶ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಕೈಗೊಂಡರು. ಈ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಭಕ್ತ ಜನತೆ ಇವರತ್ತ ಬಂದರು.

ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತಸ್ವಾಮಿಗಳು ವಿರಕ್ತ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದವರು. ಪವಾಡ ಪುರುಷರಾಗಿ, ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನ ತತ್ವಸಿದ್ಧಾಂತದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯ ತತ್ವವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡವರು. ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯವರು ಚಿತ್ತರಗಿ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತಸ್ವಾಮಿ ಮಠದ ಜೊತೆಗೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಚಿತ್ತರಗಿ ವಿಜಯಮಹಾಂತೇಶ ಮಠದ ಶ್ರೀಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಡನಾಟವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ವಂಶಸ್ಥರಾದ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿಗಳು.

ಸವದಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತಸ್ವಾಮಿಗಳು ಗೂಡೂರ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೂಲಗೇರಿಗೆ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಗೂಡೂರಿನ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠದ ಮುಂದೆ ಕಾರಿನ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಖಾಲಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿತ್ತು. ಮುರನಾಳದಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮಠದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತಪ್ಪನವರ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ತಲುಪಿದಾಗ ಅವರಿದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಮಹಾಂತಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಆದರಾತಿಥ್ಯದಿಂದ ಕಂಡು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡರು. "ನನ್ನಪ್ಪ ನೀನು ಬಂದಿದ್ದು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಆನಂದವಾಯಿತು ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಕಾರಿಗೆ ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಸಿಗದ ಕಾರಣ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನು ಮಹಾಂತಪ್ಪನವರಿಗೆ ಚಿಂತಿ ಮಾಡಬೇಡ ನೀನು. ನನ್ನಪ್ಪ ನಿನ್ನದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದವರಂಗ ಮತಾಡತೀಯಲ್ಲಪ್ಪ. ಬಾ ಮೊದಲೇ ಅಂತರಹಿತ ಮಹಾಂತ ನೀನು ಎಂದು ಹೊರಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಜೀಪಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರಿಸಿ ಚಾಲೂ ಮಾಡಿಸಿ ಕಳಿಸಿದರು. ಅಜ್ಜನ ಸಿದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತಪ್ಪನ ಜೀಪು ಹೊಲಗೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪುನಃ ಗೂಡೂರಿನ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಿಂತಿತು. ಗಂಗಪ್ಪಜ್ಜನನ್ನು ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತಸ್ವಾಮಿಗಳು ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಸಿದ್ಧಶಕ್ತಿ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಂಡಾಡಿದರು."[೬] ಈ ಘಟನೆ ಎರಡು ಮಠದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಾಢವಾಗಿ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿತು. ಇಂದೂ ಕೂಡಾ ಆ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮುಂದುವರಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿವೆ. ಇಂದಿನ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಮಹಾಂತಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಗುರು ಮಹಾಂತಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದೊಂದಿಗೆ ಅನನ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೫.೭. ನಾಗರಾಳ ದಿಗಂಬರೇಶ್ವರ ಮಠ

ಬೀಳಗಿ ತಾಲೂಕಿನ ನಾಗರಾಳದ ದಿಗಂಬರೇಶ್ವರ ಮಠಕ್ಕೆ ದಿಗಂಬರೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮೂಲಪುರುಷರು. "ಮೂಲತಃ ಗೋಕಾಕದ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಗೋಗಿ ಕೊಳ್ಳದಿಂದ ಈ ಯೋಗಿಗಳು

ಸಂಚಾರ ಹೊರಟು ಕುಂಚನೂರು, ಮರೆಗುದ್ದಿ, ಸಿದ್ಧಾಪುರಗಳ ಮೂಲಕ ನಾಗರಾಳವನ್ನು ತಲುಪಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ದಿಗಂಬರೇಶ್ವರ ಮಠದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆನಿಂತರು. ಈ ಮಠವು ದತ್ತ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮಠವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಯೋಗಿಯೊಬ್ಬನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದಿರುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯಳಂತೆ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬಂದು ನಾಗರಾಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಗುಡ್ಡದ ಪಡಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ ಎನ್ನುವುದು ಐತಿಹ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ."[೧೦]

ದಿಗಂಬರೇಶ್ವರ ಮಠವು ದುಡಿಯುವ ಜನಗಳ ಮಾನಸಿಕ ಶಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಠದ ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಸುಮಾರು ೪೦೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯದು, ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ೯ ಜನ ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಆಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. "ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠವು ದಿಗಂಬರೇಶ್ವರ ಮಠದ ಸಮಕಾಲೀನ ಮಠವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಮಠದೊಂದಿಗೆ ತುಂಬಾ ಒಡನಾಟದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದೆ. ಈ ಸಂಬಂಧಗಳು ಬೆಳೆಯಲು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗ ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧರ ಒಡನಾಟವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಮಠಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಇಂದಿಗೂ ಕಾಣಬಹುದು. ತಮ್ಮ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ನಡೆದರೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯುವುದು, ಭಕ್ತರಿಗೆ ಹಿತನುಡಿಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸುವುದು, ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕುಳಿತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರ ಚಿಂತನ-ಮಂಥನ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಜನ ಸಮುದಾಯದ ಕುರಿತು ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ವಿನುಮೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಈ ಸಂಬಂಧಗಳು ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಉಳಿದು-ಬೆಳೆದು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ."[೧೧]

ದಿಗಂಬರೇಶ್ವರ ಮಠದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಯಲು ಪ್ರಮುಖರಾದವರು ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ "ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ವಂಶಸಂಭೂತರಾದ ಶ್ರೀ ಅಖಂಡ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬಾ ಕೇಳಿ ಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರ ರಸವೈದ, ಸಿದ್ಧಶಕ್ತಿ ಪವಾಡಗಳು, ಅವರ ಲೌಕಿಕ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದು ಅವರನ್ನು ಕಾಣಲು ದಿಗಂಬರ ಮಠದಿಂದ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರಂತೆ ಅಂದು ಆ ಇಬ್ಬರ ಮಹಾಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ ಎರಡು ಮಠಗಳು ಮಧ್ಯ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಯಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಸಿದ್ಧಪುರುಷರು, ಮಠದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದಾಗ ತೀರ್ಥಸೇವನೆ, ಭಂಗಿ ಸೇವನೆ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಲೋಕ ವಿಚಾರಗಳ ಕುರಿತು, ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಂಗತಿಗಳ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಎರಡು ಮಠಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಬಾಂಧವ್ಯ ವೃದ್ಧಿಗೊಂಡು ಮುಂದುವರೆದು ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠದ ಮೇಘರಾಜ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸ್ವ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ದಿಗಂಬರ ಮಠದ ೯ನೇ ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ಶೇಷಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಠದ ಎಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಗಳು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ."[೧೨]

ಹೀಗೆ ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠವು ಹಾಗೂ ನಾಗರಾಳ ದಿಗಂಬರೇಶ್ವರ ಮಠವು ಸಮಕಾಲೀನ ಮಠವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದಂತವು. ಈ ಮಠಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಜನ ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿಸಿದಂತ ಮಠಗಳಾಗಿವೆ. ನಾಡಿನ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತ ಯಾವುದೇ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಮತ ಬೇಧವನ್ನು ಮರೆತು ಸಮಾನತೆ ತತ್ವ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯದ ಭಕ್ತಜನತೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತ ಮಠಗಳಿವು. ಎರಡು ಮಠಗಳ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶ ಮಾನವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಒಂದೇ ಎನ್ನುವ ಸಾರವನ್ನು ಹೇಳುವಂತವುಗಳಾಗಿವೆ.

೫.೮. ವಿಜಾಪುರದ ಮೂರಜಾವಿ ಮಠ

ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಮೂರಜಾವಿಮಠವು ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ಗುರುಪೀಠವಾಗಿದೆ. ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠವು ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಪಾರಂಪರಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮೂರಜಾವಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಆಚರಣೆ, ಉತ್ಸವಗಳು ನಡೆದರೆ ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠದ ಮಹಾಪುರುಷರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ದಿವ್ಯ ಸಾನಿಧ್ಯ ವಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. "ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಜೊತೆಗೆ ಮೂರಜಾವಿ ಮಠದ ಜಯೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಒಡನಾಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದ್ದು ಮುಂದೆ ಶ್ರೀ ಮಹೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಶ್ರೀ ಮೌನೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ಮಠದ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಡನಾಟಗಳ ಸಂಬಂಧಗಳು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಂತವರು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಶೇಷಾದ್ರಿಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಜೊತೆಗೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದವರು. ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಏನೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ನಡೆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಬಂದು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬಾ ಗೌರವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದರು."[೧೩]

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯವರು ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲೂ ಮೂರಜಾವಿ ಮಠದ ಜೊತೆಗೆ ಪಾರಂಪರಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದವರು ತೀರ್ಥಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಗುರುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಜಗನ್ನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಮಳಿಯಪ್ಪ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ವಿಶ್ವನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮೂರಜಾವಿ ಮಠದೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದರು.

೫.೯. ಸಿದ್ಧನಕೊಳ್ಳದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠ

ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆ ಹುನಗುಂದ ತಾಲೂಕಿನ ಐಹೊಳೆಯಿಂದ ಎರಡು ಮೈಲು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಮಲಪ್ರಭಾ ನದಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅದರ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಬೆಟ್ಟ ಗುಡ್ಡಗಳಿಂದ ಆವೃತ್ತವಾದ ಆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಕೊಳ್ಳವೇ 'ಸಿದ್ಧನಕೊಳ್ಳ' ಇದು ತುಂಬಾ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಕೊಳ್ಳವು 'ಸಿದ್ಧನಕೊಳ್ಳ'ವೆಂದು ಹೆಸರು ಪಡೆಯಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣೀಭೂತರಾದ ಮಾರನ ಬಸರಿ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿಗಳು.

"ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ರೋಣ ತಾಲೂಕಿನ ಮಾರನ ಬಸರಿಯವರು ಇವರು ಕಂಬಳಿ ಹಿರೇಮಠದ ಮನೆತನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ಎಳೆತನದಲ್ಲಿಯೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕದ ಕಳೆಯನ್ನುಂಡು ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಸ್ವಾಮಿಯವರು. ಇತರ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕರಂತೆ ಸಭ್ಯಗ್ರಸ್ಥರಂತೆ ಮನೆತನದ ಆಗು ಹೋಗುಗಳ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತು ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿದವರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯ ಹೊಂದಿ ಕೊಳ್ಳದ ಕಡೆಗೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಹೊರಟರು. ತಮ್ಮ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೊಳ್ಳದ ಸಿದ್ಧೇಶನನ್ನು ತನ್ನ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲೇ ನೆಲೆನಿಂತರು. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಚಿತ್ತರಗಿ ಸವದಿ ಶ್ರೀಗಳಾದ ವಿಜಯ ಮಹಾಂತಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಯಿತು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಒಡನಾಟದ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಅವರಿಂದ ತಾತ್ವಿಕ ದರ್ಶನ ಪಡೆದರು."[೧೪] ಅಲ್ಲಿಂದ ಜನತೆಯು ಇವರನ್ನು ತಪೋನಿಧಿಗಳು, ವಾಗ್ಮಿಗಳು, ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರು, ಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯಕಾರರು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿ ಸಿದ್ಧನಕೊಳ್ಳದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಜ್ಜ ಎಂದು ಜನರು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು.

"ಸಿದ್ದನಕೊಳ್ಳದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಜ್ಜನವರ ಭಕ್ತರು ಕೆಲೂರಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ವಂಶಸ್ಥರಾದ ಸಿದ್ಧಪುರುಷ ಶ್ರೀ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೆಲೂರು ಗ್ರಾಮದ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ಶ್ರೀ ಮಠದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತರು ಸಿದ್ಧನಕೊಳ್ಳದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಯ್ಯನ ಸಿದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ಕುರಿತು ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮುಂದೆ ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನವರಿಗೂ ಯಾವ ಪರಿಚಯವು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದೇನು ದೈವಲೀಲೆಯೋ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಸಂಧಿಸುವ ಸಮಯ ಕೂಡಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿನ ಶ್ರೀ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಂದಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಶ್ರೀ ಮಾರನ ಬಸರಿ ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಶ್ರೀ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನನ್ನು ಶ್ರೀ ಮಠದಿಂದ ಸಕಲ ಕಲಾ ವೈಭವದಿಂದ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಜ್ಜನವರು ತಮ್ಮ ಶ್ರೀ ಹಸ್ತದಿಂದ ಅವರ ಶ್ರೀ ಹಸ್ತವನ್ನು ಭದ್ರವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಮೇಲೆತ್ತಿಕೊಂಡರು ಬಲವಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಾಗ ದ್ವೈತ-ಅದ್ವೈತದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುವಂತೆ ಆ ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರಿಬ್ಬರೂ ಜನರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧರ ಒಡನಾಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಸಿದ್ಧ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದರು."[೧೫] ಇದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಮಹಾ ವೀರಶೈವರು, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಮಹಾ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮಾಜದಿಂದ ಬಂದವರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪರೇ. ಒಬ್ಬರು ಶಿವ ಸ್ವರೂಪರಾದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಆದಿ ಪರಾಶಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪರು. ಇಂಥ ಮಾಯಾಮೃತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ನಾವು ಭುವನೈಕ ನಾಯಕಿ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಜಗನ್ಮಾತೆಯನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾಪುರುಷರ ಮಠದ ಮಧ್ಯ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾದ ಸಂಬಂಧ. ಅವರಿಬ್ಬರದೂ ದೇಹವೆರಡಾದರೂ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಆಗಾಧವಾದ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿ ಒಂದುಗೂಡಿತ್ತು.

ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧನಕೊಳ್ಳದ ಸಿದ್ಧಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠದ ಜೊತೆಗೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಯಿತು. ಹೀಗೆ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ನಡೆದರೆ

ಬಂದು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತ ಅನನ್ಯತೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮುರನಾಳ ಮಠದ ಶ್ರೀ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜಾತ್ರೆಯ ವೈಭವವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಲು ಅಂತಃಕರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಿದ್ಧನಕೊಳ್ಳದ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಟ್ಟು ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮುರನಾಳಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆ ಜಾತ್ರೆಯ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳವರಿಗೆ ವೀಕ್ಷಿಸಿ. ಶ್ರೀ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಲೀಲಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಯ್ಯನು "ಏನಪ್ಪ ನಿನ್ನ ಮಠದ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಶಕ್ತಿ ಹರಿಹಿಂಗದ ಸಿದ್ಧಶಕ್ತಿ ಅದು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಅರೆಯಲಾಗದ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲ ಅಷ್ಟು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟಾರ ನೋಡಪ್ಪ ಈ ಮಠದ ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರು, ಎಂದಾಗ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನು ಎಪ್ಪ ನಿನ್ನ ಮಠದಷ್ಟು ಹ್ಯಾಂಗ ಆದೀತಪ್ಪ, ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಮುಂದ ನಮ್ಮದೇಟರ ಶಕ್ತಿಯಪ್ಪ"[೧೬] ಎಂದು ಸಿದ್ಧಪ್ಪಯ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಆಡುವ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಮಠಗಳ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ಮಠಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಏಕತೆಯನ್ನು ಸಾರಿದಂತವು. ಇವು ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾದಂತವು. ಹೀಗಿದ್ದಾಗ ಪರಂಪರೆ–ಪರಂಪರೆ ಮಧ್ಯೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಬಾಂಧವ್ಯ ಬೆಳೆದುಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾಜ ಸೇವೆಗಾಗಿ ದುಡಿಯುವಂತ ಮಠಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವಂತವು. ಇವು ಪಾರಂಪರಿಕ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವಂತವು ಎಂದು ಸಿದ್ಧನಕೊಳ್ಳದ ಮಠದ ಈಗಿನ ಸ್ವಾಮಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಗುರುಸಿದ್ಧೇಶ್ವರು ಹೇಳುವರು.

೫.೧೦. ಯಡಹಳ್ಳಿ ನಾಗಲಿಂಗಪ್ಪನ ಮಠ

ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಘಟಪ್ರಭಾ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಯಡಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮವು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿನ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮಹಾಪುರುಷನಾದ ಶ್ರೀ ನಾಗಲಿಂಗಪ್ಪನ ಮಠವು ನಾಡಿನ ತುಂಬಾ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿರುವಂತದ್ದು. ಇಲ್ಲಿಯ ಮಠಾಧೀಶರು, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು, ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧಿ ಸಾಧನೆಗೈದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಗುರು ಸಿದ್ಧರಾಮ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಹೇಳುವಂತದ್ದು "ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯವರು ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಅಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವಂತವರು. ಈ ಮಹಾಶಯರೇ ನೋಡಿದಿರಾ॥ ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧರ ಆಗಾಧ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸದ್ಯ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಹೇರಳವಾದ ಮತೀಯ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಾತೀತವಾದ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಅವಿತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಸಿದ್ಧ ಶಕ್ತಿ ಅಪಾರವಾದ ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ತಾನೇ ವರ್ಣಿಸಿಯಾರು? ಏಕೆಂದರೆ ಇವರ ಇರುವಿಕೆ ಬಲ್ಲವರು ಹೇಳಿದಂತೆ, 'ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬೇರು ಭೂತಳದಿ ತುದಿಯರ್ಪ ಬ್ರಹ್ಮವಟವೃಕ್ಷದೊಳ್ ವಿಪರೀತ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವಂತೆ'. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಜೊತೆ ಸಂಬಂಧ ಕಾಲಾತೀತವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜೊತೆಗಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಿದಾಗ "ಏ ಭಕ್ತರುಗಳಿರಾ ನಾವು ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು

ಈಗ ಮುರನಾಳ ಮಠದಲ್ಲಿನ ಶ್ರೀ ಗುರು ಗಂಗಾಧರ ಮಹಾಪುರುಷರು ಭಕ್ತರ ಮನಗೆದ್ದು ಸೂರೆ ಮಾಡಿ ನಮಗಿಂತ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕರಾದ ಅವರೇ ಶ್ರೇಷ್ಠರು”[೧೭] ಎಂದು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಮೇಲಿನ ಗೌರವ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

ಯಡಹಳ್ಳಿ ನಾಗಲಿಂಗಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದವರು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಜಾತ್ರಾ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಮಠದ ವತಿಯಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಉಪಸ್ಥಿತರಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಉತ್ಸವಗಳಿಗೆ ನಾಗಲಿಂಗ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಉಪಸ್ಥಿತರಿರುವಂತದ್ದು ಕಾಣಬಹುದು. ಶ್ರೀ ನಾಗಲಿಂಗಪ್ಪನ ಮಠದ ಜೊತೆ ಶ್ರೀ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳಿಂದ ಒಡನಾಟ ಬೆಳೆದು ಮುಂದೆ ಅದು ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ವರೆಗೂ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಇಂದಿಗೂ ಆ ಮಠದೊಂದಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇವೆ ಎಂದು ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠದ ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

೫.೧೧. ಶಿರೂರು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಮಠ

ಬಾಗಲಕೋಟ ತಾಲೂಕಿನ ಶಿರೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿ ಮಠವು ತುಂಬಾ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಪಡೆದಿದೆ. ಗ್ರಾಮದ ಹೊರಭಾಗದ ಗುಡ್ಡದ ಕೆಳಗೆ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿರುವಂತದ್ದು. ಹಿಂದಿನ ಪರಂಪರೆಯಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವುದು ಅದು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಮಠವಾಗಿದೆ. ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಭಕ್ತ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಹಾತಪಸ್ವಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರಾಗಿರುವಂತವರು. ಮುರನಾಳ ಮಠವು ದೊಡ್ಡ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತದ್ದು. ಈ ಎರಡು ಮಠಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ತುಂಬಾ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹೊಂದಿವೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ವಂಶಸಂಭೂತರಾದ ಶ್ರೀ ಅಖಂಡ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಶಿರೂರ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುವರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅನೇಕ ಭಕ್ತ ಸಮುದಾಯದವರು ಇದ್ದರು. ಆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಹೆಸರು ತುಂಬಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಭಕ್ತ ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಆ ಸಿದ್ಧ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ದರ್ಶನವಾಗಲು ಶ್ರೀ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಒಡನಾಟಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ, ಅನೇಕ ಲೌಕಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಕುರಿತು ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಸ್ವಾಮಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಈ ಇಬ್ಬರು ಮಹಾಪುರುಷರ ತಾತ್ವಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮುಂದೆ ಶಿರೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅವರ ವಾಸ್ತವ್ಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಮಠದಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವ ಆಚರಣೆಗಳಾದರೆ ಬಂದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಮುಂದೆ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಗುರಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಠದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಿರೂರ ಗ್ರಾಮದ ಭಕ್ತರು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೂಲಪುರುಷ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ತೋರು ಗದ್ದುಗೆ ಮಾಡಿ ಮಠವನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

೫.೧೨. ಯಾದಗಿರಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಏಕದಂಡಗಿ ಮಠ

ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಕಾಳಹಸ್ತಾಚಾರ್ಯ ಪೀಠದ ಯಾದಗಿರಿ ಮಠದ ಶಾಖೆಗೆ ಶ್ರೀ ಗುರುನಾಥಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪೀಠಾಧೀಶರು ಅವರು ಶಕ್ತಿಯ ಉಪಾಸಕರಲ್ಲದೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಂಡ ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದರು.

ಯಾದಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಈ ಶಾಖಾಮಠದ ಮೂಲ ಪೀಠವು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜಗದ್ಗುರು ಕಾಳಹಸ್ತಾಚಾರ್ಯ ನಾಮಾಂಕಿತ ಆನೆಗುಂದಿ ಸಂಸ್ಥಾನ ಸರಸ್ವತಿ ಪೀಠವಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮುದಾಯದ ಗುರುಪೀಠವಾಗಿದೆ. ಯಾದಗಿರಿ ಕಾಳಹಸ್ತಾಚಾರ್ಯ ಪೀಠವು ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಳ್ಳಲು ಏಕದಂಡಗಿ ಗುರುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳೇ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣೀಕರ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಗುರುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ವಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ಗೌರವದಿಂದ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಗುರುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಯ ಪವಾಡ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ 'ಏಕದಂಡಗಿ ಗುರುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಜಯವಾಗಲಿ' ಎಂದು ಭಾವಪೂರಿತನಾಗಿ ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ದೊರೆ ಜಯಘೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂದಿಗೂ ಈ ಮಠವು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಜನಸಮುದಾಯದ ಗುರು ಮಠವಾಗಿ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

"ಯಾದಗಿರಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಏಕದಂಡಗಿ ಮಠವು ಗುರುಮಠವಾದರಿಂದ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯವರು ಆ ಮಠದ ಜೊತೆಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ಮಠಗಳ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮಾಜದವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಸಂಸಾರಿಗಳು ಆಗಿರುವಂತವರು. ಎರಡು ಮಠಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದರು, ಅದು ಮುಂದೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ವಂಶಸ್ಥರಾದ ಶ್ರೀ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪ್ರಥಮ ಸುಪುತ್ರಿಯನ್ನು ಯಾದಗಿರಿ ಏಕದಂಡಿಗಿ ಮಠದ ಗುರುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಎರಡು ಮಠಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಕಳ್ಳು ಬಳ್ಳಿ ಸಂಬಂಧ ಆಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಏಕದಂಡಗಿ ಮಠದ ಈಗಿನ ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಗುರುನಾಥಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹೆಣ್ಣು ಕೊಡುವ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಅನನ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮಠಗಳು ಗುರು-ಶಿಷ್ಯ ಮಠಗಳಾಗಿವೆ. ಎರಡು ಮಠಗಳಲ್ಲಿ

ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಡೆದರು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ"[೧೮] ಎಂದು ಶ್ರೀ ಗುರುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಯಾದಗಿರಿ ಏಕದಂಡಗಿ ಮಠ ಅವರು ಹೇಳುವಂತದ್ದು.

೫.೧೩. ನಿಡಸೋಸಿ ದುರದುಂಡೇಶ್ವರ ಸಿದ್ಧ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠ

ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ದುರದುಂಡೇಶ್ವರ ಸಿದ್ಧ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠವು ನಿಡಸೋಸಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಪಂಚಮ ಶಿವಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮುರನಾಳ ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠವು ಸಮಕಾಲೀನ ಒಡನಾಟದ ಜೊತೆಗೆ ಅನನ್ಯವಾದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯವರಾದ ಶ್ರೀ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಂಚಾರದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ದುರದುಂಡೇಶ್ವರ ಮಠದ ಶ್ರೀ ಪಂಚಮ ಶಿವಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಡನಾಟ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದವರು. ಶ್ರೀ ದುರದುಂಡೇಶ್ವರ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠವು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಾಯತ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿರುವಂತದ್ದು. ಈ ಮಠದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಆಚರಣೆ, ಶರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸಮಾನತೆಭಾವ, ಮಾನವ ಧರ್ಮ ಪ್ರೀತಿಸುವಂತದ್ದು ಈ ಮಠದ ಮುಖ್ಯ ಕೆಲಸವಾಗಿದೆ.

"ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಬಗ್ಗೆ ದುರದುಂಡೇಶ್ವರ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತುಂಬಾ ಗೌರವವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಮಠಗಳು ಜನಸಮುದಾಯಗೋಸ್ಕರ ದುಡಿಯುವಂತವು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆದಾಗ ಮಠದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವಂತವರು. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ದುರದುಂಡೇಶ್ವರ ಮಠದ ಜೊತೆಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಆ ಮಠದ ಜೊತೆಗೆ ತುಂಬಾ ಅನನ್ಯತೆಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಎರಡು ಮಠಗಳು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ ಸಮುದಾಯದ ಜನತೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಾಣುವಂತವು. ಜನಸಮುದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸದಾ ಚಿಂತನಶೀಲತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಒಡನಾಟದಿಂದ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವುದು"[೧೯] ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಭಾಸ್ಕರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಒಟ್ಟು ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಪಂಚಾಳ ಕುಲದ ಮಠಾಧೀಶರಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದರೂ ಅದು ಒಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ದ್ವೀಪವಾಗದೆ ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸರದ ಇತರ ಧರ್ಮ ಪಂಥಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಠ ಹಾಗೂ ಗುಡಿಗಳು ತನ್ನ ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗುವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಮತ ಹಾಗೂ ಅನ್ಯಮತ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ಸಹನಶೀಲ ಹಾಗೂ ರಚನಾತ್ಮಕ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಪರಂಪರೆ ಹೊಂದಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ವಿಶೇಷ. ನಿರ್ಗುಣತ್ವ ಈ ಎಲ್ಲ ಮಠಗಳ ಮುಖ್ಯ ತಾತ್ವಿಕ ಭಿತ್ತಿ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ

೧. ದೀಕ್ಷಿತ. ವ್ಹಿ. ಜಿ. ಶ್ರೀ ಮೌನೇಶ್ವರ ವಚನ ಪ್ರಭೆ. ಪುಟ.೩೦; ೨೦೧೧

೨. ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದವರು, ಶ್ರೀ ನಿರಂಜನ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠ, ಗದ್ದನಕೇರಿ

೩. ಮೋಹನರಾವ್. ಎ.ಎಫ್.(ಸಂ) ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮಾಜ ದರ್ಶನ(ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗ) ಪುಟ.೧೩; ೧೯೯೮

೪. ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದವರು ಶ್ರೀ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಮಠ, ಗಗನಾಪುರ

೫. ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಬಡಿಗೇರ, ಶ್ರೀ ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿ ಚರಿತ್ರೆ, ಪುಟ.೨೦; ೧೯೯೬

೬. ಅದೇ, ಪುಟ.೨೫

೭. ಮೌನೇಶ ಬ ಗಾಡದ, ಚಿನ್ಮಯ ನನ್ನಪ್ಪ, ಪುಟ.೨; ೨೦೦೧

೮. ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದವರು, ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ, ಮಳಿಯಪ್ಪ ಸ್ವಾಮಿ ಮಠ, ಮುರನಾಳ

೯. ಮೌನೇಶ ಬ. ಗಾಡದ, ಚಿನ್ಮಯ ನನ್ನಪ್ಪ, ಪುಟ.೧೨೮; ೨೦೦೧

೧೦. ಶ್ರೀರಾಮ, ಇಟ್ಟಣ್ಣವರ, ಬೂದಿಹಾಳ ಶ್ರೀ ಫಕೀರೇಶ್ವರ ಮಠ ಪುಟ.೯, ೧೦; ೨೦೧೨

೧೧. ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದವರು ಶ್ರೀ ಶೇಷಪ್ಪಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ – ದಿಗಂಬರೇಶ್ವರ ಮಠ, ನಾಗರಾಳ

೧೨. ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದವರು ಶ್ರೀ ಮೇಘರಾಜಸ್ವಾಮಿ – ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠ, ಮುರನಾಳ

೧೩. ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದವರು ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥಸ್ವಾಮಿ – ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠ, ಮುರನಾಳ

೧೪. ಮೌನೇಶ ಬ. ಗಾಡದ, (ಸಂ) ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಿದ್ಧನಕೊಳ್ಳದ ಸಿದ್ಧಶ್ರೀ, ಪುಟ.೩೯; ೧೯೯೩

೧೫. ಮೌನೇಶ ಬ. ಗಾಡದ, ಚಿನ್ಮಯ ನನ್ನಪ್ಪ, ಪುಟ.೧೦, ೧೧; ೨೦೦೧

೧೬. ಅದೇ ಪುಟ.೧೪, ೧೫; ೨೦೦೧

೧೭. ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದವರು, ಶ್ರೀ ಗುರು ಸಿದ್ಧರಾಮ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು, ನಾಗಲಿಂಗ ಮಠ ಯಡಹಳ್ಳಿ

೧೮. ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದವರು, ಶ್ರೀ ಗುರುನಾಥ ಸ್ವಾಮಿ, ಏಕದಂಡಗಿ ಮಠ, ಯಾದಗಿರಿ

೧೯. ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದವರು, ಶ್ರೀ ಭಾಸ್ಕರಸ್ವಾಮಿ, ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠ.

ಅಧ್ಯಾಯ ಆರು

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ

೬.೧. ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ

೬.೨. ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ

೬.೨.೧. ಮೊಹರಂ ಆಚರಣೆ

೬.೨.೨. ಆಶಾಡ ಪರ್ವ ಆಚರಣೆ

೬.೨.೩. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಉತ್ಸವ

೬.೨.೪. ಬನ್ನಿ ಮತ್ತು ಆಯುಧಪೂಜೆ

೬.೨.೫. ದೀಪೋತ್ಸವ(ಕಾರ್ತಿಕೋತ್ಸವ)

೬.೩. ಜಾತ್ರೆ

೬.೩.೧. ಹುಚ್ಚಾಯ (ಸಣ್ಣ ರಥ)

೬.೩.೨. ತೇರು ಕಟ್ಟುವುದು

೬.೩.೩. ತೇರಿಗೆ ಕಳಸ ಏರಿಸುವುದು

೬.೩.೪. ಕಗಲಗೊಂಬದಿಂದ ಮಳಿಯಪ್ಪನಮೂರ್ತಿ ಆಗಮನ

೬.೩.೫. ಮಹಾಪ್ರಸ್ತ(ಮಹಾಪ್ರಸಾದ)

೬.೩.೬. ಭಗವದ್ಗೀತಾ ಪಾರಾಯಣ

೬.೩.೭. ಪುರವಂತರ ಸೇವೆ

೬.೩.೮. ಬಲಿ ಅನ್ನ

೬.೩.೯. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಉತ್ಸವ ಮತ್ತು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ದೊಡ್ಡ ರಥ

೬.೩.೧೦. ನಂದಿಕೋಲು ಮೆರವಣಿಗೆ

೬.೩.೧೧. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

೬.೩.೧೨. ಭಜನಾ ಸೇವೆ

೬.೩.೧೩. ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗ

೬.೩.೧೪. ಕಳಸ ಇಳಿಸುವುದು

೬.೩.೧೫. ಪಿರಂಗಿ ಯಲ್ಲಮ್ಮಗೆ ಹೋಗುವುದು

೬.೪. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜಾತ್ರಾ ಬಾಬುಗಾರರು

೬.೫. ಪೂಜಾ ವಸ್ತುಗಳು: ದೈವತ್ವದ ಸಂಕೇತ

೬.೬. ತೀರ್ಥ ಪರಂಪರೆ

೬.೭ ಪ್ರಸಾದದ ಮಹತ್ವ

೬.೮. ಕುದುರೆ, ಕಹಳೆ ಮತ್ತು ಜಾಗಟೆ

೬

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ

ಮಾನವ ತಾನು ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮೂಡುವ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಂದ ಅವನ ಬದುಕು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲ್ಪಡುವುದುಂಟು. ಈ ವಿಶ್ವದ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತನಾದ ಒಬ್ಬ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಿದ್ದಾನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಪ್ರಾಚೀನವಾದದ್ದು. ಇದರ ಆಗು ಹೋಗುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಅವನೇ ಹೊಣೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ದೇವರ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿತು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಾಕಾರ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ನಿರಾಕಾರ; ದೇವರು ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಸರ್ವಶಕ್ತ ದೇವರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಹುಲ್ಲು ಕಡ್ಡಿಯೂ ಅಲ್ಲಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಹಲವರಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವರನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನೇಕ ಆಚರಣೆಗೆ ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. "ಚಿಕ್ಕ ಗುಂಪುಗಳಿಗೇ ಸೇರಿರಲಿ, ವಿಸ್ತೃತ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿರಲಿ ಆಯಾ ಗುಂಪು ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಧರ್ಮಗಳು, ಶಿಲ್ಪಕಲೆ, ದೇವಾಲಯ, ಸ್ಮಾರಕ, ಮಂದಿರ ಮುಂತಾದವುಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ನಂಬಿಕೆ, ಭಕ್ತಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಅನುಭಾವ, ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವ ಸಾಧನೆ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿವೆ."[1] ಈ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಾಣದಿಂದಲೇ ಅವರವರ ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆ, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮೂಡಿ ಬಂದುದಾಗಿವೆ.

ಮಾನವನಿಗೆ ಯಾವಾಗ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಬಂದಿತೋ ಆತನಲ್ಲಿ ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆ ಮೂಡಿತು. ಆತ ಆದಿ ಮಾನವನಾಗಿದ್ದಾಗ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಅನೇಕ ಅದ್ಭುತ ದೃಷ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಆತನಲ್ಲಿ ಭಯ ಅಂಕುರಿಸಿತು. ಆಗ ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಗಳಿವೆಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದ. ನಿಸರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಗುಡುಗು, ಸಿಡಿಲು, ಗಾಳಿ, ನೀರು, ಮರ, ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ದೈವ ಸ್ವರೂಪವೆಂದು ಆರಾಧಿಸತೊಡಗಿದ. "ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಬೆಳೆದಂತೆ ಇವೆಲ್ಲ ಒಂದು ಶಕ್ತಿಯಿಂದ

ಉಂಟಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ. ಆ ಶಕ್ತಿಯೇ ಮುಂದೆ ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ದೇವರು ಆಯಿತು. ಆ ಶಕ್ತಿಯ ಘನವಾದ ಈ ಅದ್ಭುತ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿ ತಾನು ಆ ಶಕ್ತಿಯ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಆ ಶಕ್ತಿಗೆ ಶರಣು ಹೋದನು."[೨] ಹೀಗೆ ಮಾನವನಲ್ಲಿ ದೇವರು ಕುರಿತು ಭಾವನೆ ಮೂಡಿಬಂದಿತು. ದೇವರಿಗೆ ಯಾವ ರೂಪ ಆಕಾರಗಳಿಲ್ಲ, ಆದರೂ ಅವನು ಸರ್ವಶಕ್ತ, ಸರ್ವಕರ್ತ, ಸರ್ವಜ್ಞ, ಆಧ್ಯಂತ ರಹಿತ, ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರನು, ಶೂನ್ಯ ನಿಶೂನ್ಯನು ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶೂನ್ಯವು ಇತ್ತೋ, ಅದೇ ಶೂನ್ಯವನ್ನು ದೇವರೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಶೂನ್ಯವೆಂದರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲದ್ದು ಎಂದಲ್ಲ. ಅದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಎಂದರ್ಥ.

ಲೋಕದ ಎಲ್ಲ ಮಾನವ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಭಾವಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸೃಷ್ಠಿಕರ್ತನಾದ ದೇವನೆಂಬುವವನು ಉದಯಿಸಿದ. ಈತನ ಕುರಿತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ವಾಸಿಸುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನಾಂಗಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಆರಾಧಿಸುವವರು ಹಾಗೂ ದೇವರ ಕುರಿತಾದ ಅನೇಕ ತತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಪ–ಪುಣ್ಯ ಎಂಬ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೂ ಅಡಕವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯ, ನೀತಿ, ಧರ್ಮ ಬೋಧನೆಯು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಭೂಲೋಕ ಕರ್ತಾರನ ಕಮ್ಮಟ, ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವವರು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಲ್ಲುವರು, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಸಲ್ಲುವರು. ಈ ಸೃಷ್ಠಿ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರದ ಸೋಪಾನವಾಗಿದೆ, ಸಾಧನೆಯ ರಂಗವಾಗಿದೆ. ದೇವ ಮಾನವ ಯಾರಾದರೂ ಆಗಲಿ, ಇಲ್ಲಿ "ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲೆ ಸಾಧನೆಗೈದು ತನ್ನ ನಿಜವ ತಾನು ಅರಿತು ಮುಕ್ತನಾಗಬೇಕು. ಇದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮ ಭೂಮಿ. ಈತನು ಕರ್ಮವನ್ನು ಆಯಾ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿ ತನ್ನ ಅಧೀನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲದಂತಿದ್ದು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು."[೩]

ಈ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಹುಮುಖಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುವುದು ಒಂದು ಜನಾಂಗದ ಒಟ್ಟು ವರ್ತನೆಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವುದಾದರೆ ಈ ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾನವ ಬದುಕಿಗೂ ನಂಬಿಕೆಗೂ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲಾಗದ ಸಂಬಂಧ. ಅದು ನಿಯಮ, ವಿಧಿ, ನಿಷೇದ, ನಿರ್ದೇಶನ, ಆಗ್ರಹ, ಆದೇಶ ಮತ್ತು ಆಜ್ಞೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದೆ. ಜನಪದರ ಕೆಲಸ, ಆಲೋಚನೆ, ರೂಢಿ, ಜೀವನಕ್ರಮ, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಆಚರಣೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ನಂಬಿಕೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದವು. "ನಂಬಿಕೆಯು ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಆಚರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಂತಃಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಆ ಮೂಲಕ ಕ್ರಿಯಾ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳುತ್ತದೆ. ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮಾನವ ಬದುಕಿನ ಬೆನ್ನೆಲುಬುಗಳು, ಅವು ಅವನ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅವನು ಮಣ್ಣಾಗುವ ವರೆಗೂ ಒಡಗೂಡಿಯೇ ಬರುತ್ತವೆ. ಈ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಒಂದು ಮಾನಸಿಕ ಒಪ್ಪಂದವಾಗಿದ್ದು ಈ ಮಾನಸಿಕ ಒಪ್ಪಂದ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಯಿತ್ತೆಂದರೆ ಅದು ಆಚರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ."[೪] ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಶುಭ–ಅಶುಭ, ಫಲ–ವಿಫಲ, ಭಯ–ಅಭಯಗಳ

ಕುರಿತು ಪ್ರಕಟ ಪಡಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯೇ ನಂಬಿಕೆ. ನಂಬಿಕೆಗಳು ಜನಪದರಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದ ಒಂದು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ.

ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಅಂತಃಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಜನತೆಯು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಕ್ಕೆ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಸುಖ ಸಮೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಈ ಮಠದ ಭಕ್ತ ಜನತೆಯ ನಂಬಿಕೆ. ಈ ಕುರಿತು ಎಲ್ಲಾ ಜನಾಂಗದವರು ಸೇರಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತಹ ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವ, ನಾಟಕ, ಪುರವಂತಿಕೆ, ಭಜನೆ, ಸಂಗೀತ, ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಮಾಡುವುದು ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ನಡೆಸಬೇಕೆಂಬುದು ಆಚರಣೆ "ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬೀಜ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಂಬಿಕೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಂಬಿಕೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲ. ನಂಬಿಕೆಯೊಂದು ಐತಿಹ್ಯ, ಪುರಾಣ ಧರ್ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಸಮುದಾಯದ ಶ್ರದ್ಧೆಯೊಂದಿಗೆ ರೂಢಿಗಳಾದಾಗ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅಥವಾ ಕ್ರಿಯಾ ರೂಪಗಳೇ ಆಚರಣೆಗಳು. ನಂಬಿಕೆ ಧರ್ಮದ ಅವಲಂಬನೆಯ ರೂಪ, ಆಚರಣೆ ಅದರ ಕ್ರಿಯಾರೂಪವಾಗಿದೆ."[೫] ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

೬.೧. ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ

ಮಾನವ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಅನನ್ಯವಾದದ್ದು. ನಂಬಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವುಗಳು. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಮೇಲಿನ ನಂಬಿಕೆಯ ಪ್ರಪಂಚ ಅತ್ಯಂತ ವಿಸ್ತಾರವಾದದ್ದು. ಬಹುಪಾಲು ನಂಬಿಕೆಗಳಿಗೆ ವೈಚಾರಿಕ ತಳಹದಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ ಒಂದು ಮಾನಸಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಭಾವ ಮತ್ತು ಇಚ್ಛೆಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ನಂಬಿಕೆಗಳ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತಲೇ ನಂಬಿಕೆಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಅನುಭವದ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಜ್ಞಾನವೇ ಹೇಳಿಕೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಯಾವುದೇ ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸುತ್ತಾನೋ ಅಂತ ವಿಷಯದ ಬಗೆಗೆ ಆತಂಕವೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಆತಂಕದ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಆತನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಕೂಡಾ ನಿತ್ಯ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ನಂಬಿರುವ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದ ಭಕ್ತ ಜನತೆ ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಸುಖ ದುಃಖಗಳಿಗೆ ಈ ಅಜ್ಜನೇ ಕಾರಣನೆಂದು ನಂಬಿರುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಏನೇ ಕೆಲಸ ಕೈಗೊಂಡಾಗ, ಎಲ್ಲಿಗೋ ಶುಭ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧರಾದಾಗ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಪ್ಪನ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಣೆ ಹಾಕಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ತೊಂದರೆಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಅಜ್ಜನೇ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬ ಅಚಲವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಭಕ್ತ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದೂ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ ಇದೆ.

ಹೊಲ, ಮನೆ, ವಾಹನ, ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧ, ವ್ಯವಹಾರ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಹೀಗೆ ಹೊಸ ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಗಳು ಗೊತ್ತು ಪಡಿಸಲು ಹೋಗುವಾಗ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಜ್ಜನ ನುಡಿ ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗದ್ದುಗೆಯ ದರ್ಶನ ಪಡೆದು ವ್ಯವಹರಿಸಿದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯು ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು.

ಕೃಷಿಕರು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವರ್ಷದ ಮಳೆ, ಬೆಳೆ ವಿಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಅಜ್ಜನ ನುಡಿ ಕೇಳಿ ದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಮಳೆ ಬೆಳೆಯಾದರೆ ಅಜ್ಜನ ಆಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಮತ್ತು ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದ ಈ ವರ್ಷ ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ಎಂದು ಬೆಳೆದ ಧನ, ಧಾನ್ಯಗಳು ತಿಳಿದಷ್ಟು ಭಾಗವನ್ನು ಮಠಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಮನೋಭಾವ ಭಕ್ತರದು.

ಹುಟ್ಟಿದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಳಿಯಪ್ಪ ಅಜ್ಜನ ಹೆಸರು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರೆ ಮುಂದೆ ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಹೊಸ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದರೆ, ಹೊಸ ವಾಹನ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮಳಿಯರಾಜೇಂದ್ರ ನಿಲಯ, ಮಳಿಯಪ್ಪ, ಮೇಘರಾಜ ಪ್ರಸನ್ನ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಮಠದ ಬಗ್ಗೆ ಮಠಾಧೀಶರ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಜನಸಮುದಾಯ ಹೊಂದಿದೆ. ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತ ವಿವಿಧ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮಾನವನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ನಂಬಿಕೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯ ಜೀವಿಸಲಾರ ಎಂಬುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಜೀವನ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಜೀವನಕ್ಕೆ ಉಸಿರಾಟ ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯವೋ ಅಷ್ಟೇ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಂಬಿಕೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

೬.೨. ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ

ಮುರನಾಳ ಮತ್ತು ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಷವಿಡೀ ಅನೇಕ ಆಚರಣೆ ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಮೊಹರಂ ಆಚರಣೆ ಮುರನಾಳ ಮತ್ತು ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಗದ್ದನಕೇರಿಯ ಮಠದಲ್ಲಿ ಆಶಾಡ ಪರ್ವ, ಶ್ರಾವಣದಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಉತ್ಸವ, ಕಾರ್ತಿಕದಲ್ಲಿ ದೀಪೋತ್ಸವದ ದಿನದಂದು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಉತ್ಸವ. ಮಹಾನವಮಿ ದಿನದಂದು ಬನ್ನಿ ಮತ್ತು ಆಯುಧ ಪೂಜೆ, ಮಠದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರ ಆರಾಧನೆಗಳು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಆಚರಣೆಗಳು ಪ್ರತಿವರ್ಷವು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಮುರನಾಳ ಮಠದಲ್ಲಿ ಆಶಾಡ ಪರ್ವ, ವಾರ್ಷಿಕ ಜಾತ್ರಾ ಆಚರಣೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅದು ಶಿವರಾತ್ರಿ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯಿಂದ ೯ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಅಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೊದಲು ಹಳೇ ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ವಾರ್ಷಿಕ ಜಾತ್ರಾ ಆಚರಣೆಯು ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಈಗ ಆಲಮಟ್ಟಿ ಡ್ಯಾಮಿನ ಹಿನ್ನೀರಿನಿಂದ ಮುಳುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಊರು ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡು ಸೀಮಿಕೇರಿ ಹತ್ತಿರ ಪುನರ್ ವಸತಿ ಗ್ರಾಮವು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿದೆ. ಹಳೇ ಊರಲ್ಲಿ

ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಎಲ್ಲ ಆಚರಣೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಳದ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಗಿವೆ. ಮಠದ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಅವರ ತಿಥಿಯಂದು ಆರಾಧನೆಗಳು ಮಾಡುವುದು ವಿಶೇಷ.

೬.೨.೧ ಮೊಹರಂ ಆಚರಣೆ

'ಮೊಹರಂ' ಇದು ಮಹಮ್ಮದೀಯರ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಇಸ್ಲಾಂ ಹಿಜರಿ ಶಕೆಯ ವರ್ಷದ ಆರಂಭದ ತಿಂಗಳು ಈ ಮೊಹರಂ. ಇದಕ್ಕೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪರಂಪರೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಈ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕರ್ಬಲಾ ಮೈದಾನದ ಧರ್ಮಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹುತಾತ್ಮರಾದ ಪ್ರವಾದಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಡೆಯುವ ಶೋಕಾಚರಣೆಯೇ ಈ ಮೊಹರಂ ಆಚರಣೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಲಾಯಿ ಹಬ್ಬವೆಂತಲೂ ಹೆಸರು ಅಲ್ಲಾ ಶಬ್ದದಿಂದ ಅಲಾಯಿ, ಅಲಾವಿ, ಅಲಾಬ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಆಚರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊಹರಂ ಭಾರತದ ವಿಭಿನ್ನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದೂಗಳೂ ಶ್ರದ್ಧೆ-ಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ಸಡಗರ-ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಈ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹುದಿನಗಳವರೆಗೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ರಾಜಸತ್ತೆಯಿದ್ದುದು ಒಂದಾದರೆ, ಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯದ ಸಾಕಾರ ಮೂರ್ತಿಯಾದ ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನಂಥ ಸಂತರೂ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣರಾಗಿತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

'ಹಿಂದೂ-ತುರುಕರು ಒಂದಾಗಿ ನಡೆದಾರು; ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಚಂದ್ರನೊಬ್ಬನೆ' ಎಂದು ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನು ಬೋಧಿಸಿದ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಉಭಯ ಜನಾಂಗಗಳಿಂದಲೂ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅವರ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಆರಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಗದ್ದಿಗೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಜಾರಗಳ ಸಮೀಕರಣವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅಂದು ಹಿಂದೂಗಳು ಆರಾಧನೆ ನಡೆಸಿದರೆ ಮುಸ್ಲಿಂರು ನಮಾಜ(ಪ್ರಾರ್ಥನೆ) ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೊಹರಂ ತಿಂಗಳ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಹತ್ತು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಮುಸ್ಲಿಂರು ಮೊಹರಂ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುವಂತೆ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮತ್ತು ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಠದಲ್ಲಿ ಐದು 'ಪಂಜಾ'ಗಳ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಠದ ಮುಂದಿನ ಆವರಣದಲ್ಲಿ 'ಅಲಾವಿ' ಕುಣಿ ತೋಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಜನಾಂಗದವರು ಸೇರಿ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಲಾಡಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಫಕೀರರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಶರಬತ್, ಚೊಂಗೆ, ಕಿಚಡಿ, ಮಾದಲಿ, ಸಕ್ಕರೆ, ನೈವೇದ್ಯ ಅರ್ಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಜೊತೆಗೆ 'ದೀನ' ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹತ್ತನೇ ದಿನವು ಅಂದರೆ ದಫನದ ದಿನ ಎಲ್ಲ ಉಭಯ ಜನಾಂಗದವರು ಸೇರಿ ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಪ್ರಕಾರ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಡೋಲಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನದಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ವಾದ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಘಟಪ್ರಭಾ ನದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಸಮನ್ವಯ ದೃಷ್ಟಿಯ ಸಂತ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಮೊಹರಂ

ಆಚರಣೆ ಸಮನ್ವಯಗೊಂಡಿದ್ದು ಸಹಜವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಮಠವು ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಭಾವ ಬೆಸುಗೆಯ ಕೋಮು ಸೌಹಾರ್ದತೆಯ ಮಠವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಆಚರಣೆಯೂ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಪಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಸಮಾನತೆಯ ಮನೋಭಾವನೆಯ ಮೂಡಿಸುವದಾಗಿದೆ.

೬.೨.೨. ಆಶಾಡ ಪರ್ವ ಆಚರಣೆ

ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಆಶಾಡ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಭಕ್ತರು ಸೇರಿ ಈ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. 'ಪರ್ವ' ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶ ಆಶಾಡದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿ ಮೋಡಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತವೆ ಅದನ್ನು ತಡೆಯುವುದು. 'ಪರ್ವ' ಶಬ್ದದ ತದ್ಭವವೇ ಹಬ್ಬ. ಪರ್ವ ಎಂದರೆ ಕಾಲ ವಿಭಜನೆ, ಅಂದರೆ ಜನಾಂಗಿಕ ಜೀವನದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲದ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಮಠದಲ್ಲಿ ಪರ್ವ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಆಶಾಡದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬರದೇ ಹೋದಾಗ ಊರಿನ ಜನ ಸುತ್ತ ಊರುಗಳ ಭಕ್ತರು ಸೇರಿ ಮಠದಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ವಾದ್ಯ ಮೇಳಗಳೊಂದಿಗೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಘಟಪ್ರಭಾ ನದಿಯ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಜೋಳದ ನುಚ್ಚು, ಹುರುಳಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ಸಾರು ಮಾಡಿ ಗಂಗಾ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿ ಧರ್ಮದವರು, ಹಿರಿಯರು, ಕಿರಿಯರು, ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ 'ಪರ್ವ' ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಈ ಆಚರಣೆಯು ಮಠದ ವತಿಯಿಂದ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಮಾಡುವುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಆಚರಣಾ ವಿಧಾನ ಪ್ರಚಲಿತ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಠದ ವತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವದು ಈ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೬.೨.೩. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಉತ್ಸವ

ಗದ್ದನಕೇರಿ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲಿರುವ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಪೂಜೆ, ಸಪ್ತಾಹ ಭಜನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯ ಸೋಮವಾರ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಜಾತ್ರೆಯು ನಡೆಯುವುದು. ಅಂದು ಎಲ್ಲ ಕೃಷಿಕ ಭಕ್ತ ಜನತೆಯು ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಜಾತ್ರಾ ಆಚರಣೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬಾಬಗಾರರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ ಭಕ್ತರು, ಕರಡಿ ಮಜಲು, ಭಜನಾ ತಂಡದವರು, ಬಾಜ ಭಜಂತ್ರಿಯವರು, ಡೊಳ್ಳಿನವರು, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಸೇವೆಯವರು, ದೀವಟಿಗೆಯವರು, ಅರ್ಚಕರು, ಕಹಳೆ ಊದುವನು, ನೂರಾರು ಆರತಿ ಹಿಡಿದು ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಅಂದು ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಆ ದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡುವರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹಿತ್ತಾಳೆ ಹೂಜಿಯನ್ನು ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಘಟಪ್ರಭಾ ನದಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಮೇತ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಮುಂದೆ ಕಲಾ ವಾದ್ಯಗಳು, ಹಿಂದೆ ಆರತಿಯವರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ನದಿಗೆ ಹೋಗಿ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮೂರ್ತಿಯ ನೀರಿನಿಂದ ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸಿ ತಾಮ್ರದ ಹೂಜಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯ(ನೀರು) ನ್ನು ತುಂಬಿ ನದಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೆ ಕಂಬಳಿ ಹಾಸಿ (ಗದ್ದುಗೆ) ಮಾಡುವರು. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ನೀರು ತುಂಬಿದ ಹೂಜಿ ಇಟ್ಟು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಐದು ಗುಂಪಿಗೆ ಹಸಿರು ಬಳೆ, ವಿಭೂತಿ, ಕುಂಕುಮ, ಅರಷಿನ ಹಚ್ಚಿ ಪ್ರಸಾದ ಎಡೆ ಮಾಡಿ ಗಂಗಾ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಮಠದ ಕಡೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮೂಲಕ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಬೀದಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ ಸಮೂಹದವರು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೊತ್ತವರ ಕಾಲಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪಾದ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವರು. ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗದ್ದುಗೆ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ವಂಶಸ್ಥರ ಗದ್ದುಗೆಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುವುದು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಗೋಧಿ ರೊಟ್ಟಿಯ ಮಾಲದಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಮಜಾರಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಮೇತ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಸಾದ ವಿತರಣೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಂದು ಸಂಜೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಭಜನ ತಂಡದವರಿಂದ ಭಜನೆ, ಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವವು. ನಂತರ ಬಂದ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಮಳೆ-ಬೆಳೆಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಮಳೆ, ಬೆಳೆ ವಿಚಾರ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಆಚರಣೆಯು ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದ ಕೊನೆಯ ಸೋಮವಾರ ದಿನದಂದು ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಆಚರಣೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಪ್ರಸ್ತುತ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಸಮೂಹ ಮತ್ತು ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದೆ.

೬.೨.೪. ಬನ್ನಿ ಮತ್ತು ಆಯುಧ ಪೂಜೆ

ವಿಜಯ ದಶಮಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿ ಮರ ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಆಯುಧ ಪೂಜೆಗಳು ಮುರನಾಳ ಮತ್ತು ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ವಿಜಯ ದಶಮಿಯೆಂದು ಊರಿನ ದೈವದವರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಮಜಾರ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಬನ್ನಿ ಮರಕ್ಕೆ ಹೂಜಿ, ಚಪ್ಪಗೊಡಲಿಗಳನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉತ್ಸವದೊಂದಿಗೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಯುಧಗಳು ಅಂದು ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಬನ್ನಿ ಮರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಬನ್ನಿ ಮಾಂಕಾಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಭಕ್ತರು ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಬನ್ನಿಯನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ "ಆಯುಧ" ಪೂಜೆ. ಈ ಆಚರಣೆ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಗದೆ, ಚಕ್ರ, ತ್ರಿಶೂಲ, ಪರಶು, ಖಡ್ಗ ಮುಂತಾದ ಆಯುಧಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಗುಣ ವಿಶೇಷ ಕಾಣಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿವನ ತ್ರಿಶೂಲವು ಸತ್ವ-ರಜೋ-ತಮೋ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, ದೈವೀಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ತ್ರಿಶೂಲವು ಶಿವನ ಆಯುಧವಾದರೆ, ಪರಶು ಶಿವನ ಆಯುಧ ಮತ್ತು ಪರಶುರಾಮನ ಆಯುಧವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂದಿಗೂ ತ್ರಿಶೂಲಧರ ಶಿವನ ಉಪಾಸನೆಯಂತೆ ಪರಶುಧರ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನು ಬಳಸಿದ್ದನೆನ್ನಲಾದ ಅವನ ಸಂಕೇತವೇ

ಆದ 'ಕೊಡಲಿ' (ಪರಸು) ಪ್ರಧಾನ ಆರಾಧನಾ ವಸ್ತುವಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಈ ಆಚರಣೆಯೂ ಮಠದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಚಲಿತ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

೬.೨.೫. ದೀಪೋತ್ಸವ (ಕಾರ್ತಿಕೋತ್ಸವ)

ಪ್ರತಿವರ್ಷ ದೀಪಾವಳಿಯಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸವು ಒಂದು ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮುರನಾಳ ಮತ್ತು ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಆ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ದೀಪೋತ್ಸವ ಮತ್ತು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಸೇವೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದ ಕೊನೆಯ ಶನಿವಾರದಂದು ಗುರು ಹಿರಿಯರು, ಅರ್ಚಕರು, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಸೇವೆಯವರು, ಡೊಳ್ಳಿನವರು, ಕಲಾ ವಾದ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ದೇವರಿಗೆ ರಾತ್ರಿವಿಡಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಸೇವೆ ನಡೆಯುವುದು. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಹೂಜಿ, ಕೊಡಲಿ, ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೂವಿನಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಉತ್ಸವ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ದೀಪೋತ್ಸವ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಸಾದ ನಡೆಯುವುದು. ಅಂದಿನ ಪ್ರಸಾದದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಜ್ಜಿ ರೊಟ್ಟಿ, ಪಲ್ಲೆ, ಮಾಲದಿಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಳೆಗಾಲ ಮುಗಿದು ಚಳಿಗಾಲ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುವ ಕಾಲ ಇದಾದುದರಿಂದ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ನೈಸರ್ಗಿಕ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಮನುಷ್ಯನ ಬದುಕು ನಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಈ ದೀಪೋತ್ಸವದ ಪ್ರಸಾದದ ಸಿದ್ಧತೆಯೆಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮುರನಾಳದ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿಯೂ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯೊಂದಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ದೇವರ ಗುಡಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಗದ್ದಿಗೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚುವ ಆಚರಣೆಯು ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಇಂದಿಗೂ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ, ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಇಲ್ಲಿಯ ಆಚರಣೆಗಳು ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಇವುಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆಗಳ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಬಿಡಸಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ. ವರ್ಷದುದ್ದಕ್ಕೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಾ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ವರ್ಷದ ಕೊನೆಗೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಜಾತ್ರೆ ಮುರನಾಳದಲ್ಲಿ ಜರುಗುತ್ತದೆ.

೬.೩. ಜಾತ್ರೆ

ಮಾನವನು ಗತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಇತಿಹಾಸದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಿನ್ನೆಡೆದು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ, ತಾನು ವಾಸಿಸುವ ಮನೆಯನ್ನು, ಆಹಾರ ಬೆಳೆಯುವ ಭೂಮಿಯನ್ನು, ನೀರನ್ನು ಈ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಅಲೆದಾಡುತ್ತಾ ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿ ನೆಲೆನಿಂತ. ಆಯಾ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಆಹಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ನಿಸರ್ಗ ದತ್ತವಾಗಿ ಬಂದ ಆ ಬದುಕಿನ ಸಹಜ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕುಟುಂಬ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ ತನ್ನ ಬದುಕಿಗೆ ಆಧಾರವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು

ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾ ಅದರ ಪ್ರತೀಕಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ. ಅವುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ತನಗೆ ಅನಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡ. ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ತನ್ನ ಅನುಭವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಸಮಾನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜನಗಳ ಗುಂಪು ಒಂದೊಂದು ಜನಾಂಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಈ ಜನಾಂಗಗಳಿಗೆ ಅವರದೇ ನಂಬಿಕೆ, ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಚಾಲ್ತಿಗೆ ಬಂದವು. ಹೀಗೆಯೇ ಜೀವನದ ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಮರೆಯಲು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮತ್ತು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾದ ಹಾಡು, ಕತೆ, ಚಿತ್ರ, ಅಲಂಕಾರ ಮುಂತಾದವು ರೂಪಗೊಂಡವು. ಎಲ್ಲರೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಆನಂದಿಸುವಂತ ಜಾತ್ರೆಗಳು, ಸಂಕೇತಗಳು, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದವು.

ಜಾತ್ರೆ ಆಯಾ ಜನಾಂಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕ. ದೇವರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿರಿಸಿ ಒಂದೆಡೆ ಎಲ್ಲ ಜನಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರದ ಆಚರಣೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದೇ 'ಜಾತ್ರೆ' ಆಗಿದೆ. ನಮ್ಮದು ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ನಾಡಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಜಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವವರು ಕೃಷಿಕರು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲಸಗಳು ಮುಗಿದು ತಾವು ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಗೆ ಫಲ ದೊರೆತು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಣ ಸೇರುವ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆಯ ಆಚರಣೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಪ್ರಾರಂಭಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠವು ಕೃಷಿ ಸಮುದಾಯದ ಮಠವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಜಾತ್ರೆಯು ಅನೇಕ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೂಲಕ ಜರುಗುತ್ತದೆ.

ಮುರನಾಳವು ಒಂದು ಯಾತ್ರಾ ಸ್ಥಳ. ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾರಿ ಜಾತ್ರೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜಾತ್ರೆಯೆಂದೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠವು ಕೃಷಿಕರ ವಾಸಸ್ಥಳವೂ ಹೌದು, ಜಾತ್ರೆಯ ಸ್ಥಳವೂ ಹೌದು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯ ಸ್ಥಳವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಯ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆಯಾದರೂ ಇಲ್ಲಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು ತುಂಬಾ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿರುತ್ತವೆಂಬುದು ಕುತೂಹಲದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಜಾತ್ರೆಯೆಂಬುದು ಸಾಮೂಹಿಕ ಉತ್ಸವವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಮತೀಯ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅದು ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ವೈಯುಕ್ತಿಕ ಆರಾಧನೆಯಿಂದ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಸಾಮೂಹಿಕ ಆರಾಧನೆವರೆಗೂ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜಾತ್ರೆಯ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತವೆ.

ಮುರನಾಳದಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜಾತ್ರೆಯು ನಡೆಯುವ ಮುಂಚೆ ಒಂದು ವಾರ ಎಲ್ಲ ಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧತೆಗಳು ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಭಕ್ತಸಮುದಾಯದವರು ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಮಠದ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಹಾಗೂ ಸಣ್ಣ ಬಣ್ಣಗಳಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ದತ್ತು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತ ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಆಹ್ವಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಊರಿನ ಭಕ್ತರು ಧಾನ್ಯ, ರೊಟ್ಟಿ, ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ, ಕಾಣಿಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸಂಗ್ರಹ

ಮಾಡಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮುರನಾಳ ಊರಿನ ಗುರು ಹಿರಿಯರು ಸೇರಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಅಗತ್ಯ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಗುರುಹಿರಿಯರು ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಬಾಬುಗಾರರನ್ನು ಮಠಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಬಾಬುಗಾರರೆಂದರೆ ತೇರು ಕಟ್ಟುವವರು, ಪ್ರಧಾನ ಅರ್ಚಕರು, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಸೇವೆಯವರು, ನಂದಿ ಕೋಲು ಹಿಡಿಯುವರು, ಪುರವಂತರು, ಹೂಗಾರರು, ಕುಂಬಾರರು, ಕಹಳೆ ಊದುವರು, ದೀವಟಿಗೆಯವರು, ಬೀಸಾಳಿಯವರು, ಪರಾಕು(ದೀನ) ಹೇಳುವರು, ಬಾರಕೇರ, ಭಜಂತ್ರಿಯವರು, ಡೊಳ್ಳಿನವರು, ಪ್ರಸಾದ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವವರು, ತೇರಿನ ಕಳಸ, ತೇರಿನ ಹಗ್ಗ ತರುವವರು, ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಜಾತ್ರಾ ಮಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಕ್ರಮವತ್ತಾಗಿಯೇ ನಡೆಯಬೇಕು ಒಂದು ಕ್ರಮ ವಿಪರ್ಯಾಸವಾಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಜಾತ್ರೆಗೆ ಮಠದ ಹೊರಾಂಗಣದಲ್ಲಿ 'ಜನಜಾತ್ರೆ' ಸೇರಿರುತ್ತದೆ. ಜನ ತಂಡೋಪ ತಂಡವಾಗಿ ಬಂದು ಬಿಡಾರ ಹೂಡುತ್ತಾರೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ತೇರು ಬೀದಿಯ ಬಲ ಮತ್ತು ಎಡ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತೆಂಗು, ಹಣ್ಣು, ಹೂವು, ಕುಂಕುಮ, ಮಿಠಾಯಿ, ಬಳೆ, ಬಾಂಡೆ ಸಾಮಾನು, ಬಟ್ಟೆ, ಆಟಿಕೆ ಸಾಮಾನು ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳ ಅಂಗಡಿ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಜಾತ್ರೆಗೆಂದು ಆಗಮಿಸಿದ ಜನ ಜಂಗಳಿ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟುಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಜನರು ವರ್ಗ, ವರ್ಣ ಭೇಧವಿಲ್ಲದೇ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮನರಂಜನಾ ಸಾಧನಗಳಾದ ನಾಟಕ, ಹಾವಾಡಿಗರು, ಡೊಂಬರ ಆಟದವರು, ತೊಟ್ಟಿಲಾಟ, ಗರ್ದಿಗಮ್ಮತ್ತು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. "ಹಬ್ಬದೂಟ ಚಂದ, ಜಾತ್ರೆ ನೋಟ ಚೆಂದ" ಎಂಬಂತೆ ರಂಗು ರಂಗಿನ ಉಡುಪು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳು ಜಾತ್ರೆಯ ಮೋಜಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಜಾತ್ರೆಯು ರಾತ್ರಿಯ ಹಗಲಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿ ಸದ್ದು ಗದ್ದಲಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಮಠದಲ್ಲಿ ಭಜನಾ ಮಂಡಳಿಯವರು, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಸರತಿ ಸಾಲಿನಂತೆ ಭಕ್ತಿ ಗೀತೆ ಹಾಡುವರು. ಭಕ್ತರಿಗೆ ನಿತ್ಯ ದಾಸೋಹವು ಮಠದಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಸಡಗರ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಭಕ್ತರು ಆಗಮಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಹಾಡಿನಿಂದ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

"ಹೋಗೋಣ ನಡಿ ತಂಗಿ, ನೋಡೋಣ ನಡಿ
ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜಾತ್ರೆ ಬಂತು
ಸರ್ವರಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವಾಯ್ತು ॥ಪ॥
ಶಿವರಾತ್ರಿ ಮರುದಿನ ಸಾಗುವುದು ಉತ್ಸವ
ಒಂಭತ್ತು ದಿನ ನಡಿತೈತಿ। ಸಡಗರದಿಂದ ಸಾಗುತೈತಿ

ಹೋಗೋಣ ನಡಿ ತಂಗಿ। ನೋಡೋಣ ನಡಿ ॥೧॥
ಆರನೂರು ಆರತಿಯವರು, ಮೂರುನೂರು ಪುರವಂತರು
ಮುಂದೆ ಭಜಂತ್ರಿ ಮ್ಯಾಳ। ಚಂದದಿಂದ ಸಾಗುತೈತಿ
ಹೋಗೋಣ ನಡಿ ತಂಗಿ। ನೋಡೋಣ ನಡಿ ॥೨॥
ತೇಗಿನ ಕಟ್ಟಿಗಿಲೆ ತೇರನ್ನು ಮಾಡ್ಯಾರ
ಮ್ಯಾಲೆ ಬಂಗಾರ ಕಳಸ। ಬಹುದೂರ ಹೊಳೆತೈತಿ
ಹೋಗೋಣ ನಡಿ ತಂಗಿ। ನೋಡೋಣ ನಡಿ ॥೩॥
ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗದ ದಿನ ಕಡೆಯ ಜಾತ್ರೆಯ ಮಾಡಿ
ಕಾಯಿ ಕರ್ಪೂರ ಒಡೆಸಿ। ಶರಣು ಮಾಡೋಣ ತಂಗಿ
ಹೋಗೋಣ ನಡಿ ತಂಗಿ। ನೋಡೋಣ ನಡಿ[೯೬] ॥೪॥

ಹೀಗೆ ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬರಲು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಜಾನಪದ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡುವುದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜಾತ್ರಾ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ನಡೆಯುವಂತ ಆಚರಣೆಗಳು ನಿಯಮಬದ್ಧವಾದಂಥವು. ಅಂದರೆ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಅಮವಾಸ್ಯೆಯ ಮರುದಿನ ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ಪ್ರತಿಪದ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ೯ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಜಾತ್ರಾ ಆಚರಣೆಗಳು ನಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

೬.೩.೧.ಹುಚ್ಚಾಯ (ಸಣ್ಣ ರಥ)

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಅಮವಾಸ್ಯೆ ಮರುದಿನ ಪ್ರತಿಪದ ನಕ್ಷತ್ರದಿಂದ ಈ ಹುಚ್ಚಾಯ ಸಣ್ಣ ತೇರು ಎಳೆಯುವುದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ೭ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ರಾತ್ರಿ ೯ ಗಂಟೆಗೆ ಊರಿನ ಎಲ್ಲ ಜನ ಭಕ್ತರು ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠದ ತೇರಿನ ಆವರಣಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಮಠದಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮೆರವಣಿಗೆ ಮೂಲಕ ತೇರಿನ ಆವರಣಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹುಚ್ಚಾಯ ಸಣ್ಣ ತೇರನ್ನು ಎಳೆಯಲು ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ತೇರಿನ ಮೇಲೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವರ ಭಾವಚಿತ್ರ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಹೂಜಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ್ರಿಸಿ ಈ ಸಣ್ಣ ತೇರನ್ನು ಮಠದ ಮುಂದಿನ ಮಜಾರದ ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಪುನಃ ಹುಚ್ಚಾಯ ರಥ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಎಳೆದುತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿರುವ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲಾ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಮುತ್ತೈದಿಯರು ಸಕಲಕಲಾವಾದ್ಯ ವೃಂದಗಳಿಂದ ಏಳು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಪ್ರತಿದಿನವು ರಾತ್ರಿ ಹುಚ್ಚಾಯ

ಸಣ್ಣ ರಥ ಎಳೆಯುವ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ವಿವಿಧ ಜಾನಪದ ಮನರಂಜನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ವಿಜೃಂಬಿಸುತ್ತವೆ.

ಹೀಗೆ ೭ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಡೆದ ನಂತರ ೮ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಈ ಹುಚ್ಚಾಯ ಸಣ್ಣ ತೇರು ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಎಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದು ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಬಂದಂತ ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ಮಹಾಪ್ರಸಾದ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇನ್ನೂ ೯ನೆಯ ದಿನದಂದು ಮುಂಜಾನೆ ಪುರವಂತರ ಸೇವೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮೇಲಿನ ಮಠದಲ್ಲಿರುವ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮೂಲ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ಕಗಲಗೊಂಬ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಆಗಮನವಾಗಿದ್ದ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರು-ಬದುರಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿ, ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿದ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಹೂಜಿಯನ್ನು ಇಟ್ಟು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೂವಿನಿಂದ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುಂಜಾನೆ ಸರಿಯಾಗಿ ೧೧ ಗಂಟೆಗೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಮೆರವಣಿಗೆ, ನಂದಿಕೋಲು, ಕರಡಿ ಮಜಲು, ಡೊಳ್ಳಿನವರು, ಹಲಗೆ ಬಾರಿಸುವವರು, ಬಾಜಭಜಂತ್ರಿಯವರು, ದೀವಟಿಗೆ ಹಿಡಿದವರು, ಜಾಗಟೆ ಬಾರಿಸುವವರು ಅರ್ಚಕರು, ದೀನ್ ಹಾಕುವರು ಇನ್ನುಳಿದ ಎಲ್ಲ ಬಾಬುಗಾರರು ಮತ್ತು ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ನೂರಾರು ಆರತಿ ಹಿಡಿದ ಮುತ್ತೈದೆ ಹೆಣ್ಣಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿ ಮೇಲಿನ ಮಠದಿಂದ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಟು ತೇರಿನ ಹತ್ತಿರ ಆವರಣಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹುಚ್ಚಾಯ ಸಣ್ಣ ತೇರು ಹೂವಿನಿಂದ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಹೂಜಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಹುಚ್ಚಾಯ ತೇರಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ್ರಿಸಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಮಜಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ಮತ್ತು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಮರಳಿ ಹುಚ್ಚಾಯ ತೇರನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಮೊದಲಿನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು 'ಹರಿವ ಹಾವಿನ ಗಂಡ ಉರಿವ ಕಿಚ್ಚಿನ ಗಂಡ ಹಿಂಡ ರಾಜರ ಗಂಡ। ಪುಂಡ ಮಳಿರಾಜ ಬಹುಪರಾಕ॥' ಎಂದು ಜಯಘೋಷಗಳು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಈ ಆಚರಣೆಯು ಪ್ರತಿವರ್ಷವು ೭ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಹುಚ್ಚಾಯ ರಥ ರಾತ್ರಿ ನಡೆಯುವುದು ಮತ್ತು ೯ನೇ ದಿನ ಮುಂಜಾನೆ ೧೧ ಗಂಟೆಗೆ ಎಳೆದು ಈ ಆಚರಣೆ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಈ ಹುಚ್ಚಾಯ ತೇರು ಎಳೆಯುವುದು ಇದೊಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ತೇರು ಎಳೆಯುವ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಶರಣ, ಸಂತರು ಅವರ ಜೀವನದ ಅಂತಿಮ ಯಾತ್ರ ಮುಗಿಸಿದಾಗ ಆ ದಿನದಂದು ಮಾಡುವ ಈ ಆಚರಣೆಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಈ ಆಚರಣೆಯು ಮೂಲ ಪುರುಷ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಅಂತಿಮ ದಿನದ ಯಾತ್ರೆಯ ನೆನಪಿಗೆ ೯ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಈ ಹುಚ್ಚಾಯ ತೇರು ಎಳೆಯುವ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಈ ಹುಚ್ಚಾಯ ಎಂದರೆ ಹಿಂದೆ ಸಂತರು ಜೀವನ ಯಾತ್ರೆ ಕೊನೆಗೊಂಡಾಗ ಚಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಂತಿಮ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಒಂದು ಕಲ್ಪನೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವರ ನೆನಪಿನ ಯಾತ್ರೆಯಾಗಿ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿನ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಂಚವಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ತೇರಿನ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಾದ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಹುಚ್ಚಾಯ ತೇರು ಕಲ್ಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಗಾಲಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ನೋಡಲು ಸಣ್ಣ ಗಡ್ಡೆ ತೇರು ಇರವ ಹಾಗೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತನೆ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಜಾತ್ರೆಯ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚಾಯ ಸಣ್ಣ ತೇರು ಒಂದಾಗಿದೆ.

೬.೩.೨. ತೇರು ಕಟ್ಟುವುದು

ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ಪ್ರತಿಪದದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅಷ್ಟಮಿಯವರೆಗೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ದೊಡ್ಡ ತೇರು ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಈ ತೇರಿಗೆ 'ಗಂಡಗತ್ರಿ' ತೇರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ತೇರು ೨೫ ಹಂತಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಎಳೆಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವಗಡ ಸಂಭವಿಸಿದಾಗ ಅದನ್ನು ೫ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತೇರು ಕಟ್ಟುವ ಹನುಮಂತ ಕಮ್ಮಾರ ಸಾ॥ ಕೇಸನೂರು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ತೇರು ಕಟ್ಟಲು ಬಳಕೆ ಮಾಡುವಂತ ಸಾಮಾಗ್ರಿಗಳೆಂದರೆ ಮತ್ತಿಕಟ್ಟಿಗೆ, ಹಲಗತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಬೇವಿನ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತು ಪುಂಡಿನಾರಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

೧. ತೇರು ತಳದ ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ೩೬ ಕಂಬಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಪೂರ್ವ, ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ ೪+೪ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕಂಬಗಳನ್ನು ಬಳಸುವರು. ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ ೪+೪ ಕಂಬಗಳು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

೨. ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ೩೩ ಕಂಬಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ೪ ಬಿಗಿ ಪಟ್ಟಿಗಳು ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಒಂದು, ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಒಂದು, ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಒಂದು, ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಇದರಂತೆ ನಾಲ್ಕು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ.

೩. ಮೂರನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ೩೨ ಕಂಬಗಳು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ.

೪. ನಾಲ್ಕನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ೩೨ ಕಂಬಗಳು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ.

೫. ಐದನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ೪ ಕಂಬಗಳು, ೪ ಗೂಟಗಳು, ಎರಡು ಕ್ರಾಸ್ ಪಟ್ಟಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮವಾಗಿ–೨, ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣವಾಗಿ–೨ ಈ ರೀತಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಇದರ ಪೂರ್ತಿ ತಳದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತದ್ದು ತೇರಿನ ಗಡ್ಡಿ, ನಾಲ್ಕು ಕಟ್ಟಿಗೆ ಗಾಲಿಗಳಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಹಳಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಪುಂಡಿನಾರಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲ ಹಂತದಲ್ಲಿ ೪ ಮನ ಹಗ್ಗ, ಎರಡನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ೩ ಮನ, ಮೂರನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ೨+೨ ಮನ, ಐದನೇ ಹಂತದಲ್ಲಿ ೧ ಮನ ಹಗ್ಗ ಗುಂಬಜದಿಂದ ಗಾಲಿಯವರೆಗೆ ೬೦ ಫೂಟು ಉದ್ದವಾದ ಹಗ್ಗ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ 'ಗಂಡಬಿರಿ' ಹಗ್ಗ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಗ್ಗವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳಿಂದ ಬಿಗಿಯುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡಬಿರಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ೧ ತೇರಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಬಳಸುವ ಉದ್ದೇಶ ತೇರಿನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಅಲುಗಾಡದಂತೆ ಇದನ್ನು ಬಿಗಿದು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ.

ಜಾತ್ರೆಯ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ತೇರಿನ ಮೇಲೆ ಗುಮ್ಮಟ ಕಬ್ಬಿಣ ಪಟ್ಟಿ, ಕಳಸದ ಕಾವು, ಕಬ್ಬಿಣದ ಪೈಪು, ೭೦ ಫೂಟು ಸುತ್ತಳತೆ ಗುಮ್ಮಟ ಇಟ್ಟು ಕೆಂಪು ಕುತಿನಿ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಸುತ್ತಿ ಛತ್ರಿ, ಹಿತ್ತಾಳೆ ಕಳಸ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಜಾತ್ರೆ ದಿನದಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕಟ್ಟಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ತೇರಿನ ಗಾಲಿಗಳಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತಾರೆ ತೇರಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಮೇಲಿನವರೆಗೆ ಹಸಿರು ಮತ್ತು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತೇರಿನ ಸುತ್ತ ಸುತ್ತುವರು, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಮತ್ತು ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದ ಚಿಕ್ಕ ಧ್ವಜಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ತೇರಿನ ಮುಂದಗಡೆಗೆ ಹೂವಿನ ಹಾರ, ಕಬ್ಬು, ಬಾಳೆ ಕಂಬ ಕಟ್ಟಿ ರಥೋತ್ಸವ ಪ್ರಾರಂಭಕ್ಕೆ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.

೬.೩.೩. ತೇರಿಗೆ ಕಳಸ ಏರಿಸುವುದು

ಈ ದಿನದಂದು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ದೊಡ್ಡ ತೇರು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಸಾಯಂಕಾಲವು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮೇಲಿನ ಮಠದಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಸಕಲ ಕಲಾ ವಾದ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ಹೋಗಿ ತೇರಿನ ಕಳಸಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುವರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಳಸದ ಬಾಬುಗಾರರಾದ ಸಂಜಯ ಬಡಿಗೇರ ಅವರ ಮನೆಯವರು ತಲೆ ಮೇಲೆ ಕಳಸ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಥಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತೇರಿನ ಮೇಲಿನ ಗುಮ್ಮಟ, ಕುತಿನಿ ಬಟ್ಟೆ, ಛತ್ರಿ ಎಲ್ಲವೂ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಮೆರವಣಿಗೆ ಬರುವಾಗ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಕಳಸಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಳಸದ ಮುಂದೆ ನೀರು ಸುರಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ತೇರಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಐದು ಸುತ್ತು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿ ಕಳಸಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಗುಮ್ಮಟವನ್ನು ಇಟ್ಟು ಅದಕ್ಕೆ ಕುತನಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸುತ್ತುವರು. ನಂತರ ಕಳಸವನ್ನು ದೀನ್ ಹಾಕುವುದರ ಮೂಲಕ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಏರಿಸುವರು. ತೇರಿನ ಮೇಲೆ ಕಳಸ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಮಠಕ್ಕೆ ಬರುವರು.

೬.೩.೪. ಕಗಲಗೊಂಬದಿಂದ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮೂರ್ತಿ ಆಗಮನ

ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆ ಬಾದಾಮಿ ತಾಲೂಕಿನ ಕಗಲಗೊಂಬದಿಂದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಉತ್ಸವದ ಮೂಲಕ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮೂರ್ತಿ ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಜೆ ಆಗಮನವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬರುವ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ವಿಶ್ವನಾಥ ಮಹಾಪುರುಷರು ಹೇಳುವಂತೆ ಅದು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗುರುಗಳಾದ ಗಗನಾಪುರದ ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ ಪ್ರತಿರೂಪವಾಗಿ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಆಗಮನವಾಗುವುದು. ಈ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಉತ್ಸವ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಮುರನಾಳ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮಠದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ಕಲಾ ವಾದ್ಯಗಳು, ಆರತಿಯವರು, ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಗುರು–ಹಿರಿಯರು ಸೇರಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮೂಲಕ ಮಠಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಗದ್ದುಗೆ ಮೇಲೆ ಈ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಗುರು–ಶಿಷ್ಯರ ಸಮಾಗಮವಾಗುವಂತದ್ದು.

೬.೩.೫. ಮಹಾಪ್ರಸ್ತ (ಮಹಾಪ್ರಸಾದ)

ಈ ಆಚರಣೆ ಅಪರೂಪವೂ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವೂ ಆದುದಾಗಿದೆ. ಜಾತ್ರೆಗೆ ನೆರೆದ ಸಹಸ್ರಾರು ಜನರಿಗೆ ಪ್ರಸಾದ ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಾದ ಪಡೆಯಲೆಂದೇ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಭಕ್ತ ಸಮೂಹ ಈ ದಿನದಂದು ಮಠಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುವರು. ಇದೊಂದು ಪವಾಡ ಸಾದೃಶ್ಯವಾದ ಆಚರಣೆ. ಅಂದು ಎಷ್ಟು ಜನ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೂ ಕೊರತೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪುಣ್ಯ ವಿಶೇಷವೆಂಬಂತೆ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವರು.

ಮಹಾಪ್ರಸ್ತವೆಂದರೆ, ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಮಠಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಧಾನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಸಾದ ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಮೂರು ಚೀಲ ಗೋಧಿಯ ರೊಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ, ಗೋಧಿ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮಾದಲಿ ಮಾಡುವರು. ಮೂರು ಚೀಲ ಜೋಳದ ನುಚ್ಚು, ಹುರುಳಿಕಾಳಿನ(ಹಿಟ್ಟಿನ) ಸಾಂಬಾರು ಮಾಡಿಸುವರು. ಈ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿಯ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಕೊಡಮಾಡಿದ ಕಾಣಿಕೆ ಸೇರಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಸೇರಿ ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ತಯಾರು ಮಾಡುವರು. ಮಾದಲಿ ತಯಾರು ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಅದನ್ನು 'ಮಜಾರ' ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವರು. ಗೋರಿ ಆಕಾರದ ಮಜಾರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಮೀಕರಣವು ಅಡಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಹೂಜಿ, ಕೊಡಲಿ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಜಾರದ ಸ್ವರೂಪವು ಮಹಮ್ಮದೀಯರ ಗೋರಿಯಂತಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸಾದದ ಅನ್ನ ಮತ್ತು ನೀರು ಈ ಮಜಾರದ ಮೂಲಕ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಾಮರಸ್ಯದ ತತ್ವವನ್ನೇ ಸಮರ್ಥಿಸುವಂತಿದೆ. ಮಜಾರ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಪ್ರಸಾದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವಾದ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ತೇರಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ತೇರಿನ ಗಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ತಿಪ್ಪಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ಹಸಿರು ಸೀರೆ, ಬಳೆ, ತೇರಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಉಡಿ ತುಂಬಿ ನೈವೇದ್ಯ ಮಾಡಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುವರು. ಅಂದರೆ ಈ ರಥವನ್ನು ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಪತ್ನಿ ತಿಪ್ಪಮ್ಮನವರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಅವಳ ಮೂರ್ತಿ ಇರುವ ಭವ್ಯ ರಥವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಮಾತೆಯ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ಜಾತ್ರಾ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲು ತಮ್ಮ ಪುತ್ರರಿಗೆ ಮತ್ತು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಪ್ರತೀಕ ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಮಠಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ಭಕ್ತರ ಜೊತೆಗೆ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಹ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪ್ರಸಾದ ಮಾಡುವ ಮುಂಚೆ **"ಓಂ ಏಕಲಾಕ್ ಐಂಸೀ ಹಜಾರ್ ಪಾಂಚೋಪೀರ್ ಪೈಗಂಬರ್ ಮೌನಾದ್ದೀನ್। ಜೀತಾ ಪೀರ ಪೈಗಂಬರ ಮೌನದ್ದೀನ್। ಕಾಶೀಪತಿ ಗಂಗಾಧರ ಹರಹರ ಮಹಾದೇವ"** ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಪರಾಕ್ ಹಾಕುವರು. **"ಹರಿವ ಹಾವಿನ ಗಂಡ। ಉರಿವ ಕಿಚ್ಚಿನ ಗಂಡ। ಹಿಡ ರಾಜರ ಗಂಡ। ಪುಂಡ ಮಳಿರಾಜ ಬಹುಪರಾಕ್"** ಎಂದು ದೀನ್ ಹಾಕುವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರ ಸ್ವರೂಪವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಉಗ್ಗಳಿಸುವುದರಿಂದ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವಂತಿದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ನೆನಯುವುದು ಮುಂದಿನ ದಿನದಲ್ಲಿ ಮಳೆ-ಬೆಳೆಯು ಸರಿಯಾಗಿ ಆಗಲೆಂದು, ಈ ಪ್ರಸಾದ ಮಹಿಮೆಯು ತುಂಬಾ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸ್ವಭಾವದದ್ದು.

೬.೩.೬. ಭಗವದ್ಗೀತಾ ಪಾರಾಯಣ

ನವಮಿ ನಕ್ಷತ್ರದ ಮುಂಜಾನೆ ೮ ಗಂಟೆಗೆ ಮಠದ ಒಳ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಅರ್ಚಕರು, ಭಕ್ತರೊಡಗೂಡಿ ಭಗವದ್ಗೀತಾ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವರು. ಇದನ್ನು ಪಠಣೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಅಂದರೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆಯು ಮೊದಲು ನಡೆದರೆ ಮುಂದಿನ ಎಲ್ಲ ಮಳೆ-ಬೆಳೆಗಳು, ಜನ ಜೀವನವು, ಸಮೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಎಲ್ಲಾ ಆಚರಣೆಗಳು ಮುಂದೆ ಸರಾಗವಾಗಿ ನಡೆಯಲಿ ಎಂದು ಅಂದು ಮುಂಜಾನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡುವ ಒಂದು ಆಚರಣೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

೬.೩.೭. ಪುರವಂತರ ಸೇವೆ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜಾತ್ರಾ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪುರವಂತರ ಸೇವೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದು. ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಒಡಬು' ಹೇಳುತ್ತಾ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗುರುವಿನ ಗುರುವಾದ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಕುರಿತು ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶಹನಾಯಿ ಸಂಬಾಳಗಳ ತಾಳಗತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ಪುರವಂತರು ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವಾಗಲೂ ಮಡಿ ಮಾಡಿದ ಅರಿವೆ(ಹಡದಿ) ಹಾಸುವರು. ಇದನ್ನು ನೆಲಮಡಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾಡು, ಒಡಬು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವರು. ಕೈ, ಹೊಟ್ಟೆ, ಎದೆ, ಕೊರಳು, ಗಲ್ಲ, ತುಟಿ, ನಾಲಿಗೆ ಹೀಗೆ ತಮ್ಮ ದೇಹದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಲೋಹದ ಶಸ್ತ್ರ ಚುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಪುರವಂತರ ಸೇವೆ ಮೊದಲು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಕುರಿತು ಹಾಡಿನೊಂದಿಗೆ ಒಡಬುಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

"ಬಿಡಬೇಡ ಹಿಡಿಯನ್ನ ಕೈಯ ನೀನು
ತಡವು ಮಾಡಲಿ ಬ್ಯಾಡ ಒಡೆಯ ಮೌನಯ್ಯ ॥ಪಲ್ಲವಿ॥
ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟಿದಿ ಸಂಪತ್ತು ತಂದೆ
ನಡುವೇಕೆ ತಂದೆಪ್ಪ ಈ ಹೊತ್ತು
ಕರುಣದಿ ಕಾಯೋ ನೀ ಯಾವತ್ತು
ಕಂತು ಹರನೆ ನೀ ಬಾಯೆಂದು ಕೈ ಹಿಡಿದು ಎತ್ತು ॥೧॥
ಮೋನಯ್ಯ ನೀ ದೊಡ್ಡ ಖಾಜಿ
ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಗಿ ಇಟ್ಟಾರ ಉಕ್ಕಿನ ಹೂಜಿ
ಮೇಲಿ ಕಟ್ಟಿಸ್ಯಾರ ಮಜಾರಿ
ಜೀತ ಪೀರನೆನೆಸಿಕೊಂಡಿ ನೀ ದೊಡ್ಡ ಖಾಜಿ ॥೨॥

ಬಲದಲ್ಲಿ ಇರುವಳು ಕೃಷ್ಣಾ ವೇಣಿ
ನಿನ್ನ ಜಡಿಯೊಳಗಾದಯ್ಯ ಪುರುಷದ ಮಣಿ
ಧರಿಯೊಳಧಿಕ ತಿಂಥಿಣಿ ನೀನು
ದಯವಿಟ್ಟು ಸಲುವಯ್ಯ ಮಹಾಶಿರೋಮಣಿ"[೭] ॥೩॥

ವೀರಭದ್ರನ ಉಪಾಸಕರಾದ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ– ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿಯೂ ಇದೊಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ವೀರಭದ್ರನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಈ ಆಚರಣೆ ಈ ಜಾತ್ರೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಪುರವಂತರು ವೇಷಭೂಷಣಗಳು ರೌದ್ರತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಕೆಂಪು ಕಾಸೆ ಪಂಜೆ, ಕೆಂಪು ಇಲ್ಲವೇ ಹಸಿರು ರುಮಾಲು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗವನ್ನೂ, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ 'ಮಹಾರುದ್ರ'ನ ಪ್ರತಿಮೆಯಿರುವ ಹಲಗೆ(ಡಾಲು)ಯನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಪಂಚಲೋಹಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಗುಚ್ಛವನ್ನೂ(ಸೂಡ) ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಭುಜಗಳಿಗೆ ಕೆಂಪು ಇಲ್ಲವೇ ಹಸಿರು ಗಲೀಪ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹಿತ್ತಾಳೆ, ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗಗ್ಗರೆಗಳನ್ನು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೊರಳು, ರಟ್ಟೆ, ಮುಂಗೈಗಳಿಗೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಸರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕಾಲಲ್ಲಿ ಗೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮುಖಕ್ಕೆ ಕೆಂಪು, ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದ ಮಹಾರುದ್ರನಂತೆ ಕಾಣುವ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಶಹನಾಯಿ ಸಂಬಾಳಗಳ ತಾಳಗತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮೆರವಣಿಗೆ ಮೂಲಕ ಹೋಗುವಾಗ ವೀರಭದ್ರನ ಒಡಪುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವು ವೀರಭದ್ರನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಾರುತ್ತವೆ. ನಿದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಒಡಪು ನೋಡಬಹುದು.

"ನಮ್ಮ ಶ್ರೀ ವೀರಭದ್ರದೇವರು ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲೇ
ಹೂವಿನ ಕಾಶಿ, ವಿಷ್ಣು ಕಾಶಿ, ಬ್ರಹ್ಮ ಕಾಶಿ, ಮೆಟ್ಟುವ ಹೊನ್ನಿನ ಆವಿಗೆ,
ಸಾವಿರ ಶಿರಸ್ಸು, ಮೂರಸಾವಿರ ಕಣ್ಣು, ಎರಡು ಸಾವಿರ ಭುಜ,
ಜಂಬುವೇಷ ಮುಂಗಲಿ, ಜಟಾ ಉರಲು, ಶೆಡಕಿನ ಹಗ್ಗಾ
ಗಜದಾಂಡು, ಗಜಾಂಕುಶ, ಚಪ್ಪಗೊಡಲಿ,
ಚನ್ನ ವೀರಭದ್ರ ಬತ್ತೀಸ ಆಯುಧ ಪಿಡಿದು,
ಕರಗಸದ ಬಾಣ, ಕುಂಜರದ ಬಾಕು,
ಜಂಜು ಬಿರಗಣ್ಣು, ಬಿಲ್ಲುಧರಿಸು, ಹೆಗ್ಗಾಳಿ ಪಿಡಿಯೋ ಗಂಡಗತ್ತರಿ
ಕೈಯೆಂಬ ಕಠಾರಿ, ಈಟಿ ರಣಚೂರಿ, ರೌದ್ರಾಕಾರದಿಂದ ಹೂಂಕರಿಸುತ್ತ
ಕೋಲಲಯೆಂದು ಹರಿದು ಹೋದುದಕ್ಕೆ ಬಂದು,

ವಿಷ್ಣುವೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದ
ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಶಿರವನು ಅಗ್ನಿಗೆ ಆಹುತಿ ಕೊಟ್ಟು
ಸರಸ್ವತಿಯ ಮೂಗನೇ ಕೊಯ್ದು,
ಅಗ್ನಿಯ ನಾಲಿಗೆ ಹರಿದು ಸಪ್ತಭಾಗ ಮಾಡಿ
ಅರವತ್ತಾರು ಕೋಟಿ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೆಂಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಸುಟ್ಟು
ಕೆಂಡವೋಕಳಿಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತ ಬರುತಿರಲು
ದಕ್ಷನ ಪತ್ನಿಯು ಬಂದು ಪಾದಕ್ಕೆ ಎರಗಲು
ಆಗ ನಮ್ಮ ವೀರಭದ್ರನು ಅವಳ ಪತಿಗೆ ಕುರಿತಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು
ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, ಶಿವನು ಭಪ್ಪರೆ ಭಲೆರೆ ಎಂದು
ರತ್ನ ಕೆತ್ತಿದ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿ
ಹೂ ಮಳೆಗೆರೆದನು ಖಡೇ॥ ಖಡೇ॥[೨೮]

ಹೀಗೆ ಪುರವಂತರು ತಮ್ಮ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಒಡಬುಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜಾತ್ರೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನ ಪುರವಂತರು ತಮ್ಮ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವರು. ಈ ಆಚರಣೆಯು ಮಠದ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

೬.೩.೮. ಬಲಿ ಅನ್ನ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ದೊಡ್ಡ ತೇರು ಎಳೆಯುವ ಮುಂಚೆ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ತೇರು ಎಳೆಯುವಾಗ ಯಾವುದೇ ಕೃತ್ಯಗಳು, ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳು ಬರಬಾರದು ಎಂದು ಹಿರಿಯರು, ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸೇರಿ ಜೋಳದ ನುಚ್ಚಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಅನ್ನದ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ತೇರಿನ ಮುಂದೆ ಮತ್ತು ಗಾಲಿಗಳಿಗೆ ಇಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಂಕುಮ ಹಾಕುವರು. ಅದನ್ನು ಬಲಿ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಪಾಯಗಳು ಆಗದಿರಲಿ ಎಂದು ದೇವರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಕಾಣಬಹುದು.

೬.೩.೯. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಉತ್ಸವ ಮತ್ತು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ದೊಡ್ಡ ರಥ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜಾತ್ರಾ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ. ಈ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯು ತೊಟ್ಟಿಲಾಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದು ನಾಲ್ಕು ಕಿರು ಕಾಲುಗಳು, ಕಾಮನಬಿಲ್ಲುನಾಕಾರದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಮಾನು ಮತ್ತು ಉದ್ದನೆಯ ಹೆಗಲಗಂಬ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ರಚನೆಗೆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿ ರಾಜರನ್ನು ಮಳಿಯಪ್ಪ ಸೋಲಿಸಿದ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಶಕ್ತಿ ಮೆಚ್ಚಿ ಈ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಪ್ರತೀತಿ. ಇದು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಶುಭ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ನವಮಿ ನಕ್ಷತ್ರದಂದು ಸಾಯಂಕಾಲ ೫ ಗಂಟೆಗೆ ಜರಗುವ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ದೊಡ್ಡ ತೇರು ಎಳೆಯುವ ಆಚರಣೆ ತುಂಬಾ ವಿಶೇಷತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಈ ತೇರು ಎಳೆಯುವ ಮೊದಲಿಗೆ ಸಾಯಂಕಾಲ ೪ ಗಂಟೆಗೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮೇಲಿನ ಮಠದಿಂದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೂವಿನಿಂದ ಶೃಂಗಾರಗೊಂಡು ಅದರಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿ ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ನೀರು ತುಂಬಿದ ಹೂಜಿ ಅದರಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಜೊತೆಗೆ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿ, ಅದರೊಂದಿಗೆ ಊರಿನ ಗುರುಹಿರಿಯರು, ಜಾತ್ರೆಯ ಎಲ್ಲ ಬಾಬುಗಾರರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಮುಂದುಗಡೆ ಕರಡಿ ಮಜಲು, ಡೊಳ್ಳು, ಹಲಗೆ, ಕಹಳೆ ಊದುವವನು, ನಂದಿಕೋಲು, ಪುರವಂತರು, ನೂರಾರು ಮುತ್ತೈದೆಯರು, ಆರತಿ ಹಿಡಿದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲ ಮಠದ ಭಕ್ತ ಜನತೆ ಸೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಿಂದ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಹೊರಡುವುದು. ಊರಿನ ಹನಮಂತ ದೇವರ ಗುಡಿಯ ಮುಂದೆ ಹಾದು ಗೌಡರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖ ಬೀದಿಯ ಮೂಲಕ ಮೆರವಣಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತರು ನೀರು ತುಂಬಿದ ಕೊಡಗಳಿಂದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಮುಂದೆ ಸುರಿಯುತ್ತಾ ಹೋಗುವರು. ಬೀದಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪಾದಕ್ಕೆ ಭಕ್ತ ಜನತೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುವರು. ಹಾಗೇ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ದೊಡ್ಡ ತೇರಿನ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಮಠದ ಭಕ್ತರು ಆಗಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯು ತೇರನ್ನು ಐದು ಸುತ್ತು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿ ತೇರಿನ ಮುಂದೆ ಕಲಾವಾದ್ಯ ಮೇಳಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ನಂತರ ದೊಡ್ಡ ತೇರಿನ ಮುಂದುಗಡೆ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಬುರಕಾ ಧರಿಸಿದ ಮುಸ್ಲಿಂ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಆರತಿ ಬೆಳಗುತ್ತಾರೆ. ಆ ನಂತರ ತೇರು ಎಳೆಯಲು ಚಾಲನೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ದೊಡ್ಡ ತೇರು ಮತ್ತು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಮಠದ ಹಿರಿಯ ಮಹಾಪುರುಷರು ಐಕ್ಯವಾದ ಗದ್ದುಗೆಗಳ ಇರುವ ಮಜಾರ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವರು. ಆ ಮಜಾರದಲ್ಲಿರುವ ಗದ್ದುಗೆಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಪುನಃ ತೇರಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ತೇರನ್ನು ಎಲ್ಲ ವೈಭವಗಳೊಂದಿಗೆ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಠಕ್ಕೆ ಮರಳುತ್ತದೆ.

ಇಡೀ ಜಾತ್ರಾ ಆಚರಣೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವೇ ಈ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಾಗಿದೆ. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಎನ್ನುವುದು ವೈಭವ ಮತ್ತು ಸಂಭ್ರಮದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಜಾತ್ರಾ ಆಚರಣೆಯು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಈ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮಠದ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಾತ್ರಾ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

೬.೩.೧೦. ನಂದಿಕೋಲು ಮೆರವಣಿಗೆ

ನಂದಿಕೋಲು ಮೆರವಣಿಗೆ ಜಾತ್ರೆಯ ದಿನ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಜೊತೆಗೆ ತೇರಿನ ಮುಂದೆ ಈ ಮೆರವಣಿಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಆಚರಣೆಯು ಜಾತ್ರೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನಂದಿಕೋಲು, ನಂದಿಕಂಬ, ಬಿರಡೆಕಂಬ, ನಂದಿಧ್ವಜ, ವ್ಯಾಸಗೋಲು ವಿವಿಧ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯುವರು. ಈ

ಕೋಲು ಸುಮಾರು ೧೮ ಮೊಳ, ೨೭ ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದವಿರುವುದು. ಇದೊಂದು ಬಿದುರಿನ ಬೊಂಬು. ಇದರ ವ್ಯಾಸ ೨ ರಿಂದ ೪ ಅಂಗುಲ ಇದ್ದು ಬೊಂಬಿಗೆ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಚಿಕ್ಕ ಹಂಡೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸುವರು. ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಕೊಳಗದ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಕಟ್ಟುಗಳಿರುವುದು, ಇವಕ್ಕೆ ಹರಡಿ ಗಗ್ಗರಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಇವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೧೮ ಇರಬೇಕು. ಮಧ್ಯೆ ಹಿತ್ತಾಳೆ ತಟ್ಟೆಗಳು, ಕಂಬದ ತುದಿಗೆ ಕಾವಿ ಬಣ್ಣದ ರೇಷ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆಯ ಪಟ, ನಂದಿಕೋಲು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಅಥವಾ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಛತ್ರಿ ಜೋಡಿಸುವರು. ಇದರ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನಂದಿಕೋಲಿನ ಕಳಸ ಕೆಳಗೆ ಮೂರು ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ಅಡಿ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಭಾಗ ತೊಡಿಗೆಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಮುಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ. ಕವಚದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಂದಿ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿರುವರು ಮತ್ತು ತುದಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಗೋಪುರ ಅದಕ್ಕೆ ಹೂವಿನಿಂದ ಶೃಂಗಾರ ಮಾಡಿರುವರು. ಇದು ವೀರಶೈವರ ಪ್ರಕಾರ ವೀರಭದ್ರನು ತನ್ನ ವಿರೋಧಿಯಾದ ದಕ್ಷಬ್ರಹ್ಮನ ಮೇಲೆ ಸಾಧಿಸಿದ ವಿಜಯದ ಸಂಕೇತವೆಂದು ಹೇಳುವರು.

ಈ ನಂದಿಕೋಲು ಹಿಡಿಯುವಂತವರು ಕಚ್ಚೆ ಪಂಜೆ ಉಟ್ಟು ತಲೆಗೆ ರೂಮಾಲು, ಹಣೆಗೆ ವಿಭೂತಿ, ಸೊಂಟದ ಸಮೀಪ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ ಚೀಲ ಹೆಗಲಿನಿಂದ ಇಳಿಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವರು. ಇದನ್ನು ಹಿಡಿಯುವರ ಹತ್ತಿರ ಶಕ್ತಿ ಯುಕ್ತಿ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರು ಸಂಬಾಳ, ನಗಾರಿ, ಹಲಗೆ, ತಮಟೆ, ಡೊಳ್ಳು ತಾಳಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುವರು. ಈ ಒಂದು ಆಚರಣೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಬುಗಾರರು ಮನೆಯಿಂದ ನಂದಿಕೋಲನ್ನು ಮೆರವಣಿಗೆ ಮೂಲಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವರು. ಅಂದರೆ ಈ ನಂದಿಕೋಲಿನ ಬಾಬು ಮುರನಾಳ ಗೌಡರ ಮನೆಯಿಂದ ಬರುವುದು. ಇನ್ನೊಂದು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದವರ ಬಾಬು ಅದು ಮಠದಿಂದ ಬರುವುದು. ಇದನ್ನು ಮಡಿಯಿಂದ ಹಿಡಿಯುವರು. ಈ ನಂದಿಕೋಲು ಮೆರವಣಿಗೆ ನೋಡಿಗರಿಗೆ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಆಚರಣೆಯು ಶಿವಾಲಯಗಳ ಜಾತ್ರೆ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಈಶ್ವರ, ವೀರಭದ್ರ, ಬಸವೇಶ್ವರ, ಮುಂತಾದ ಶಿವ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಜಾತ್ರೆ ಸಂಬಂಧದ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಕುತೂಹಲ ಸಂಗತಿ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಮುಂದಿನ ಬಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈಶ್ವರ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಗುಡಿಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಈ ನಂದಿಕೋಲು ಮೆರವಣಿಗೆ ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರಬಹುದೆ? ವೀರಭದ್ರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪುರವಂತರ ಆಚರಣೆ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಊಹೆ ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ.

೬.೩.೧೧. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

ಈ ದಿನದಂದು ಸಂಜೆ ೮ ಗಂಟೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮಠದ ಒಳ ಮತ್ತು ಹೊರ ಆವರಣಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಅಂದು ನಾಡಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಂಗೀತಗಾರರಿಂದ ಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸೀತಾರ ವಾದನ, ಭಕ್ತಿಗೀತೆಗಳು, ತಬಲ ವಾದನ, ಕೊಳಲು ವಾದನ,

ಮುಂತಾದ ಸಂಗೀತ ಸಂಜೆ ಅಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿರುವರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಮಠದ ಒಳ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಬಂದಿರುವಂತ ಭಕ್ತರು ಭಜನಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಇಡೀ ನಡೆಸುವರು. ಗ್ರಾಮದ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕಗಳು, ಬಯಲಾಟ, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪಾರಿಜಾತ ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವರು.

೬.೩.೧೨. ಭಜನಾ ಸೇವೆ

ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ದೂರದ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಭಕ್ತರು ಜಾತ್ರೆಗೆ ಆಗಮಿಸುವರು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಮ್ಮೂರಿನ ಭಜನಾ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ಕರೆದು ತಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಜಾತ್ರೆಯ ದಿನದಂದು ಎಲ್ಲ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಭಜನಾ ಮಂಡಳಿಗಳು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಭಜನಾ ಮಂಡಳಿಗಳು ತಮ್ಮೂರಿನ ಆರಾಧ್ಯದೈವ ಇಲ್ಲವೇ ಶರಣ, ಸಂತರ ಭಾವಚಿತ್ರವಿಟ್ಟು ಭಜನೆ ಮಡುತ್ತಾರೆ. ಜಾತ್ರೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮುಗಿಯುವವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಭಜನಾ ಸೇವೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಭಜನಾ ಹಾಡುಗಳು ಶುದ್ಧ ದೇಶೀ ಲಯಗಳಲ್ಲಿರುವುದು ವಿಶೇಷ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಕುರಿತು ಹಾಡುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಯೋಗಿಯೇ ಬಾರೋ
ರಾಜರ ರಾಜ ದಾರಿಯ ತೋರೋ
ಗುರು ಮೇಘರಾಜ ॥ಪ॥

ಮುರನಾಳ ಮಠದೊಡೆಯ
ಗದ್ದನಗಿರಿಯ ಹಿರಿಯದೊರೆ
ಗುರು ಗಂಗಾಧರನ ಪ್ರೀತಿಯ
ತನಯ ಮೂರುತಿ ಬಾರೋ ॥೧॥

ನಿತ್ಯ ಆನಂದ ಮೂರುತಿಯಾಗಿ
ಮನದ ಭ್ರಾಂತಿಯ ನೀಗಿ
ಲೀಲಾ ಲೋಲನೆ ಭಕ್ತರ ಪಾಲನೆ
ಸಂಶಯ ಬಿಡಿಸಿ ಸದ್ಗತಿ ನೀಡಿದ ಸದ್ಗುರುವೆ ಬಾರೋ ॥೨॥

ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷನಾಗಿ ಸುಜ್ಞಾನವ ನೀಡಿದವನೆ
ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ದೇವನೆ ಅಜ್ಞಾನವ ಕಳೆದವನೆ
ತ್ರಿಕಾಲ ಜ್ಞಾನಿಯು ನೀನೆ
ಭಾವ ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ದಯಾ ನಿಧಿ ಬಾರೋ ॥೩॥

ಜಾತಿ ಮತಗಳ ಭೇದವ ದೂಡಿದೆ, ನೀತಿ ಪಥದ ಭಾವ ಬೆಳೆಸಿದೆ
ಮುದ್ದು ಕಂದನ ಹಾಗೆ ಹಠಯೋಗಿ ನೀನಾಗಿ
ಖ್ಯಾತಿಗಳಿಸಿದ ಭುವಿಯಲಿ ಆಲೂರೆಚ್ಚರೇಶನ
ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಭಾಗ್ಯದಾತನೆ ಬಾರೋ" ॥೪॥

ಹೀಗೆ ಭಜನಾ ಪದವು ಹಾಡುವರು ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯಿಡಿ ತಿಂಥಿಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಕುರಿತು ಭಜನೆ ಹಾಡು ಹೇಳುವರು. ಈ ಭಜನಾ ಸೇವೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಮಠದ ಭಕ್ತರು ಅರ್ಪಿಸುವುದು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

೬.೩.೧೩. ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗ

ಮುರನಾಳ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಜಾತ್ರೆಯ ಮರುದಿನ ನಡೆಯುವ ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗದ ಆಚರಣೆ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಶಿವರಾತ್ರಿ ಅಮವಾಸ್ಯೆ ಆದ ೧೧ನೆಯ ದಿನಕ್ಕೆ ಈ ಆಚರಣೆಯು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗದ ಆಚರಣೆಯು ಬೇರೆ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತ ಪದ್ಧತಿ ವಿಧಾನಕ್ಕೂ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಈ ಪದ್ಧತಿ ವಿಧಾನಗಳಿಗೂ ತುಂಬಾ ಭಿನ್ನತೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗ ಎನ್ನುವ ಆಚರಣೆ ಪದ ಒಂದೇಯಾದರೂ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನಗಳು ಬದಲಾಗಿವೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮಠದಲ್ಲಿ ಹೇಗಿವೆ? ಬೇರೆ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಈ ಆಚರಣಾ ಪದ್ಧತಿಗೂ ಮತ್ತು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಈ ಆಚರಣಾ ಪದ್ಧತಿಗೂ ಏನು ವಿಭಿನ್ನತೆಗಳಿವೆ? ಎಂಬುದು ಈ ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗದ ಆಚರಣೆ ಮೂಲಕ ಅದರ ಮಹತ್ವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಫಾಲ್ಗುಣ ಶುದ್ಧ ದಶಮಿಯಂದು ಸಾಯಂಕಾಲ ೬ ಗಂಟೆಯಿಂದ ರಾತ್ರಿಯವರೆಗೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ರಥೋತ್ಸವದ ಮರುದಿನವು 'ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗ'ದ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಡೆಯುವುದು. ಈ ಆಚರಣೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಿಂದ, ಅಂದರೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮೇಲಿನ ಮಠಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲ ಗುರು-ಹಿರಿಯರು, ಬಾಬಗಾರರು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುವರು, ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಅರ್ಚಕರು, ಪುರವಂತರು, ನಂದಿಕೋಲು ಹಿಡಿಯುವರು, ಎಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ದೀನ್ ಹಾಕುವರು, ದೀವಟಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವರು, ೫ ಮಣ್ಣಿನ ಬಿಂದಿಗೆ ಗಂಗಾ ಪೂಜೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ೫ ಬಾಬುಗಾರ ಮನೆಯ ಮುತ್ತೈದೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು, ನೂರಾರು ಆರತಿ ಹಿಡಿದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು, ಹೊಳೆ ಗಂಗವ್ವನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಬಾಬುಗಾರರು, ಊರಿನ ಬಾರಿಕೇರು, ಬಾಜ ಭಜಂತ್ರಿಯವರು, ಕರಡಿ ಮಜಲು, ಡೊಳ್ಳಿನವರು, ಕಹಳೆ ಊದುವನು, ಹಲಗೆ ಬಾರಿಸುವರು, ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ ಕೃಷಿ ಸಮುದಾಯದ ಭಕ್ತರು ಎಲ್ಲರೂ ಸಾಯಂಕಾಲ ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುತ್ತಾರೆ. ಹೂವಿನಿಂದ

ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿದ ಆ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿ, ಕಂಚಿನ ಹೂಜಿ, ಕೊಡಲಿ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ವೇಷಭೂಷಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಮೆರವಣಿಗೆ ಜೊತೆ ಹೊರಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮೆರವಣಿಗೆಯು ಮಠದಿಂದ ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖ ಬೀದಿ ಮೂಲಕ ಮೊದಲು ಗೌಡರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಗೌಡರ ಮನೆಯ ನಂದಿಕೋಲು ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಕುಂಬಾರರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕುಂಬಾರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ೫ ಮಣ್ಣಿನ ಬಿಂದಿಗೆಯನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ೫ ಜನ ಮುತ್ತೈದೆಯರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊರೆಸಿಕೊಂಡು ಘಟಪ್ರಭಾ ನದಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ(ಈಗ ಆಲಮಟ್ಟಿ ಹಿನ್ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಹಳೆ ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮ ಮುಳುಗಡೆಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಸೀಮಿಕೇರಿ ಹತ್ತಿರ ಪುನರ್ ವಸತಿ ಕೇಂದ್ರದ ಮುರನಾಳ ಊರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ನೀರಿನ ಹೊಂಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಘಟಪ್ರಭಾ ನದಿಯ ನೀರನ್ನು ತಂದು ಆ ದಿನ ತುಂಬಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದು) ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮೂಲಕ ಬಂದು ನೀರಿನ ಹೊಂಡದ ದಂಡೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕಂಬಳಿ ಹಾಸಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಇಳಿಸುವರು.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಿಂದ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮೂಲಕ ಬಂದಿರುವ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಳೆಯ ನೀರಿನಿಂದ ಶುದ್ಧೀಕರಿಸುವರು. ಹೂಜಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿ ಕಂಬಳಿ ಗದ್ದುಗೆ ಮೇಲೆ ಇಡುವರು. ಅವುಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಂಬಾರನ ಮನೆಯಿಂದ ತಂದಿರುವ ೫ ಹೊಸ ಮಣ್ಣಿನ ಬಿಂದಿಗೆಗಳಿಗೆ ನೀರು ತುಂಬಿಸಿ ಸಾಲಾಗಿ ಇಟ್ಟು, ನಂತರ ಗಂಗಾ ಪೂಜೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವರು. ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ ೫ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹಸಿರು ಜಂಪರ, ಹಸಿರು ಬಳೆ ಇಟ್ಟು ಅದರ ಮುಂದೆ ೨ ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರಣತಿ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚುವರು. ಐದು ನೀರು ತುಂಬಿದ ಬಿಂದಿಗೆಗೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಗೆ, ಗಂಗಾ ಮಾತೆಗೆ ನೈವೇಧ್ಯ ಮಾಡಲು ಹೂರಣದ ಕಡಬು ಎಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಐದು ಜನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೂವಿನ ದಂಡೆ ಕಟ್ಟಿ ಉಡಿ ತುಂಬಿ ಗಂಗಾ ಮಾತೆಗೆ ದೊಡಮನಿಯವರಿಂದ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮೂರ್ತಿಗೆ, ಹೂಜಿಗೆ, ಕೊಡಲಿಗೆ ನೀರಿನ ಬಿಂದಿಗೆಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಮಂಗಳಾರತಿ ಪದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಿಂದಿಗೆಗೂ ಎರಡೆರಡು ಮಳೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಗುರು-ಹಿರಿಯರು ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವರು. ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಬಿಂದಿಗೆಗಳನ್ನು ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ತೇರಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ತೇರನ್ನು ಐದು ಸುತ್ತು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ತೇರಿನ ಮುಂದೆ ಕಂಬಳಿ ಹಾಸಿ ಕೆಳಗೆ ಜೋಳವನ್ನು ನಿಧಿ ಹಾಕಿ ಹೊಳೆಯಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದ ೫ ಬಿಂದಿಗೆಗಳನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಇಡುವರು. ಬಿಂದಿಗೆ ಮುಂದೆ ೫ ನೈವೇದ್ಯದ ಎಡೆ ಮಾಡಿ ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೂರಣದ ಕಡಬು ಮತ್ತು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಿಂದಿಗೆಗಳ ಹಿಂದೆ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಬಿಂದಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಕುಂಬಾರನು ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾರೆ. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಗುರು-ಹಿರಿಯರು ರೈತ ಸಮುದಾಯದವರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಚಕರಿಂದ

ಬಿಂದಿಗೆಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಕುಂಬಾರನ ಮೇಲೆ ಬಣ್ಣವನ್ನು ಸುರಿದು ಎಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಒಡೆದು ಕುಂಬಾರನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ನೀರು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಬಿಂದಿಗೆಯ ನೀರಿನ ಸೋರುವಿಕೆ ಮೇಲೆ ಮಳೆ ಸೂಚನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಮುಂಗಾರು ಮತ್ತು ಹಿಂಗಾರು ಮಳೆಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಬಿಂದಿಗೆಗಳಿಂದ ನೀರು ಬಸಿಯುವಿಕೆ(ಸೋರಿಕೆ) ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಳೆ–ಬೆಳೆ ಸೂಚನೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಸೋರಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮುಂದೆ ಸುರಿಯುವ ಮಳೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ಊಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಯಾವ ಮಳೆಗಳೆಂದರೆ ರೋಹಿಣಿ, ಮೃಗಶಿರಾ, ಮಗಿ, ಹುಬ್ಬಿ ಮುಂಗಾರು ಮಳೆಗಳಾದರೆ ಹಿಂಗಾರಿ ಮಳೆಗಳು ಉತ್ತರಿ, ಹಸ್ತ, ಚಿತ್ತಿ, ಸ್ವಾತಿ, ಇವುಗಳು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ ಮಳೆಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಬಿಂದಿಗೆ ಬಸಿಯುವಿಕೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಸಹಸ್ರಾರು ರೈತಾಪಿ ಸಮುದಾಯದವರು ಈ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾರೆ.

ಮಳೆ ಬೆಳೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಲೂ ಒಂದು ಮಠವಿದೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಭಾರತೀಯರ ಹಿರಿಮೆ. ತಿಥಿ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಇಂಥ ಮಳೆ ಇಷ್ಟಿಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ ಸುರಿಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇಂಥ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಿದರೆ ಫಸಲು ಹೀಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವ ನಿಖರವಾಣಿ ಮಠದಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತದೆ. ಮಳೆಯನ್ನು ನಂಬಿ ಇಳೆಗೆ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡುವ ಅನ್ನದಾತರಲ್ಲಿ ಈ ವಾಣಿಯನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಶ್ರೀಗಳ ಮತ್ತು ರೈತರ ಆರಾಧನೆ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗದ ಆಚರಣೆಯ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ.

ಇಷ್ಟು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗದ ಆಚರಣೆಯಾದರೆ, ಇನ್ನೂ ಬೇರೆ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತ, ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗದ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ವಿವಾಹ ಪ್ರಸಂಗಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಡುವುದು ನೋಡಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ (ಬಾಗಲಕೋಟ ಜಿಲ್ಲೆ) ಕೆಲವಡಿ ರಂಗನಾಥ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರಥೋತ್ಸವ ಮುಗಿದ ಮರುದಿನ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮತ್ತು ರಂಗನಾಥನಿಗೂ ವಿವಾಹದ ಪ್ರಸಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಥಮ ಸಮ್ಮಿಲನದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು, ಜೋಳದ ಕಡಬನ್ನು ತೂರುವುದು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. (ರಾಯಚೂರ ಜಿಲ್ಲೆ) ಗುಡಗುಂಟ ಅಮರೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರಥೋತ್ಸವ ಮರುದಿನ ಆದಯ್ಯ–ಮಾಳಗುಂಡಮ್ಮನ ಮದುವೆ ಪ್ರಸಂಗ ಜರಗುತ್ತದೆ. (ರಾಯಚೂರ ಜಿಲ್ಲೆ) ಕಂಬಳಿಹಾಳದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶರಣಬಸವೇಶ್ವರ ಮಠದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನಿಗೂ–ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆಗೆ ರಥೋತ್ಸವ ಮುಗಿದ ಎರಡನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ವಿವಾಹ ಪ್ರಸಂಗ ಜರಗುತ್ತದೆ. ತೇರಿಗೆ ಕಡಬನ್ನು ತೋರುವುದು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. (ಲಿಂಗಸೂರ ತಾಲೂಕು) ಗುಡದೂರ ದೊಡ್ಡ ಬಸಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಬಸಪ್ಪನಿಗೂ ವಿಕಾಂಬೆಗೆ ವಿವಾಹ ನಡೆಯುವುದು. ಈ ಆಚರಣೆಗೆ ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗಾದರೆ 'ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗ' ಹೆಸರು ಈ ವಿವಾಹ

ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಬಂದಿರಬಹುದು? ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗ ಎಂದರೇನು? ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಇಲ್ಲಿ 'ಕಾಳಗ' ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಸಂಬಂಧ ಕದನವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೆ 'ಕಡಬು' ಲೈಂಗಿಕ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧ(ವಿವಾಹ) ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಮಾತು. ಜನಪದರಲ್ಲಿ ಕಡಬು ಯೋನಿ ಸಂಕೇತವಾಗಿಯೇ ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ. ಗೌರಿ-ಗಣಪತಿ, ಶೀಗಮ್ಮ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಜನಪದರು ಕಣಕದ ಆರತಿ ಎತ್ತಿ ಇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದು ಇದೆ. ಕಣಕದ ಆರತಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಣತೆ'ಯನ್ನು ಹೆಂಗಸರು, 'ಗುದ್ದಲಿ'ಯನ್ನು ಗಂಡಸರು ಹಿಡಿಯುವುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ಅವು ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡಿನ ಲೈಂಗಿಕ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನೇ ಹೊಂದಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ರಥೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ತೇರಿಗೆ ತೂರುವ ಕಡಬು ಕೂಡ ಜೋಳದ ಹಿಟ್ಟಿನ 'ಕಣಕ'ದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ್ದು ಆಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಡಲೆಕಾಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಕಡಬು ಯೋನಿ ಸಂಕೇತವಾದರೆ ಅದರಲ್ಲಿನ ಕಡಲೆಕಾಳು ಹೆಣ್ಣು ಧರಿಸುವ ಗರ್ಭಸೂಚನೆ ಆಗಬಹುದು.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿನ ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗದ ಮಹತ್ವ ಹೀಗಿದೆ. ಈ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಸಿಯುವ ಮಣ್ಣಿನ ಬಿಂದಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಗರ್ಭಾವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ನೀರು ಮಳೆ ಬೀಜಕಣದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಯ ಆಚರಣೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದು ಮಣ್ಣಿನ ಬಿಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿಯ ನೀರು. ಇದೇ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಮಣ್ಣು ಎನ್ನುವುದು ಭೂಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಭೂಮಿ ಎನ್ನುವುದು ಹೆಣ್ಣು ರೂಪವಾಗಿದೆ. ನೀರು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗಂಡಿಗೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದು ಮಳೆ ಸಂಕೇತವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡರ ಮಧ್ಯೆ ನಡೆಯುವ ಸಂಬಂಧದ ಘರ್ಷಣೆಯಿಂದ ಫಲತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವುದು, ಮತ್ತು ಆ ಬಿಂದಿಗೆ ಸಂಕೇತ ಹೆಣ್ಣು ಧರಿಸುವ ಗರ್ಭ ಸೂಚನೆ ಆಗಬಹುದು. ಫಲವಂತಿಕೆಯೇ ಇದಾಗಿದ್ದರೆ ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆ(ಸಂತನ ಬಯಕೆ)ಯೇ ಈ ಒಂದು ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗದ ಆಚರಣೆ ಈ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆನ್ನಬಹುದು.

ಈ ಬಿಂದಿಗೆಗಳ ಮಳೆಯ ಸೂಚನೆ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಎಲ್ಲ ಬಾಬುಗಾರರಿಗೆ ಬಟ್ಟೆಯ ಮುಯ್ಯ ಗುರು-ಹಿರಿಯರು ಮಾಡುವರು. ನಂತರ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಜೊತೆಗೆ ಪಾದಗಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಗೌಡರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಂದಿಕೋಲು ಬಿಟ್ಟು ಮಠಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಜೊತೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಮಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಮಠದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವರು. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ನಾಟಕಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಜರುಗುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಆಚರಣೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು 'ಕಡಬಿನ ಕಾಳಗ' ಎಂದು ರೂಢಿಯಿಂದ ಮತ್ತು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೬.೩.೧೪. ಕಳಸ ಇಳಿಸುವುದು

ತೇರು ಎಳೆದು ನಿಂತ ೫ ದಿನಕ್ಕೆ ತೇರಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿದ ಕಳಸವನ್ನು ಬಾಬುಗಾರರಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಅಂದು ಎಲ್ಲಾ ಗುರು-ಹಿರಿಯರು, ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಭಕ್ತರು ಬಾಜಭಜಂತ್ರಿಯವರು ಸೇರಿ ಕಳಸ, ಛತ್ರಿ, ಹಗ್ಗವನ್ನು ಮೇಲಿನ ಮಠಕ್ಕೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಮಠದಲ್ಲಿ ಕಳಸಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಮಠದ ಒಳಗಡೆ ಕಳಸವನ್ನು ಇಡುತ್ತಾರೆ.

೬.೩.೧೫. ಪಿರಂಗಿ ಯಲ್ಲಮ್ಮಗೆ ಹೋಗುವುದು

ಈ ದಿನದಂದು ತೇರಿನ ಕಳಸ ಇಳಿಸಿದ ನಂತರ ವೀರಾಪುರದಲ್ಲಿರುವ ಪಿರಂಗಿ ಯಲ್ಲಮ್ಮನ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಅಂದು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಿಂದ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯನ್ನು ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿ, ನೀರಿನ ಹೂಜಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾಬುಗಾರರು, ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಭಕ್ತರು, ಹಿರಿಯರು ಸೇರಿ ರಾತ್ರಿ ೮ ಗಂಟೆಯ ಸುಮಾರಿಗೆ ವೀರಾಪುರ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಮುರನಾಳದಿಂದ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತದೆ. ವೀರಾಪುರ ಗ್ರಾಮದ ಭಕ್ತರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪ್ರಸಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಯಲ್ಲಮ್ಮನ ಗುಡಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ದೀಡ ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಯಲ್ಲಮ್ಮನಿಗೆ ಹಸಿರು ಸೀರೆ, ಜಂಪರ, ಬಳೆ ತೊಡಸಿ ತಾಯಿಗೆ ಉಡಿ ತುಂಬುವರು. ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಮಂಗಳಾರತಿ ಪದ ಹಾಡಿ ತಾಯಿಗೆ ನೈವೇಧ್ಯ ಮಾಡಿ, ಬಂದಂತ ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸಾದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಹ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪ್ರಸಾದ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡುವರು. ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆಂದು ಸಜ್ಜೆ ಕಡಬು, ಪುಂಡಿಪಲ್ಯೆ, ಮಾದಲಿ, ರೊಟ್ಟಿ, ಜೋಳದ ನುಚ್ಚು, ಸಾರು ಇರುತ್ತದೆ. ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಸಾದ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮುರನಾಳ ಮಠಕ್ಕೆ ಪುನಃ ಹೊರಟು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಜಾತ್ರೆಯು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನಂತರ ಹೋಳಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ದಿನ ಎಲ್ಲರೂ ಬಣ್ಣ ಆಡಿ ತೇರುಗಳನ್ನು ಮನೆಯ ಒಳಗೆ ಹಾಕುವರು. ಮುಂದಿನ ಜಾತ್ರಾ ಪಾಳೆಯನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಮಠದವರಿಗೆ ಗುರು-ಹಿರಿಯರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ವಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಪಿರಂಗಿ ಯಲ್ಲಮ್ಮನು, ಯಲ್ಲಮ್ಮನ ಕೊಳ್ಳದಿಂದ ಬಂದಳು, ಈ ತಾಯಿಯ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರತಿರೂಪವಾಗಿ ವೀರಾಪುರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾಳೆ. ಈ ಆದಿ ಶಕ್ತಿಯು ಈ ಭಾಗದ ಜನತೆಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿತವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ತಾಯಿ ಯಲ್ಲಮ್ಮನಿಗೆ ಪಿರಂಗಿ ಯಲ್ಲವ್ವ ಎಂದು ಕರೆಯುವುದುಂಟು. ಏಕೆಂದರೆ ಬ್ರಿಟೀಷ ಆಡಳಿತ ಕಾಲ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಈ ತಾಯಿಯು ಬಂದು ನೆಲೆನಿಂತು, ಅವಳಿಗೆ ಬ್ರಿಟೀಷರು ದೇವಸ್ಥಾನ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ಯಾಗ್ಯೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಹೇಳುವುದು ಯಲ್ಲಮ್ಮ ತಾಯಿಗೆ ಪಿರಂಗಿಯವರು ಬಂದು ದೇವಸ್ಥಾನ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪಿರಂಗಿ ಯಲ್ಲಮ್ಮ ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕರೆಯುವುದುಂಟು ಎಂದು ಜನಪದರು ಈಗಲೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಭಾಗದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ಜನಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಆದಿಶಕ್ತಿಯಾಗಿ, ಆರಾಧ್ಯ ದೇವತೆಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಜನ ಸಮೂಹವು ತಾಯಿ ಯಲ್ಲಮ್ಮನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅನೇಕ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಪಿರಂಗಿ ಯಲ್ಲಮ್ಮನಿಗೂ ಏನೋ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ದೇವಿ ಆರಾಧಕರು. ಹೀಗಾಗಿ ಶಕ್ತಿ ರೂಪಿಯಾದ ಈ ತಾಯಿ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯವರಿಗೆ ತಾಯಿಯಾಗಿ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ವಿಶೇಷ. ಇವತ್ತಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿಶಕ್ತಿ ಅವತಾರವಾಗಿ ಪಿರಂಗಿ ಯಲ್ಲಮ್ಮನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಯಲ್ಲಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ, ಅದೊಂದು ದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿ, ಚೈತನ್ಯ. ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಚಲನಗೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರಗೊಳ್ಳುವ ಈ ತಾಯಿಯ ಅರಿವಿನ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆ ಹಾಗೂ ಜಡತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಚಿತ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ವಿರೋಧ ಹಾಗೂ ನಿರೋಧದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ನಿರ್ಗುಣೋಪಾಸಕರಾದ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯವರು ಈ ಶಕ್ತಿ ದೇವತೆಯನ್ನು ಸರ್ವ ವ್ಯಾಪಕವಾದವಳೆಂದು ತಿಳಿದು ಅವಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಭೇಧ ಭಾವದಿಂದ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಆರಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದೊಂದು ದೈವಿ ಪ್ರೇಮ. ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯವರು ಜಾತ್ರಾ ಮುಕ್ತಾಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಿರಂಗಿ ಯಲ್ಲಮ್ಮ ದೇವಿ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಭಕ್ತಾದಿಗಳೊಂದಿಗೆ ತೆರಳಿ ತಮ್ಮ ಸಮರ್ಪಣೆ ಭಾವದಿಂದ ತಾಯಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವರು. ತಾಯಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಮಾಡಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

೬.೪. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜಾತ್ರಾ ಬಾಬುಗಾರರು

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಸಮುದಾಯದ ಗುಣದ್ದಾಗಿದೆ. ಜಾತಿ ಭೇದ ಮೀರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಲಿಂಗ ಭೇದ ಮೀರಿದ ಸಮುದಾಯಿಕ ತತ್ವ ಅಲ್ಲಿನದು. ಈ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಬಾಬುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಬುಗಾರರೆಂದರೆ ಪ್ರತಿ ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು. ಅವುಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

೧. **ತೇರು ಕಟ್ಟುವ ಬಾಬು:** ಶ್ರೀ ಹನುಮಂತ ಕಮ್ಮಾರ ಸಾ॥ ಕೇಸನೂರು, ತಾ॥ ಬಾಗಲಕೋಟೆ
ಶ್ರೀ ರಾಮಲಿಂಗಪ್ಪ, ಧರ್ಮಣ್ಣ, ಮುರಮಟ್ಟಿ, ಸಾ॥ ಜೈನಾಪುರ, ತಾ॥ ಬಿಜಾಪುರ
ಶ್ರೀ ತಿಪ್ಪಣ್ಣ ಕಮ್ಮಾರ, ಸಾ॥ ಕೇಸನೂರು, ತಾ॥ ಬಾಗಲಕೋಟೆ
ಶ್ರೀ ತಮ್ಮಣಪ್ಪ ಸಂಗಪ್ಪ ಬಡಿಗೇರ, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ

೨. **ಪೂಜೆ ಸೇವೆ:** ಶ್ರೀ ಗಂಗಪ್ಪ ಬಡಿಗೇರ, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ

೩. **ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಸೇವೆ:** ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಅಂಗಡಿ, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ

ಶ್ರೀ ರಾಮಪ್ಪ ಹೊನ್ನಾಳ ಮತ್ತು ಸಹೋದರರು, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ

೪. **ನಂದಿಕೋಲು ಬಾಬು:** ಶ್ರೀ ಸಂಗನಗೌಡ ಶಿವನಗೌಡ ಪಾಟೀಲ ಮತ್ತು ಸಹೋದರರು, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ ಶ್ರೀ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದವರು

೫. **ತೇರಿನ ಕಳಸದ ಬಾಬು:** ಶ್ರೀ ಸಂಜಯ ಶಂಕ್ರಪ್ಪ ಪತ್ತಾರ, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ

ಶ್ರೀ ತಮ್ಮಣ್ಣ ಸಂಗಪ್ಪ ಪತ್ತಾರ

೬. **ತೇರಿನ ಹಗ್ಗದ ಬಾಬು:** ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮದ ಸಮಸ್ತ ದೈವದವರು.

೭. **ತೇರಿನ ಗಾಲಿಗೆ ಸೊನ್ನಿ ಹಾಕುವ ಬಾಬು:** ಶ್ರೀ ಶೇಖಪ್ಪ ತೆಗ್ಗಿ ಮತ್ತು ಸಹೋದರರು.

೮. **ದೀಪ ಹಚ್ಚುವ ಬಾಬು:** ಶ್ರೀ ಮಳಿಯಪ್ಪ ಬಿಸಾಳಿ, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ.

೯. **ಮಣ್ಣಿನ ಬಿಂದಿಗೆ ಕೊಡುವ ಬಾಬು:** ಶ್ರೀ ಮಳಿಯಪ್ಪ ಕುಂಬಾರ, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ.

೧೦. **ಹೊಳೆ ಗಂಗವ್ವನ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವ ಬಾಬು:** ಶ್ರೀ ಈರಪ್ಪ ದೊಡ್ಡಮನಿ ಹಾಗೂ ಸಹೋದರರು, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ.

೧೧. **ದೀವಟಿಗೆ ಸೇವೆ:** ರುಕ್ಮಣ ಪತ್ತಾರ, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ.

೧೨. **ಬಿಂದಿಗೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರುವ ಬಾಬು:** ಶ್ರೀ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದವರು (ಜಾತ್ರಾ ಪಾಳೆ ಇದ್ದವರು) ಶ್ರೀ ಸಂಗನಗೌಡ ಪಾಟೀಲ, ಶ್ರೀ ಶಿವಪ್ಪ ರಂಗಪ್ಪ, ಕೋಳಿ, ಶ್ರೀ ಬಸಪ್ಪ ಶಿವಮೂರ್ತಿಪ್ಪ, ಹಳ್ಳೂರು ಶ್ರೀ ಬಸಪ್ಪ ಭೀಮಪ್ಪ, ಛಬ್ಬಿ

೧೩. **ಚೌಗೌಡ ಸೇವೆ:** ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮದ ಭಜಂತ್ರಿಯವರದ್ದು.

೧೪. **ಜಾತ್ರಾ ಖರ್ಚು ವೆಚ್ಚದ ಸೇವೆ:** ಮೇಲಿನ ಮಠದ; ಶ್ರೀ ಅಡಿವಪ್ಪ ದೊಡ್ಡಮನಿ ಕೆಳಗಿನ ಮಠದ; ಶ್ರೀ ಬಸಪ್ಪ ಶಿವಮೂರ್ತೆಪ್ಪ, ಹಳ್ಳೂರು

೧೫. **ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಜಾತ್ರಾ ದೀಪದ ಎಣ್ಣೆಸೇವೆ:** ಶ್ರೀ ನೂರಲಿಸಾಬ ಸೂಳಿಕೇರಿ, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ

೧೬. **ತೇರಿನ ಕಳಸ ಇಳಿಸುವ ಬಾಬು:** ಶ್ರೀ ಹೊಳೆಬಸಯ್ಯ ಮತ್ತು ದನುಕುಮಾರ, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ

೧೭. **ಪುರವಂತರ ಸೇವೆ:** ಶ್ರೀ ಮೌನೇಶ ಮಳಿಯಪ್ಪ ಕಮ್ಮಾರ, ಸಾ॥ ಮಿಟ್ಟಲಕೋಡ, ತಾ॥ ಕುಷ್ಟಗಿ, ಶ್ರೀ ಮೇಘರಾಜ ಬಡಿಗೇರ, ಸಾ॥ ಕೂಡಲಸಂಗಮ, ಶ್ರೀ ಕಾಳಪ್ಪ ಬಡಿಗೇರ, ಸಾ॥ ಮರಡಿ ಬೂದಿಹಾಳ, ಶ್ರೀ ಅಖಂಡೇಶ್ವರ ಪತ್ತಾರ, ಸಾ॥ ಕೂಡಲಸಂಗಮ, ಶ್ರೀ ವೀರೇಶ ಭೀಮಪ್ಪ ಬಡಿಗೇರ, ಸಾ॥ ಇಲಾಳ, ಶ್ರೀ ಅವಪ್ಪ ಪತ್ತಾರ, ಸಾ॥ ಕೂಡಲಸಂಗಮ, ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜ ರಂಗಪ್ಪ ಪತ್ತಾರ, ಸಾ॥ ಕೂಡಲಸಂಗಮ, ಶ್ರೀ ರಮೇಶ ಪತ್ತಾರ, ಸಾ॥ ಚಿತ್ತರಗಿ

೧೮. **ಡೊಳ್ಳಿನ ಸೇವೆ:** ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮದ ಡೊಳ್ಳಿನ ಸಂಘದವರು

೧೯. ಕಹಳೆ ಊದುವ ಸೇವೆ: ಶ್ರೀ ಚಿದಾನಂದ ಹನಮಂತ. ಕಾಳಿ, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ

೨೦. ಕರಡಿ ಮಜಲು ಸೇವೆ: ಕೆಲೂರು ಗ್ರಾಮದ ಭಕ್ತ ಜನತೆಯವರು.

೨೧. ಪ್ರಸಾದ ಸೇವೆ(ಮೇಲಿನ ಮಠ): ಶಿರೂರ ಗಾಮದ ದೊಡ್ಡೋಣಿ ಭಕ್ತಜನತೆಯವರು.

ಶ್ರೀ ಶಿವಪ್ಪ ದಾನನ್ನನವರ, ಸಾ॥ ಮನಿನಾಗರ, ತಾ॥ ಬಾದಾಮಿ

ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲನಗೌಡ ಜಕ್ಕನಗೌಡರ, ಸಾ॥ ಮನಿನಾಗರ, ತಾ॥ ಬಾದಾಮಿ

ಶ್ರೀ ಮರಿಗೌಡ ಮಾಲಿಗೌಡರ, ಸಾ॥ ಮನಿನಾಗರ, ತಾ॥ ಬಾದಾಮಿ

ಶ್ರೀ ಗದಿಗೆಪ್ಪಗೌಡ ಮಾಲಿಗೌಡರ, ಸಾ॥ ಮನಿನಾಗರ, ತಾ॥ ಬಾದಾಮಿ

ಶ್ರೀ ಯಂಕರೆಡ್ಡಿ ಪಾ ಜಕ್ಕನಗೌಡರ, ಸಾ॥ ಮನಿನಾಗರ, ತಾ॥ ಬಾದಾಮಿ

ಶ್ರೀ ಅಪ್ಪಣ್ಣ ಕೋಳಿ, ಸಾ॥ ಮನಿನಾಗರ, ತಾ॥ ಬಾದಾಮಿ

ಶ್ರೀ ರಾಮನಗೌಡ ಮ ಜಕ್ಕನಗೌಡರ, ಸಾ॥ ಮನಿನಾಗರ, ತಾ॥ ಬಾದಾಮಿ

ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜ ನಾಗನೂರ, ಸಾ॥ ಮನಿನಾಗರ, ತಾ॥ ಬಾದಾಮಿ

ಶ್ರೀ ತಿಮ್ಮಣ್ಣ ನೀಲಪ್ಪ ಗೌಡರ, ಸಾ॥ ಮನಿನಾಗರ, ತಾ॥ ಬಾದಾಮಿ

೨೨. ಜಾತ್ರಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ನಿರ್ವಹಣೆ: ಶ್ರೀ ಎಚ್.ಎಚ್. ಶಿರೂರ

ಶ್ರೀ ಸುರೇಶ ಗೌಡ ಎಸ್ ಪಾಟೀಲ

ಶ್ರೀ ಆರ್.ಎಸ್. ಪಾಟೀಲ (ಗೌಡರ)

ಶ್ರೀ ಈರಪ್ಪ ಶಿರೂರ

ಶ್ರೀ ಈರಪ್ಪ ದೊಡ್ಡಮನಿ

ಶ್ರೀ ಸುಭಾಷ ಸೂಳಿಕೇರಿ

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಸ್. ಬಡಿಗೇರ

ಶ್ರೀ ಮಳಿಯಪ್ಪ ತೆಗ್ಗಿ (ಶಿಕ್ಷಕರು)

ಶ್ರೀ ರಾಮಪ್ಪ ಗಣಿ

೨೩. ಭಜನಾ ಸೇವೆ: ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮದ ಭಜನಾ ಮಂಡಳಿಯವರು ಈ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವರು.

ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಮುರನಾಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಜಾತ್ರಾ ಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬಾಬುಗಾರರು ಆಚರಣೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ನಿಯಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೇ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಬರುವ ಮಠದ ಭಕ್ತ ಸಮುದಾಯದವರು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸೇವೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಮುದಾಯ ತತ್ವ ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿದೆ.

೬.೫. ಪೂಜಾ ವಸ್ತುಗಳು: ದೈವತ್ವದ ಸಂಕೇತ

ಭಕ್ತರು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಪುರುಷನ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲೆ ಗುಡಿ, ಮಠಗಳು, ತೋರು, ಗದ್ದಿಗೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರು ಬಳಕೆ ಮಾಡಿದರೆನ್ನಲಾದ ನೀರು ತುಂಬಿದ ಹೂಜಿ, ಚಪ್ಪಗೊಡಲಿ ಅದರ ಪ್ರತಿರೂಪವಾಗಿ ಇಟ್ಟು ನಿತ್ಯ ಪೂಜೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಈ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಗುರುಗಳಿಂದ ಬಳುವಳಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದು ಎಂದು ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಭಾಸ್ಕರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನೇ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿರುವನೆಂದೂ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಒಬ್ಬ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಯಾಗಿ ಇಂಥ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಾನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕೊಡಲಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಶಿಷ್ಟ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಯ ನಿರ್ಮೂಲನಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದು ನಂಬಿಕೆ.

ಕೊಡಲಿ ಚರಿತ್ರೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದಾಗಿದೆ. ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಬೇಟೆಯ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಿ ಮೊದಲಿನದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ದೇವತೆಗಳ ಆಯುಧವಾಗಿ ಕೊಡಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಶಿವ, ಗಣಪತಿ ಮತ್ತು ವೀರಭದ್ರರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಿ ಇದೆ. ಪರಶುರಾಮನ ಆಯುಧವಂತೂ ಕೊಡಲಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕೊಡಲಿಗೆ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನಲೆ ಇದೆ. ಕಾಡಾಟವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಹೊಸ್ತಿಲಿಗೆ ಕೊಡಲಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗುಡುಗು ಮಿಂಚುಗಳಿದ್ದಾಗ ಸಿಡಿಲು ಬಡಿಯದಂತೆ ರಕ್ಷಿಸಲು ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ರೋಗಿಯ ಹಾಸಿಗೆಯ ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿದರೆ ರೋಗ ಗುಣಮುಖವಾಗುವುದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಜನಪದರಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕೊಡಲಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಚರಿತ್ರೆ ಇದೆ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಸ್ತು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಂವಾರದ ಸಾಧನವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಚಪ್ಪಗೊಡಲಿಯೊಂದಿಗೆ ನೀರಿನ ಹೂಜಿಯೂ ನಿತ್ಯ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಜಾತ್ರೆ, ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತಾರೆ, ಪಲ್ಲಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ಪೂಜೆಗೆ ನದಿ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನದಿಯ ಜಲವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಮಠಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನು ನೀರು ಎನ್ನುವುದು ಪವಿತ್ರವಾದ ವಸ್ತುವೆಂಬುವುದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಅದನ್ನು ನಿತ್ಯ ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ಈಗಿನ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸೂಚ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೂಜಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದೆಂದರೆ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ನೀರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಮಹಾತತ್ವವನ್ನು ನಿತ್ಯ ಸ್ಮರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದು ಮಾನವ ಕುಲಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಹೂಜಿ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕೊಡಲಿ, ಹೂಜಿಗಳು ಮಳಿಯಪ್ಪನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ, ಗುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಕುರುಹುಗಳಾಗಿ ನಿತ್ಯ ಪೂಜೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

೬.೬. ತೀರ್ಥ ಪರಂಪರೆ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥ ಪ್ರಸಾದ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ತೀರ್ಥಸೇವೆ ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿದೆ. ಮಧ್ಯ, ಹೆಂಡ, ಸಾರಾಯಿ ಎಂದು ಲೌಕಿಕವಾಗಿ ಕರೆಯುವ ಇದು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಒಳಗಡೆ ತೀರ್ಥ ಪ್ರಸಾದರೂಪ ಪಡೆದು ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ.

ಸುರೇಯು ಪಂಚರಾತ್ರರಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರ ವಸ್ತುವಾಗಿತ್ತು. ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಾಗೇ ದತ್ತ ಪಂಥವೂ ಕೆಳಜಾತಿ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಆರಂಭಗೊಂಡಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ದತ್ತ ಸುರೇ ಕುಡಿಯುವ, ಇಬ್ಬರೂ ಹೆಂಗಸರೊಂದಿಗೆ ರಮಿಸುವ, ಮಾಂಸ ನೈವೇಧ್ಯ ಅರ್ಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ತನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳುವ ಅನ್ಯೆತಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದವನಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಜಾತಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸುವ ಸುಖಭಾಗ್ಯಗಳನ್ನು ದೂರವಿಡದ, ಆದರೆ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಅವಧೂತ ಪಂಥಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಇದು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ದತ್ತ ಪಂಥವು ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಕೆಳಜಾತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಗಳಿಂದಲೂ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡು ನಾಥ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಹಾದಿ ಮಾಡಿತು. ತೀರ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಕೂಡಾ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಇಂಥ ಅವಧೂತ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಮೇಲೆಯಾಗಿದ್ದು ಸುರೇಯು ತೀರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಕ್ರಮವು ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ "ಸ್ವಪ್ನ, ಸುರೇ, ಸಂಗೀತ ಇವು ಐಕ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಪ್ರತೀಕಗಳು. ಶಕ್ತಿಯ ಆರಾಧಕರಾದ ಈ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಮಧ್ಯ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ. ತೀರ್ಥ ಸೇವನೆ ಶರೀರದ ನಿವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಶರೀರದ ಎಲ್ಲ ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಉಪಯುಕ್ತಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾತು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸೆರೆಯನ್ನು ತೀರ್ಥವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದರ ಮೂಲಕ ಸಾಧನಾ ಪಥದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುವುದೇ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ ಎನ್ನುವ ಸಿದ್ಧ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಭಾವ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮದಿರಾಪಾನದ ಕಲ್ಪನೆ ಬುದ್ಧನಿಗೂ ಮೊದಲು ಇದ್ದದ್ದು ಕಿರಾತ, ಯಕ್ಷ, ಗಂಧರ್ವ ಮೊದಲಾದ ಅನಾರ್ಯ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ರೂಢಿಯಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಯಕ್ಷರ ಈ ವಿಲಾಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮದಿರಾಪಾನ ಮೊದಲಾದವು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದವು. ಬೌದ್ಧ ತಾಂತ್ರಿಕರಿಂದ ಅವು ಶೈವ ಹಾಗೂ ಶಾಕ್ತಾರಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಕಾರಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದವು."[೧೦]

"ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅವರ ಶಾಖಾ ಮಠದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಗ್ರಾಮದೇವತೆಯ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತರು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ತೀರ್ಥವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ಅಜ್ಜನ ಹತ್ತಿರ ಇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತೀರ್ಥ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಮಠದ ಅಜ್ಜನು ಕರಿಕಂಬಳಿ ಗದ್ದುಗೆ ಮೇಲೆ ಕೂಡುತ್ತಾನೆ. ಅವರ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥ

ತುಂಬಿದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು(ತತ್ರಾಣಿ) ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನೀರು ಸಿಂಪಡಿಸಿ ವಿಭೂತಿ ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿ ಊದಿನಕಡ್ಡಿ ಬೆಳಗುತ್ತಾರೆ. ೫ ಹನಿಗಳನ್ನು ಭೂತಾಯಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿರುವ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಬಟ್ಟಲಿಗೆ ಅಥವಾ ಗ್ಲಾಸಿಗೆ ಬಗ್ಗಿಸಿ ಅಪ್ಪ ಮೊದಲು ಕುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಸರದಿಯಂತೆ ಭಕ್ತರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತೀರ್ಥ ಸೇವನೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ದಾರ್ಶನಿಕ ಪರಿಸರವಿದೆ. ಮಠಕ್ಕೆ ಬರುವ ಭಕ್ತರು ಸುರೇ ತುಂಬಿದ ಬಾಟಲಿ ಅಥವಾ ಪಾತ್ರೆ ತರುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಅಪ್ಪನ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ನಂತರ ಮುತ್ಯಾನಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಭಕ್ತರವರೆಗೂ ಇದು ವಿತರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾತ್ರಾ ಆಚರಣೆಯಂದು, ಮಳೆ ಬೆಳೆ ಕೇಳಲು ಬಂದಾಗ ಹೆಚ್ಚು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ತೀರ್ಥ ಸೇವನೆಯ ವಿಶೇಷ ಎಂದರೆ ಸಾರಾಯಿ ಬಗ್ಗಿಸಿದ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಒಬ್ಬರ ಕೈಯಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದು. ಪ್ರತಿಸಾರಿಯು ಸಾರಾಯಿ ತುಂಬಿದ ಬಟ್ಟಲನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮುಟ್ಟಿಯೇ ಕೊಡಬೇಕು. ಇದು ಅಜ್ಜನವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ. ತೀರ್ಥ ಸೇವನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸುತ್ತಲೂ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾರೆ, ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಎಂಬ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಎಂಜಲು, ಮಡಿ, ಮೈಲಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಸರದಿಯಂತೆ ಒಂದೇ ಬಟ್ಟಲಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಈಗ ಆಧುನಿಕ ಬ್ರ್ಯಾಂಡ್‌ಗಳು ಇದರ ಜಾಗವನ್ನು ಆವರಿಸಿವೆ. ಪರಮಾತ್ಮನು ಪ್ರವೇಶವಾದ ಮೇಲೆ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಆಡುವ ಮಾತು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಜನರ ಮನದಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯದ ನುಡಿಗಳಾಗಿವೆ. ಸಾಧಕರ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು 'ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪ' ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನ ನಿಯಂತ್ರಣವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಸಾರಾಯಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧ ಪಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಿಮ ಗುರಿ ಮಹಾಸುಖ, ಸರಾಯಿಯು ಕಾರ್ಯ ಸಾಧನೆಯ, ಶರೀರ ಸ್ವಾಧೀನದ, ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿಯ ಸಾಧನವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಮಹಾಸುಖವನ್ನೇ ಈಶ್ವರ ತತ್ವವೆಂದು ಇವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಧಾರಣಶಕ್ತಿ ಬಲಿಯುತ್ತದೆ. ಮಾನಸಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದ ರಹಸ್ಯ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಭಾವನೆಗಳೆರಡೂ ಮಹಾಸುಖದತ್ತ ಸಾಧಕನನ್ನು ಒಯ್ಯುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ."[೧೧] ಭೋಗ ಬದುಕಲ್ಲೆ ನಿರ್ಮಾಣದ ಗುರಿ ಮುಟ್ಟುವುದು ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ.

"ಪರಂಪರೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಅವಮಾನದ ಸಂಕೇತವೋ ಅದನ್ನು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಆತ್ಮ ಗೌರವದ ಪ್ರತೀಕವನ್ನಾಗಿ ಉನ್ನತೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. 'ಕಾಯವಿಕಾರವ ಕಳೆದು ಕಾಯದಲಿರ್ದರೆ ಕಾಯದ ಸಂಗವೇ ಲೇಸು' ಎಂಬ ಮಾತಿನಂತೆ ದೇಹಮೂಲವಾದ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಈ ಪರಂಪರೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ದೈಹಿಕ ಹಾಗೂ ಬೌದ್ಧಿಕ ಶ್ರಮಗಳು ಘಾಸಿಯಾದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರಮ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾದ ದೇಹ ದೇಹದ ಕ್ರಿಯೆ ಹಾಗೂ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಮೌಲೀಕರಣಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಯಾವುದೇ ಗುರುಭೋದ ಪದ್ಧತಿಯುಳ್ಳ ಸಿದ್ಧ, ಆರೂಢ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಭಂಗಿ ಹಾಗೂ ಮದ್ಯಗಳಿಲ್ಲದೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಹುಶಃ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮದ್ಯ ಹಾಗೂ ಭಂಗಿ ಇವು ಸಾಧಕರಿಗೆ ಮಾನಸಿಕ ಉನ್ಮತ್ತತೆಯ ಸಂಗತಿಗಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಯೋಗ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಹಂತದ ಟ್ರಾನ್ಸ್ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೋಗಲು ನೆರವಾಗಲಿ ಎಂದು ಇವುಗಳ ಸೇವನೆ ಆರಂಭವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದು ಯೌಗಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ ಇಲ್ಲದೇ ಬರೀ ಚಟವಾಗಿ ಹೋದ ನಿದರ್ಶನಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಬಾರಾ ಪಂಥದವರು ತಮ್ಮ ನಿಯಮಾವಳಿಯಲ್ಲ (ನಂ-೩) ಪ್ರಾಹಿಬಿಶನ್ ಆಫ್ ಗಾಂಜಾ, ಭಾಂಗ್, ಟೊಬಾಕೊ ಆಂಡ್ ಲಿಕ್ಕರ್ ಎಂದು ಛಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಆದರೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ನಾಥರ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಂಗಿಯು ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದು. ಭಂಗಿ ಹಾಕಿ ಮಾಡಿದ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ನಾಥಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಭೈರವನಿಗೆ ಎಡೆ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಚುಂಚನಗಿರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಮಂಟೆಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಭಂಗಿ ಸೇವನೆಯಿದೆ. ಈಗಲೂ ಸಿದ್ಧರ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಭಕ್ತರು ತಾವು ಬೆಳೆದ ಇಲ್ಲವೇ ಕೊಂಡು ತಂದ ಭಂಗಿಯನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ನೀಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಎನ್ನುವ ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆಯವರು ಮಾತು ಗಮನಾರ್ಹ(ಪುಟ ೧೧೫). ಜನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಭಂಗಿ ಹಾಗೂ ಮದ್ಯ ಸೇವನೆ ಕುರಿತು ತಿರಸ್ಕಾರಗಳು ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸರಾಯಿಯನ್ನು 'ತೀರ್ಥ'ವೆಂದು ಭಂಗಿಯನ್ನು 'ಸಿದ್ಧಪತ್ರೆ' ಎಂದು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ."[೮]

ಇಂದಿಗೂ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅದರಲ್ಲೂ ಮಳೆ ಮಠದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿರುವ ಬಬಲಾದಿ, ಸದಾಶಿವಪ್ಪ, ನಾಗಾರಾಳ ದಿಗಂಬರೇಶ್ವರ, ಸೀತಿಮನಿ ಧರ್ಮರು ಕುಂಚಗನೂರು ಬೀರಪ್ಪದೇವರು, ಕೆಲವಡಿ ರಂಗನಾಥ, ಮುಂತಾದ ದೇವರುಗಳಿಗೆ ಸೆರೆಯೇ ತೀರ್ಥವಾಗಿ, ಪ್ರಸಾದವಾಗಿರುವದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಇಂಥ ಸಂತ ಹಾಗೂ ಅವಧೂತ ಪಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸೆರೆ ಶರೀರ ಸ್ವಾಧೀನ ಹಾಗೂ ವಾಕ್ ಸಿದ್ಧಿಯ ಸಾಧನವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸರಾಯಿಯನ್ನು ತೀರ್ಥವಾಗಿಸುವ, ಪವಿತ್ರವಾಗಿಸುವ ನೆಲೆಯೇ ನೀರಿನಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಮೇಲು, ಕೀಳುಗಳನ್ನು, ಜಾತಿಸ್ಥರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಹಾಗೂ ಪಾಪ ವಿನಾಶಿನಿ ಎನ್ನುವ ವೈದಿಕ ಸ್ಥರಗಳನ್ನು ಭಂಜನೆಗೊಳಿಸುವುದಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

೬.೭. ಪ್ರಸಾದದ ಮಹತ್ವ

ಸಾಮೂಹಿಕ ಪರಿಶ್ರಮ ಹಾಗೂ ಉಪಯೋಗಗಳ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಭಕ್ತರು ಕೊಡುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಹಂಚುವ ನೆಲೆಗಳು ಪೂಜೆ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಹಾಗೂ ಹಸಿವಿನ ಹಿಂಗಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಪಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ತಾಲೂಕಿನ ದಂಡಿನ ದುರ್ಗಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ, ಬೆಣ್ಣೂರಿನ ಗೊಂದಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹಾಗೂ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯನ ಜಾತ್ರೆಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ. ಮಳೆ ಆಚರಣೆಗಳಾದ ಜೋಕುಮಾರ, ಗುರ್ಚಿ, ಸಿದ್ಧ ವೇಷಗಳು ಸಹ. ಹೀಗೆ ಊರಲ್ಲಿ ನೀಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಧಾನ್ಯಗಳಿಂದ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಹಂಚಿ ತಿನ್ನುವ ಸಾಮೂಹಿಕ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ.

ಮಳೆ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ ಹಾಗೂ ವಿಸ್ತರಣೆಗಳು ಕೆರೆಯ ನೀರನ್ನು ಕೆರೆಗೆ ಚೆಲ್ಲಿ ವರವ ಪಡೆದರು ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯದ್ದು. ಸಮಾಜದಿಂದ ಪಡೆದಿದ್ದನ್ನು ತಿರುಗಿ ಪ್ರಸಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವ ತತ್ವ ಮಳೆ ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹಸಿವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಬಲ್ಲ ಆಸೆಯೇ ಪ್ರಸಾದದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ. ಅಹಾರವನ್ನು ನೀಡುವ ಅಥವಾ ಪಡೆಯುವ ವಿಧಾನವೇ ಭೌತಿಕವಾದ್ದ. ಅದು ಸ್ಥಳ ಶುದ್ಧಿ, ದೇಹ ಶುದ್ಧಿ, ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆ, ಎನ್ನುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ದೇವರಿಗೆ ಎಡೆ ಹಿಡಿದು ಉಣ್ಣುವ ಕ್ರಮವೇ ದೇವರನ್ನು ಮಾನವನೆಂದು ತಿಳಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಎಡೆಯಾದ ನಂತರವೇ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಊಟ. ದೇವರು ಉಂಡು ಬಿಟ್ಟದ್ದನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಸಾದ, ಎಡೆ, ಮೀಸಲು ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯು ಅನ್ನವನ್ನು ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸಿದ ರೀತಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಪವಿತ್ರೀಕರಿಸುವುದೆಂದರೆ ಅನ್ನ ಮತ್ತು ಹಸಿವಿಗೂ ಅಂತರವನ್ನು ಮಾಡುವುದಲ್ಲ. ಸದ್ಭಾವನೆಯಿಂದ ಸೇವಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಅರ್ಥ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಜೋಳ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆ. ಇದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಒದಗುವ ಆಹಾರಧಾನ್ಯ. ಎಲ್ಲರೂ ಭಕ್ತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಳಿ ಮಠದ ಅಜ್ಜನವರಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಯಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಜೋಳದ ನುಚ್ಚು ಮಾಡಿ ನುಚ್ಚನ್ನು ಹುಳ್ಳಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ಸಾರಿನೊಂದಿಗೆ ಬಂದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ವಿತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಂಬಲಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಬಡಿಸುವುದುಂಟು. ಇದು ಹಸಿವನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಸಮಾನವಾಗಿ ವಿತರಿಸುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಶ್ರಮಿಕ ವರ್ಗಗಳೇ ದೊಡ್ಡ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾಗಿರುವ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಗೆ ಅವರ ಹಸಿವಿನ ಬಾಧೆಗಳು ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧನ ಕೊರತೆ ಇದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಈ ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಬಂದ ರೋಗ ರುಜಿನಗಳು, ಸಂಕಷ್ಟಗಳು ಪ್ರಸಾದ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಫಲ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತವೆಂಬ ಗಾಢ ನಂಬಿಕೆ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಭಕ್ತರದ್ದು. ಹೀಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಸಂತರ್ಪಣೆಗೆ ಜೀವ ಪರ ಕಾಳಜಿ ಇರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದ ಸೇವೆಯು ದಿನನಿತ್ಯವು ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಮಠಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ರೈತಾಪಿ ಸಮುದಾಯದ ಭಕ್ತರಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಭಕ್ತರಿಂದ ಪಡೆದ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು ಭಕ್ತರಿಗಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸುವಂತಹದ್ದು. ಹಸಿದು ಬಂದವರಿಗೆ ಹಸಿವು ನೀಗಿಸುವಂತ, ಅವರ ತನುಮನವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವಂತ ಕೆಲಸ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅವ್ವ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಮಠಕ್ಕೆ ದಿನಾಲೂ ಯಾವುದೇ ಭಕ್ತರು ಬಂದರೂ ಪ್ರಸಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುತ್ತದೆ. ನಿತ್ಯವು ಜೋಳದ ನುಚ್ಚು, ರೊಟ್ಟಿ, ಸಾಂಬಾರ(ಸಾರು) ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ನೀಡುವಂತದ್ದು ಮಠದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ದಿನದಂದು. ಜಾತ್ರಾ ಉತ್ಸವ ದಿನದಲ್ಲಿ, ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಧಿ ರೊಟ್ಟಿಯ 'ಮಾದಲಿ'ಯನ್ನು ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಮಾಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸಾದ ಕುರಿತು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೇಳುವಂತೆ "ಪ್ರಸಾದ

ಎಂದೆನಿಸದೆ ದಾಸೋಹ ಎಂದೆನಿಸಯ್ಯ" ಎಂಬಂತೆ ಜಾತ್ರಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಂಥ ಭಕ್ತರೇ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುವಂತ ಸೇವೆ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೇ ಅನ್ನದಾಸೋಹದ ಜೊತೆಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ದಾಸೋಹ ಮತ್ತು ನಾದ ದಾಸೋಹಗಳೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧ ದಾಸೋಹಗಳನ್ನು ಬಹುನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮುನ್ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಮುರನಾಳ ಮತ್ತು ಗದ್ದನಕೇರಿ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರು ದಾಸೋಹ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಮುನ್ನಡೆದಿರುವುದು ಸರ್ವವಿಧಿತ.

ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಸುಖಭೋಜನಗಳು ಹಾಗೂ ಮೃಷ್ಠಾನ್ನಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಆಹಾರವಾದ ಜೋಳವನ್ನು ಅದರ ನುಚ್ಚು ಹಾಗೂ ಅಂಬಲಿಯನ್ನು ಪ್ರಸಾದ ಹಾಗೂ ನೈವೇದ್ಯವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಈ ಸಂಗತಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕವಾದದ್ದಾಗಿದೆ.

೬.೮. ಕುದುರೆ, ಕಹಳೆ ಮತ್ತು ಜಾಗಟೆ

ಕುದುರೆ

ಚಲನಶೀಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಪಟ್ಟದ ಕುದುರೆ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮುರನಾಳದ ಗೌಡರು ಮಠಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಾಹನಗಳ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಂದ ಕುದುರೆ ಮೇಲೆ ಸಂಚಾರ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕುದುರೆಯು ಈ ಪಂಥದ ಜೀವಾಳವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲಿನಿಂದ ಮಠದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟರೆ ಕುದುರೆ ಇರಲೇಬೇಕು. ಹಬ್ಬ, ಉತ್ಸವ, ಇಲ್ಲವೇ ಹೋದಲ್ಲಿ, ಬಂದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಗೂ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಠದ ಕುದುರೆ ಕಿವಿ ಜಾಡಿಸಿದರೆ, ಸೀನಿದರೆ, ಹೂಂಕರಿಸಿದರೆ ಆ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಶುಭ ಅಶುಭಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮಠದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ನೇಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಈತನಿಗೆ ಕುದುರೆ ಮತ್ಯಾ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ತಂದೆ–ತಾಯಿ ಇಟ್ಟ ಹೆಸರು ಹೋಗಿ ಸೇವೆಯ ಹೆಸರೇ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಕುದುರೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನೆತನದವರಿಗೆ ಮಠದ ವತಿಯಿಂದ ಬಾಬು ಮತ್ತು ಜಮೀನನ್ನು ಇನಾಮಾಗಿ ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕಹಳೆ

ಕುದುರೆ ನಂತರ ಮಠದ ಮತ್ತೊಂದು ಮುಖ್ಯ ವಸ್ತು ಕಹಳೆ. ಆದರೆ ಮಠಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಜನಸಮುದಾಯದವರು ಹೇಳುವುದು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅದು ಬಿಜಾಪುರ ಆದಿಲ್ ಶಾಹಿಯ ರಾಜನಿಂದ ಬಂದಿದ್ದು ಎಂದು ಹೇಳುವರು. ಈ ಕಹಳೆಯು ಮಠದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ರಾಜ ಮರ್ಯಾದೆ ಸೂಚಿಸುವಂತದ್ದಾಗಿದೆ. ಕಹಳೆ ಸ್ವಭಾವತಃ ಒಂದು ರಣವಾದ್ಯ. ಆದರೆ ಮಠದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಅದು ಮಂಗಳವಾದ್ಯವಾಗಿ ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿಯೂ

ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಠದ ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಪೂಜೆ ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಗಳ ಸಂದರ್ಭ, ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪಟ್ಟೆಗೆ ಹಾಗೂ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಮುಂತಾದ ಸಂಚಾರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಹಳೆಯನ್ನು ಊದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮುರನಾಳದ ಹನಮಂತ ಕಾಳೆ ಮನೆತನದವರು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದಲೂ ಕಹಳೆ ಊದುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಮಠದ ವತಿಯಿಂದ ಬಾಬ್ತು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಜಾಗಟೆ

ಮಠದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಜಾಗಟೆ ಇದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪೂಜಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಭಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಹೋದ ಕಡೆಗೆ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುವರು ಅಲ್ಲಿ ಈ ಜಾಗಟೆ ಭಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪೂಜಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಹಳೆ ಹಾಗೂ ಜಾಗಟೆಯ ಧ್ವನಿ ಊರ ಮುಂದಿನ ಘಟಪ್ರಭಾ ನದಿಯವರೆಗೆ ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿದೆ. ಪೂಜಾ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಸರ್ವರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಿ ಎನ್ನುವ ಉದ್ದೇಶ ಈ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಇಡೀ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಸಂಗತಿಗಳೆಂದರೆ ಮಾನವ ಸಂಗೋಪಣೆಯ ಗುಣಗಳು ಪವಾಡದಂಥ ಕೆಲವು ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ಇಂದು ಪ್ರಸ್ತುತವೆನಿಸದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರತಿ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ನೆಲ ಸಂಬಂಧ, ಜಲ ಸಂಬಂಧಿ ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಿ ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಬಂಧಿ ಸಂಗತಿಗಳು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಸಮಕಾಲೀನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ನಮಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿನ ಆಚರಣೆ ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಅರ್ಥರಹಿತವೆನಿಸಿದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅದು ಹೊಂದಿರುವ ಕರಳು ಬಳ್ಳಿ ಸಂಬಂಧ ಈ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅದರ ಅಸಂಭಾವ್ಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲೂ ಆಪ್ತವಾಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರತಿ ಜಾತ್ರೆ, ಆಚರಣೆ, ಉತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸರ್ವಸಮುದಾಯಗಳ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಬಾಬಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಸಮುದಾಯ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಮಾನ್ಯತೆಗಳಾಗಿವೆ. ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪರಿಭಾಷೆಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ತತ್ವವಿದು ಸಮುದಾಯ ತತ್ವ ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲಿ ತಲೆ ಏಣಿಕೆಮಾತ್ರವಾಗಿರದೆ ಅದೊಂದು ಅರ್ಪಣಾಮನೋಭಾವ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮುದಾಯವೂ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಮೇಲು ಕೀಳಿನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಲ್ಲುವ ಗುರುತನ್ನು ಬಾಬುಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಬಾಬು ಸಮುದಾಯ ಭಾಗಿತ್ವದ ಅಧಿಕೃತ ಮಾನ್ಯತೆಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ. ಸಮುದಾಯ ಹಾಗೂ ಅದರ ಕೌಶಲ್ಯಶೀಲತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ತ್ಯಜಿಸುವ ಜೀವಪರ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಮಿತಿಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಮಳೆಯಪ್ಪನ ಆಚರಣೆ ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತವೆನಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಅರ್ಥಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದುತೋರುತ್ತದೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ

೧. ಈಶ್ವರನ್ ಹಿರೇಮಲ್ಲೂರು, ಲಿಂಗಾಯತ, ಜೈನ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧರ್ಮಗಳು, ಮತಗಳು ಒಂದು ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ. ಪುಟ.೧೬೩; ೧೯೯೭

೨. ಡಾ. ಶಿರೂರ ಬಿ.ವ್ಹಿ. (ಸಂ), ಡಾ. ಎಸ್.ಸಿ. ನಂದಿಮಠ ಲೇಖನಗಳು, ಪುಟ.೭೩೪

೩. ಪ್ರೊ ಉಮಾಪತಿ. ಎಸ್. ಶಿವಯೋಗಿ, ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರರ ಜೀವನ ಪರಿಚಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪುಟ.೧; ೨೦೦೬

೪. ಡಾ. ರಾಜಶೇಖರ ಪಿ.ಕೆ. ಜಾನಪದ ಸಂಭ್ರಮ, ಪುಟ.೪೮; ೨೦೦೩

೫. ಡಾ. ಬಿರಾದಾರ ಮ.ಗು. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ, ಭಾಗ.೨೩, ಪುಟ.೪೮; ೧೯೯೯

೬. ಹಾಡಿದವರು, ಶ್ರೀಮತಿ ವತ್ಸಲಾ ಬಾಯಿ. ವಿ. ಪತ್ತಾರ, ಸಾ॥ ಹನುಮನಾಳ

೭. ಹಾಡಿದವರು, ಶ್ರೀ ಮೌನೇಶ ಮಳಿಯಪ್ಪ ಕಮ್ಮಾರ, ಸಾ॥ ಮಿಟ್ಟಲಕೋಡ

೮. ಒಡಬು ಹೇಳಿದವರು, ಶ್ರೀ ಮೇಘರಾಜ. ಬಡಿಗೇರ, ಸಾ॥ ಕೂಡಲಸಂಗಮ

೯. ಹಾಡಿದವರು, ಶ್ರೀ ಬಾಳಪ್ಪ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸಾ॥ ಮಿಟ್ಟಲಕೋಡ

೧೦. ಡಾ. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ, ನಾಗರಾಳ ದಿಗಂಬರೇಶ್ವರ ಚರಿತ್ರೆ, ಪುಟ.೧೨-೧೩; ೨೦೧೦

೧೧. ಅದೇ, ಪುಟ.೧೩; ೨೦೧೦

೧೨. ಅದೇ, ಪುಟ.೧೪; ೨೦೧೦

ಅಧ್ಯಾಯ ಏಳು

ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು

೭

ಅಧ್ಯಯನದ ಫಲಿತಗಳು

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಅಧ್ಯಯನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹಳ ಮಹತ್ವ ಎನಿಸಿದೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನೆಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸವೆದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಇಂಥ ಮಾನವಮುಖಿಯಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತಿಳವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಅದರ ಎಲ್ಲ ಅಂತಃಸಂಬಂಧಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಹೊಸದೊಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಯಾಮವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನ ನೆಲೆ–ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಆ ಮಠದ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಗತಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಉಪೇಕ್ಷಿತ ಧಾರೆಯ ಈ ಹೊಸ ಬಗೆಯ ದೇಶಿ ಚಿಂತನಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ಮೊದಲಬಾರಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಒಂದು ಅಖಂಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನು ಒಬ್ಬ ಸಂತನಾಗಿ, ಅವಧೂತನಾಗಿ, ಸಂಸಾರಿಯಾಗಿ, ಸಿದ್ಧಪುರುಷನಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗದ ಜನಸಮುದಾಯದವರ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮಳಿಯಪ್ಪನು ನೆಲೆ ನಿಂತ ಮುರನಾಳ ಹಾಗೂ ಗದ್ದನಕೇರಿ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ಅವರ ಮಠ ಮತ್ತು ಗದ್ದಿಗೆಗಳು, ಅದರ ವಾಸ್ತು ರಚನೆಗಳು, ಮಠದಲ್ಲಿ ವರ್ಷವಿಡಿ ನಡೆಯುವ ಆಚರಣೆ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಅಲ್ಲಿಯ ಜಾತ್ರಾ–ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಮಠದ ಜೀವಪರ ಕಾಳಜಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮನುಷ್ಯಕುಲದ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಸಂಗೋಪನೆಯ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ

ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜೀವಕೇಂದ್ರಿತವಾದ ಈ ಪರಂಪರೆ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕತೆ ಯನ್ನು ಆ ಕಾಲದ ಜನತೆಗೆ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಜನತೆ ತನ್ನ ಸಮೃದ್ಧ ಸಾವಯವ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ಹಸನಾಗಿ ಬದುಕುವುದನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೆಳಜಾತಿ, ಕೆಳವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಚಲನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಪರಂಪರೆ ಶ್ರಮಿಸಿತು. ಉಪೇಕ್ಷಿತ ಎನಿಸಿದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಸಶಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದು ಈ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯಾಗಿದೆ.

೨. ಸಾಮೂಹಿಕ ಪರಿಶ್ರಮ ಹಾಗೂ ಉಪಭೋಗಗಳ ನೆಲೆ ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷ. ಭಕ್ತರು ಕೊಡುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಹಂಚುವ ನೆಲೆಗಳು, ಅಂಬಲಿ, ನುಚ್ಚು, ಪೂಜೆ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಹಾಗೂ ಹಸಿವಿನ ಹಿಂಗಿಗೆ ಇರುವ ಸಾವಯವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಬಹಳಷ್ಟು ಪಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಹರಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ತಾಲೂಕಿನ ದಂಡಿ ದುರ್ಗಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆ, ನಾಗರಾಳ ದಿಗಂಬರೇಶ್ವರ ಪರಂಪರೆ, ಸೀತಿಮನಿ ಧರ್ಮರ ಪರಂಪರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನ.

೩. ಹಸಿವುವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಬಲ್ಲ ಆಶಯವೇ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಸಾದದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ. ಪ್ರಸಾದವೆಂದರೆ ಅಂಬಲಿ ಅಥವಾ ಜೋಳದ ನುಚ್ಚು. ಇಂಥ ಪ್ರಸಾದದ ವಿತರಣೆ ಸ್ಥಳ ಶುದ್ಧಿ, ದೇಹ ಶುದ್ಧಿ, ಮಡಿ-ಮೈಲಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತದ್ದು. ರೂಢಿಗತ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾದದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಆಹಾರವನ್ನು ನೀಡುವ ಮತ್ತು ಪಡೆಯುವ ವಿಧಾನವು ಭೌತಿಕವಾದದ್ದು. ಎಡೆ ಹಿಡಿದು ಉಣ್ಣುವ ಕ್ರಮವೇ ದೇವರನ್ನು ಮಾನವೀಕರಿಸಿದ ರೀತಿಯಾಗಿದೆ. ಎಡೆಯಾದ ನಂತರ ಉಣ್ಣುವ ರೀತಿಯು ದೇವ ಸ್ವರೂಪದ ಮಾನವನಿಗೆ ಉಣಿಸುವಂತದ್ದು. ತಾನು ಉಣ್ಣುವ ಮೂಲಕ ಎಡೆಯಾದ ಪ್ರಸಾದ ಮತ್ತು ತೀರ್ಥವನ್ನು ಜನರಿಗೂ ಉಣಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷ.

೪. ಮಾತಿನ ಖಚಿತತೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದ್ದು ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷ. ಸತ್ಯ ಮಾತ್ರ ಹೇಳುವವನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶಾಸ್ತ್ರ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಸುಳ್ಳು ವಾದವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸತ್ಯ ಹೇಳಬೇಕು. ಸುಳ್ಳು ವಂಚನೆಗಳು ಮನುಷ್ಯ ಕುಲವನ್ನು ಘಾಸಿಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ನುಡಿ ಮತ್ತು ನಡೆಯಲ್ಲಿನ ಭೇದಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜವನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಪಠ್ಯ ಅಥವಾ ಲಿಪಿಯ ಸ್ಥಾಪಿತ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮೀರಿದ ಮಾತಿಗೆ ಇವರು ಬೆಲೆ ನೀಡಿದರು. ಸಹಜ ಮಾತೆ ಇಲ್ಲಿನ ದೊಡ್ಡಶಕ್ತಿ.

೫. ಮಳೆ-ಬೆಳೆ-ಸೂಚನೆ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕೆಲಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಲಹೆ ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಈ ಮಠದ ಪರಂಪರೆ ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಮಳೆ ಬಾರದಿದ್ದಾಗ ಭಕ್ತರು ಮಾನವರೂಪಿಯಾದ ಈ

ಮುತ್ಯಾನಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಕೇಳಿ ಬಂದಾಗ ತಮ್ಮ ಹಠಯೋಗದ ಮೂಲಕ ಮಳೆಯನ್ನು ತರಿಸುವುದು ರೋಗರುಜುನೆಗಳಿಗೆ ವೈದ್ಯಮಾಡುವುದು ವಿಶೇಷ. ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ಆಗು-ಹೋಗುಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಇವರು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಚಲನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮಳೆ ಮತ್ತು ಬೆಳೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದು ಪವಾಡ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ಭೇದಿಸುವ ಅದರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಅರಿಯುವ ತಂತ್ರವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಕಾಡಿ ಪಡೆಯುವ ಬಗೆ ವೇದಪೂರ್ವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ದೇವಿಪ್ರಸಾದ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯರು ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಬಹಳಷ್ಟು ಆಚರಣೆಗಳು ಇಂಥ ವೇದಪೂರ್ವ ಸಮಾಜದ ಸವಕಲು ರೂಪಗಳಾಗಿರಬಹುದೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

೬. ಬೀಜ ಸಂಗ್ರಹ, ಬೀಜದಾನ, ಬೀಜ ಮೊಳೆತು ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರತಿ ಹಂತಗಳು ಮಳಿಮಠದ ಪರಂಪರೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯೆಂಬ ಪದಕ್ಕೆ 'ವೃದ್ಧಿಸು'ವೆಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಧಾನ್ಯವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಕೆಯಿದೆ. ವೃದ್ಧಿಯ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ನಮ್ಮವರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ದ್ರಾವಿಡರ ಫಲವಂತಿಕೆಯ ಪ್ರತೀಕ. ಭಕ್ತರು ನೀಡಿದ ಧಾನ್ಯವನ್ನೇ ಮಿಶ್ರಣಮಾಡಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಮಳೆ ಮಠದ ಪರಂಪರೆ ಬೀಜ ಸಂಗೋಪನೆ ಹಾಗೂ ವೃದ್ಧಿಗುಣದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ. ಬೀಜದ ಕೃತಕ ಅಭಾವದಿಂದಾಗಿ ರೈತರು ಸಾವು ನೋವುಗಳಿಗೆ ಇಡಾಗುವ ಇಂದಿನ ದಿನಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸಕಲರಿಗೂ ಆಶೀರ್ವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೀಜ ಪೂರೈಸುವ ಮಠದ ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಬೀಜದ ನಾಶವೆಂದರೆ ಮಾತೃ ಅಧಿಕಾರ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಅಧಿಕಾರದ ನಾಶವೆಂದು ಅರ್ಥ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಳಿಮಠದ ಪರಂಪರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮತ್ತು ಬೀಜೋತ್ಪಾದನೆ ಗುಣವನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ಗೌರವಿಸಿದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

೭. ಊಳಿಗಮಾನ್ಯಶಾಹಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಮೀರುವ ಪ್ರಗತಿದಾಯಕ ಗುಣಗಳನ್ನು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆಯ ಅವ್ವನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅವ್ವ ಇಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯ ಮುತ್ತೈದೆ. ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆಯನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಂತವಳು, ಒಂದು ರೀತಿ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯ ಹಂಗು ಮೀರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಅವಳದ್ದು. ಶಕ್ತಿಯಾದ ಕಾಳಿ ಮತ್ತು ದುರ್ಗೆಯ ಆರಾಧಕರಾದ ಈ ಪರಂಪರೆಯವರು ಮಠಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವ ಮೊದಲ ಗೌರವವನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ರೂಢಿಗತ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕಿಂತ ನೆಲೆಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿದ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದೆ.

ಈ ಮಠದ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷತೆಯೆಂದರೆ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಪ್ರತೀಕಗಳ ಸಮ್ಮಿಳನ ಗುರು-ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆ, ಪ್ರಸಾದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಮಾದಲಿಯನ್ನೇ ಮಜಾರದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ನೈವೇದ್ಯ

ಹಿಡಿಯುವ, ಸರಾಯಿಯನ್ನೇ ತೀರ್ಥವಾಗಿಸುವ ಅಂಬಲಿ ಹಾಗೂ ನುಚ್ಚುಗಳಂತ ಬಡವರ ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾದದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೇರಿಸಿ ತೀರ್ಥ ಪ್ರಸಾದದ ರೂಪದೊಳಗಿದ್ದ ಕೀಳೀಕರಣದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಛಿದ್ರ ಮಾಡಿದ್ದು.

ಸ್ವಪ್ನ–ಸುರೆ–ಮತ್ತು ಸಂಗೀತ ಇಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಪ್ರತೀಕಗಳು. ಶಕ್ತಿ ಉಪಾಸಕರಾದ ಈ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಮದ್ಯ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಳೀಯ ಅವಮಾನದ ಸಂಕೇತವಾದ ಸುದೇ, ನುಚ್ಚು, ಅಂಬಲಿ, ಹೆಣ, ಹೆಣ್ಣು, ಕುದುರೆ, ಕತ್ತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಆತ್ಮಗೌರವದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಉನ್ನತೀಕರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

೯. ಸಮುದಾಯ ಸಮುದಾಯಗಳ ನಡುವೆ ವ್ಯಕ್ತಿ–ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಭಿನ್ನತೆಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಪಂಥಗಳ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಒಂದು ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲುದಾಗಿದೆ. ಅನೇಕ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಲಿಂಗೀಯ ಸೀಮಿತೀಕರಣಗಳ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, ನವ ಉದಾರವಾದದ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಿರ್ವಹಣವಾದದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಆಧುನಿಕೋತ್ತರವಾದಗಳ ಅನಾಗರೀಕ ಆಕ್ರಮಣಗಳ ಸವಾಲಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲಲು ಬುದ್ಧಿ–ಭಾವ–ಕ್ರಿಯೆ, ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಗಳ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನತೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಉನ್ನತೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. 'ಮಾತೆಂಬುದು ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗ'ವೆಂಬ ಶರಣರ ನುಡಿಯಂತೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಶುದ್ಧತೆಗಳು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಬಹುಮುಖ್ಯ ತತ್ವ. ಭವಿಷ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಮಾಜ ಎದುರಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಳಿಮಠದ ಪರಂಪರೆಯ ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿಗಳು ಗಮನಾರ್ಹ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧೦. ಜಗತ್ತು ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ, ನಿತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾರು ನಿಯಮಕರಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಚಾರ್ವಾಕ ದರ್ಶನದಂತೆ ಮಳೆ ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರರು. ಅವರು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ತತ್ವ ಅಥವಾ ಕಾಳಿ ತತ್ವ ಸ್ವಯಂಭು ತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತೀಕಿಸುತ್ತದೆ. ಶೂದ್ರ ವರ್ಗಗಳ ಹಿತಕಾಯದ ಕರ್ಮ, ಜಾತಿ, ವರ್ಣ, ಆತ್ಮ, ದೇಹಗಳ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಈ ಪರಂಪರೆ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕೃತಿ, ಜೀವ ಜಡಗಳು ಕುರಿತು ಸ್ವಭಾವವಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನೈಸರ್ಗಿಕ ನಿಯಮದಿಂದ ಆಳಲ್ಪಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಇವರಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ.

೧೧. ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ನಿರಾಕರಣೆಯನ್ನು ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ದೇವರೇ ತಾನಾಗುವ ಅಥವಾ ತನ್ನಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಈ ಅಧಿಮ ಸ್ಥಿತಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ದಾರ್ಶನಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ. ದೇವರ ಕಲ್ಪನೆ ಎಂಬುವುದೇ ವರ್ಗ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದು, ಅಂತಹ ವರ್ಗ ಪ್ರಣೀತ ದೇವರ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಈ ಪಂಥ ತಾನೇ ದೇವರಾಗುವ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸ್ವಯಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಲ್ಲಿ ಪಿಂಡಾಂಡವಿದೆ ಎಂಬ ಶಾಕ್ತೇಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಇದರ ಜೀವಾಳಗಳಿವೆ. ಜೀವಾತ್ಮನೆ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗುವ ಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ.

೧೨. ವೈದಿಕ ಪರಿಭಾಷೆಯಂತೆ ಇವರು ದೇವರನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸತ್ತು ಹೋದ ಅಥವಾ ಜೀವ ಸಮಾಧಿಯಾದ ಹಿರಿಯರೇ ದೇವರು. ಇದು ದ್ರಾವಿಡರ ದೇವರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಹೌದು. ಎರಡನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಜೀವಂತ ದೇವರನ್ನು ಮನೆಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಸಾದ ಬಡಿಸಿ ನಂತರ ತಾವು ಉಣ್ಣುವ ಈ ಸಂಗತಿ ದೇವರನ್ನೆ ಮಾನವನೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿದ ವಿಧಾನವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ದೇವರ ಹಾಗೂ ಪೂಜಾ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಈ ಪಂಥದಲ್ಲಿ ಅಧೀಮ ಜನಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ವಾಗಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಸಂಗೋಪನೆಯ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದ ಮಳಿಮಠ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಚಲನಶೀಲ ಮಾನವಮುಖಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನಾಗಿ ನಾನಿಲ್ಲಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಚಿಂತನಾ ಮಾದರಿಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ಜೀವಪರ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಪರಂಪರೆ ಹೊಂದಿದ ಲೋಕದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು, ಕನ್ನಡದ ಅಸ್ಮಿತತೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ.

❑❑❑

ಅನುಬಂಧಗಳು

೧. ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು

೨. ಮಾಹಿತಿದಾರರು

೩. ನಕ್ಷೆಗಳು

೪. ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧. ಅರ್ಕಸಾಲಿ ವೃಷಭೇಂದ್ರಾಚಾರ್, ೨೦೧೦, ***ಮಳೆರಾಜ ಪರಂಪರೆ,*** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

೨. ಅಣ್ಣಿಗೇರಿ ಯಮನೂರಪ್ಪ, ೨೦೦೮, ***ಧರ್ಮ ಸಹಿಷ್ಣು ಕೇಂದ್ರಗಳು ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ಪರಂಪರೆ(ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಪ್ರಬಂಧ),*** ಅಪರಂಜಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು

೩. ಅಣ್ಣಾನವರ ಆರ್.ಜಿ., ೧೯೯೭, ***ಅದೃಶ್ಯ ಕವಿಯ ಜೀವನ ಮತ್ತು ಕೃತಿಗಳು*** **(ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪಿಎಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)**

೪. ಆಚಾರ್ ಕೆ.ವಿ., ೧೯೯೪, ***ಈ ನಿತ್ಯ ವಿಧಿಗಳೇಕೆ,*** ಸ್ವಾತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು

೫. ಈರಣ್ಣ ಕೆ.ಪಿ., ಕಡ್ಲಿಕೊಪ್ಪ ಎಂ.ಡಿ.(ಸಂ), ೨೦೦೬, ***ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ವಚನಕಾರರು,*** ಶ್ರೀ ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಶಿರಹಟ್ಟಿ

೬. ಈರಣ್ಣ ಕೆ.ಪಿ., ೧೯೯೦, ***ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಮಹಾಪುರುಷರು,*** ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಶಿರಹಟ್ಟಿ

೭. ಈರಣ್ಣ ಕೆ.ಪಿ., ೨೦೦೫, ***ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ವಟು ಸಂಸ್ಕಾರ, ದಶಮಾನೋತ್ಸವ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ,*** ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶಿಬಿರ ಸಮಿತಿ, ವರವಿ

೮. ಈರಣ್ಣ ಕೆ.ಪಿ., ಕಡಕೋಳ ಸಿ.ಬಿ., ೧೯೮೫, ***ತಿಂಥಣಿ ಮೌನೇಶ್ವರ ವಚನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ,*** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ,

೯. ಈರಣ್ಣ ಕೆ.ಪಿ., ೨೦೦೮, ***ಬಾಲವಿಶ್ವಕರ್ಮ,*** ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವಮಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಚಾರ ಸಮಿತಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

೧೦. ಈಶ್ವರನ್ ಹಿರೇಮಲ್ಲೂರು, ೧೯೯೭, ***ಲಿಂಗಾಯತ, ಜೈನ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧರ್ಮಗಳ ಮಠಗಳು: ಒಂದು ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನ,*** ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಿಜಯನಗರ ಬೆಂಗಳೂರು

೧೧. ಉಮಾಪತಿ ಎಸ್., ೨೦೦೬, *ಶಿವಯೋಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ ಜೀವನ ಪರಿಚಯ,* ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಿರಿ ಶ್ರೀ ತರಳುಬಾಳ ಜಗದ್ಗುರು ಬ್ರಹ್ಮಠ, ಸಿರಿಗೆರೆ

೧೨. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮ.ಸು., ೨೦೧೦, *ಸಿದ್ಧಸಾಹಿತ್ಯ,* ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

೧೩. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಮ.ಸು., ೨೦೦೩, *ಉತ್ತರದ ಸಂತ ಪರಂಪರೆ,* ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು

೧೪. ಕೊಟ್ರಶೆಟ್ಟಿ, ೧೯೯೪, *ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ , ಸಂ.೪,* ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

೧೫. ಗಂಗಾಧರಪ್ಪ ಮಾನಪ್ಪ ನಾಲತವಾಡ, ೧೯೪೯, *ಶ್ರೀ ಗುರು ಗಂಗಾಧರ ಚರಿತ್ರೆ,* ನಾಲತವಾಡ ಪ್ರಕಾಶನ, ಇಲಕಲ್ಲ

೧೬. ಗಿರಿಸಾಗರ ಪಿ.ವೈ., ೨೦೦೦, *ಬಾಗಲಕೋಟೆ ತಾಲೂಕು ದರ್ಶನ,* ಸ್ವಾಗತ ಸಮಿತಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ೬೮ನೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಬಾಗಲಕೋಟ

೧೭. ಗೂಳನಗೌಡ ಜಿ. ಪಾಟೀಲ(ಸಂ), ೨೦೦೭, *ಶ್ರೀ ಗುರು ಮಳೆರಾಜೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ,* ಶ್ರೀ ಗುರು ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿ ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ ಹನಮಸಾಗರ

೧೮. ಚಪ್ಪರಬಂದ ಆರ್. ಆಯ್., ೨೦೦೬, *ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಾತ್ರೆಗಳು,* ಯಾಸ್ಮಿನ್ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಿಜಾಪುರ

೧೯. ಚಲುವೇಗೌಡ ತ.ಚಿ., ೧೯೭೮, *ಕೆಲವು ಜಾನಪದ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು,* ತಳಗವಾದಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು

೨೦. ಜೀವಣ್ಣ ಮಸಳಿ, ೨೦೦೪, *ಶ್ರೀ ಮೌನೇಶ್ವರ ತ್ರಿಪದಿಗಳು,* ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವಮಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಚಾರ ಸಮಿತಿ, ಶಾಂತಿ ಕಾಲೋನಿ, ವಿದ್ಯಾನಗರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

೨೧. ದೀಕ್ಷಿತ್ ವ್ಹಿ.ಜಿ., ೨೦೧೧, *ಶ್ರೀ ಮೌನೇಶ್ವರ ವಚನ ಪ್ರಭೆ,* ಮೂಲಸ್ತಂಭ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಧಾರವಾಡ

೨೨. ದೇವರಕೊಂಡಾರೆಡ್ಡಿ(ಸಂ), ೨೦೦೬, *ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಶಾಸನ ಸಂಪುಟ-೯ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆ,* ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

೨೩. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ ಕೆ.ವೈ., ೨೦೦೯, *ನೀರದೀವಿಗೆ,* ಪ್ರಗತಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು

೨೪. ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಹಿರೇಮಠ(ಸಂ), ೨೦೦೦, *ಸಾರಂಗದೇವ,* ಕೆ.ಸಿ. ಸಾರಂಗಮಠ ಅಭಿನಂದನ ಸಮಿತಿ, ಧಾರವಾಡ

೨೫. ಪಡಶೆಟ್ಟಿ ಎಂ.ಎಂ., ೧೯೯೨, *ತಿಂಥಿಣಿ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ,* ವೀರಶೈವ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ತೋಂಟದಾರ್ಯ ಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠ, ಗದಗ

೨೬. ಪೂಜಾರ ವ್ಹಿ.ಜಿ., ೧೯೯೧, ***ವೀರಶೈವ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪವಾಡ ಕಥೆಗಳು,*** ಪುಸ್ತಕ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಕಲಬುರ್ಗಿ

೨೭. ಬಸವರಾಜ ಕಲ್ಗುಡಿ, ೧೯೯೫, ***ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅನುಭಾವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆ,*** ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್, ಬೆಂಗಳೂರು

೨೮. ಬಿರಾದಾರ ಮ.ಗು., ೧೯೯೯, ***ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ ಭಾಗ.೩(ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳು),*** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

೨೯. ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿ, ೧೯೯೬, ***ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳು,*** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

೩೦. ಮಂಜುನಾಥ ಬೇವಿನಕಟ್ಟಿ, ೨೦೦೭, ***ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ನಂಬಿಕೆಗಳು,*** ಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು

೩೧. ಮಹಾಂತೇಶಶಾಸ್ತ್ರಿ ಎಚ್.ಟಿ., ೧೯೯೮, ***ತಿಂಥಣಿಯ ಮೌನೇಶ್ವರ ಮಹಿಮಾ ಚರಿತ್ರೆ,*** ಮೆ॥ ಪಿ.ಸಿ. ಶಾಬಾದಿಮಠ ಬುಕ್ ಡಿಪೊ, ಗದಗ

೩೨. ಮೋಹನರಾವ್ ಎ.ಎಫ್.(ಸಂ), ೧೯೯೮, ***ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮಾಜ ದರ್ಶನ(ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗ),*** ವಿಶ್ವಬಂಧು ಪ್ರಕಾಶನ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

೩೩. ಮೌನೇಶ ಬ. ಗಾಡದ(ಸಂ), ೧೯೯೩, ***ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಿದ್ಧನಕೊಳ್ಳದ ಸಿದ್ಧಶ್ರೀ,*** ಚಿನ್ಮಯ ಚೇತನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸೂಳಿಭಾವಿ

೩೪. ಮೌನೇಶ ಬ. ಗಾಡದ(ಸಂ), ೨೦೦೧, ***ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಪುರುಷರ ಜೀವನ ಲೀಲಾಮೃತ,*** ಚಿನ್ಮಯ ಚೇತನ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಸೂಳಿಭಾವಿ

೩೫. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ೨೦೦೮, ***ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೂಫಿಗಳು,*** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

೩೬. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ, ೨೦೦೯, ***ಕರ್ನಾಟಕದ ನಾಥಪಂಥ,*** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

೩೭. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ(ಸಂ), ೨೦೦೦, ***ಧರ್ಮ ವಿಶ್ವಕೋಶ,*** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

೩೮. ರಾಜಶೇಖರ ಪಿ.ಕೆ., ೨೦೦೩, ***ಜಾನಪದ ಸಂಭ್ರಮ,*** ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

೩೯. ರಾಮದಾಸ, ೨೦೦೮, ***ಶ್ರೀ ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆ,*** ಶ್ರೀ ಬನಶಂಕರಿ ಆಫ್‌ಸೆಟ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಹೊಳೆಆಲೂರ

೪೦. ಲಕ್ಕಪ್ಪಗೌಡ ಎಚ್.ಜೆ., ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಬಿಳಿಮಲೆ(ಸಂ), ೧೯೯೭, ***ಜಾನಪದ ಕೈಪಿಡಿ(ಜಾನಪದ ಮಾಲೆ),*** ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು

೪೧. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ, ೨೦೦೯, ***ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಕಥನ,*** ಮಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಕಮಲಾಪುರ

೪೨. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ, ೨೦೧೦, ***ನಾಗರಾಳ ದಿಗಂಬರೇಶ್ವರ ಚರಿತ್ರೆ,*** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

೪೩. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ, ೨೦೦೭, ***ಬಾಚಿಕಾಯಕದ ಬಸವಯ್ಯ: ವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ತತ್ವ ಮೀಮಾಂಸೆ,*** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

೪೪. ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಬಡಿಗೇರ, ೧೯೯೬, ***ಹೊಳೆ ಆಲೂರ ಶ್ರೀ ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿ ಚರಿತ್ರೆ,*** ರೋಣ ತಾಲೂಕ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಸಮಾಜ, ಹೊಳೆ ಆಲೂರ

೪೫. ವೆಂಕಟೇಶ ಇಂದ್ವಾಡಿ, ೧೯೯೯, ***ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಪರಂಪರೆ,*** ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

೪೬. ಸರೋಜ ಇಟ್ಟಣ್ಣವರ, ಶಿವಾನಂದ ಶೆಲ್ಲಿಕೇರಿ(ಸಂ), ೨೦೧೨, ***ಭಾವೈಕ್ಯ,*** ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆ, ಸ್ವಾಗತ ಸಮಿತಿ, ಶ್ರೀ ಫಕೀರೇಶ್ವರ ನೂತನ ಮಠದ ಉದ್ಘಾಟನೆ ಸಮಾರಂಭ, ಬೂದಿಹಾಳ(ಎಸ್.ಜಿ.)

೪೭. ಸಿದ್ದಣ್ಣ ಎಚ್.ಎನ್.(ಸಂ), ೨೦೦೨, ***ದಕ್ಷಿಣಾಪಥೇಶ್ವರ,*** ಚಾಲುಕ್ಯ ಉತ್ಸವ ಸಮಿತಿ, ಬಾಗಲಕೋಟ

೪೮. ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ ಮಠಪತಿ ಗೋರಟಾ(ಸಂ), ೨೦೦೯, ***ವಿಶ್ವನಿನಾದ,*** ಪ್ರೊ. ವ್ಹಿ.ಜಿ.ಮಹಾಪುರುಷ ಅಭಿನಂದನಾ ಸಮಿತಿ, ವಿದ್ಯಾಗಿರಿ, ಬಾಗಲಕೋಟ

೪೯. ಶಿರೂರ ಬಿ.ವ್ಹಿ.(ಸಂ), ೨೦೦೭, ***ಡಾ.ಎಸ್.ಸಿ. ನಂದಿಮಠರ ಲೇಖನಗಳು,*** ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಕನ್ನಡ ಭವನ, ಬೆಂಗಳೂರು

೫೦. ಶಿವಾನಂದ ಎಂ. ಜಾಮದಾರ, ೨೦೦೦, ***ಕಟ್ಬೋಣ ಬನ್ನಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮುಳುಗುವ ಗುಡಿಗಳನ್ನು, ಪುಸ್ತಕ ಮಾಲೆ–೧,*** ಆಯುಕ್ತರು ಮತ್ತು ಪದನಿಮಿತ್ತ ಸರಕಾರದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ, ಕೃಷ್ಣಾ ಮೇಲ್ದಂಡೆ ಯೋಜನೆ, ನವನಗರ, ಬಾಗಲಕೋಟ,

೫೧. ಶೀಲಾಕಾಂತ ಪತ್ತಾರ, ೧೯೯೪, ***ದಿ ವಿಜನ್ ಆಫ್ ಮೌನೇಶ್ವರ,*** ಶಾಮಲ ಪತ್ತಾರ, ಶಿಲ್ಪ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಿದ್ಯಾನಗರ, ಬದಾಮಿ

೫೨. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ ಎಂ.ಆರ್.(ಸಂ), ೧೯೯೯, ***ಚನ್ನಬಸವಪುರಾಣ ಸಂಗ್ರಹ,*** ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು–೧೮

೫೩. ಶ್ರೀರಾಮ ಇಟ್ಟಣ್ಣವರ, ೨೦೧೨, ***ಬೂದಿಹಾಳ ಶ್ರೀ ಫಕೀರೇಶ್ವರ ಮಠ***, ಶ್ರೀ ಫಕೀರೇಶ್ವರ ವಿರಕ್ತಮಠ, ಬೂದಿಹಾಳ(ಎಸ್.ಜಿ)

೫೪. ಹಂಪ ನಾಗರಾಜಯ್ಯ(ಸಂ), ೧೯೮೧, ***ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಮಳೆರಾಯನ ಮುನಿಸು***, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು

೫೫. Vidya Kodlekere, 13.11.2002, ***Cultural Confluence***, Deccean Herald

ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿದವರು

೧. ಶ್ರೀ ಈರಪ್ಪ ದೊಡಮನಿ, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ, ತಾ.ಜಿಲ್ಲೆ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು-೪೮

೨. ಶ್ರೀ ಈರಸಂಗಪ್ಪ ಬಂಡರಗಲ್ಲ ಸಾ॥ ಗುಡೂರು, ತಾ॥ ಹುನಗುಂದ, ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು-೮೨

೩. ಶ್ರೀ ಈಶ್ವರಪ್ಪ ಅಂಗಡಿ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಾರರು, ಸಾ॥ ಗದ್ದನಕೇರಿ, ತಾ.ಜಿಲ್ಲೆ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು-೮೮

೪. ಶ್ರೀ ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಎಚ್ಚರಸ್ವಾಮಿ ಮಠ, ಸಾ॥ ಹೊಳೆ ಆಲೂರ, ತಾ॥ ರೋಣ, ಜಿಲ್ಲೆ॥ ಗದಗ, ವಯಸ್ಸು-೩೮

೫. ಶ್ರೀ ಹುಚ್ಚಪ್ಪ ಎಚ್. ಶಿರೂರ, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ, ತಾ.ಜಿಲ್ಲೆ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು-೬೯

೬. ಶ್ರೀ ಎಚ್.ಆರ್. ಬಡಿಗೇರ ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸಾ॥ ಸೀಮಿಕೇರಿ, ತಾ.ಜಿಲ್ಲೆ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು-೮೨

೭. ಶ್ರೀ ಎಸ್.ಎಸ್. ಬಡಿಗೇರ ಮಳಿಮಠದ ಶಿಷ್ಯರು, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ, ತಾ.ಜಿಲ್ಲೆ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು-೫೯

೮. ಶ್ರೀ ಗುರುನಾಥ ಪತ್ತಾರ, ಸಾ॥ ಹನುಮನಾಳ, ತಾ॥ ಕುಷ್ಟಗಿ, ಜಿ॥ ಕೊಪ್ಪಳ, ವಯಸ್ಸು-೪೮

೯. ಶ್ರೀ ಗುರಪ್ಪಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಪುರುಷ, ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠ, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ, ತಾ.ಜಿಲ್ಲೆ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು-೩೮

೧೦. ಶ್ರೀ ಗುರುನಾಥಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಏಕದಂಡಗಿ ಮಠ, ಸಾ॥ ಯಾದಗಿರಿ, ತಾ॥ ಜಿಲ್ಲೆ॥ ಯಾದಗಿರಿ, ವಯಸ್ಸು-೬೨

೧೧. ಶ್ರೀ ಗುರುಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಠಾಧೀಪತಿಗಳು, ಸಿದ್ದಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠ, ಸಾ॥ ಸಿದ್ಧನಕೊಳ್ಳ, ತಾ॥ ಹುನಗುಂದ, ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು-೬೨

೧೨. ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥಸ್ವಾಮಿ ಗುರುಪ್ಪಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಪುರುಷ, ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠ, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ, ತಾ.ಜಿಲ್ಲೆ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೩೯

೧೩. ಶ್ರೀ ಜಗನ್ನಾಥ ಮಹಾಪುರುಷ, ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠ, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ, ತಾ.ಜಿಲ್ಲೆ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೪೪

೧೪. ಶ್ರೀ ತಾರಾನಾಥಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಪುರುಷ, ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠ, ಸಾ॥ ಕಲಗುರ್ಕಿ, ತಾ॥ ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿ, ಜಿ॥ ಬಿಜಾಪುರ, ವಯಸ್ಸು–೭೧

೧೫. ಶ್ರೀ ದಿರೇಂದ್ರರಾಮ ದೇಸಾಯಿ, ಸಾ॥ ಸೀಮಿಕೇರಿ, ತಾ॥ ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೮೦

೧೬. ಪ್ರೊ. ನಾಮದೇವ ವಿ. ಬಡಿಗೇರ, ಸಾ॥ ವಿದ್ಯಾಗಿರಿ, ತಾ॥ ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೭೯

೧೭. ಶ್ರೀ ನಿರಂಜನಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಪುರುಷ, ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠ, ಸಾ॥ ಗದ್ದನಕೇರಿ, ತಾ॥ ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೫೫

೧೮. ಶ್ರೀ ಪಂಚಮಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಶ್ರೀ ದುರದುಂಡೇಶ್ವರ ಸಿದ್ಧಸಂಸ್ಥಾನ ಮಠ, ಸಾ॥ ನಿಡಸೋಸಿ, ತಾ॥ ಚಿಕ್ಕೋಡಿ, ಜಿ॥ ಬೆಳಗಾವಿ, ವಯಸ್ಸು–೭೭

೧೯. ಬಸವರಾಜ ರಂಗಪ್ಪ ಪತ್ತಾರ, ಸಾ॥ ಕೂಡಲಸಂಗಮ, ತಾ॥ ಹುನಗುಂದ, ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೪೪

೨೦. ಶ್ರೀ ಬಿ.ಎಂ. ನಾಡಗೌಡರ, ಸಾ॥ ಕೆಲೂರ, ತಾ॥ ಹುನಗುಂದ, ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೭೦

೨೧. ಶ್ರೀ ಭಾಸ್ಕರಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಪುರುಷ, ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠ, ಸಾ॥ ಗದ್ದನಕೇರಿ, ತಾ॥ ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೬೬

೨೨. ಶ್ರೀ ಬಾಳಪ್ಪ ವತ್ತಿ, ಸಾ॥ ಮಿಟ್ಟಲಕೋಡ, ತಾ॥ ಕುಷ್ಟಗಿ, ಜಿ॥ ಕೊಪ್ಪಳ, ವಯಸ್ಸು–೪೯

೨೩. ಶ್ರೀ ಭೀಮಸೇನ ಬಡಿಗೇರ, ಸಾ॥ ವಿದ್ಯಾಗಿರಿ, ತಾ॥ ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೫೨

೨೪. ಶ್ರೀ ಭೀಮಪ್ಪ ಕಾಳಪ್ಪ ಬಡಿಗೇರ, ಸಾ॥ ತೆಗ್ಗಿ, ತಾ॥ ಬದಾಮಿ, ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೫೩

೨೫. ಶ್ರೀ ಭೀಮಪ್ಪ ಲ. ಉಗಲವಾಟ, ಸಾ॥ ತೆಗ್ಗಿ, ತಾ॥ ಬದಾಮಿ, ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೮೪

೨೬. ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು(ಗಂಗಪ್ಪಯ್ಯನ ಮಠ), ಸಾ॥ ಗಗನಾಪುರ (ಅಯ್ಯನಗುಡಿ), ತಾ॥ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ, ಜಿ॥ ಬಿಜಾಪುರ, ವಯಸ್ಸು–೫೨

೨೭. ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಕಬ್ಬಿಣ, ಸಾ॥ ನಿಲುಗಲ್, ತಾ॥ ಕುಷ್ಟಗಿ, ಜಿ॥ ಕೊಪ್ಪಳ, ವಯಸ್ಸು–೪೭

೨೮ ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಹೂಲಗೇರಿ, ಸಾ॥ ಗೂಡೂರ, ತಾ॥ ಹುನಗುಂದ, ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೫೨

೨೯. ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಆರ್. ಹಿರೇಮಠ ಮಳಿಮಠದ ಶಿಷ್ಯರು, ಸಾ॥ ಕಲಗುರ್ಕಿ, ತಾ॥ ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿ, ಜಿ॥ ಬಿಜಾಪುರ, ವಯಸ್ಸು–೬೨

೩೦. ಶ್ರೀ ಮಳಿಯಪ್ಪ ಕುಂಬಾರ, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ, ತಾ॥ ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೮೦

೩೧. ಶ್ರೀ ಮಳಿಯಪ್ಪ ತೆಗ್ಗಿ, ನಿವೃತ್ತ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ, ತಾ॥ ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೭೬

೩೨. ಶ್ರೀ ಮಳಿಯಪ್ಪಗೌಡ ಪಾಟೀಲ ಮಳಿಮಠದ ಶಿಷ್ಯರು, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ, ತಾ॥ ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೬೨

೩೩. ಶ್ರೀ ಮಳಿಯಪ್ಪಸ್ವಾಮಿ ಮಹಾಪುರುಷ, ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠ, ಸಾ॥ ವಿದ್ಯಾಗಿರಿ, ತಾ॥ ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ

೩೪. ಶ್ರೀ ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಳಿಸ್ವಾಮಿ ಮಠ, ಸಾ॥ ಗದ್ದನಕೇರಿ, ತಾ॥ ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೩೬

೩೫. ಶ್ರೀ ಮಳಿಯಪ್ಪ ಮಾನಪ್ಪ ಪತ್ತಾರ, ಸಾ॥ ನಿಲೋಗಲ್ಲ, ತಾ॥ ಕುಷ್ಟಗಿ, ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೭೭

೩೬. ಶ್ರೀ ಮನೋಹರ ಪತ್ತಾರ, ಸಾ॥ ಬಿಜಾಪುರ, ತಾ॥ ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೫೮

೩೭. ಶ್ರೀ ಮಹೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮೂರಜಾವಿ ಮಠ, ಸಾ॥ ಬಿಜಾಪುರ, ತಾ॥ಜಿ॥ ಬಿಜಾಪುರ, ವಯಸ್ಸು–೪೮

೩೮. ಶ್ರೀ ಮುತ್ತಪ್ಪ ಕಾಳನ್ನವರ, ಸಾ॥ ತೆಗ್ಗಿ, ತಾ॥ ಬದಾಮಿ, ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೬೪

೩೯. ಶ್ರೀ ಮೇಘರಾಜ ಮಹಾಪುರುಷ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠ, ಸಾ॥ ವಿದ್ಯಾಗಿರಿ, ತಾ॥ ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೭೪

೪೦. ಶ್ರೀ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳು ಗಂಗಾಧರ ಮಠ, ಸಾ॥ ಗಗನಾಪುರ (ಅಯ್ಯನಗುಡಿ) ತಾ॥ ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ, ಜಿ॥ ಬಿಜಾಪುರ, ವಯಸ್ಸು–೬೦

೪೧. ಶ್ರೀ ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನವರು ಮೌನೇಶ್ವರ ಮಠ, ಸಾ॥ ವರವಿ, ತಾ॥ ಶಿರಹಟ್ಟಿ, ಜಿ॥ ಗದಗ, ವಯಸ್ಸು–೩೮

೪೨. ಶ್ರೀ ಮೌನೇಶ ಮಳಿಯಪ್ಪ ಕಮ್ಮಾರ, ಸಾ॥ ವಿಟ್ಟಲಕೋಡ, ತಾ॥ ಕುಷ್ಟಗಿ, ಜಿ॥ ಕೊಪ್ಪಳ, ವಯಸ್ಸು–೩೫

೪೩. ಶ್ರೀ ರಮೇಶ ಪತ್ತಾರ ಪುರವಂತರು, ಸಾ॥ ಚಿತ್ತರಗಿ, ತಾ॥ ಹುನಗುಂದ, ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೪೫

೪೪. ರಾಮಲಿಂಗಪ್ಪ ದರ್ಮಣ್ಣ ಮುರಮಟ್ಟಿ, ಸಾ॥ ಜೈನಾಪೂರ, ತಾ॥ಜಿ॥ ಬಿಜಾಪುರ, ವಯಸ್ಸು–೫೦

೪೫. ಶ್ರೀ ರುದ್ರಗೌಡ ಪಾಟೀಲ, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ, ತಾ॥ ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೬೮

೪೬. ಶ್ರೀ ವತ್ಸಲಬಾಯಿ ಪತ್ತಾರ, ಸಾ॥ ಹನುಮನಾಳ, ತಾ॥ ಕುಷ್ಟಗಿ, ಜಿ॥ ಕೊಪ್ಪಳ, ವಯಸ್ಸು–೭೨

೪೭. ಶ್ರೀ ವೀರೇಶ ಭೀಮಪ್ಪ ಪತ್ತಾರ ಪುರವಂತರು, ಸಾ॥ ಇಲಾಳ, ತಾ॥ ಹುನಗುಂದ, ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೫೦

೪೮. ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವನಾಥ ಮಹಾಪುರುಷ ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠ, ಸಾ॥ ವಿದ್ಯಾಗಿರಿ, ತಾ॥ ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೭೧

೪೯. ಡಾ. ಸಂಗಮೇಶ ಕಲ್ಯಾಣಿ, ಮೋಡಿಲಿಪಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಸಾ॥ ಮುಧೋಳ, ತಾ॥ ಮುಧೋಳ, ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೫೬

೫೦. ಶ್ರೀ ಸಂಗಣ್ಣ ಕೆರೂರ, ಮಳಿಮಠದ ಶಿಷ್ಯರು, ಸಾ॥ ರಾಮದುರ್ಗ, ತಾ॥ ರಾಮದುರ್ಗ, ಜಿ॥ ಬೆಳಗಾವಿ, ವಯಸ್ಸು–೪೨

೫೧. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದರಾಮಯ್ಯ ಮಠಪತಿ ಗೋರಟಾ, ಸಾ॥ ವಿದ್ಯಾಗಿರಿ, ತಾ॥ ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೫೮

೫೨. ಶ್ರೀ ಸಿದ್ದಯ್ಯ ಈರಪ್ಪ ಪತ್ತಾರ (ಪುರವಂತರು), ಸಾ॥ ಬಿಜಾಪುರ, ತಾ॥ಜಿ॥ ಬಿಜಾಪುರ, ವಯಸ್ಸು–೫೮

೫೩. ಶ್ರೀ ಸುಭಾಷ ಸೂಳಿಕೇರಿ, ಮಳಿಮಠದ ಉಸ್ತುವಾರಿ, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ, ತಾ॥ ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೪೨

೫೪. ಶ್ರೀ ಸುರೇಶಗೌಡ ಎಸ್. ಪಾಟೀಲ, ಮಳಿಮಠದ ಜಾತ್ರಾ ಉತ್ಸವದ ಹಿರಿಯರು, ಸಾ॥ ಮುರನಾಳ, ತಾ॥ ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೬೨

೫೫. ಶ್ರೀ ಶಿವನಗೌಡ ಪಾಟೀಲ, ಸಾ॥ ವಿದ್ಯಾಗಿರಿ, ತಾ॥ ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೬೪

೫೬. ಡಾ. ಶೀಲಾಕಾಂತ ಪತ್ತಾರ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಸಾ॥ ಬದಾಮಿ, ತಾ॥ ಬದಾಮಿ, ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೬೮

೫೭. ಶ್ರೀ ಶೇಷಪ್ಪಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ದಿಗಂಬರೇಶ್ವರ ಮಠ, ಸಾ॥ ನಾಗರಾಳ, ತಾ॥ ಬೀಳಗಿ, ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು–೭೯

೫೮. ಶ್ರೀ ಹನಮಂತ ಕಂಬಾರ, ಸಾ॥ ಉಕ್ಕಲಿ, ತಾ॥ ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿ, ಜಿ॥ ಬಿಜಾಪುರ, ವಯಸ್ಸು-೬೪

೫೯. ಹನಮಂತ ಕಂಬಾರ, ಸಾ॥ ಕ್ಯಾಸನೂರ, ತಾ॥ ಜಿ॥ ಬಾಗಲಕೋಟ, ವಯಸ್ಸು-೬೨

೬೦. ಶ್ರೀಮತಿ ಅಣ್ಣಪೂರ್ಣವ್ವ ಪತ್ತಾರ, ಸಾ॥ ಮನ್ನಿಕೇರಿ, ವಯಸ್ಸು-೮೫

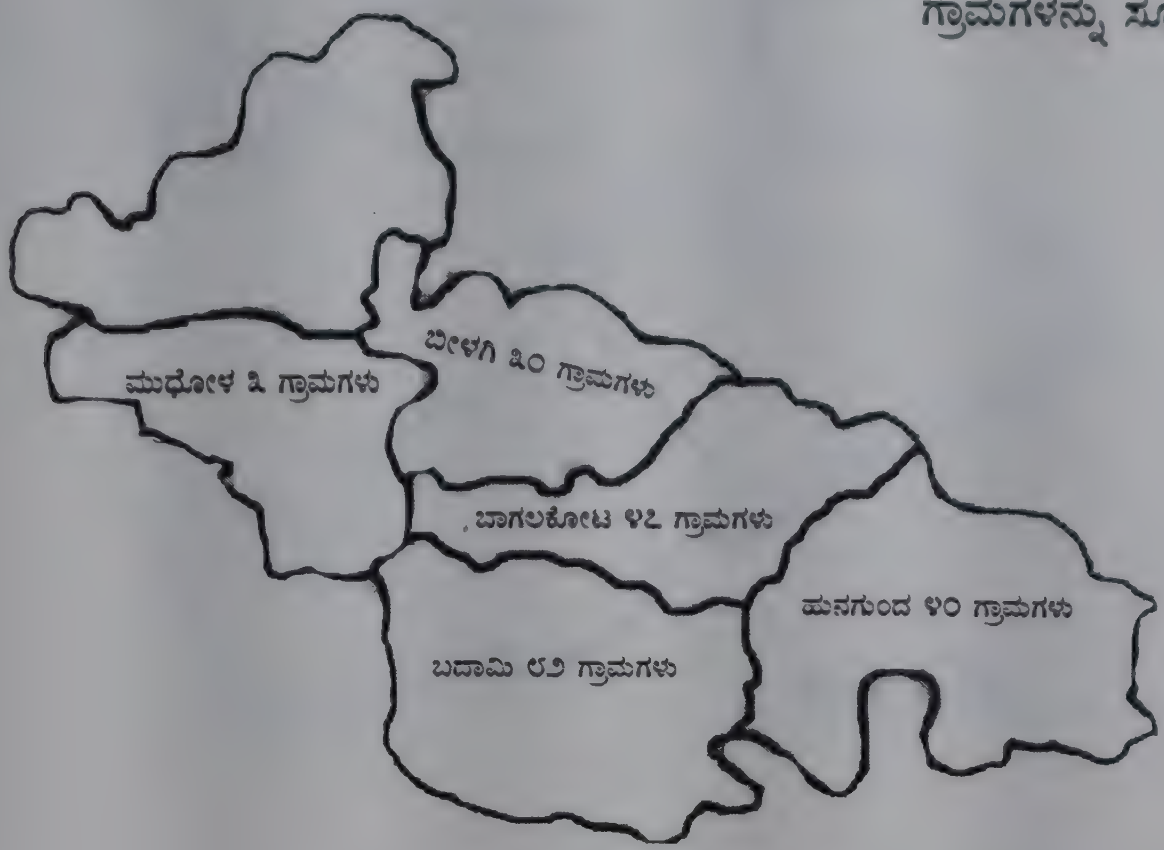
ನಕ್ಷೆಗಳು

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠಗಳಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳು

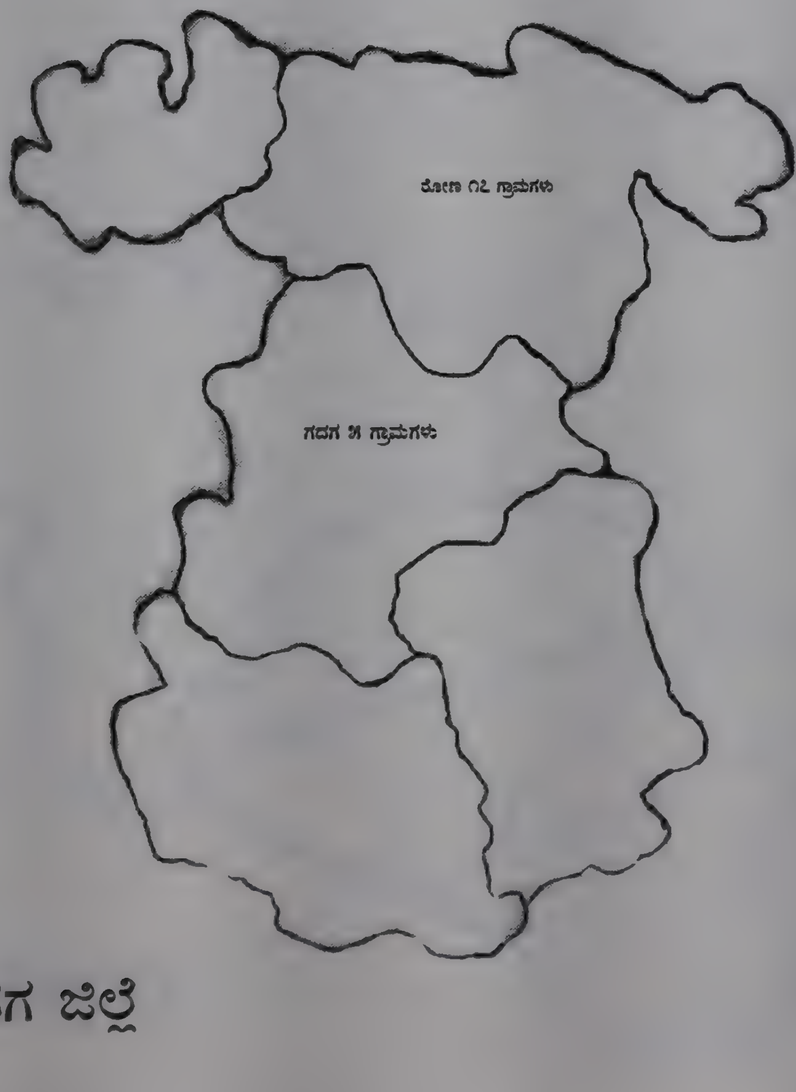

ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳಗಳು

ಸೂಚನೆ: ನಮೂದಿಸಿದ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಸಂಚಾರ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ

ಬಾಗಲಕೋಟ ಜಿಲ್ಲೆ

ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆ

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆ

ಬಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆ

ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ

ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆ

ಗೋವಾ ರಾಜ್ಯ

ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೆ, ಉಕ್ಕಲಿ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಸಂಬಂಧಿಕರು, ಉಕ್ಕಲಿ

ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡೆದ ಮನೆ, ಹಳೆ ಮುರನಾಳ

ಮಳಿಯಪ್ಪಯ್ಯ ಜೀವಂತ ಸಮಾಧಿಯಾದ ಗುಡಿ, ಗದ್ದನಕೇರಿ

ಮೋನಪ್ಪಯ್ಯನ ಗುಡಿ, ಗದ್ದನಕೇರಿ

ಶ್ರೀ ಅಖಂಡಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಅಂಬವ್ವ

ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠದ ಜಗನ್ನಾಥಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಿಜೇರಿ(ಬೀಜ) ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ

ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿಯ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯರು ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳು
ಸೊಸೆಯಂದಿರು

ತೀರ್ಥಯ್ಯಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಸಂಚಾರ

ಮಠದ ಪಟ್ಟದ ಕುದುರೆ

ಮಠದ ಕಾಳೆ ಊದುವ ಹನುಮಂತ

ಮಠದ ಮಜಾರ, ಹಳೆ ಮುರನಾಳ

ಮಠದ ಮಜಾರದಲ್ಲಿರುವ ಗದ್ದುಗೆಗಳು, ಹಳೆ ಮುರನಾಳ

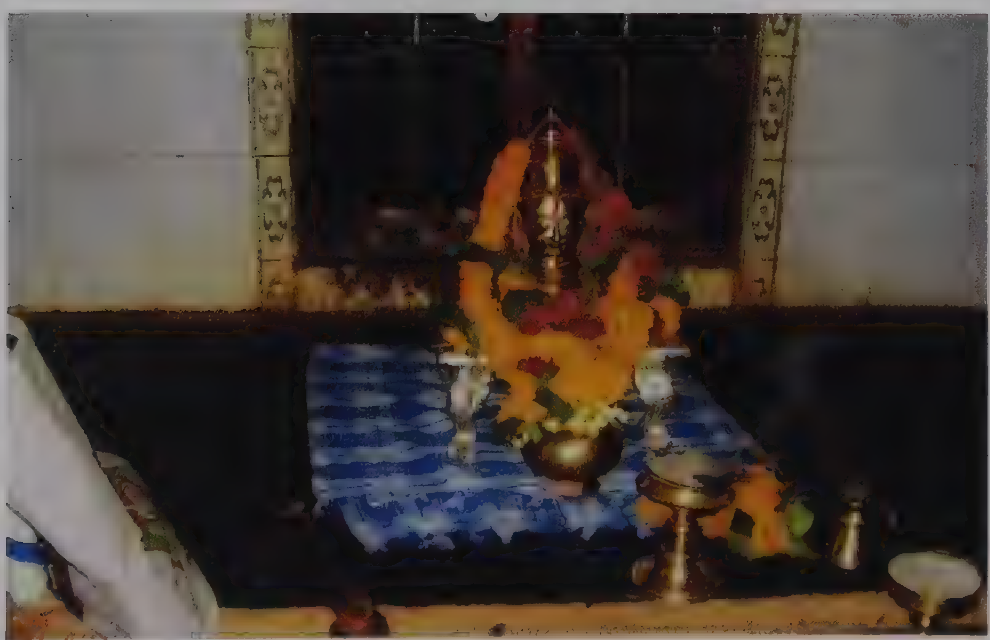
ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಶಾಖಾಮಠದ ಗದ್ದುಗೆ, ರಾಮದುರ್ಗ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗುಡಿ, ರಾಮದುರ್ಗ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗುಡಿ, ಹೆರಕಲ್ಲ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿ, ಕಗಲಗೊಂಬ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಮಠ, ಹಳೆ ಮುರನಾಳ

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಗದ್ದುಗೆಮೂರ್ತಿ, ಮುರನಾಳ

ಪಿರಂಗಿ ಎಲ್ಲಮ್ಮ, ವೀರಾಪೂರ

ಜಾತ್ರಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಮಾದಲಿ ಮಜಾರ

ಮಠದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಪುರವಂತರು

ಮಳಿಯಪ್ಪನ ಜಾತ್ರೆ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ತೇರು

ಹುಚ್ಚಾಯ ಸಣ್ಣ ರಥ

ಕಡುಬಿನ ಕಾಳಗದ ದಿನ ಪಂಚಬಿಂದಿಗೆ ಪೂಜೆ

ಘಟಪ್ರಭಾ ನದಿಯಿಂದ ಪಂಚಬಿಂದಿಗೆ ಹೊತ್ತು ಬರುತ್ತಿರುವ
ಮುತ್ತೈದೆಯರು

ಹೊಳೆ ಗಂಗವ್ವನಿಗೆ ಪೂಜೆ

ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್

ಜಾತ್ರಾ ಸಂಭ್ರಮ, ಹಳೆ ಮುರನಾಳ

ಮಠದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸಂಗೀತ ಕೂಟ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು

ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯಾಲಯ ಸ್ಥಾಪನೆ, ವಿದ್ಯಾಗಿರಿ

ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರಸ್ವಾಮಿ ಜನ್ಮಶತಮಾನೋತ್ಸವದಂದು ಸಂಗೀತ ಉತ್ಸವ

ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವನಾಥ ಮಹಾಪುರುಷರು ಸಿತಾರ ನುಡಿಸುತ್ತಿರುವುದು

ಶ್ರೀ ಅಖಂಡೇಶ್ವರ ಸಂಗೀತ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಪೀಠ
ವಿಜೇತರಾದ ಡಾ.ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ ಅವರು ಮತ್ತು
ವಿಶ್ವನಾಥ ಮಹಾಪುರುಷರು ಹಾಗೂ ಡಾ. ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ